

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

**ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΣΠΔΕ**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

**11^{ης} (17^{ης}) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ
ΤΟΥ Σ.Π.Δ.Ε.**

ΤΡΙΤΗ 21 ΙΟΥΛΙΟΥ 2009

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ - ΣΠΔΕ

11^η (17^η) ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ Σ.Π.Δ.Ε.

Η 11η (17η) συνεδρίαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ) πραγματοποιείται την Τρίτη 21 Ιουλίου 2009 και ώρα 10.00 το πρωί στην Αίθουσα Πολλαπλών Χρήσεων των Γενικών Αρχείων του Κράτους, Δάφνης 61, Ψυχικό, υπό την Προεδρία του Προέδρου του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΣΠΔΕ) Επίτιμου Καθηγητή Γεώργιου Μπαμπινιώτη.

Στη συνεδρίαση παρίστανται τα εξής μέλη της Ολομέλειας του ΣΠΔΕ:

- 1. Γεώργιος Μπαμπινιώτης**
Πρόεδρος Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Επίτιμος Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- 2. Βασίλειος Άνθιμος**
Εκπρόσωπος Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών
Προϊστάμενος ΔΟΥ Β Περιστερίου
- 3. Παρασκευάς Γιαλούρης**
Εκπρόσωπος Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων
Περιφερειακός Διευθυντής Εκπαίδευσης Αττικής
Στη συνεδρίαση παρίσταται και ο αναπληρωματικός εκπρόσωπος
Απόστολος Παπακωνσταντίνου
- 4. Σωτήριος Γκλαβός**
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
- 5. Μιχαήλ Δερμιτζάκης**
Πρόεδρος Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας
Καθηγητής Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
- 6. Κωνσταντίνος Ράμμας**
Αναπληρώνει στην παρούσα συνεδρίαση τον Πρόεδρο του Οργανισμού
Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Κωνσταντίνο Σούτσα
Αντιπρόεδρος Οργανισμού Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών
- 7. Ευθύμιος Αλεξανδρής**
Πρόεδρος Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων
- 8. Γενέθλιος Μαυρίκιος**

Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Προϊστάμενος Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας

9. Πολυξένη Μπίστα

Διευθύντρια σχολικής μονάδας Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Διευθύντρια 1^{ου} Γενικού Λυκείου Παπάγου, Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας
Εκπαίδευσης Β΄ Αθήνας

10. Δημήτριος Καραμήτος

Διευθυντής σχολικής μονάδας Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Διευθυντής 11^{ου} Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου Ιλίου, Διεύθυνσης
Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Γ΄ Αθήνας

11. Χάρις Χελιώτη - Σχολινάκη

Σχολική Σύμβουλος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
Σχολική Σύμβουλος Α΄ Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Αθήνας

12. Προκόπιος Μανωλάκος

Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Σχολικός Σύμβουλος Δημοτικής Εκπαίδευσης 6^{ης} Περιφέρειας Δημοτικής
Εκπαίδευσης, Πειραιά

13. Γεώργιος Τζίμας

Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής
Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής 2^{ης} Περιφέρειας Ειδικής Αγωγής, Αγ. Παρασκευή

14. Αικατερίνη Ρηνάκη

Εκπρόσωπος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)

15. Νίκος Παΐζης

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργιών Ελλάδας (ΟΙΕΛΕ)

16. Μιχάλης Κουρουτός

Εκπρόσωπος Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (ΓΣΕΕ)

17. Φώτης Σκουλαρίκης

Αναπληρωματικός του Φώτη Λίτσου, εκπρόσωπος Πανελλήνιας
Συνομοσπονδίας Ενώσεων Γεωργικών Συνεταιρισμών (ΠΑΣΕΓΕΣ)

18. Άννα Βάσιλα

Αναπληρωματική της Ρένας Μπαρδάνη, εκπρόσωπος του Συνδέσμου
Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ)
Στέλεχος Δικτύου Εργασιακών Σχέσεων και Κοινωνικής Πολιτικής του ΣΕΒ

19. Αθανάσιος Μπαλέρμπας

Αναπληρώνει στην παρούσα συνεδρίαση τον εκπρόσωπο της Νέας
Δημοκρατίας Αναστάσιος Λιάσκο
Εκπρόσωπος Νέας Δημοκρατίας

20. Ιωάννης Πανάρετος

Εκπρόσωπος ΠΑΣΟΚ
Καθηγητής Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών

21. Αδαμαντία Σπαθάτου

Εκπρόσωπος ΛΑΟΣ
Καθηγήτρια Μ.Ε.
Στη συνεδρίαση παρίσταται και ο αναπληρωματικός εκπρόσωπος
Ιωάννης Τσιλιμίγκρας

22. Ευαγγελία Σχοιναράκη

Εκπρόσωπος Ένωσης Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων Ελλάδας (ΕΝΑΕ)
Νομάρχης Ηρακλείου

Από τη συνεδρίαση απουσιάζουν οι:

1. Δημήτρα Χατζημανώλη

Προϊσταμένη Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Προϊσταμένη Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Α΄ Αθήνας

2. Θεμιστοκλής Κοτσιφάκης

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)

3. Δημήτριος Γκίνης

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)
Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Ομοσπονδίας Λειτουργών Μέσης Εκπαίδευσης (ΟΛΜΕ)

4. Δημήτριος Μπράτης

Εκπρόσωπος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)
Πρόεδρος Διδασκαλικής Ομοσπονδίας Ελλάδας (ΔΟΕ)

5. Κωνσταντίνος Παπαντωνόπουλος

Εκπρόσωπος Ομοσπονδίας Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδας (ΟΙΕΛΕ)

6. Νικολέτα Δασκαλάκη

Εκπρόσωπος της Βουλής των Εφήβων
Μαθήτρια 10^{ου} Λυκείου Περιστερίου

7. Κωνσταντίνος Γκρίτζαλης

Εκπρόσωπος της Βουλής των Εφήβων
Μαθητής 2^{ου} Λυκείου Χαλανδρίου

8. Γιάννης Αντωνάκος

Εκπρόσωπος Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)
Μέλος Ανώτατης Διοίκησης Ενώσεων Δημοσίων Υπαλλήλων (ΑΔΕΔΥ)

9. Κωνσταντίνος Καρέλης

Εκπρόσωπος Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδας (ΚΕΔΚΕ)

Δήμαρχος Μελίκης

Η Ανώτατη Συνομοσπονδία Γονέων Μαθητών Ελλάδας, το Κ.Κ.Ε. και ο ΣΥ.ΡΙΖ.Α δεν όρισαν εκπροσώπους.

Στη συνεδρίαση παρίστανται και οι:

1. Χρήστος Τρικαλινός, Καθηγητής Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, εκπρόσωπος ΠΟΣΔΕΠ
2. κ. Μπαρμπαλιά, εκπρόσωπος εθνικής συνομοσπονδίας ΑμΕΑ
3. Πολύκαρπος Μαλαγάρης, Πρόεδρος ΟΛΤΕΕ
4. Χρυσή Βιτσιλάκη, αντιπρύτανης Πανεπιστημίου Αιγαίου, αναπληρωματική εκπρόσωπος Συνόδου Πρυτάνεων
5. Σωκράτης Καπλάνης, Πρόεδρος ΤΕΙ Πάτρας, εκπρόσωπος συνόδου Προέδρων ΤΕΙ
6. Δημήτριος Πουλής, Καθηγητής ΤΕΙ Αθήνας, εκπρόσωπος ΟΣΕΠ - ΤΕΙ

Αρμόδια για την τήρηση των πρακτικών η Αγγελική Σουφλή, διοικητική υπάλληλος στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας.

Η συνεδρίαση αρχίζει στις 10.00 το πρωί αφού προηγουμένως ο Πρόεδρος διαπιστώνει την ύπαρξη απαρτίας.

ΘΕΜΑΤΑ ΗΜΕΡΗΣΙΑΣ ΔΙΑΤΑΞΗΣ

1. Συζήτηση επί της πρότασης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για το Σχεδιασμό και την Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου.

2. Συζήτηση επί της πρότασης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι καλημέρα σας. Είναι η τελευταία συνάντηση που κάνουμε γι' αυτή την περίοδο. Έχουμε πει ότι χρειαζόμαστε όλοι μία ανάπαυλα μετά την 11^η Συνεδρία, που είναι η σημερινή, και θα αρχίσουμε εντατικά πάλι δουλειά το Σεπτέμβριο.

Σήμερα θα παρακαλούσα, όπως είπαμε στην προηγούμενη μας συνάντηση, να τελειώσουμε, για να μην δίνουμε την εντύπωση ότι μένουμε απλώς σε συζητήσεις, με το θέμα των αναλυτικών προγραμμάτων, που μας έχει απασχολήσει πάρα πολύ. Υπάρχει και μία πρόταση της ΟΙΕΛΕ που έχουν επεξεργαστεί ο κ. Παϊζης και ο κ. Παπαντωνόπουλος, αυτή μπορεί να ακολουθήσει με την επόμενη συνεδρία μας. Αλλά θα παρακαλούσα αυτό το κείμενο το οποίο έχει μοιραστεί από καιρό, εάν το εγκρίνουμε, να το θεωρήσουμε ότι υπάρχει στη δουλειά μας εδώ ως βάση. Αυτό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, που λέει: βασικές θέσεις για αναλυτικά προγράμματα. Οι βασικές θέσεις, οι μορφωτικοί στόχοι κλπ. Τους οποίους συζητήσαμε, έχουμε καταλήξει, να θεωρήσουμε ότι έχουμε τελειώσει με αυτό. (Το κείμενο «Βασικές θέσεις για αναλυτικά προγράμματα και σχολικά βιβλία με βάση τα πορίσματα και τις συζητήσεις που έγιναν στο πλαίσιο των εργασιών του ΣΠΔΕ» επισυνάπτεται ως Παράρτημα Ι).

Και ξαναλέω ότι, όταν τελειώσουμε με το καλό, θα δούμε συνολικά όλα τα θέματα, γιατί συνεχονται αυτά και μπορεί κάποια πράγματα να χρειαστεί να τα αναμορφώσουμε, ή να κάνουμε κάτι άλλο. Όμως, για να έχουμε στο συρτάρι μας κάποια θέματα που έχουν τεθεί υπό επεξεργασία και είναι έτοιμα, όπως και αυτό που κάναμε με την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, θεωρώ ότι είναι μία ουσιώδης πρόταση, θεωρώ ότι την έχουμε εξαντλήσει σε ένα βαθμό, δηλαδή στο επίπεδο στο οποίο εμείς εδώ τα συζητάμε. Επομένως αυτά να είναι κάπου περίπου τελειωμένα, με δικαίωμα όμως, το ξαναλέω, να τα ξαναδούμε, όταν έχουμε τη συνολική πρόταση. Και να τα συμπληρώσουμε και να τα επεκτείνουμε και με αυτή την οργανωτική πρόταση που κάνει η ΟΙΕΛΕ, που τη θεωρώ χρήσιμη και θα μας την αναπτύξει ο κ. Παϊζης με την πρώτη συνεδρία που θα έχουμε το Σεπτέμβριο. Αλλά θα παρακαλούσα να τελειώσουμε με αυτό με μία πρώτη έγκριση αυτού, που έχουμε επί πολλές συνεδρίες συζητήσει. Και ο κ. Γκλαβάς είχε παρακληθεί να τα συγκεντρώσει αυτά σε ένα κειμενάκι λίγων σελίδων, το οποίο είναι αυτό που έχει μοιραστεί ήδη από την προηγούμενη, ίσως και την προ-προηγούμενη συνεδρία μας. Υπάρχει κάτι; Ναι κύριε Τρικαλινέ, κύριε συνάδελφε.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Εμείς έχουμε εκφράσει, εγώ μάλλον, με την ύπαρξη των κατευθύνσεων σαφή αντίρρηση. Στη Γ τάξη Λυκείου είναι οι κύκλοι. Εκτός αν μιλάμε για άλλο κείμενο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν ξέρω ποιο κείμενο έχετε, δεν έχει αυτό μέσα. Για τα αναλυτικά προγράμματα μιλάμε. Δεν μιλάμε γι' αυτό, γιατί αυτό δεν έχει γίνει δεκτό πρώτα-πρώτα.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Αναλυτικά προγράμματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι. Αλλά όχι το παλιό. Αυτό που έχει μοιραστεί. Μήπως δεν το έχετε πρόχειρο, να σας το δώσουμε.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Όχι, δεν το έχω. Τότε να το αφήσουμε λίγο για να το δούμε; Εγώ δεν το έχω κύριε Πρόεδρε. Δεν ξέρω γιατί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχει σταλθεί σε όλους. Και δεν είναι τίποτα καινούριο κύριε Τρικαλινέ, είναι αυτά που έχουμε συμφωνήσει. Δεν έχει σχέση με το Λύκειο. Θυμάστε ότι, όταν είχε κάνει την εισήγηση το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο είχε εντάξει μέσα και το Λύκειο και ίσως έχετε αυτό το έγγραφο μπροστά σας. Δεν μιλάμε γι' αυτό, μιλάμε για τις γενικές αρχές τις οποίες υιοθετήσαμε μετά από συζήτηση. Γι' αυτό μιλάμε.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Να το δω μια στιγμή όμως κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, ευχαρίστως να το δείτε.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Πάντως, αν επιτρέπεται κύριε Πρόεδρε, έχει σταλεί πριν από 20 μέρες περίπου αυτό το κείμενο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, είναι παλιό. Έχει σταλεί μαζί με την πρόσκληση. Αλλά εν πάση περιπτώσει τώρα ρίξτε μια ματιά, δεν είναι τίποτα. Θα παρακαλούσα να το εγκρίνουμε αυτό. Αν υπάρχει κάποια παρατήρηση, να τη δούμε. Παρακαλώ.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Καλημέρα σας. Στο τέλος που λέει για τα σχολικά βιβλία, δεν θυμάμαι αν έχουμε εγκρίνει για το Παρατηρητήριο.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Είχαμε συζητήσει εδώ. Τι εννοείτε αν είχαμε εγκρίνει για το Παρατηρητήριο;

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Αυτά είναι που εγκρίνονται; Επειδή δεν έχει ολοκληρωθεί αυτό για το Παρατηρητήριο στο Παιδαγωγικό.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μισό λεπτό. Αυτό που εκφράστηκε την προηγούμενη φορά ως Παρατηρητήριο αφορούσε την επιμόρφωση. Η παρατήρηση που είχε κάνει ο κ. Μπράτης αφορούσε την επιμόρφωση, όχι τα σχολικά βιβλία.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Α, είναι για τα σχολικά βιβλία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό είναι για τα σχολικά βιβλία και την ποιότητα, που προφανώς μία αρμοδιότητα έχει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αυτό που θυμάστε είναι για την επιμόρφωση, και πράγματι είχαν διατυπωθεί αυτά. Εκείνο όχι. Είμαστε σύμφωνοι κύριε Τρικαλινέ, ωραία. Λοιπόν, θα παρακαλέσω να τελειώσουμε με αυτό. Κάτι ήθελε ο κ. Πανάρετος για άλλο θέμα νομίζω, προτού μπούμε στην Ημερήσια Διάταξη.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Καθώς ίσως μερικοί ακόμα κοιτάζουν το κείμενο που μοιράσαμε, ήταν δύο θέματα που έθιξα κύριε Πρόεδρε, το ένα ήταν για μία πρόταση που έγινε από κάποια επιτροπή. Παλιότερα, για να πω και την αλήθεια, εγώ είχα κάνει πολύ έντονη κριτική σε αυτή την πρόταση, κυρίως ξεκινώντας από ένα λόγο: δεν υπήρχαν οι υπογραφές των ανθρώπων που έκαναν την πρόταση αυτή, ποτέ δεν έγινε γνωστό ποιοι ήταν αυτοί οι

άνθρωποι που έκαναν την πρόταση. Εν πάση περιπτώσει, θεώρησα όμως ότι αφού συζητάμε αυτό το θέμα, ίσως το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, τώρα ή σε κάποια άλλη συνεδρίαση, θα μπορούσε να κάνει μία μικρή τοποθέτηση πάνω σε αυτή την επιτροπή, για να μη θεωρείται ότι το ΕΣΥΠ δεν έχει μία συνέχεια. Ήταν επιτροπή που έγινε από το ΕΣΥΠ το 2006. Αυτό είναι το ένα θέμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να το βλέπουμε ένα-ένα;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό μπορούμε να το μοιράσουμε. Επειδή έχω και την περίληψη, μου το έχει εγχειρίσει ο κ. Βερέμης, έχει 3 σημεία. Το ένα είναι περισσότερη αυτονομία, όπως το λένε, στη σχολική μονάδα, κάτι το οποίο έχουμε πει κι εμείς. Το δεύτερο έχει σχέση με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, άρα όταν συζητήσουμε την επιμόρφωση θα το δούμε. Το τρίτο είναι η αξιολόγηση. Σήμερα θα μπορούσαμε να δούμε λίγο τα συμπεράσματα, τα έχω σε δυο σελίδες, τις οποίες θα πω τώρα να μοιραστούν. Μπορούμε να δούμε, νομίζω ότι συμφωνούν με αυτά που λέμε. Αντιθέτως, ένα εκτενέστερο κείμενο που υπάρχει και λέει πώς ήταν τα πράγματα, χρήσιμο κείμενο, και αυτό θα μοιραστεί, θα μας χρησιμεύσει περισσότερο -γιατί εκεί στο τέλος έχει ένα εκτενές παράρτημα- όταν συζητήσουμε το θέμα της πρόσβασης στα Πανεπιστήμια, για το οποίο υπάρχουν κάποιες απόψεις. Το άλλο είναι τα θέματα τα οποία έχουμε συζητήσει, εκτός από αυτά τα δύο που σας λέω, που θα τα συζητήσουμε. Λοιπόν, θα μοιράσουμε την περίληψη, από την οποία καταλαβαίνει κανείς αμέσως τις θέσεις, και μπορούμε να μοιράσουμε και το άλλο, για να είναι στο φάκελό μας και να το λαμβάνουμε υπόψη.

Έχει δίκιο ο συνάδελφος κ. Πανάρετος ότι μια δουλειά έχει γίνει, όπως είπατε αυτή η δουλειά είναι ανυπόγραφη. Ο κ. Βερέμης μου το εξήγησε, ότι ζήτησε από κάποιους ανθρώπους να καθίσουν να δουλέψουν, χωρίς να δεσμευθούν λόγω προελεύσεως κλπ. και εν πάση περιπτώσει συντάχθηκε αυτό το κείμενο, το οποίο θα το μοιράσουμε. Αυτό ως προς αυτό. Ίσως κάποιοι άνθρωποι δεν ήθελαν να έχουν επίσημη θέση. Δεν πειράζει, εμείς κοιτάζουμε την ουσία όπως πάντα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Το δεύτερο θέμα που ανέφερα στο κείμενο που σας έστειλα κύριε Πρόεδρε, είναι το θέμα της γρίπης και εάν το Συμβούλιο θα πρέπει να διατυπώσει κάποια άποψη. Ξέρω ότι δεν είναι τόσο προφανές ότι πρέπει να διατυπώσει μια άποψη, θεωρώ όμως και γι' αυτό το έθεσα ως προβληματισμό, μπορεί να οδηγηθούμε σε κάποια άλλη άποψη, θεωρώ ότι το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, ως όργανο στο οποίο συμμετέχουν όλοι οι κοινωνικοί εταίροι που έχουν κάποια σχέση με την παιδεία, είναι χρήσιμο να τοποθετείται σε τέτοια θέματα που απασχολούν πάρα πολύ την ελληνική κοινωνία και ιδιαίτερα τους γονείς και τους μαθητές. Και θεώρησα ότι θα μπορούσε να υπάρχει μία κάποια προσέγγιση, που μπορεί να κριθεί από σας ή από το Συμβούλιο γενικότερα εάν είναι ως σκέψη χρήσιμη, για τον εξής λόγο. Φυσικά την απόφαση για τα όποια μέτρα θα την πάρει η πολιτεία, αυτή έχει την ευθύνη, το ΕΣΥΠ δεν έχει τέτοια ευθύνη. Αλλά το να επισημανθούν ορισμένα πράγματα από το Εθνικό Συμβούλιο και από

ετούτο εδώ το όργανο, είναι καλό. Θα ήταν ακόμα καλύτερο βέβαια και θα ήταν πιο ουσιαστική αυτή η συζήτηση, εάν συμμετείχαν εκείνοι που τους αφορά άμεσα. Δηλαδή εκτός από τους καθηγητές της πρωτοβάθμιας, που σήμερα λείπει ο εκπρόσωπος νομίζω, λείπει η ΟΛΜΕ που την αφορά άμεσα, λείπουν οι εκπρόσωποι των γονέων που τους αφορά άμεσα και λείπουν και οι εκπρόσωποι των μαθητών.

Αν μου δώσετε δυο λεπτά μόνο θα σας πω ορισμένα πράγματα τα οποία είναι χρήσιμα. Χθες είδα μια επιστημονική μελέτη που δημοσιεύτηκε σε ένα από τα πιο γνωστά επιστημονικά περιοδικά, από την οποία προκύπτει ότι ο κίνδυνος εξάπλωσης της γρίπης στο μεγαλύτερο βαθμό του θα προέλθει από τα σχολεία. Ήδη σε πολλές χώρες συζητούν για το κλείσιμο των σχολείων από το Σεπτέμβρη και ο λόγος είναι ότι η παρελθούσα εμπειρία έχει δείξει ότι μια τέτοια προσέγγιση μειώνει την ταχύτητα εξάπλωσης μιας επιδημίας, όπως έχουμε τώρα και ουσιαστικά περιορίζει τους κινδύνους.

Για να σας δώσω ένα στοιχείο, αυτή τη στιγμή παγκοσμίως, περισσότερο από 60% των περιπτώσεων της γρίπης έχει παρατηρηθεί σε νέους ανθρώπους, ηλικίας 18 ή μικρότερης και με έμφαση περισσότερο στην ηλικία από 5 μέχρι 15. Και ο λόγος που θεωρείται ότι βοηθάει το κλείσιμο των σχολείων, είναι ότι διακόπτει την αλυσίδα με την οποία μεταδίδεται η ασθένεια αυτή. Υπάρχουν περιπτώσεις, στο Ισραήλ το 2000 που υπήρχε μια αντίστοιχη επιδημία, που έκλεισαν τα σχολεία για άλλο λόγο, έγινε απεργία των εκπαιδευτικών και αμέσως φάνηκε ο περιορισμός της έκτασης της γρίπης. Όταν τελείωσε η απεργία, πριν περάσει η επιδημία, υπήρξε πάλι αύξηση. Έχει προσδιοριστεί ότι υπάρχει μία μείωση της εξάπλωσης, σε ποσοστό από 13% έως 17%, κατά την περίοδο της εξάπλωσης. Το ίδιο είχε συμβεί στην Αμερική το '18 και στην Αυστραλία, υπάρχουν δηλαδή πάρα πολλές τέτοιες αντίστοιχες μελέτες. Και η πρόταση που κάνει αυτή η ερευνητική ομάδα, και εδώ έχει ένα ενδιαφέρον, είναι οι πρώτοι που θα εμβολιαστούν να είναι οι καθηγητές των σχολείων και των γυμνασίων, οι δάσκαλοι και οι καθηγητές, και οι μαθητές.

Αυτά λοιπόν τα είπα ως μία περίληψη ενός κινδύνου που φαίνεται να εμφανίζεται και αν θεωρείτε ότι μπορεί να υπάρξει κάποιας μορφής τοποθέτηση που να μην θεωρείται ως απόφαση, θα ήταν χρήσιμο. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κύριε συνάδελφε. Είναι ένα μείζον θέμα, δεν υπάρχει αμφιβολία, και θα θίξει την όλη δουλειά που κάνουμε, έμμεσα βέβαια, σε ένα βαθμό. Ένα κλειστό σχολείο δεν είναι για καλό στη δουλειά που κάνουμε και εμείς. Αλλά όπως είπε και ο κ. Πανάρετος, μπορούμε να εκφράσουμε την ανησυχία μας, μπορούμε ίσως να υποδείξουμε, και θέλω τη γνώμη των πιο ειδικών, ότι υπάρχουν στοιχεία αξιοποιήσιμα που κι εμείς έχουμε χρησιμοποιήσει. Ενώ τα στοιχεία του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας που περιλαμβάνουν τα πάντα μέσα (πόσα είναι τα σχολεία, οι δάσκαλοι, οι μαθητές, τα πάντα) και αυτό θα προσέφερε μία βοήθεια ίσως στους ανθρώπους που θα πάρουν αποφάσεις, μολονότι είμαι βέβαιος ότι ο Υπουργός Παιδείας τα έχει στα χέρια του αυτά τα πράγματα, τα είχαμε συζητήσει, τα έχουμε δώσει και θα έχει και άλλα υπόψη του που δεν έχουμε εμείς. Οποσδήποτε στο Συμβούλιό μας, επειδή είναι της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, δηλαδή της σχολικής εκπαίδευσης και του

νηπιαγωγείου φυσικά, μία ανησυχία είναι εμφανής σε όλους. Και αν και κάτι σκεφτόμαστε που θα μπορούσαμε να πούμε, επειδή αυτή τη στιγμή δεν είμαστε έτοιμοι, αλλά επειδή είναι ένα ανοιχτό μεγάλο θέμα και μπορούμε να έχουμε πληροφορίες συνεχώς και επειδή το δικό μας το γραφείο θα λειτουργεί, θα έλεγα ότι θα μπορούσαν να υπάρξουν σημειώματα, ή σκέψεις, οι οποίες ως σκέψεις συγκεκριμένων ατόμων, φορέων κλπ. να προωθηθούν προς το Υπουργείο, για να ληφθούν υπόψη. Δηλαδή, θεωρώ απολύτως νόμιμο, εάν το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, που είναι ένας φορέας υπεύθυνος, έχει μία άποψη επ' αυτού. Ή αν εκπαιδευτικοί της μάχιμης εκπαίδευσης, ή αν εκπρόσωποι των κοινωνικών εταίρων, ή εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων κλπ. έχουν μία άποψη, μετέχοντας εδώ ευχαρίστως, να τη διαβιβάσουμε προς το Υπουργείο, να τους ευαισθητοποιήσουμε ίσως σε κάτι. Κυρία Νομάρχα.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Ευχαριστώ πολύ κύριε Πρόεδρε. Είναι ένα πολύ σοβαρό θέμα αυτό που έβαλε ο Γιάννης Πανάρετος και έτσι όπως ακριβώς το συμπληρώσατε και εσείς κύριε Πρόεδρε. Και επειδή το τελευταίο διάστημα, ιδιαίτερα την Παρασκευή την προηγούμενη, που είχαμε συνεδρίαση εδώ ξανά, ο Υπουργός Υγείας λέει πως για το θέμα το συγκεκριμένο που έχει να κάνει με το πρόβλημα της γρίπης για τα σχολεία, υπεύθυνος είναι ο Υπουργός Παιδείας και ο Υπουργός Παιδείας αντίστοιχα μετέφερε την ευθύνη και λέει γι' αυτό το θέμα θα ασχοληθούν οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, είναι ένα θέμα πάρα πολύ σοβαρό και είναι ένα θέμα που κανένας δεν αποποιείται την ευθύνη, γιατί όλοι πρέπει να λειτουργήσουμε συλλογικά για να αντιμετωπίσουμε αυτό το ζήτημα που έχει προκύψει πλέον σε παγκόσμιο επίπεδο, πολύ δε περισσότερο όταν αφορά τα σχολεία.

Επειδή κύριε Πρόεδρε δεν υπάρχει στελέχωση τέτοια στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις για να σηκώσουν αυτό το βάρος, που πολύ εύκολα μετατοπίζεται, χωρίς να θέλουμε να αρνηθούμε οτιδήποτε ως Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, εγώ τουλάχιστον προσωπικά έκανα ένα κείμενο στην ΕΝΑΕ και ζητάω τη σύγκλησή της. Η ΕΝΑΕ στη συνέχεια, απ' ό,τι είδα, έχει κάνει ένα κείμενο και στον Υπουργό Υγείας κλπ. Εκείνο που θέλουμε και θα πρέπει να το βάλετε και εσείς ως Πρόεδρος του Συμβουλίου, είναι ότι δεν μπορούμε να προχωρήσουμε χωρίς καμιά ενημέρωση. Γιατί οφείλω να σας πω ότι ως Νομάρχης, αλλά και ως Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις συνολικά στη χώρα, δεν έχουμε καμία επίσημη ενημέρωση. Έχουμε κι εμείς την ενημέρωση που έχετε όλοι από τα μέσα ενημέρωσης, είτε είναι τα τηλεοπτικά, είτε είναι τα έντυπα. Αυτό είναι κατανοητό ότι δεν μπορεί να συνεχιστεί, γιατί σε τέτοια περίπτωση δεν θα μπορούμε να πούμε ότι μπορούμε να βοηθήσουμε.

Και το δεύτερο πιο σημαντικό είναι, να σας πω ένα παράδειγμα για τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηρακλείου για να σας δείξω την ανετοιμότητα που υπάρχει. Έχει συνταξιοδοτηθεί ο Σχολίατρος τώρα και δύο χρόνια, από τότε που ανέλαβα Νομάρχης. Ακόμα δεν έχει αναπληρωθεί η θέση του Σχολιάρχου. Είναι κατανοητό ότι με υποστελέχωση των Υπηρεσιών και όταν στην Υπηρεσία Διεύθυνσης Δημόσιας Υγείας έπρεπε να υπηρετούν 50 άνθρωποι και υπηρετούν 17, είναι κατανοητό ότι αυτά δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν. Τα βάζω αυτά για να δώσω και μια εικόνα, θα σας δώσω και το κείμενο που έχω κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι πολύ χρήσιμα αυτά που μας λέτε, δίνετε μια εικόνα του τι υπάρχει. Τελειώσατε κυρία Νομάρχα;

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Ναι κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Μπαλέρμπας, είναι δεύτερο μέλος ορισμένο από τη Νέα Δημοκρατία. Και είναι ο ίδιος εκπαιδευτικός και υπ' αυτή την έννοια μας είναι ιδιαίτερα χρήσιμος.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Να σας καλημερίσω. Θα ήθελα καταρχήν να πω ότι το Υπουργείο Υγείας και γενικότερα η πολιτεία, έχει επιστημονικούς συμβούλους για το θέμα αυτό. Είναι οι επιδημιολόγοι και οι υπόλοιποι επιστήμονες υγείας. Απ' όσο γνωρίζω, από προσωπική κι εγώ ενημέρωση, όπως και ο κ. Πανάρετος, υπάρχουν αντικρουόμενα στοιχεία μέχρι στιγμής για τη χρησιμότητα του μαζικού κλεισίματος των σχολείων. Στην Αργεντινή και στο Μεξικό που εφαρμόστηκε το μέτρο αυτό, δεν εστάθη δυνατό να ανακοπεί η πορεία της γρίπης. Και απ' όσο γνωρίζω επίσης, το ΚΕΕΛΠΝΟ ακόμα συλλέγει δεδομένα από τις υπόλοιπες χώρες, κυρίως έχει βάλει ως χώρα στόχευσης τη Χιλή, γιατί έχει παραπλήσια χαρακτηριστικά με την Ελλάδα, συλλέγει λοιπόν δεδομένα για να μπορέσει να καταρτίσει μια ολοκληρωμένη πρόταση αντιμετώπισης του ζητήματος.

Επίσης είμαι σίγουρος και νομίζω ότι έχει κάνει και ο κ. Δράκος, ο Πρόεδρος της ΕΝΑΕ, μια δήλωση, ότι το Υπουργείο Υγείας έχει επικοινωνήσει μαζί του και του έχει πει ότι βεβαίως η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση θα είναι ένας από τους πυλώνες αντιμετώπισης, αλλά σαφώς δε θα την αφήσει «αβοήθητη» εντός εισαγωγικών, από πλευράς στελέχωσης προσωπικού, επιστημονικών οδηγιών και γενικότερης υλικοτεχνικής υποδομής. Υπάρχει ένα σχέδιο, όλοι το γνωρίζουν, το οποίο αφορούσε τους Ολυμπιακούς Αγώνες, για περιπτώσεις προβλημάτων υγείας σε μαζικό επίπεδο. Το σχέδιο αυτό επικαιροποιείται απ' όσο γνωρίζω κάθε χρόνο και από το ΚΕΕΛΠΝΟ αλλά και από το Εθνικό Συμβούλιο Υγείας.

Εκτιμώ λοιπόν ότι αν δεν ακούσουμε τους ειδικούς και αν δεν έχουμε υπεύθυνη ενημέρωση, οποιαδήποτε πρόταση, σχολιασμός, έστω διαρροή, μπορεί να προκαλέσει σημαντικό πρόβλημα στους γονείς. Εγώ προσωπικά είμαι πατέρας και δυο διδύμων πεντέμισι ετών και η γυναίκα μου που δεν έχει σχέση με την εκπαίδευση, προβληματίζεται, μου λέει θα στείλουμε τα παιδιά στο σχολείο; Θα πας να διδάξεις; Αν λοιπόν υπάρξει μια διαρροή από κάποιο όργανο, χωρίς να υπάρχει μια συγκροτημένη πρόταση από τους επιστήμονες υγείας, τους καθ' ύλην ειδικούς, μπορεί να δημιουργήσει κάποιο πρόβλημα στην κοινή γνώμη, που θα θέλαμε να αποφύγουμε. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρα μας λέτε ότι το θέμα μελετάται από τους ειδικούς, ακόμη δεν έχουν καταλήξει. Αυτό που είπατε νομίζω ότι το έχουμε ακούσει κι εμείς από τα μέσα, ότι κάπου όπου εφαρμόστηκε δεν ανέκοψε την πορεία της νόσου, άρα πρέπει να τα δουν οι ειδικοί. Αυτό που, νομίζω, εισηγήθηκε ο κ. Πανάρετος και στο οποίο κατά κάποιο τρόπο έδωσε μία συνέχεια και η κ. Νομάρχης κλπ. είναι ότι απλώς έχουμε μια αυξημένη ευαισθησία, λόγω της δομής και της σύστασης αυτού του Συμβουλίου, που έχει να κάνει με τη

σχολική εκπαίδευση. Μέχρι εκεί, η ευαισθησία νομίζω είναι όλων. Και αν υπάρχει κάποια σκέψη, που δεν σημαίνει ότι οι υπεύθυνοι δεν χειρίζονται τα θέματα και ερχόμαστε εμείς να τους πούμε τι θα κάνουν, μέχρι εκεί την ευαισθησία μας νομίζω ότι ως εκπαιδευτικοί και ως δάσκαλοι την εκφράζουμε. Θέλετε κάτι;

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Δεν ξέρω αν θα εξυπηρετούσε τίποτα όμως να δημοσιοποιηθεί κάτι τέτοιο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, δεν μιλάμε για δημοσιοποίηση, δεν κάνουμε ανακοινώσεις τώρα. Ο κόσμος δεν περιμένει από μας αυτά, περιμένει να του πούμε για την παιδεία τι κάνουμε.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Εγώ θα μιλήσω μόνο για το σχολείο στο οποίο τυχαίνει να είμαι Διευθύντρια. Από φέτος είχαμε σκεφτεί, ο στόχος που θέσαμε στην τελευταία συνεδρίαση της 30^{ης} Ιουνίου, είναι να πάμε με ηλεκτρονική τάξη, να δοκιμάσουμε την ηλεκτρονική τάξη μέσω του school.gr την επόμενη σχολική χρονιά. Όλος ο Σύλλογος είναι πιστοποιημένος στις νέες τεχνολογίες, αλλά έχουμε και συναδέλφους που έχουν παρακολουθήσει αυτό που αναλαμβάνει τώρα ο ΟΕΠΕΚ, δηλαδή β' επίπεδο, φυσικοί και φιλόλογοι. Είχαμε λοιπόν σχεδιάσει να ξεκινήσουμε και την επικοινωνία την ηλεκτρονική με τους μαθητές μας, δηλαδή και παιδιά που ασθενούν να παίρνουν τις εργασίες τους και σιγά-σιγά σε αυτό να υπάρξει μία διάχυση. Τον Ιούνιο κλείνοντας, επειδή είχε αρχίσει να υπάρχει αυτό το θέμα, είπαμε ότι αρχές Σεπτεμβρίου θα εκτιμήσουμε την κατάσταση και θα δούμε. Και μιλώ μόνο για ένα σχολείο που έχει 180 μαθητές. Εμείς λοιπόν θα το δούμε αυτό το θέμα στην πράξη, πώς μπορούμε να επικοινωνούμε ηλεκτρονικά με τους μαθητές και να σχεδιάζουμε έτσι, δηλαδή ήταν κάτι που μας απασχολούσε γενικότερα στη διδακτική, τώρα με αυτή την αφορμή μπορεί και να το εξειδικεύσω. Απλώς το καταθέτω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό είναι λίγο δύσκολο ακόμα.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Ναι. Εμείς λέμε γι' αυτό το σχολείο πως θα το δουλέψουμε και αυτό το κομμάτι να έχουμε μια επικοινωνία. Ευχαριστώ.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Απλώς ήθελα να προσθέσω μήπως είναι ένας τρόπος να παρεμποδίσουμε το κλείσιμο των σχολείων, με το να εμβολιαστούν πρώτοι, να απαιτήσουμε, να ζητήσουμε να εμβολιαστούν πρώτοι μαθητές και καθηγητές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτά λέγονται και θα υπάρξουν, να μην πούμε τα αυτονόητα, δεν χρειάζεται. Εγώ νομίζω ο κ. Πανάρετος δεν μίλησε για ανακοίνωση, αλλά είπε για μία ευαισθητοποίηση και μία σκέψη που μπορεί να υπάρχει στα μέλη του Συμβουλίου, που νομίζω ότι είναι σωστό και πρέπει να υπάρχει. Μέχρι εκεί.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μπορώ να κλείσω, μια και το άνοιξα το θέμα, με δέκα δευτερόλεπτα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μου άρεσε η άποψη της κ. Μπίστα για έναν άλλο λόγο. Ένας από τους τρόπους με τους οποίους αντιμετωπίζεται το πρόβλημα αυτό, εάν κλείσουν τα σχολεία, είναι αυτός που σκέφτονται στα σχολεία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι. Αλλά δεν υπάρχει η υποδομή.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όχι, εγώ λέω το εξής. Διαμορφώνεται μία σκέψη και είναι χρήσιμο ότι αποτυπώθηκε εδώ, διαμορφώνεται μία σκέψη για αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων τέτοιας μορφής. Επίσης να πω ότι δυστυχώς στην Ελλάδα, σήμερα ανακοινώθηκε, υπάρχει πόρισμα της αρμόδιας Επιτροπής για το θέμα αυτό και προκάλεσε κάποια δυσφορία νομίζω στους υπεύθυνους, διότι ήταν ανέτοιμοι να ακούσουν το πόρισμα της Επιτροπής. Και κλείνοντας, χωρίς να θέλω να ανοίξω άλλη συζήτηση, είναι λάθος στους πολιτικούς πολλές φορές να αγνοούν την επιστήμη. Άκουσα τον Υπουργό Υγείας για μια επιστημονική εργασία που δημοσιεύτηκε στο πιο έγκυρο περιοδικό, το Nature, να λέει: «το Nature λέει αυτό και εγώ λέω αυτό».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Χαιρετίζω και την παρουσία του εκπροσώπου της ΟΣΕΠ των ΤΕΙ, τον κ. Πουλή. Είναι το αντίστοιχο της ΠΟΣΔΕΠ, έτσι δεν είναι; Και έχει σημασία γι' αυτά που θα συζητήσουμε στο μέλλον να έχουμε εδώ απόψεις ειδικών. Ζητήθηκε την προηγούμενη φορά, αυτά που είπαμε περί τεχνικής εκπαίδευσης, να μοιραστούν, να τα έχουμε στα χέρια μας, είναι έτοιμα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Πριν πάρετε το λόγο, να κάνω μία διευκρίνιση. Είχε ο κ. Πανάρετος ζητήσει δύο πράγματα την προηγούμενη φορά. Το ένα, αν υπάρχουν έρευνες πάνω στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση. Υπάρχουν δύο, η μία είναι πολύ παλιότερη, σας δώσαμε την τελευταία που είναι του 2008. Δεν δώσαμε σε όλους δυστυχώς, γιατί δεν είχαμε τόσα πολλά αντίτυπα, δώσαμε περισσότερο στους φορείς και όχι τόσο στους εκπαιδευτικούς. Αλλά αν είναι κάποιος που το θέλει πολύ ζωντανά, να βρούμε ένα αντίτυπο, εννοώ από τους άλλους που δεν πήραν. Δώσαμε λοιπόν στους φορείς. Είναι αυτή εδώ η έρευνα, η οποία τελείωσε το 2008. Και υπήρχε και η παλιότερη, η οποία είχε γίνει όταν ήταν ο κ. Παλαιοκρασσάς στο Παιδαγωγικό, το '88 – '89. Γι' αυτήν δεν υπάρχουν αντίγραφα δυστυχώς, υπάρχουν όμως στο site του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, αν κάποιος θέλει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Υπάρχουν στο site;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Στο site υπάρχουν.

ΜΕΛΟΣ: Να μας στείλετε με ένα e-mail το πολύ.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Βεβαίως, βεβαίως, μπορώ να σας το δώσω μετά. Είναι αυτά που είχαμε πει και παλαιότερα, ότι περίπου σε 50% οι απόφοιτοι των ΤΕΕ ή τώρα των ΕΠΑΛ, πιθανολογούμε στην επόμενη έρευνα, απασχολούνται σε αντικείμενο παραπλήσιο με αυτό που σπουδάζουν. Αυτό είναι το γενικό συμπέρασμα, από κει και πέρα υπάρχουν πολύ ενδιαφέροντα πράγματα.

Περίπου το 50%. Στην προηγούμενη έρευνα ήταν πολύ λιγότερα τα ποσοστά, ήταν σχεδόν στο 30%. Φαίνεται ότι υπάρχει βελτίωση, τουλάχιστον σε επίπεδο ερευνών. Και είχατε ζητήσει και κάποια στοιχεία, τα οποία θα σας τα δώσει ο κ. Γιαλούρης, σχετικά με το πόσοι συμμετείχαν στις εξετάσεις.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι κύριε Γιαλούρη, σας παρακαλούμε.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Στοιχεία τα οποία τα πήρα μετά από προφορική επικοινωνία, δεν θα μπορούσε να ήταν και γραπτώς, εχθές. Από τη Διεύθυνση Σπουδών, το αντίστοιχο Τμήμα της Τεχνικής Εκπαίδευσης, τα στοιχεία ήταν ότι με ημερομηνία καταγραφής 10/11/2008, στην Γ' Λυκείου του ΕΠΑΛ ήταν γραμμένοι 16.068 μαθητές. Είναι στοιχεία μετά από προφορική επικοινωνία, που αυτό το λέω γιατί μπορεί να υπάρχει και κάποια ρευστότητα. Από αυτούς προσήλθαν σε πανελλαδικές εξετάσεις για εισαγωγή στα Πανεπιστήμια (τη μία ομάδα) 587 και 9.789 ήταν υποψήφιοι για τα ΤΕΙ. Αυτός είναι ο αριθμός. Που σημαίνει ότι υπάρχει και ένα έλλειμμα γύρω στις 5.000 που δεν πήγαν πουθενά.

ΜΕΛΟΣ: Έχετε την καλοσύνη να επαναλάβετε;

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Ναι. 16.068 ήταν οι εγγεγραμμένοι. Από αυτούς, 587 ήταν στη μία ομάδα με υποψηφιότητα για ΑΕΙ και 9.789 ήταν στην άλλη ομάδα με υποψηφιότητα για κάποιες θέσεις των ΤΕΙ.

ΜΕΛΟΣ: Και οι υπόλοιποι δεν προσήλθαν.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Δεν προσήλθαν, δεν τελείωσαν, δεν είναι καταγεγραμμένοι.

ΜΕΛΟΣ: Πήγαν στην αγορά εργασίας.

ΜΕΛΟΣ: Δεν ήταν υποψήφιοι.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Βλέπουμε δηλαδή ότι ένα 30% δεν προσήλθε σε εξετάσεις για εισαγωγή σε κάποιον τύπο Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αυτό είναι ενδιαφέρον, γι' αυτό έχει σημασία να βλέπει κανείς τα στοιχεία. Θα μπορούσε να δει στη συνέχεια, από αυτούς τους 5.000 πόσοι βρήκαν εργασία; Και αν το έβρισκε αυτό, θα μπορούσε να το χρησιμοποιήσει ως επιχείρημα, αντί να λέμε ευχολόγια, ώστε οι οικογένειες να δουν τα Τεχνικά Λύκεια και να στείλουν τα παιδιά τους. Μόνο όταν πείσεις την οικογένεια ότι τους δίνεις μια άλλη διέξοδο, θα στείλει το παιδί της. Αλλιώς εάν έχει τη γενική εντύπωση που έχουμε όλοι εδώ ότι κάτι δεν πάει καλά εκεί, δε θα πει ας το στείλω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εδώ έχουμε το Κέντρο Εκπαίδευσης Έρευνας. Κύριε συνάδελφε, κύριε Δερμιτζάκη, μήπως μπορούσε να γίνει μια τέτοια έρευνα; Πραγματικά κάτι θα έδειχνε αυτή.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Ήδη υπάρχει μια τέτοια πρόταση προς το ΕΣΠΑ και περιμένουμε να κριθούν, μαζί με τις άλλες προτάσεις που μας έχουν υποβάλει διάφοροι φορείς, ποιες είναι οι επιλέξιμες για να μπορέσουμε να γίνει προκήρυξη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα είχε πολύ ενδιαφέρον. Κύριε Γιαλούρη.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Να σημειώσω κάτι, ότι φέτος είναι η πρώτη χρονιά που απόφοιτοι των ΕΠΑΛ προσέρχονται σε πανελλαδικές εξετάσεις αυτού του τύπου. Δηλαδή είναι η πρώτη χρονιά που ουσιαστικά λειτουργεί όλο το σύστημα μέχρι το τέλος. Κατά συνέπεια θα ήταν σκόπιμο για όλα αυτά να υπάρξει και ένα περιθώριο λειτουργίας του συστήματος και αξιολόγησης του συστήματος, κυρίως αυτό.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Νομίζω ότι το πρόβλημα στην Τεχνική Εκπαίδευση δεν εντοπίζεται μόνο στην επαγγελματική αποκατάσταση, αλλά και στο γενικότερο σχολικό περιβάλλον που αναπτύσσεται στα Τεχνικά Λύκεια, στα ΕΠΑΛ και στα ΕΠΑΣ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το συζητήσαμε.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Είμαι σίγουρος ότι το συζητήσατε, απλά θα ήθελα να το σημειώσω, ότι κατεύθυνση της πολιτείας θα πρέπει να είναι να βελτιώσει και το κλίμα σχολείου και τη διεύθυνση του σχολείου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι όλα αυτά υπαρκτά προβλήματα, τα είδαμε. Ευχαριστώ.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Απλώς θα είναι πολύ ενδιαφέρον, μετά την έκδοση των αποτελεσμάτων να δούμε από αυτό το ποσοστό ποιοι επιτυχώς εν πάση περιπτώσει ανταποκρίθηκαν και αν αυτό θα αποτελεί και ανασχετικό στοιχείο για την επόμενη χρονιά. Γιατί αν δουν ότι τα ποσοστά αποτυχίας ήταν πάρα πολύ μεγάλα, πιθανότατα οι μαθητές θα αλλάξουν λογική και προοπτικές. Είναι αυτά εν εξελίξει, άρα μένει να τα δούμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Δερμιτζάκη, κύριε Πρόεδρε.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Αυτό που δεν έχουμε συζητήσει και που το θέτω προς συζήτηση προσεχώς, είναι το θέμα αυτών που εγγράφονται στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, είναι τεράστιο το ποσοστό που εγκαταλείπουν, η διαρροή που γίνεται μετά. Κι ενώ γίνονται όλα αυτά τα έξοδα, οι εξετάσεις, όλη αυτή η ιστορία, στη συνέχεια υπάρχει μια τεράστια διαρροή, την οποία κανείς μέχρι σήμερα δεν φανταζόταν ότι είναι τόσο πολλή η εγκατάλειψη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρα υπάρχει θέμα πανεπιστημιακής διαρροής.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τώρα μιλάμε για τη σχολική, πρέπει να δούμε και την πανεπιστημιακή διαρροή.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Αυτό δεν είναι δυνατόν κύριε Πρόεδρε να καταγραφεί και ενδεικτικό είναι ο πρόσφατος νόμος που ψηφίστηκε που έλεγε να καταγραφούν οι, σε εισαγωγικά, αιώνιοι φοιτητές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν είναι οι αιώνιοι αυτοί.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Ναι, μα δεν ξέρει κανείς τι είναι, διότι δεν διαγράφονται ποτέ, ακόμα και αυτοί που εγκαταλείπουν.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μια παρατήρηση. Εγώ νομίζω ότι έχουμε ένα στοιχείο που μπορεί να διερευνηθεί και απευθύνομαι και στον κ. Καπλάνη τώρα. Βλέπουμε ότι ένας πολύ μεγάλος αριθμός, 10.000 περίπου άτομα, έδωσαν εξετάσεις στα ΤΕΙ. Δεν ξέρω πόσοι από αυτούς μπήκαν στα ΤΕΙ. Τα ΤΕΙ όμως μπορούν να δουν ποιοι μπήκαν στα ΤΕΙ, πόσοι μπήκαν καταρχήν και να δουν λίγο και την εξέλιξή τους. Πώς πήγαν αυτοί οι άνθρωποι; Πήγαν καλά; Τελειώνουν; Φεύγουν;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Για πρώτη φορά βγήκαν αυτοί τώρα. Για πρώτη φορά από ΕΠΑΛ. Δηλαδή στο μέλλον μπορεί να γίνει αυτό που λέτε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Στο μέλλον, ναι. Μα εδώ δεν έχει γίνει ποτέ κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχει ένα ενδιαφέρον αυτό, να παρακολουθηθεί.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Ωστόσο, στην περασμένη συνεδρίαση κύριε Πρόεδρε, σας έδωσα μία πραγματική εικόνα και το γιατί βεβαίως κράτησα επιφυλάξεις έναντι του σχεδίου όπως ενθυμείσθε. Και έχουν σχέση με την πραγματική εικόνα όσων προσέρχονται ή εγγράφονται στα ΤΕΙ μετά από κάποιου είδους εξετάσεις προερχόμενοι μέσα από την Τεχνική Εκπαίδευση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να προχωρήσουμε στο σημερινό θέμα μας.

Θέμα 1: Συζήτηση επί της πρότασης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για το Σχεδιασμό και την Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Παρακαλώ τον Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, μας έχει δώσει μία εισήγηση για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, όπου εκπαιδευτικό έργο είναι εδώ τα πάντα. Και έχετε μέσα, διαβάζοντας ένα-ένα, κείμενο πολύ καλογραμμένο και τη βιβλιογραφία του, που μας είναι χρήσιμη για περαιτέρω επεξεργασία. Σας ακούμε κύριε Πρόεδρε. (Η πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για το σχεδιασμό και την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου επισυνάπτεται ως Παράρτημα II και η πρόταση της ΔΟΕ για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου επισυνάπτεται ως Παράρτημα III).

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε. Κύριοι συνάδελφοι, όπως ξέρετε το ζητούμενο για το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι η αξιολόγησή του, η οποία και όταν σε κάποιες δεκαετίες επραγματοποιείτο, ήταν μια μονομερής αξιολόγηση, δηλαδή εκτός από τους μαθητές, απλώς αξιολογούνταν και οι εκπαιδευτικοί προκειμένου να βαθμολογηθούν και να ανελιχθούν στα διάφορα αξιώματα που τότε υπήρχαν, παραδείγματος χάρη διευθυντή, υποδιευθυντή, επιθεωρητή και γενικού διευθυντή υπουργείου. Επομένως στην ουσία αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου στον τόπο μας, σε επίπεδο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, δεν έχει πραγματοποιηθεί ποτέ. Αυτό επομένως που συνήθως λέγεται και ακούγεται, είναι ότι λείπει, αυτή είναι η εντύπωση γενικότερα, η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, επειδή παραπέμπει αυτό στα παλιά δεδομένα που υπήρχαν στο σχολικό σύστημα.

Εμείς όμως δεν μιλάμε γι' αυτή την αξιολόγηση, μιλάμε για αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, όπου όλοι θα πρέπει να αξιολογούνται. Από το σύστημα γενικότερα, από τη στρατηγική, από το Υπουργείο, από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, από τη σχολική μονάδα και μετά βεβαίως και ο εκπαιδευτικός και ο μαθητής. Γιατί όπως είπαμε, μόνο ο μαθητής και ο φοιτητής στην ουσία είναι αυτοί οι οποίοι υφίστανται ένα είδος αξιολόγησης, για το οποίο πολλές φορές έχει αμφισβητηθεί και ο τρόπος με τον οποίο γίνεται. Όταν λοιπόν μιλάμε για αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου θα πρέπει να διευκρινίσουμε τι ακριβώς εννοούμε έργο. Και είναι μια σύνθετη διαδικασία, στην οποία εμπλέκονται όλοι οι παράμετροι της εκπαίδευσης, από την εκπαιδευτική νομοθεσία, τα προγράμματα σπουδών, τα σχολικά εγχειρίδια, μέχρι, όπως είπαμε, τη σχολική μονάδα, τον εκπαιδευτικό και τον μαθητή.

Επομένως αφορά μία συστημική αξιολόγηση ελέγχου του βαθμού που το εκπαιδευτικό σύστημα αποδίδει αυτό για το οποίο σχεδιάζεται, ή αυτό που τουλάχιστον ο νομοθέτης, ο εκάστοτε νομοθέτης, καταγράφει στους αντίστοιχους νόμους που ισχύουν. Και όπως ξέρετε σήμερα ο βασικός νόμος που ισχύει για την εκπαίδευση είναι ο νόμος 1566/1985, δηλαδή αυτός αποτελεί το βασικό κορμό της νομοθεσίας, όσον αφορά την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Και βέβαια, όσο καλός και να ήταν αυτός ο νόμος, ήδη έχουν περάσει 24 χρόνια χωρίς να έχει γίνει μία ουσιαστική αναθεώρηση, γιατί πιθανότατα οι εξελίξεις επιβάλλουν και τις αναθεωρήσεις σε νομοθετικό πλαίσιο. Να θυμίσω δε ότι ο προηγούμενος βασικός νόμος ήταν του 1976. Δηλαδή πάλι και τότε είχε μέσα σε λιγότερο

χρόνο, δηλαδή μέσα σε 11 χρόνια, αναθεωρηθεί εκείνο το νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο δεν ισχύει για τα τελευταία όπως είπαμε 25 χρόνια.

Άρα λοιπόν αν θέλαμε να τα εξειδικεύσουμε, όλα θα πρέπει να αξιολογούνται. Από τα μέσα και τους πόρους, από τα προγράμματα σπουδών και το εκπαιδευτικό υλικό, από το έμπυχο δυναμικό, από το διοικητικό πλαίσιο, από το θεσμικό πλαίσιο, από το παιδαγωγικό κλίμα, από τη διδακτική - μαθησιακή διαδικασία και τα εκπαιδευτικά επιτεύγματα. Αυτά λοιπόν θα πρέπει να μπουν στο επίκεντρο της αξιολόγησης, γιατί αυτά θα αποτελούν την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου.

Και βέβαια πάνω απ' όλα είναι οι στόχοι, δηλαδή ποιους στόχους βάζουμε στο εκπαιδευτικό μας σύστημα, ώστε μέσα από αυτή την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος να προκύπτει εάν μπορέσαμε να πετύχουμε αυτά που πετύχαμε. Διότι αν διαπιστώσουμε παραδείγματος χάρη από την έρευνα, ότι βελτιώσαμε την ποιότητα στην εκπαίδευση, ότι ο εκπαιδευτικός προγραμματισμός έγινε και στον τόπο μας πραγματικότητα, ότι αξιοποιήσαμε τους πόρους οι οποίοι διατίθενται για την εκπαίδευση, ότι τα εκπαιδευτικά μέσα τα οποία χρησιμοποιούμε και εμπλουτίστηκαν και απέδωσαν και δεν είναι απλώς μέσα τα οποία υπάρχουν τις περισσότερες φορές, αν πρόκειται για όργανα, στις προθήκες σε κάποια σχολική αίθουσα εν πάση περιπτώσει. Εάν έχουμε ενισχύσει την εμπλοκή όλων των φορέων στην εκπαιδευτική διαδικασία και εδώ όταν αναφέρουμε φορείς, δεν είναι μόνο η τοπική κοινότητα, είναι ακόμα και οι σύλλογοι γονέων και κηδεμόνων, είναι όλοι δηλαδή εκείνοι οι παράγοντες οι οποίοι θα πρέπει να συμβάλουν στη βελτίωση και θα πρέπει να έχουν άποψη γι' αυτό που συμβαίνει μέσα στη σχολική κοινότητα. Και βέβαια στον τόπο μας δεν υπάρχει αποκεντρωτικό σύστημα ούτε στην εκπαίδευση, γεγονός που υπάρχει για εκατοντάδες χρόνια σε άλλες χώρες και που δεν εισηγούμαι αυτή τη στιγμή να υπάρξει, αν δεν υπάρξει η σχετική προετοιμασία, γιατί θα ήταν τεράστιο το άλμα να πούμε ότι αύριο το πρωί θα λυθούν ως δια μαγείας τα ποιοτικά προβλήματα της εκπαίδευσης αν αποκεντρώσουμε το σύστημα.

Εν πάση περιπτώσει χρειαζόμαστε λοιπόν να ανοίξει το σχολείο προς την κοινωνία, προς την ευρύτερη κοινωνία και βεβαίως σε όλα αυτά θα πρέπει να παίζει σημαντικό ρόλο η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, αν γίνεται σωστά, επειδή έχουμε συζητήσει και θα συζητήσουμε για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, καθώς επίσης και καινούριες μέθοδοι και χρήση των νέων τεχνολογιών μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Τώρα οι στόχοι, όπως είπαμε, θα πρέπει να έχουν μπει μέσα από ένα στρατηγικό σχεδιασμό, τι επιδιώκουμε από το εκπαιδευτικό σύστημα. Και υπ' αυτή την έννοια, εάν αυτοί οι στόχοι είναι περισσότεροι, ή έχουν αλλάξει από το 1985, σίγουρα χρειάζεται και αλλαγή νομοθετικού πλαισίου, ώστε να περιγράψει αυτούς τους στόχους, διότι στη συνέχεια τα προγράμματα σπουδών, όποια προγράμματα σπουδών, όπως και να τα περιγράψουμε εμείς ως Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και μετά και από την εισήγηση του Συμβουλίου, είναι υποχρεωμένα να εντάσσονται μέσα στο νομοθετικό πλαίσιο που ισχύει. Ακόμα και αν θέλει κάποιος να τα αλλάξει, δεν μπορεί να τα αλλάξει ώστε να έρχονται σε αντίφαση με ό,τι ο συγκεκριμένος νόμος 1566/85 προβλέπει. Φυσικά υπάρχουν νόμοι και μεταγενέστεροι, όσον αφορά την Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, αλλά

εκεί οι νόμοι αυτοί καθορίζουν δευτερεύοντα στοιχεία, όχι κάποια στοιχεία δομικά, αλλά ο κορμός στην ουσία είναι ό,τι περιγράφεται μέσα στον 1566.

Άρα λοιπόν επιδιώκουμε μία συνεχή βελτίωση της διδακτικής πρακτικής, αν θέλαμε λίγο έτσι να τα συνοψίσουμε. Αυτό έχει σχέση με τη διασφάλιση και την αναβάθμιση της ποιότητας της σχολικής ζωής και γενικότερα του εκπαιδευτικού προγράμματος, έχει σχέση και με περιορισμό της διοικητικής γραφειοκρατίας στο μέτρο που δεν ανταποκρίνεται, ή ανανέωση και αναβάθμιση στο μέτρο που δεν ανταποκρίνεται στις ανάγκες της εκπαίδευσης. Και κάναμε μεγάλη συζήτηση την προηγούμενη φορά όταν διαπιστώσαμε, όλοι έχουμε διαπιστώσει και ο κ. Μαλαγάρης το είχε επισημάνει, ότι ιδιαίτερα η Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση διοικητικά έχει, εν πάση περιπτώσει, ιδιαίτερα προβλήματα.

Από κει και πέρα θα πρέπει να δούμε ποιες είναι οι δυνατότητες και οι αδυναμίες του συστήματος, ώστε με συγκεκριμένες παρεμβάσεις, να μπορούμε να βελτιώσουμε αυτό που περιμένουμε. Και αυτό που περιμένουμε είναι όχι μόνο η ανανέωση της ποιότητας μέσα στο ελληνικό σχολικό σύστημα, αλλά και η εξασφάλιση και της ισοτιμίας και της ισότητας, η ανταπόκριση στην πολυπολιτισμικότητα, που είναι κάτι συγκεκριμένο αυτή τη στιγμή μέσα στο ελληνικό σχολείο και δεν ήταν τις προηγούμενες δεκαετίες, αλλά κυρίως η ανατροφοδότηση του συστήματος. Δηλαδή εάν δεν έχουμε στοιχεία, αφού δεν αξιολογούμε, δεν ξέρουμε κατά πόσον έχουμε πετύχει τους στόχους και επομένως δεν μπορούμε να ανατροφοδοτήσουμε το σύστημα με αλλαγές συγκεκριμένες, οι οποίες θα βοηθήσουν προς την κατεύθυνση της βελτίωσης. Δυστυχώς οι εκάστοτε μεταρρυθμίσεις, ή λεγόμενες μεταρρυθμίσεις, εξαγγέλλονται, ίσως και πραγματοποιούνται σε ένα μέρος τους, αλλά κανένας ποτέ δεν έχει αξιολογήσει τα αποτελέσματά τους, απλώς έρχεται ο επόμενος υπουργός, όχι μόνο άλλης κυβέρνησης, αλλά πιθανότητα της ίδιας κυβέρνησης και ακυρώνει αυτό που ο προηγούμενος υπουργός είχε παρουσιάσει ως μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα για την εκπαίδευση.

Με αυτή την έννοια λοιπόν, αποτελεί τη ραχοκοκαλιά του εκπαιδευτικού συστήματος η αξιολόγησή του, εφόσον βέβαια υπάρξουν οι συγκεκριμένες παράμετροι και τα συγκεκριμένα όρια και πλαίσια μέσα στα οποία πρέπει να γίνει αυτή η αξιολόγηση. Τα μοντέλα που συνήθως εφαρμόζονται τώρα και κυρίως εφαρμόστηκαν κάποια στο παρελθόν, όπως προκύπτει από τη διεθνή εμπειρία, είναι δύο. Είναι το τεχνοκρατικό μοντέλο αξιολόγησης, το οποίο κυρίως είναι μία αξιολόγηση ποσοτικών περισσότερο στοιχείων και όχι ποιοτικών και υπ' αυτή την έννοια τα ποσοτικά αυτά στοιχεία παραπέμπουν και στο παλιό σύστημα που εφαρμοζόταν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, μέσα από την επιθεώρηση, διότι το γεγονός ότι αξιολογείτο μόνο ο εκπαιδευτικός -και αυτός αξιολογείτο κατά μία ή δύο ώρες που παρακολουθούσε ο επιθεωρητής το μάθημα- αυτό δεν μπορούσε να αποτελεί ποιοτικό στοιχείο αποτίμησης, οποιασδήποτε ποιοτικής λειτουργίας του εκπαιδευτικού, αλλά και του εκπαιδευτικού συστήματος, αφού αυτό δεν είχε πραγματοποιηθεί ποτέ. Το άλλο μοντέλο είναι το ανθρωπιστικό πλουραλιστικό μοντέλο, το οποίο σχεδόν υιοθετεί τις μεθόδους ποιοτικής αξιολόγησης, χωρίς βεβαίως να μην έχει και ένα κομμάτι που αφορά το κομμάτι της ποσοτικής αξιολόγησης.

Με γνώμονα λοιπόν το φορέα της αξιολόγησης, οι μορφές αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου διακρίνονται ως εξής. Πρώτα-πρώτα

η εξωτερική αξιολόγηση. Η εξωτερική αξιολόγηση, η οποία γίνεται σε τοπικό, ή περιφερειακό, ή εθνικό επίπεδο και πραγματοποιείται από φορείς που δεν έχουν άμεση συμμετοχή στις σχολικές δραστηριότητες και κυρίως αυτοί οι οποίοι τις πραγματοποιούν ανήκουν σε κάποια ανώτερη βαθμίδα εκπαίδευσης, ή είναι τεχνοκράτες και επομένως προσπαθούν μέσα από τις διαδικασίες αυτές να αποτυπώσουν στοιχεία που αφορούν την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος ή του εκπαιδευτικού έργου. Η άλλη είναι η εσωτερική αξιολόγηση, που διενεργείται από παράγοντες που έχουν πολύ άμεση σχέση με τη σχολική ζωή. Και αυτή, η εσωτερική αξιολόγηση, διακρίνεται σε ιεραρχική εσωτερική αξιολόγηση και σε συλλογική εσωτερική αξιολόγηση, ή αυτοαξιολόγηση. Μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την εσωτερική αξιολόγηση είναι η συμμετοχική αξιολόγηση, όπου όλοι συμμετέχουν, από τους γονείς και την τοπική κοινότητα, μέσα σε αυτή την προσπάθεια αξιολόγησης, είναι η ενδυναμωτική αξιολόγηση, η οποία έχει σχέση περισσότερο με το σχολείο, με τους εκπαιδευτικούς περισσότερο, όπου ο ένας βοηθάει τον άλλον προκειμένου να αυτοαξιολογηθούν και να προχωρήσουν καλύτερα μέσα στην εκπαιδευτική λειτουργία, είναι η αξιολόγηση της διοίκησης, του διοικητικού συστήματος και βέβαια μέσα σε αυτά εντάσσονται οι έρευνες, είτε δράσης, είτε ενεργητικής λειτουργίας.

Με γνώμονα λοιπόν το χρόνο κατά τον οποίο διεξάγεται η αξιολόγηση, διακρίνονται οι εξής μορφές. Η αρχική αξιολόγηση, αυτό τα ξέρουμε περισσότερο και από τους μαθητές, η διαγνωστική, η διαμορφωτική και η τελική. Στο σχολείο συνήθως έχουμε μόνο την τελική. Όλα τα άλλα στάδια σχεδόν είναι ξεχασμένα, ακόμα και στην αξιολόγηση του μαθητή. Βεβαίως αυτά που λέω, δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν εκπαιδευτικοί που και κάποια αρχική αξιολόγηση κάνουν στην αρχή, προκειμένου να διαπιστώσουν το επίπεδο γνώσεων των παιδιών, αλλά αυτό είναι σε επίπεδο πρωτοβουλίας περισσότερο του εκπαιδευτικού και υπάρχουν αρκετοί εκπαιδευτικοί που το κάνουν. Λογικά τα τεστ που γίνονται στα σχολεία έπρεπε να λειτουργούν διαγνωστικά, αλλά συνήθως δεν λειτουργούν διαγνωστικά, αλλά λειτουργούν μόνο για να μπορεί να αποτιμάται στο τέλος του τριμήνου, ή του εξαμήνου, ή του τετραμήνου, ο μαθητής τι βαθμό θα πάρει. Ενώ στην ουσία θα έπρεπε όλες αυτές οι αξιολογήσεις να είναι διαμορφωτικές, δηλαδή να αλλάζουν όχι το μαθητή, αλλά το δάσκαλο. Ο ίδιος ο δάσκαλος να διαπιστώνει τις αδυναμίες του μαθητή και να μπορεί να τροποποιεί, να αλλάζει μεθόδους και μέσα, προκειμένου να επιτύχει τη βελτίωση. Και βεβαίως υπάρχει η τελική, αλλά θα έπρεπε να έχουν προηγηθεί η αρχική, η διαγνωστική και η διαμορφωτική, ώστε να φτάνουμε στην τελική. Και αναφέρομαι βέβαια στους μαθητές. Αυτά όμως τα στάδια είναι και στάδια αξιολόγησης γενικότερα και δεν είναι μόνο για το μαθητή, όπου περιορίζεται, όπως είπαμε, σήμερα η αξιολόγηση.

Οι νόμοι οι οποίοι διέπουν την αξιολόγηση σήμερα είναι ο 1566/85, άσχετα αν δεν έχει εφαρμοστεί, αλλά πάντως προέβλεπε και αξιολόγηση και διαδικασίες. Υπήρξε ένα σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος του '88, όπου και αυτό έμεινε ανενεργό. Υπήρξε το Προεδρικό Διάταγμα 320/1993, το οποίο δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ αλλά στη συνέχεια τηλεγραφικά καταργήθηκε. Ο Νόμος 2525/97 ορίζει διαδικασίες αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου, τις οποίες δεν αποδέχτηκαν ποτέ οι εκπαιδευτικοί, γιατί όριζε εξωτερικούς αξιολογητές. Με το Νόμο 2986/2002 έγινε πάλι προσπάθεια αξιολόγησης

του εκπαιδευτικού έργου. Αλλά όλα αυτά στην ουσία παραμένουν κενό γράμμα, απλώς τα ανέφερα χάριν ιστορικής ενημέρωσης.

Ποιες περιμένουμε να είναι οι επιπτώσεις, εάν μιλήσουμε για σύγχρονες μορφές αξιολόγησης. Είπαμε περιλαμβάνονται τα πάντα και επομένως εάν προχωρήσουμε σε αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος υπάρχουν πολλά πράγματα τα οποία περιμένουμε να γίνουν. Καταρχάς περιμένουμε αλλαγές που θα προκύψουν μέσα από το αν ενσωματώθηκαν καινούριες μέθοδοι διδασκαλίας και καινούρια μέσα διδασκαλίας, όπως οι νέες τεχνολογίες, στο εκπαιδευτικό σύστημα. Εάν έχουμε σύγκλιση του εκπαιδευτικού συστήματος με την Ευρωπαϊκή Ένωση. Μπορούμε να λογοδοτήσουμε για τους πόρους που διατίθενται. Μπορεί οι πόροι να είναι λίγοι για την εκπαίδευση, αλλά και αυτοί δεν αξιοποιούνται έτσι όπως θα έπρεπε να αξιοποιηθούν. Εάν διαπιστώνουμε και βελτιώνουμε τις γενικότερες αδυναμίες του συστήματος. Αν ανατροφοδοτείται η εκπαιδευτική έρευνα και η εκπαιδευτική διαδικασία. Αν περιορίζουμε τη γραφειοκρατία. Αν πηγαίνουμε προς την περισσότερη αυτονομία της σχολικής μονάδας, κάτι το οποίο είναι το ζητούμενο. Αν υπάρχει αμφίδρομη επικοινωνία ανάμεσα στο σχολείο και στην κοινωνία. Αν εκτιμάμε τις επιμορφωτικές ανάγκες και τις καλύπτουμε. Αν ενισχύουμε τα ενδιαφέροντα και το κύρος των εκπαιδευτικών. Διότι ένα μεγάλο πρόβλημα είναι και ότι κατά κάποιο τρόπο το κύρος των εκπαιδευτικών τις τελευταίες δεκαετίες βρίσκεται στο ναδίρ και αυτό είναι κάτι το οποίο επηρεάζει την εκπαιδευτική διαδικασία. Και βεβαίως άφησα τελευταίο κάτι το οποίο και ο κ. Πανάρετος κατά καιρούς το έχει θέσει, πώς αναδεικνύονται τα στελέχη της εκπαίδευσης. Ανεξάρτητα του ποιο σύστημα εφαρμόστηκε κατά καιρούς και αν ήταν λιγότερο ή περισσότερο αντικειμενικό, η κριτική η οποία είχε ασκηθεί, τόσο από τους εκπαιδευτικούς φορείς, όπως και από το αντίπαλο, που δεν ήταν στην κυβέρνηση, κόμμα, ήταν ότι οι αξιολογήσεις αυτές δεν ήταν αυτές που έπρεπε και ότι είχαν ευνοηθεί άτομα μέσα από διαδικασίες οι οποίες, όσο και αν έμοιαζαν αντικειμενικές, στην ουσία δεν φαινότουσαν να είναι. Και βέβαια κατά πόσον αντιμετωπίζονται καινούρια φαινόμενα μέσα στο σχολείο, όπως είναι η βία, η οποία υπάρχει μέσα στα σχολεία.

Όλα αυτά λοιπόν είναι προβλήματα που θα πρέπει να δούμε, γιατί δεν φτάνει μόνο ο καλός δάσκαλος να κάνει ένα καλό μάθημα, το θέμα είναι κατά πόσο μπορεί να διαχειριστεί τη σχολική τάξη και αν μπορεί να αποτρέψει μέσα από τις συγκεκριμένες διαδικασίες και τη σχολική βία και εν πάση περιπτώσει να συμβάλει σε όλα αυτά. Εάν λοιπόν επικεντρώσουμε στη συμμετοχική αξιολόγηση, γιατί η όλη μου τουλάχιστον πορεία μέχρι τώρα, δείχνει ότι η συμμετοχική αξιολόγηση είναι αυτή που εφαρμόζεται στις περισσότερες χώρες διεθνώς και αυτή πρέπει να είναι και το δικό μας, κατά κάποιο τρόπο, «πρότυπο», εάν λοιπόν μιλήσουμε λίγο παραπάνω γι' αυτή τη συμμετοχική αξιολόγηση, θα λέγαμε ότι αυτή αναπτύσσεται μέσα στο σχολείο καταρχάς, από άτομα και ομάδες που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία. Και αυτό αποτελεί μια εντελώς καινούρια φιλοσοφία αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου.

Οι δείκτες και τα κριτήρια για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου διαμορφώνονται από κοινού, δεν είναι δηλαδή κάτι το οποίο εκ των προτέρων έχει απολύτως διαμορφωθεί. Και λέω απολύτως, γιατί δεν μπορούμε να πάμε και τυχαία, δηλαδή κάποιιοι βασικοί άξονες θα πρέπει να υπάρξουν και μέσα σε αυτούς τους άξονες θα πρέπει να αναπτυχθούν οι

δείκτες και τα κριτήρια για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου σε επίπεδο μονάδας, όπου εκεί εμπλέκονται όπως είπαμε, όχι μόνο οι σύλλογοι των διδασκόντων, αλλά οι γονείς, οι μαθητικές κοινότητες και γενικότερα η τοπική κοινωνία, η οποία συμμετέχει με εκπροσώπους της. Βέβαια, ο βαθμός αυτής της εμπλοκής και πάλι δεν μπορεί να είναι απόλυτος, εξαρτάται και από τις συνθήκες και θα πρέπει να πάμε σταδιακά στην εφαρμογή ενός συστήματος, διότι αν πάμε απευθείας και πούμε ότι θα εμπλακούν όλοι σε όλα, είναι αδύνατον να υπάρξει οποιαδήποτε εξέλιξη και στον τομέα αυτόν.

Η εσωτερική αυτή συμμετοχική αξιολόγηση έχει πάρα πολλά πλεονεκτήματα. Καταρχάς επίκεντρό της είναι η αυτοαξιολόγηση, με την έννοια ότι ο ίδιος εκπαιδευτικός συνειδητοποιεί την ανάγκη να αυτοαξιολογηθεί και μέσα και από την ενδυναμωτική αξιολόγηση ο ένας εκπαιδευτικός βοηθάει τον άλλον, ώστε να διαπιστώνουν παραλείψεις, αδυναμίες και προβλήματα, που μπορούν έτσι να βελτιωθούν, χωρίς να χρειάζεται οποιαδήποτε εξωτερική, ή άλλη παρέμβαση, παραδείγματος χάρη βοήθεια από τον σχολικό σύμβουλο. Είναι σίγουρο ότι σε πολλά σχολεία αυτή η αυτοαξιολόγηση λειτουργεί και ιδίως στην επαρχία. Δηλαδή η τοπική κοινωνία πολλές φορές αποτελεί ένα στοιχείο, το οποίο λειτουργεί θετικά υπέρ του να αυτοαξιολογούνται οι εκπαιδευτικοί και να προσπαθούν να βελτιώνονται, επειδή γνωρίζονται μεταξύ τους οι άνθρωποι και ασκείται μία κριτική και αυτή η κριτική επηρεάζει εν πολλοίς τους εκπαιδευτικούς της επαρχίας. Δυστυχώς όμως στα μεγάλα αστικά κέντρα, αυτό είναι παντελώς κάτι το οποίο δεν υπάρχει καθόλου και επομένως είναι ακόμη μεγαλύτερη η ανάγκη να υπάρξει η αυτοαξιολόγηση μέσα στη διαδικασία της σχολικής πραγματικότητας.

Βεβαίως πέρα από την εσωτερική αξιολόγηση θα πρέπει να υπάρχει και ένας συνδυασμός μιας εξωτερικής αξιολόγησης, πάλι ξεκινώντας από το πλαίσιο της σχολικής μονάδας και μετά πηγαίνοντας προς τον εκπαιδευτικό. Όλα λοιπόν όσα λέω θα πρέπει να ξεκινήσουν μέσα από τη σχολική μονάδα, να διαμορφώσουν το αντίστοιχο κλίμα, να υπάρξει πρόοδος σε αυτό τον τομέα και στη συνέχεια να εφαρμοστούν και τα στοιχεία της εξωτερικής αξιολόγησης, αρχικά σε επίπεδο σχολικής μονάδας και στη συνέχεια θα μιλήσουμε και για τον εκπαιδευτικό.

Σε αυτό κατεύθυναν και δύο έρευνες που είχαν κάνει παλαιότερα στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, δυο πειραματικές έρευνες. Η μία είχε γίνει το 1997-99, εκεί ήταν υπεύθυνος ο αείμνηστος Ιωσήφ Σολομών, θα τον ξέρουν πολλοί. Είχε αποδώσει, αλλά δυστυχώς τα τελικά πορίσματα δεν εκδόθηκαν –και αυτό ήταν το κακό- μετά το θάνατο του Σολομών. Μία δεύτερη έγινε σε ένα ευρύτερο πιλοτικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα, όπου συμμετείχαν 101 σχολεία και από την Ελλάδα 5 σχολικές μονάδες συμμετείχαν στο πρόγραμμα αυτό. Αυτό αξιολογήθηκε και αξιολογήθηκε θετικά. Έχουμε λοιπόν κάποια, ελάχιστα βέβαια, πιλοτικά προγράμματα ερευνητικά προς την εσωτερική αξιολόγηση και ιδιαίτερα την αξιολόγηση της σχολικής μονάδας.

Να έρθουμε τώρα σε κάποιες πιο συγκεκριμένες προτάσεις, αν και η τοποθέτησή μου γενικότερα κατευθύνει προς τα εκεί που το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο τουλάχιστον προτείνει να προχωρήσει η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο λοιπόν μιλάει για την πρακτική της αξιολόγησης της σχολικής μονάδας με έμφαση στην

αυτοαξιολόγηση. Αυτό θα πρέπει λοιπόν να είναι, γιατί στη χώρα μας, όπως είπαμε, εφαρμόστηκε μόνο το τεχνοκρατικό μοντέλο αξιολόγησης και αυτό περιλάμβανε, όπως είπαμε, μόνο τον εκπαιδευτικό. Κάποιες αξιολογήσεις που φαίνεται να υπάρχουν, αυτές δεν έχουν κανένα πρακτικό αποτέλεσμα. Δηλαδή στο τέλος της χρονιάς, τόσο οι διευθυντές των σχολείων, όσο και οι σχολικοί σύμβουλοι, κάνουν μία έκθεση. Οι διευθυντές των σχολείων, πόσους εκπαιδευτικούς χρησιμοποίησαν, πόσες ώρες χάθηκαν, τι πόρους είχε το σχολείο, τι μέσα είχε, οι οποίες εν πολλοίς είναι τυποποιημένες. Αλλά αυτές τις εκθέσεις κανένας δεν τις λαμβάνει υπόψη του και πολύ περισσότερο δεν υπάρχει ανατροφοδότηση του σχολείου. Δηλαδή αφού τις λάβαμε υπόψη, τι προτείνουμε να γίνει ώστε να βελτιωθεί κάτι.

Το ίδιο δυστυχώς συμβαίνει και με τις εκθέσεις των σχολικών συμβούλων. Και αυτές με τα χρόνια άρχισαν να τυποποιούνται, οι περισσότεροι τουλάχιστον αναγκάστηκαν να τις τυποποιήσουν, όταν είδαν ότι δεν υπήρχαν ώτα ακουόντων, υπό την έννοια της αποδελτίωσης και της ανατροφοδότησης του εκπαιδευτικού συστήματος μέσα από τις προτάσεις των σχολικών συμβούλων. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έκανε κατά καιρούς μία αξιοποίηση αυτών των εκθέσεων, αφού προηγουμένως είχε καταγράψει τα σημαντικότερα στοιχεία που είχαν διαπιστώσει οι σχολικοί σύμβουλοι, αλλά ήταν περιορισμένη, υπό την έννοια ότι οι σχολικοί σύμβουλοι επεσήμαναν πολλά και διοικητικής φύσεως προβλήματα κυρίως, τα οποία δεν ήταν αρμόδιο το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο να τα επιλύσει, αλλά το Υπουργείο Παιδείας. Επομένως το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο περιορίστηκε σε εκείνα τα στοιχεία που βοηθούσαν προς την κατεύθυνση των προγραμμάτων σπουδών και του περιεχομένου γενικότερα και των βιβλίων. Άρα και εδώ δεν μιλάμε ότι αυτές οι εκθέσεις μπορούν να αποτελούν αξιολογικές προτάσεις του εκπαιδευτικού συστήματος.

Προτείνουμε λοιπόν καταρχάς, για να πάμε στη συμμετοχική εσωτερική αξιολόγηση, όπου απαραίτητη προϋπόθεση είναι να υπάρξει ένας διάλογος και μια συναίνεση. Και υπ' αυτή την έννοια το δικό μας το Συμβούλιο μπορεί να παίξει καταλυτικό ρόλο. Δηλαδή υπό την έννοια ότι αν καταλήξουμε εμείς σε κάποια συμπεράσματα – προτάσεις για την αξιολόγηση, αυτά θα είναι αξιόπιστα και κατά κάποιο τρόπο δεσμευτικά για την εκάστοτε πολιτική ηγεσία, ώστε να προχωρήσει και να υπάρξει και στον τόπο μας ένα σύστημα αξιολόγησης. Αν εμείνουμε στις παλιές λογικές, είναι σίγουρο ότι η αξιολόγηση δεν θα επανέλθει στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Και αυτό θα είναι το δυστύχημα. Δηλαδή ήδη έχουμε κάπου 30 χρόνια που δεν αξιολογείται τίποτα στο εκπαιδευτικό σύστημα και προηγουμένως ανέφερα πώς υπήρχε αξιολόγηση, αλλά τα τελευταία 30 χρόνια δεν αξιολογείται, ούτε σε επίπεδο εκπαιδευτικών, παρά μόνο σε επίπεδο μαθητών υπάρχει αξιολόγηση. Άρα χρειαζόμαστε επομένως μία συναίνεση και των εκπαιδευτικών και των κοινωνικών φορέων και μια δέσμευση από την εκάστοτε πολιτική ηγεσία ότι θα προχωρήσει σε ένα αξιόπιστο σύστημα αξιολόγησης, το οποίο θα πρέπει να έχει τα χαρακτηριστικά της εγκυρότητας, της αξιοπιστίας, της αντικειμενικότητας και βεβαίως θα απαντά και στο αίτημα του κόσμου, πόσοι πόροι διατίθενται και πού διατίθενται αυτοί οι πόροι και αν πιάνουν τόπο.

Όλα αυτά βέβαια μπορούν να γίνουν και μέσα από μία ενημέρωση συμμετοχικού χαρακτήρα και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, διότι χωρίς τους εκπαιδευτικούς το οποιοδήποτε σύστημα θα πάσχει. Δηλαδή αν

θεωρούμε ότι η αξιολόγηση της σχολικής μονάδας στηρίζεται στην αυτοαξιολόγηση, όπου τον κεντρικό ρόλο παίζουν οι εκπαιδευτικοί, χωρίς τη συμμετοχή και τη συναίνεση των εκπαιδευτικών θα είναι ουτοπία, θα μείνει πάλι στα χαρτιά το οποιοδήποτε σύστημα προταθεί και υπάρξει νομοθετική ρύθμιση αντίστοιχη. Χρειαζόμαστε δηλαδή ένα είδος κουλτούρας της αξιολόγησης, που πρέπει να αναπτυχθεί σταδιακά και με κοινή συναίνεση, προκειμένου να φτάσουμε σε αυτό που λέμε αρχικά αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας.

Στη συνέχεια λοιπόν θα πρέπει να συνδυαστεί αυτή η αυτοαξιολόγηση με ένα είδος εξωτερικής αξιολόγησης που να πιστοποιεί σε δεύτερο επίπεδο την εικόνα των δυνατοτήτων της σχολικής μονάδας και να διασφαλίζει τα ποιοτικά στοιχεία. Και σε αυτό θα μπορούσε να συμβάλει και ένα παρατηρητήριο για την ποιότητα στην εκπαίδευση. Και υπάρχει αυτή τη στιγμή το Τμήμα Ποιότητας του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, το οποίο μπορεί να οργανωθεί και να παίξει αυτό το ρόλο, ώστε ως ανατροφοδοτικός μηχανισμός να μπορεί να αξιοποιεί και τα στοιχεία της αυτοαξιολόγησης και τα οποιαδήποτε στοιχεία της εξωτερικής αξιολόγησης, για να κάνει προτάσεις τόσο στις σχολικές μονάδες, αλλά όσο και προς το Υπουργείο Παιδείας, για να λαμβάνονται μέτρα που να κατευθύνουν προς αυτό το σκοπό. Ταυτόχρονα, σε μια συνεργασία με το ΚΕΕ θα μπορούσαν να διαμορφωθούν έρευνες που θα εξυπηρετούσαν προς αυτή την κατεύθυνση και βεβαίως από κει και πέρα θα μπορούσαμε να μιλάμε για καλύτερο στρατηγικό σχεδιασμό. Πρέπει βεβαίως να υπάρξει ένας αρχικός σχεδιασμός, αλλά χωρίς έρευνα, χωρίς ουσιαστικά δεδομένα, αυτός ο σχεδιασμός θα βαδίζει μάλλον επί χάρτου και όχι επί πραγματικών δεδομένων.

Από κει και πέρα βεβαίως το σύστημα θα αξιολογεί τα πάντα και τα ανέφερα προηγουμένως, την υλικοτεχνική υποδομή, τους πόρους που διατίθενται, τα προγράμματα σπουδών, τα διοικητικά και βοηθητικά μέτρα που λαμβάνονται, κατά πόσον αξιοποιείται το έμπυχο δυναμικό, τα ποιοτικά στοιχεία, τα οποία έχουμε αναφέρει κατά καιρούς εδώ πέρα (προγράμματα σπουδών κλπ.) και βεβαίως την πραγματικότητα, έτσι όπως υπάρχει μέσα στο σχολικό σύστημα και μάλιστα με επίκεντρο τη σχολική ή τη μαθητική διαρροή. Δηλαδή το γεγονός ότι έχουμε έστω και 6% μαθητική διαρροή στο Γυμνάσιο, είναι ένα στοιχείο το οποίο θα πρέπει όλους να μας απασχολεί και να κατατείνουμε προς την κατεύθυνση αυτή.

Από κει και πέρα, θα πρέπει να υπάρχει και η αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών. Είπαμε για την εσωτερική αξιολόγηση, αλλά θα χρειαστεί και μία εξωτερική αξιολόγηση, βέβαια με τις προϋποθέσεις τις οποίες περιγράψαμε προηγουμένως και κυρίως γι' αυτούς οι οποίοι θέλουν να γίνουν στελέχη της εκπαίδευσης. Δηλαδή από τη στιγμή που ο εκπαιδευτικός θέλει -και οι περισσότεροι θέλουν να αναδειχθούν σε ανώτερα αξιώματα της εκπαίδευσης-, θα πρέπει, πέρα από την αυτοαξιολόγηση και την αξιολόγηση της σχολικής μονάδας και όλη αυτή την αξιολόγηση την οποία περιέγραψα προηγουμένως, να έχουμε και μία εξωτερική αξιολόγηση, με βάση βέβαια πάντα την ανάδειξη επιστημονικών, παιδαγωγικών, οργανωτικών και άλλων ικανοτήτων. Όχι βεβαίως σε επίπεδο ατομικής ή προσωπικής συνέντευξης, που πολλές φορές, ακόμα και αν είναι αντικειμενική, δημιουργεί προβλήματα κατά πόσο αυτή ήταν αντικειμενική.

Σε αυτή την περίπτωση, πέρα λοιπόν από την αυτοαξιολόγηση και την αμφίδρομη αξιολόγηση που μπορεί να υπάρχει σε επίπεδο σχολικής μονάδας, θα πρέπει να υπάρχει και η αξιολόγηση σε επίπεδο Περιφέρειας και ο φάκελος του εκπαιδευτικού, ο οποίος να αξιολογείται αντικειμενικά, και βεβαίως να προβλέπονται δευτεροβάθμια όργανα αυτής της εξωτερικής αξιολόγησης, διότι σε οποιαδήποτε περίπτωση ο εκπαιδευτικός που θέλει να γίνει στέλεχος της εκπαίδευσης, θα πρέπει να αισθάνεται ότι δεν κινδυνεύει καταρχάς η προσωπικότητά του μέσα από μία αξιολόγηση, η οποία δεν θα έχει τη δυναμική μιας αντικειμενικής αξιολόγησης και πιθανότατα θα αφήνει υπονοούμενα για την επάρκειά του και όχι τόσο για την ανάδειξή του σε στέλεχος της εκπαίδευσης.

Όλα αυτά βέβαια πρέπει να γίνουν πιλοτικά. Σε καμιά περίπτωση δεν εισηγούμαστε να πάμε εδώ και τώρα και να εφαρμόσουμε ένα ευρύτατο σύστημα αξιολόγησης, χωρίς προηγουμένως μια πιλοτική εφαρμογή, την οποία δεν τη βλέπουμε σε λιγότερο από τρία χρόνια. Όσο και αν βιάζονται οι υπουργοί θα πρέπει να περιμένουν και να νομοθετήσουν και να κάνουμε πιλοτικό πρόγραμμα, διότι μέχρι τώρα οι προσπάθειες που έγιναν να εφαρμοστεί η αξιολόγηση, ήταν νομοθετικού περιεχομένου παρεμβάσεις, οι οποίες έμειναν στα χαρτιά. Εάν λοιπόν δεν θέλουμε και όλα αυτά τα οποία περιέγραφα προηγουμένως να παραμείνουν στα χαρτιά, θα πρέπει να υπάρξει μέσα σε αυτά που θα προτείνουμε οπωσδήποτε δεσμευτικά η πιλοτική εφαρμογή. Αυτά και είμαι στη διάθεση των συναδέλφων για όποιες άλλες πληροφορίες ή διευκρινίσεις που θα ήθελαν. Ευχαριστώ πολύ κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Για μια ακόμη φορά ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου μάς έκανε μία πλήρη πολύπλευρη ενημέρωση του θέματος, μέσα από την εμπειρία και τη δουλειά του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Και να αναδείξω μια σκέψη που έκανε, ότι με αυτή τη σύνθεση που έχουμε τώρα, ίσως έχει φτάσει η κρίσιμη ώρα να μπορέσουμε να θέσουμε με έμφαση στην όποια πολιτική ηγεσία θα βρεθεί στο Υπουργείο Παιδείας, για να εφαρμόσει αυτά τα πράγματα, να τους δώσουμε μία ενθάρρυνση, ενίσχυση και πίεση ως προς την ανάγκη αξιολόγησης.

Αγαπητοί, από τότε που ήμουν στη θέση του κ. Γκλαβά, Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, έχω ακούσει όλα τα συστήματα και όλη τη θεωρία της αξιολόγησης. Στο Πανεπιστήμιο το ίδιο, στις ομοσπονδίες των εκπαιδευτικών με τα συνέδρια το ίδιο. Έχει γίνει τόση δουλειά για το πώς πρέπει να είναι η αξιολόγηση, τι είναι η αξιολόγηση, διότι κάποτε δεν ήταν αυτονόητο αυτό. Τώρα πια αυτό έχει ξεκαθαρίσει, μιλάμε για εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση, μιλάμε για τα επίπεδα της αξιολόγησης όπως τα είδαμε, του συστήματος, της σχολικής μονάδας, φαντάζομαι ότι περιλαμβάνονται και ο Νομός, η Περιφέρεια, γιατί όλα αυτά είναι μέσα, και βεβαίως του εκπαιδευτικού και του μαθητή, που είναι ίσως ο μόνος ο οποίος αξιολογείται μέχρι στιγμής. Επομένως, το θέμα έχει ωριμάσει. Και θεωρητικά νομίζω ότι δεν έχουμε πολλά πράγματα να πούμε. Βεβαίως, πάντοτε μπορούμε να προσθέσουμε σε αυτά που ακούσαμε και σε όσα άλλα υπάρχουν.

Εγώ θα ήθελα πρώτον να δώσω μία πληροφορία για όσους δεν ήταν εδώ στην προηγούμενη συνάντηση, ότι με πρόταση της κ. Διαμαντοπούλου, η οποία έγινε δεκτή στο Πολιτικό Συμβούλιο και η οποία διαβιβάστηκε και

στη συνάντηση με τον Πρόεδρο της Κυβερνήσεως, θα ξεκινήσει μία αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος μέσα στο πρόγραμμα ΕΣΠΑ. Έχω στείλει ήδη την αξιολόγηση που είχε γίνει παλιά, επί εποχής και ευθύνης του κ. Πανάρετου, που μας το έχει δώσει και το έχουμε μοιράσει και το έχουμε όλοι, για να χρησιμεύσει ως βάση για τα στοιχεία του διαγωνισμού που πρέπει να γίνει, γιατί όλα αυτά βέβαια ακολουθούν μία διαδικασία. Επομένως μία τέτοια διαδικασία αξιολόγησης θα γίνει και τη χρειαζόμαστε για οτιδήποτε συζητήσαμε. Θα ήθελα λίγες επισημάνσεις να κάνω, προτού δώσω το λόγο για να μιλήσουν όλοι οι συνάδελφοι. Πρώτα-πρώτα φορέας αξιολόγησης. Επειδή για το ίδιο το σύστημα νομίζω ότι θα υπάρξει μια σύγκλιση απόψεων, με βελτιώσεις ενδεχομένως. Ποιος είναι ο φορέας αξιολόγησης; Μέχρι τώρα φορέας αξιολόγησης είναι το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο που έχει ένα αρμόδιο Τμήμα. Είναι Τμήμα Αξιολόγησης και κάτι άλλο νομίζω. Μόνο Αξιολόγησης;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Όχι, έχουμε Αξιολόγησης – Επιμόρφωσης, αλλά έχουμε και Τμήμα Ποιότητας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αξιολόγηση και Επιμόρφωση, εντάξει.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Αυτό είναι το ένα και το άλλο είναι το Τμήμα Ποιότητας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και το άλλο είναι το Τμήμα Ποιότητας. Αυτή τη στιγμή δηλαδή έχουμε δύο νομοθετημένους φορείς, το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και το αντίστοιχο Τμήμα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, που έχουν ως αρμοδιότητα, μεταξύ άλλων, την αξιολόγηση. Όπως έχουμε συνειδητοποιήσει, τέτοια αξιολόγηση δεν έχει γίνει, εκτός από ορισμένες περιορισμένες, που τις αναφέρει ο κ. Γκλαβάς. Έγινε ένας οδηγός αξιολόγησης επί κ. Ματθαίου και από αυτό έγινε μία εφαρμογή, αυτά είναι στη σελίδα 10 του κειμένου που μας έχει μοιραστεί. Η πρώτη εφαρμογή είναι με τίτλο «Πειραματικό πρόγραμμα Εσωτερική αξιολόγηση και προγραμματισμός του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα» και μία στο πλαίσιο ευρωπαϊκού πιλοτικού προγράμματος «Ηγεσία για τη μάθηση». Είναι σωστό αυτό; «Ηγεσία για τη μάθηση»;

ΜΕΛΟΣ: Έτσι προβλέπεται, είναι παγκόσμιο πρόγραμμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι-ναι, εντάξει, τον ξένο όρο τον ξέρω, αλλά «Ηγεσία για τη μάθηση»; «Πρωτοβουλία» θα έλεγα εγώ, γιατί δεν είναι ηγεσία τώρα, τι θα πει;

ΜΕΛΟΣ: Είναι σαν το προϊόν που λέμε παραδοτέο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το προϊόν το παραδοτέο, ναι.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Εμείς κύριε Πρόεδρε σεβαστήκαμε ό,τι βρήκαμε, γι' αυτό δεν αλλάξαμε και τον τίτλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βεβαίως, δεν το λέω γι' αυτό. Άρα κύριε Πρόεδρε το τι έχει γίνει από πλευράς αξιολόγησης, ιστορικά είπαμε τι υπήρχε και γίνονται και αυτά, τα οποία το ένα τρέχει, το άλλο έγινε; Το πρώτο, αυτό που λέει «εσωτερική αξιολόγηση».

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κοιτάξτε, το πρώτο έγινε, αλλά δεν έχουμε τα τελικά πορίσματα, επειδή όλα συνδέονται με πρόσωπα δυστυχώς στον τόπο μας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχετε κάτι κ. Παπακωνσταντίνου;

Α. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Απλά καταθέτω ότι συμμετείχα και στα τρία προγράμματα αυτά, ήταν μια ειδική συγκυρία και βρέθηκα και με τον αείμνηστο Ιωσήφ Σολομών και υπήρξε καταγραφή και την οποία διαθέτω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν είναι επτασφράγιστο μυστικό, να μας το μοιράσετε.

ΜΕΛΟΣ: Υπάρχει στο διαδίκτυο και λέει ότι η ελληνική πλευρά έδειξε κάποια αποχή ή αδράνεια, απ' όσο θυμάμαι διαβάζοντας τα πρακτικά.

Α. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Θα σας ενημερώσω. Η πρώτη προσπάθεια γίνεται από τον Ιωσήφ Σολομών, συμμετέχουν 6 ελληνικά σχολεία, ένα από τα οποία ήταν και το σχολείο που διεύθυνα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί δεν τον λέτε «Σολομώντα», δεν τον κλίνετε;

Α. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Όχι, είναι το επώνυμο. Είναι Σολομών.

ΜΕΛΟΣ: Είναι άκλιτο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι άκλιτο, αφήστε τα αυτά τώρα. Τι θα πει άκλιτο;

ΜΕΛΟΣ: Ο ίδιος δεν το έκλινε πάντως, οπότε σεβόμαστε την επιθυμία του.

Α. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Κύριε Πρόεδρε δεν το ήθελε ο ίδιος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ας μην το κλίσουμε κι εμείς.

Α. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Λοιπόν, η προσπάθεια αυτή είχε πολύ καλά αποτελέσματα. Το συνδικαλιστικό κίνημα και ειδικά η ΟΛΜΕ είχε αρχίσει να δέχεται αυτή την προσπάθεια, ότι μπορεί να μπει στα σχολεία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ήταν και για τον εκπαιδευτικό;

Α. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Όχι, ήταν εσωτερική αξιολόγηση για τη βελτίωση της σχολικής μονάδος και μόνο, για το παρεχόμενο εκπαιδευτικό έργο. Είχε πάρα πολύ καλά αποτελέσματα, κατεγράφησαν, βγάλαμε και δείκτες, προσαρμόσαμε ευρωπαϊκούς δείκτες στα ελληνικά δεδομένα, αλλά έγινε μια απότομη παρέμβαση της πολιτείας, η οποία δια του Υπουργείου Παιδείας απαίτησε να γίνει συνολική, σε όλα τα σχολεία, εσωτερική

αξιολόγηση, με παράλληλη εξωτερική ενημέρωση, που δεν το δέχτηκαν αυτό οι εκπαιδευτικοί. Έπρεπε να γίνει και γι' αυτό στην πρόταση...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτά πότε;

A. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: '97 - '98.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: '98 – '99 είναι η περίοδος, τότε έγιναν όλα αυτά.

A. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Γι' αυτό πραγματικά συμφωνώ απόλυτα με τον Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, μπορεί να γίνει δεκτή η εσωτερική, ακόμη και σήμερα συζητάται στα συνδικαλιστικά όργανα, αλλά να μη συνδεθεί άμεσα με την εξωτερική. Η εξωτερική μπορεί να μελετηθεί για μετά από τριετία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο δεν λέει αυτό βέβαια, το ακούσαμε τι λέει.

A. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Το Παιδαγωγικό είπε ότι όλο το φάσμα να πάει μετά από τριετία, αφού μελετηθεί καλά. Εγώ πιστεύω ότι είναι ώριμη η εκπαιδευτική κοινότητα να δεχθεί την εσωτερική αξιολόγηση, με κατάλληλα εργαλεία, που μπορούν να δοθούν και υπάρχουν τα εργαλεία αυτά. Η δεύτερη προσπάθεια γίνεται από τον Μακ Μπερνς, στην οποία συμμετείχα επίσης.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Αποστολή δεν μπορώ να σε παρακολουθήσω, έχω χαθεί πλήρως. Ποιο θέμα ακριβώς είναι αυτό;

A. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Για την εσωτερική αξιολόγηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είμαστε στο θέμα του τι έχει γίνει στην πράξη από πλευράς αξιολόγησης.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Και τι να το κάνουμε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι χρήσιμο.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Ένα λεπτό. Είναι απολύτως χρήσιμο, αλλά για να μπορέσουμε να συμβάλουμε εμείς, δηλαδή να πούμε και μια γνώμη πάνω σε αυτό, δεν θα συμβάλουμε στο τι έχει γίνει, μήπως κάποιος ξέχασε κάτι, ούτε ποιες είναι οι μορφές της αξιολόγησης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, ας ακούσουμε πάντως τι έχει γίνει.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Ένα λεπτό, θα το καταλάβετε απολύτως τι εννοώ. Από πλευράς ορολογίας, άλλο πράγμα αξιολόγηση εκπαιδευτικού συστήματος, άλλο πράγμα αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου, άλλο πράγμα αξιολόγηση εκπαιδευτικού και άλλο πράγμα αξιολόγηση εκπαιδευόμενου. Αν χρησιμοποιούμε την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, υπονοώντας τον εκπαιδευτή, κάνουμε λάθος. Τουλάχιστον ας μιλάμε εδώ τι θέλουμε. Γιατί

κάποια στιγμή ενώ νόμιζα ότι παρακολουθούσαν την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας, καταλάβαιναν μια προσπάθεια να γίνει αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, αντιδρούσε η ΟΛΜΕ και μείναμε χωρίς αξιολόγηση.

A. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Όχι, δεν θέλησε...

N. ΠΑΪΖΗΣ: Αποστόλη ένα λεπτό. Η αξιολόγηση της σχολικής μονάδας είναι πάνω και πέρα από τον εκπαιδευτή και πρέπει να γίνεται. Η εκπαίδευση του εκπαιδευτικού είναι και αυτή σημαντική και πρέπει να γίνεται. Και δεν έχει δικαίωμα κανείς να την αρνείται. Η αξιολόγηση δε, της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος, είναι και αυτή αναγκαία και αυτή πρέπει να γίνεται. Εμείς την ώρα που συζητάμε σήμερα την αξιολόγηση, στην ατζέντα μας, του εκπαιδευτικού έργου, μιλάμε για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος; Πολλά απ' όσα έχουμε πει δεν το ακουμπάνε. Μιλάμε για την αξιολόγηση της σχολικής μονάδας; Πολλά που έχουμε πει δεν το ακουμπάνε. Αν μιλάμε για αξιολόγηση εκπαιδευτικού τα ακουμπάνε όλα. Και η πρόταση η παλιά του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και οι προσπάθειες που έχουν γίνει και το πισωγύρισμα της εκπαίδευσης, γιατί δεν είχαμε αξιολόγηση, έχει στηριχθεί εκεί. Και αν μιλάμε για την αξιολόγηση του μαθητή, που γίνεται, διαφωνούμε κάθετα κι εκεί, γιατί θέλουμε να γίνεται με άλλο τρόπο, με άλλες διαδικασίες κλπ. Όμως τα έχουμε ρίξει σήμερα όλα πάνω στο τραπέζι και δεν ξέρω από πού να ξεκινήσω. Τι να κάνω; Πρόταση για τον εκπαιδευτή, για τον εκπαιδευόμενο, για τη σχολική μονάδα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Παΐζη, θέλω να απαλύνω τις ανησυχίες σας λέγοντας ότι απλώς τώρα ήταν ένα ερώτημα δικό μου στο οποίο απαντάει ο κ. Παπακωνσταντίνου, να δούμε τι έχει γίνει στην πράξη από πλευράς αξιολόγησης από πλευράς Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Και επειδή ο κ. Παπακωνσταντίνου έχει ασχοληθεί με αυτά, μας δίνει μία γενική ενημέρωση. Μέχρι εκεί. Κατά τα άλλα, το ξεκαθάρισμα των εννοιών θα πρέπει να γίνει από μας εδώ και να είναι σαφές, γιατί πρέπει να δείξουμε σε ποια επίπεδα και πώς θεωρούμε αυτή την αξιολόγηση. Μισό λεπτό, να τελειώσει ο κ. Παπακωνσταντίνου και αν θέλετε να μιλήσουμε γι' αυτά.

A. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Υπό τον Μακ Μπερνς, ο οποίος στην αρχή ήταν Άγγλος επιθεωρητής και μετά έγινε καθηγητής στο Πανεπιστήμιο, έγινε μία παγκόσμια προσπάθεια για την αξιολόγηση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Συμμετείχαν και εδώ κάποια σχολεία, 6 σχολεία από την Ελλάδα υπό την επίβλεψη του Πανεπιστημίου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό πάει στο ευρωπαϊκό πιλοτικό πρόγραμμα που λέμε.

A. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Ναι. Κατεγράφησαν και εδώ αποτελέσματα, συμμετείχα και σε αυτό. Όπως επίσης και η συνέχεια υπό τον Ντέιβιντ Φροστ, ο οποίος ανά πάσα στιγμή μπορεί να έρθει στην Ελλάδα προσκεκλημένος, αν θέλετε και να μιλήσει σχετικά με τα πορίσματα που έχουν βγάλει σε παγκόσμιο επίπεδο, από τη συμμετοχή πολλών χωρών.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, εγώ περισσότερο μιλάω για το τι έχει γίνει στην Ελλάδα για τις σχολικές μονάδες.

Α. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Στην Ελλάδα. Εκείνο που μπορώ να βεβαιώσω το Συμβούλιο είναι ότι στο δικό μου σχολείο που έγινε το πείραμα, σε τομείς που αποφασίσαμε να κάνουμε παρεμβάσεις είχαμε θεαματικά αποτελέσματα, θετικά αποτελέσματα, ενθουσίασε το Σύλλογο των καθηγητών η ιδέα αυτής της προσπάθειας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Της σχολικής μονάδας.

Α. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Ναι, της σχολικής μονάδας, για τη βελτίωση του παρεχόμενου έργου και όχι για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού. Όταν ζητήθηκε αυτά τα πορίσματα, οι παρεμβάσεις και γενικότερα η εσωτερική αξιολόγηση, να ανακοινωθεί στους σχολικούς συμβούλους, να ενημερωθούν, αλλά και το Υπουργείο για τα πορίσματα, τότε απεκόπησαν οι προσπάθειες και δεν δέχτηκε η ΟΛΜΕ να συνεχίσει και γενικά οι εκπαιδευτικοί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτή είναι η προϊστορία λοιπόν.

Α. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Είναι μια σημαντική όμως παρέμβαση που μπορεί να αρχίσει, εάν δεν φοβηθεί ο εκπαιδευτικός ότι αυτά θα καταγραφούν και μπορεί να συνδεθούν με τον ίδιο και θα ανακοινωθούν. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τα κείμενα αυτά τα έχει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ναι, υπάρχουν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μπορούν να μοιραστούν σε μας κάποια στιγμή;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κοιτάξτε να δείτε, υπάρχουν κάποια στοιχεία τα οποία και στο site του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου υπάρχουν. Το θέμα είναι ότι δεν κατέληξε το πρώτο πρόγραμμα πουθενά, διότι, όπως είπαμε, συνήθως είναι ο ένας άνθρωπος ο οποίος είναι η ψυχή, απογοητεύτηκε και στη συνέχεια ο άνθρωπος έφυγε από τη ζωή, με αποτέλεσμα να μην έχουμε σαφή τελικά συμπεράσματα. Έχουμε μόνο την ιδέα ότι ήταν όλα θετικά. Για το δεύτερο όμως υπάρχουν καταγεγραμμένα και είναι θετικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λοιπόν, ή θα μας δώσετε τις συνδέσεις με το site ή, αν θα ήταν δυνατόν, αν δεν είναι ογκώδη, να τα μοιράσουμε και σε έντυπη μορφή.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ναι - ναι, βέβαια.

Α. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Ένα τμήμα αυτής της πρώτης προσπάθειας πήρε το ΚΕΕ και το πέρασε στην Αποτύπωση, η οποία περιέχει όλα αυτά τα αριθμητικά και άλλα στοιχεία, τεχνοκρατικά στοιχεία. Δεν πήρε τους δείκτες ποιότητας οι οποίοι είχαν βγει. Είναι ένα μαύρο βιβλιαράκι, για όσους το

θυμούνται, που είχε βγάλει τότε ο Ιωσήφ Σολομών, και πέθανε ίσως στενοχωρημένος από το ότι δεν έγινε η προσπάθειά του αποδεκτή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μη συνδέσουμε την αξιολόγηση με τραγικά γεγονότα.

Α. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Όχι – όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί δεν είναι και το καλύτερο κλίμα εδώ, με ανθρωποθυσίες. Ο άνθρωπος δούλεψε, εντάξει και αυτό που δούλεψε έμεινε, υπάρχει στα χέρια μας, θα αξιοποιηθεί μαζί με τα άλλα. Κύριοι συνάδελφοι, αυτές νομίζω οι διευκρινίσεις ήταν χρήσιμες και επίσης η προέκτασή τους. Να μοιραστεί αυτό το υλικό. Επομένως, οι φορείς αξιολόγησης οι νομοθετημένοι είναι αυτοί οι δύο, το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, για δική μας έτσι ενημέρωση. Δεν υπάρχει άλλος επίσημος αξιολογικός φορέας. Αυτό είναι σαφές. Τώρα, αν χρειάζεται άλλος ή ενιαίος φορέας κλπ., αυτό μπορούμε να το συζητήσουμε. Αλλά αυτή τη στιγμή είναι έτσι τα πράγματα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Απλώς και οι ενώσεις των εκπαιδευτικών έχουν κάποια επιστημονικά κέντρα, όπως είναι το ΚΕΜΕΤΕ κλπ., που κάνουν κάποιες έρευνες. Αλλά εντάξει, αυτές είναι σε επίπεδο...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό είναι έρευνες που κάνουν οι ομοσπονδίες, εντάξει. Τώρα, εάν φτάναμε σε μία πρόταση αξιολόγησης, θεωρείτε κύριε Πρόεδρε του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ότι η υπάρχουσα νομοθεσία μάς καλύπτει; Ή θα χρειάζονταν να γίνουν επιπλέον πράγματα; Δηλαδή όλα αυτά που ακούσαμε, που μας είπατε, εσωτερική – εξωτερική αξιολόγηση, όλα τα επίπεδα, με διασάφηση ότι μιλάμε για αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος, του εκπαιδευτικού έργου, μονάδας κλπ. και του εκπαιδευτικού του ίδιου και του μαθητή, αυτά καλύπτονται από την υπάρχουσα νομοθεσία, ή θέλουν άλλη νομοθεσία;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κοιτάξτε, η υπάρχουσα νομοθεσία έχει μια άλλη φιλοσοφία κύριε Πρόεδρε, έχει μια διαφορετική φιλοσοφία. Αυτό που ισχύει σήμερα νομοθετικά, δεν καλύπτει απόλυτα αυτά που περιγράφουμε, έστω και αν θέλει κάποιος να τα τραβήξει λίγο. Και το δεύτερο είναι ότι αν μιλάμε για πιλοτική εφαρμογή, στην πιλοτική εφαρμογή πιθανότατα δεν χρειάζονται τόσες πολλές νομοθετικές ρυθμίσεις, αλλά γενικότερα ένα πλαίσιο γενικό, που θα δείχνει πού θέλουμε να πάμε. Διότι αν το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο μάς δώσει την εντολή, κάντε την πιλοτική εφαρμογή, θα έχουμε απέναντι τους εκπαιδευτικούς, αφού δεν ξέρουν τι κάνουμε. Δηλαδή είναι και αυτό. Θα τους λέμε εμείς: πάμε στη σχολική μονάδα, αυτό κάνουμε, αλλά δεν θα πείσουμε πιθανότατα. Όπως και τότε, όταν ξεκινήσαμε με τη σχολική μονάδα, αλλά διαφάνηκε από το Υπουργείο Παιδείας ότι θέλουν να πάνε στην εξωτερική αξιολόγηση, αμέσως υπήρξαν αντιδράσεις. Με αυτή την έννοια επομένως πιθανότατα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το αγκάθι σε όλη την ιστορία είναι βέβαια η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού, γιατί έχει να κάνει με τον άνθρωπο, με το δυναμικό το ανθρώπινο και εκεί υπάρχουν και επιφυλάξεις και ανησυχίες. Και από την

άλλη φαίνεται ότι αυτό το θέμα έχει ωριμάσει. Ο κ. Γκλαβάς μίλησε για κατοχύρωση αντικειμενικότητας, για δευτεροβάθμια όργανα, για όλους αυτούς τους μηχανισμούς, που με μίαν αξιοπρέπεια και με μίαν αντικειμενικότητα και με μίαν ασφάλεια, θα μπορούσε να επιχειρηθεί η αξιολόγηση και του εκπαιδευτικού. Αυτό είναι κάτι που θα τα συζητήσουμε εδώ. Επομένως, έχουμε αυτή την πρόταση. Θα παρακαλούσα αγαπητοί να μην κάνουμε θεωρητικές τοποθετήσεις. Να δούμε την υπάρχουσα πρόταση, ίσως με συμφωνία ή διαφωνία, ή με κάποιον τρόπο, να την προαγάγουμε, ώστε να μπορέσουμε να φτάσουμε κάπου. Με αυτό το πνεύμα θα παρακαλούσα να έχετε το λόγο. Ο κ. Παΐζης τον έχει ζητήσει ήδη από ώρα, θα τον έχουν όλοι.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Σε γενικό επίπεδο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σε γενικό, δηλαδή διαδικαστικό γενικό. Τότε ας προηγηθείτε, γιατί το άλλο θα είναι άλλου τύπου συζήτηση.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Έχω κάνει στο παρελθόν κριτική σε εισηγήσεις του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, η σημερινή είναι μία από τις πιο ενδιαφέρουσες, γιατί συνοψίζει την εμπειρία όχι μόνο την ιστορική, αλλά συνοψίζει και εμπειρίες που πιστεύω ότι σε ένα βαθμό οφείλονται και στον Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Συνοψίζει τους λόγους για τους οποίους η αξιολόγηση δεν έχει πετύχει. Και ο λόγος που σας ευχαριστώ που μου δίνετε το λόγο τώρα, είναι γιατί δεν θέλω να τοποθετηθώ στα επιμέρους θέματα, τα οποία αισθάνομαι ότι είναι πολύ κοντά σε πράγματα που θα έλεγα εάν τοποθετούμουν, αλλά στο ουσιαστικό ζήτημα: γιατί απέτυχε μέχρι σήμερα η αξιολόγηση και πώς μπορεί αυτό το Συμβούλιο να συμβάλει στο να γίνει επιτυχής.

Από τα σημεία που σημείωσα απ' όσα είπε ο κ. Γκλαβάς, έχω μία σειρά στα οποία θα αναφερθώ περιληπτικά, αλλά εκείνο το σημείο το οποίο πιστεύω ότι είναι το πιο σημαντικό, είναι αυτό που είπε ο κ. Γκλαβάς πως χρειαζόμαστε ένα είδος κουλτούρας, είτε εσωτερικής αξιολόγησης, εγώ θα έλεγα της αξιολόγησης γενικότερα. Δεν μας λείπουν νομοθετικές ρυθμίσεις, δεν μας λείπει η επιθυμία για αξιολόγηση, μας λείπει μία πολύ πιο δύσκολη διαδικασία, του πώς θα φέρουμε ένα σύστημα το οποίο έχει μάθει να κινείται εκτός αξιολόγησης, χωρίς αξιολόγηση -και αυτό το είπε ο κ. Γκλαβάς- πώς θα το φέρουμε να αντιληφθεί τη χρησιμότητα της αξιολόγησης για τον τρόπο λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος. Με αυτή την έννοια και παίρνοντας και αφορμή από την παρέμβαση του κ. Παΐζη, έχω μια επιφύλαξη για το εάν η λέξη «έργο» στον όρο που χρησιμοποιείται εδώ «αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου», είναι η καλύτερη για να περιγράψει αυτό που θέλετε, αυτό που έχει η εισήγηση.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Έχει ένα γενικό χαρακτήρα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ναι, επειδή έχει γενικό χαρακτήρα, το «έργο» νομίζω ότι περιορίζει αυτό που θέλουμε να κάνουμε. «Εκπαιδευτικού συστήματος» ίσως. «Συστήματος» ίσως είναι ο καλύτερος όρος. Βέβαια πάλι το σύστημα μπορεί να θεωρηθεί ότι περιλαμβάνει κάτι, αποκλείει κάτι άλλο, δεν ξέρω. Πάντως δυστυχώς και οι όροι και οι λέξεις, όπως λέγαμε στην προηγούμενη

συνεδρίασή μας, έχουν σημασία. Χρειάζεται ένας καλύτερος όρος και ο κ. Μπαμπινιώτης είναι ο καταλληλότερος να βρει τον όρο εκείνο.

ΜΕΛΟΣ: Όπως και ο όρος «αξιολόγηση» είναι «Διασφάλιση ποιότητας», αυτός είναι ο δόκιμος όρος.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αν μπορώ να συνεισφέρω με την όποια εμπειρία έχω, γιατί δεν έχει πετύχει η προσπάθεια για αξιολόγηση. Επίσης νομίζω ότι το έθεσε ο κ. Γκλαβάς, δεν φτάνει η νομοθετική ρύθμιση. Όλες τις προθέσεις, τις καλύτερες, να έχει μία ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας, το να καταγράψει μία διάταξη και να πει αυτό είναι -το έχω πει και σε άλλη συνεδρίαση- έχει αποτύχει η λογική, η ρυθμιστική λογική στην εκπαίδευση. Οι νόμοι δε λύνουν προβλήματα. Μπορεί κανείς να δει από παλαιότερους, ανέφερε ο κ. Γκλαβάς περιπτώσεις, να πάω εγώ αν θέλετε στον τελευταίο, που δεν αναφέρεται στα σχολεία, αναφέρεται στα πανεπιστήμια, κανένα πρόβλημα δεν έλυσε. Γιατί πάλι δεν φτάνει να σκέφτεται κανείς ποια ρύθμιση θα λύσει το πρόβλημα. Τώρα δεν μπορώ να πω ότι έχω τη λύση. Εδώ όμως θα έλεγα ότι χρειάζεται μία μεγαλύτερη συζήτηση πάνω στην προσέγγιση και όχι στα επιμέρους... Μάλλον συμφωνώ στην άποψή σας ότι το να επιμείνει κανείς αρχικά στην εσωτερική αξιολόγηση διευκολύνει γιατί απαλύνει την ανησυχία.

Έθεσε ο κ. Γκλαβάς επίσης μία σειρά από θέματα τα οποία είναι κατά τη γνώμη μου σωστά. Τη βασική αρχή ότι όλα και όλοι πρέπει να αξιολογούνται. Είναι πολύ βασική αυτή η αρχή. Μίλησε επίσης σε άλλο σημείο, τα λέω απλώς τηλεγραφικά, για στόχους. Αν δεν υπάρχουν στόχοι, το τι αξιολογείς είναι μάλλον ένδειξη αδυναμίας.

Δεν συμφωνώ ότι χρειάζεται αλλαγή νόμου. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σωστά αναφέρθηκε ότι μπορεί, εφόσον βρεθεί αυτή η συναίνεση -μια άλλης μορφής συναίνεση, εδώ δεν είναι συναίνεση πολιτική, είναι μιας άλλης μορφής, συναίνεση στην κοινωνία- να προχωρήσει και πρέπει ό,τι γίνει να είναι πιλοτικό και όχι να είναι καθολικό. Συμφωνώ επίσης, δεν ξέρω πώς κατέληξε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στο χρονικό διάστημα που λείπει τρία χρόνια, αλλά συμφωνώ ότι πρέπει να υπάρχει ένα περιθώριο χρόνου. Δεν μπορεί να είναι κάτι που το λέμε σήμερα, το κάνουμε και αύριο ξεκινάμε.

Τώρα δεν θέλω να γυρίσω πίσω στην ιστορία για υπουργούς και συνέχειες, γιατί είναι μια πολύ πονεμένη ιστορία. Ένα πράγμα θέλω να πω. Εμένα, με την όποια πείρα έχω, ένας άνθρωπος με φώναξε και μου ζήτησε τη γνώμη μου μία εποχή. Κι αυτός ήταν ένας άνθρωπος που είχε αποχωρήσει από την πολιτική, ο Γιώργος Ράλλης. Και καθίσαμε μαζί τέσσερις ώρες και συζητούσαμε, μου έχει κάνει μεγάλη εντύπωση αυτό το πράγμα. Δεν θέλω, σας είπα, να πω για άλλες εποχές, γιατί έχουν άλλες παραμέτρους που δεν είναι ευχάριστες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε συνάδελφε, θα είχε μία σημασία, αλλά αυτό θα το κάνετε, αν θέλετε, εάν από το δικό σας πολιτικό χώρο υπάρχει μία θέση ως προς αυτό. Είτε τώρα είτε αργότερα, κάποια άλλη στιγμή μπορείτε να μας την πείτε. Κρίνετέ το εσείς.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ως προς τι;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ως προς την αξιολόγηση.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μα η θέση υπάρχει. Το είπατε κι εσείς προηγουμένως, είχε τεθεί από εμένα εδώ προηγουμένως, τέθηκε από την πολιτική εκπρόσωπο του ΠΑΣΟΚ στο Πολιτικό Συμβούλιο, ότι η αρχή είναι η αξιολόγηση, αλλά δεν είναι η πρόταση, δεν είναι ότι την κάνουμε έτσι την αξιολόγηση.

Εγώ θα πω ένα παράδειγμα, γιατί τα παραδείγματα βοηθάνε μερικές φορές. Το '95, μετά την αξιολόγηση του ΟΟΣΑ στην οποία αναφέρθηκα και αφορούσε όλο το εκπαιδευτικό σύστημα, τα Πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ αντιδρούσαν πλήρως στην αξιολόγηση. Κάναμε τότε μία πιλοτική αξιολόγηση δύο Τμημάτων, ενός Τμήματος Πανεπιστημίου και ενός ΤΕΙ, τα οποία -εκείνη την εποχή τα Πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ ήταν σε σύγκρουση- ήταν παρόμοια. Ήταν το Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών του Πολυτεχνείου και το Τμήμα Ηλεκτρολόγων του ΤΕΙ Πάτρας. Ο κ. Καπλάνης ήταν τότε Πρόεδρος του ΤΕΙ Πάτρας και το δέχτηκε αμέσως. Άνθρωποι που ήταν αντίθετοι με πολλά πράγματα και πολιτικές εκείνης της εποχής, όπως ο Πρύτανης του Πολυτεχνείου ο κ. Μαρκάτος, δέχτηκε και συμμετείχε. Έγινε αυτή η αξιολόγηση, πέτυχε η αξιολόγηση. Μάλιστα επειδή ήταν πιλοτική στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεώρησε ως μία από τις καλύτερες πιλοτικές αξιολογήσεις αυτή τη συγκεκριμένη. Γιατί το λέω αυτό; Το λέω ως παράδειγμα και ως επιβεβαίωση της προσπάθειας και της ανάγκης να ξεκινήσουμε με πιλοτικά προγράμματα, στα οποία θα βρούμε φορείς ή μονάδες, οι οποίες έχουν τη διάθεση να συνεισφέρουν στην εκπαίδευση.

Ένα άλλο σημείο που θεωρώ ότι είναι σημαντικό, που έθεσε ο κ. Γκλαβάς και πιστεύω ότι το Συμβούλιο μπορεί να συνεισφέρει πολύ, είναι το κομμάτι της ανάδειξης των στελεχών της εκπαίδευσης, το οποίο το έχω θίξει από την αρχή. Εδώ μπορεί το Συμβούλιο πολύ περισσότερο από άλλα πράγματα να συμβάλει, γιατί το Συμβούλιο μπορεί να δώσει μία διαδικασία που θα υποχρεώσει και θα πιέσει τις πολιτικές ηγεσίες να το λάβουν υπόψη τους. Γι' αυτό, εγώ λέω μια σκέψη τώρα, θα μπορούσε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, είτε με το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, είτε μόνο του, να έρθει με μία πρόταση που να συζητηθεί εδώ, αυτό θα είναι μία ουσιαστική συνεισφορά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ως προς το συγκεκριμένο σημείο.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Πώς να γίνεται η επιλογή των στελεχών της εκπαίδευσης. Και μπορούμε να συμβάλουμε κι εμείς στη συνέχεια.

Το τελευταίο πράγμα που ήθελα να πω, στο οποίο επίσης αναφέρθηκε ο κ. Γλαβάς, είναι ότι έχουμε ακυρώσει διαδικασίες που είναι προφανείς. Η συνέντευξη ακυρώθηκε. Γιατί; Λόγω της εφαρμογής της. Αν είναι ποτέ δυνατόν, τον άνθρωπο που ασχολείται με τα παιδιά σου, να μην τον δει κάποιος, σαν πρόσωπο και να πει: βρε παιδί μου αυτός ο άνθρωπος είναι κατάλληλος, ή δεν είναι κατάλληλος. Το ακυρώνουμε με τις πρακτικές μας, όχι γιατί είναι λάθος. Και το να γυρίσουμε σε πρακτικές που τα βάζουν όλα στην μηχανή του όποιου συστήματος, είτε λέγεται ΑΣΕΠ είτε οτιδήποτε άλλο και βγάζουμε έναν αριθμό, είναι μέρος αυτής της κουλτούρας που είπατε προηγουμένως για το πώς μπορεί ένα αξιόπιστο σύστημα να

λειτουργήσει και να είναι αποδοτικό. Και αυτό το λέει ένας άνθρωπος που ασχολείται με τους δείκτες και πιστεύει στα ποσοτικά. Το μεταπτυχιακό τι θα πει; Το μεταπτυχιακό που κάνει κανείς στο «χ» Τμήμα είναι τελείως διαφορετικό από το μεταπτυχιακό που κάνει στο «ψ» Τμήμα. Επίσης, οι βαθμολογίες στο «χ» Τμήμα, υπάρχουν Τμήματα Πανεπιστημίων που έχουν μέσο όρο βαθμολογίας 9,5, επομένως το 9,5 από το Τμήμα αυτό δεν μου λέει τίποτα, και άλλα που έχουν 6,5.

Κλείνοντας, θέλω να πω, ότι αν συμφωνείτε και νομίζετε ότι αντί να μπορούμε στις λεπτομέρειες, που αναφέρθηκε ο κ. Γκλαβάς, της δομής της αξιολόγησης -αυτά είναι γενικά και παγκοίμως γνωστά και αποδεκτά- μείνουμε σε αυτό τον προβληματισμό, όλοι έχουν εμπειρίες εδώ μέσα για το πώς και το γιατί δεν πέτυχε και πώς μπορεί να πετύχει, θα είναι μία σημαντική συμβολή αυτού του Συμβουλίου σε έναν τομέα που το εκπαιδευτικό μας σύστημα πάσχει τόσο πολύ. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επομένως, μας επισημαίνετε ότι θα έπρεπε το Συμβούλιό μας ιδιαίτερα να επιμείνουμε στο γιατί δεν πέτυχε αυτό το σύστημα, το γενικότερο, το πνεύμα, η εφαρμογή, ό,τι έγινε τέλος πάντων στο χώρο αξιολόγησης και βλέποντας την παθογένεια να μπορέσουμε να δώσουμε πιο θετικές και πειστικές προτάσεις. Διότι θεωρητικά μάλλον υπάρχει μία σύγκλιση. Τώρα θα μου επιτρέψετε να κρατήσω τη σειρά που έχει δοθεί. Ο κ. Παϊζης, ο κ. Μπαλέρμπας, η κ. Σπαθάτου και όλοι οι συνάδελφοι από εκεί. Κύριε Παϊζη σας ακούμε.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Εγώ αντίθετα από τον Γιάννη πιστεύω ότι είναι λάθος η συζήτηση και είναι λάθος η συζήτηση για έναν πολύ απλό λόγο. Η εμπειρία μου, κυρίως από το χώρο της έρευνας, αλλά και του δασκάλου, δεν μπορώ να αξιολογήσω το μαθητή μου αν δεν ξέρω τους στόχους που έχω θέσει τους διδακτικούς, ξεκάθαρα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Το είπαμε αυτό. Γιατί; Ο στόχος είναι το βασικό πράγμα.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Ένα λεπτό Γιάννη. Δεν είναι ένδειξη της έλλειψης σαφών στόχων του εκπαιδευτικού συστήματος, η αποτυχία του να αξιολογηθεί πάνω από 100 χρόνια ή η προσπάθεια που κάνουμε τις περισσότερες φορές να αξιολογήσουμε κομμάτι του ή μέρος του; Ρώτησε ο Πρόεδρος προηγουμένως: ποιες είναι οι δημόσιες αρχές για την αξιολόγηση στη χώρα; Το ΚΕΕ, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Πώς τη λένε την καινούρια αρχή που είναι στο κτίριο του ΕΣΥΠ; Αρχή Διασφάλισης Ποιότητας της Τριτοβάθμιας;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, είναι στην Τριτοβάθμια αυτό, μόνο για την Τριτοβάθμια.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Δηλαδή είναι μέρος του συστήματος η Τριτοβάθμια; Είναι. Είναι υποσύστημα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι, σύμφωνοι.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Πείτε λοιπόν, το σύστημα αυτό έχει υποσυστήματα. Το ένα κομμάτι του υποσυστήματος, λες και είναι ανεξάρτητο. Αν είναι σύστημα,

σημαίνει ότι οριζόντια και κατακόρυφα υπάρχουν σταθερές. Εάν κάθε ένα υποκομμάτι, η Ειδική Αγωγή, η Τεχνική Εκπαίδευση, το Δημοτικό Σχολείο, το Γυμνάσιο, το Πανεπιστήμιο και το ΤΕΙ ακολουθούν τους δικούς τους κανόνες ποιότητας, δείκτες ποιότητας κλπ., τότε για ποιο σύστημα PISA μιλάμε, που συγκρίνονται εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα ολόκληρα; Δηλαδή με 8 παραμέτρους θα μπορούεις να το κάνεις.

Το δεύτερο μεγάλο μου επιχείρημα. Εάν καταλήξει αυτό εδώ το Συμβούλιο ότι η αξιολόγηση των εκπαιδευομένων θα γίνεται επί των δεξιοτήτων και ικανοτήτων τους και όχι επί των γνώσεων που έχουν αναπτύξει, τότε αυτόματα θα αλλάξει η αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, η αξιολόγηση της εκπαιδευτικής μονάδας, η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος και θα πάμε σε κάτι διαφορετικό αυτόματα. Εμείς όμως αυτή τη στιγμή δεν έχουμε περιγράψει την παθογένεια και τρέχουμε να βρούμε τον τρόπο που θα μετρήσουμε τα συμπτώματα.

Είχα ετοιμαστεί να μπούμε στη συζήτηση των αναλυτικών προγραμμάτων, γιατί δεν έχω αναφερθεί ακόμα σε μεθόδους διδασκαλίας. Εξακολουθούμε και χρησιμοποιούμε τον όρο βιβλία και όχι εκπαιδευτικά υλικά και έχουμε αγνοήσει ότι υπάρχει και ένα κομμάτι στο οποίο ο όρος «βιβλία» αποκλείει κάποιον άλλον και ήταν ο χώρος της Ειδικής Αγωγής. Και ακόμα δεν έχουμε περιγράψει τους δείκτες που καθορίζουν το εκπαιδευτικό σύστημα, τους κατακόρυφους και τους οριζόντιους, έτσι ώστε να ξέρουμε ότι με αυτό θα κάνουμε αυτή την ανάλυσή μας. Εκπαιδευτικές πολιτικές όμως, αν μας ρωτήσουν όλους πάνω στο τραπέζι και μιλώ και ως Ομοσπονδία αυτή τη στιγμή και νομίζω ότι είμαστε η μόνη Ομοσπονδία εκπαιδευτικών που έχει δεχτεί από την αρχή την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών, διότι εμείς από την εμπειρία των ιδιωτικών σχολείων τη γνωρίζουμε αυτή την αξιολόγηση. Και τα θετικά της και τα αρνητικά της. Και μια και είπα αυτή την τελευταία φράση, επειδή μιλάμε για θέματα πολιτικής, δεν μπορεί τα πράγματα να έχουν μόνο τη μία όψη, έχουν δύο όψεις, «ναι μεν αλλά». Παραδείγματος χάρη, η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού είναι αναγκαία, αλλά πιθανότατα να μην γίνεται σωστά, πιθανότατα να μην λαμβάνεται υπόψη.

Δεν έχει νόημα Γιάννη να προτείνουμε εμείς αυτή τη στιγμή τον τρόπο αξιολόγησης των στελεχών, εάν δεν αξιοποιηθεί αυτή η αξιολόγηση στο να είναι οι καλύτεροι εκεί που πρέπει να είναι. Για να φτάσουμε να πούμε όμως ποιοι είναι οι καλύτεροι, πρέπει να ξέρουμε τι δουλειά θα πρέπει να κάνουν. Γιατί μόλις μου πείτε τι δουλειά κάνει ο προϊστάμενος γραφείου, τότε μόνο μπορώ να περιγράψω ποιος είναι ο καλός προϊστάμενος. Αν τον αφήνουμε γενικώς και αορίστως δεν τον ξέρω. Αν μου πείτε...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Συγγνώμη, να σας διακόψω μια στιγμή, γιατί είναι ένα πολιτικό θέμα. Σε τέσσερις μήνες θα έχουμε καινούρια κυβέρνηση πιθανόν, ή σε πέντε, ή σε έξι, ή σε επτά.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Το ξέρω, θα υπάρξει πρόβλημα στελεχών.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Όταν λέω «καινούρια» μπορεί να είναι η ίδια, δεν έχει σημασία. Λοιπόν, θα επιλέξουν πάλι αυτοί. Άλλο τα τρία χρόνια που λέει ο κ. Γκλαβάς για το πώς θα γίνει η αξιολόγηση και άλλο το πώς θα επιλεγούν

οι καινούριοι άνθρωποι, οι άνθρωποι αυτοί οι οποίοι θα διοικήσουν το εκπαιδευτικό σύστημα.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Σύμφωνα.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Και ας μην είναι η τέλεια διαδικασία, ας είναι μια αξιοκρατική διαδικασία.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Άρα η αρχή από πού έπρεπε να γίνει; Να περιγράψουμε τις θέσεις των στελεχών και σαν να ήταν παιδί, να περιγράψουμε το προφίλ τους. Η θέση απαιτεί έναν άνθρωπο που να μπορεί να κάνει αυτό. Και για τη θέση του σχολικού συμβούλου, που είναι εντελώς διαφορετική, απαιτεί έναν άνθρωπο ο οποίος να μπορεί να κάνει εκείνο. Αν αυτά τα δύο τα απλά δεν έχουμε κάνει, δηλαδή να περιγράψουμε τι απαιτήσεις έχει, τι θα κάνει αυτός ο άνθρωπος, δεν μπορούμε να βάλουμε το κριτήριο, άρα θα πρέπει να έχει αυτό, θα πρέπει να έχει εκείνο, και άρα δεν μπορούμε να κάνουμε αξιολόγηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Παΐζη μισό λεπτό, αν επιτρέπετε. Για μεν τους μορφωτικούς στόχους συμφωνούμε ότι αυτά αλλάζουν και εμείς εδώ έχουμε μία άλλη τοποθέτηση. Αλλά για το τι κάνει ο προϊστάμενος, ο διευθυντής, ο σχολικός σύμβουλος, αυτά δεν είναι νομοθετημένα, οι αρμοδιότητές του, τα καθήκοντά του και με βάση αυτά δεν κρίνεται; Και στο σημείο αυτό δεν μπορείς να τα αλλάξεις, μπορεί να βελτιώσεις κάτι, αλλά να τα αλλάξεις... Δηλαδή έχεις τρόπο να τους κρίνεις. Γιατί μιλάτε για διοικητικά θέματα. Στα διοικητικά τα πράγματα είναι πιο καθαρά.

N. ΠΑΪΖΗΣ: Δεν είναι καθόλου.

ΜΕΛΟΣ: Δεν είναι διοικητικά, είναι θεσμικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν περιγράφονται στο νόμο τι κάνει ο σχολικός σύμβουλος, τι κάνει ο διευθυντής, τι κάνει ο προϊστάμενος;

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Συγγνώμη, δεν υπάρχει το καθηκοντολόγιο 1380 του 2002, που τα περιγράφει πλήρως;

N. ΠΑΪΖΗΣ: Υπάρχουν άπειρα κείμενα. Είναι η πρώτη φορά...

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Όχι, συγγνώμη κύριε Παΐζη, αυτό είναι το τελευταίο, το οποίο εφαρμόζεται. Και έχει και παιδαγωγική...

N. ΠΑΪΖΗΣ: Θα μου επιτρέψετε λίγο να ολοκληρώσω τη σκέψη μου και να δείτε ότι θα συμφωνήσουμε όλοι μαζί. Δεν είπα ότι δεν υπάρχουν καθηκοντολόγια. Σας λέω όμως, πάμε σε ένα φανταστικό, άσκηση εργασίας. Συμφωνήσαμε όλοι για την Τεχνική Εκπαίδευση σε μερικά βασικά πράγματα. Και ήταν και ποιότητας. Ποιο ήταν το πιο σημαντικό που συμφωνήσαμε; Αυτή είναι η άσκηση. Ποιο είναι το πιο σημαντικό που συμφωνήσαμε: να μην μπερδευτεί η Τεχνική Εκπαίδευση από δω και μπρος πια στην ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης με το Γενικό Λύκειο. Αυτό είναι

σημείο κλειδί. Πώς θα το καταφέρουμε αυτό αν δεν πείσουμε το ανθρώπινο δυναμικό; Η πρώτη δυσκολία που βρήκαμε είναι: πρώτον, για να αναβαθμίσουμε την Τεχνική Εκπαίδευση πρέπει να αναβαθμίσουμε την εικόνα της στο σώμα των εκπαιδευτικών λειτουργιών, ώστε να στηρίξουν την αλλαγή που θα κάνει το κράτος και ταυτόχρονα να επιλέξουμε το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό που πάνω του θα επενδυθεί ένα όραμα. Επομένως το καθηκοντολόγιο, που είναι σωστό, μπορεί να έχει και έναν επιπλέον παράγοντα, κάποιιο άνθρωποι θα πάρουν επάνω τους ένα όραμα για να μπορέσουν να το υλοποιήσουν. Και αυτό δεν περιγράφεται ως τόσο σημαντικό όπως θα έπρεπε. Γιατί εκεί δεν θα μου ζητήσετε μεταπτυχιακό. Δεν θα ζητήσετε την ικανότητα άλλη παρά μόνο της δυναμικής της ομάδας ενός εκπαιδευτικού που μπορεί, κατεβαίνει κάτω, πείθει, εμπνέει κλπ.

Έναν αξιολογότερο επιστήμονα σχολικό σύμβουλο με χιλιάδες μεταπτυχιακά διπλώματα, που ωστόσο δεν μπορεί να πείσει έναν εκπαιδευτικό στην κατ' ιδίαν κουβέντα να αλλάξει κάτι από την καθημερινότητά του, έχει τηρηθεί το γράμμα του νόμου, αλλά η ουσία της πολιτικής ηγεσίας που τον ήθελε το πιο ζωντανό κύτταρο, να σταθεί δίπλα στον εκπαιδευτικό, δεν το καταφέραμε. Έχουμε τέτοιου είδους θέματα. Και γι' αυτό ζητώ, πέρα από το καθηκοντολόγιο, να περιγράψουμε ακριβώς τον πολιτικό στόχο. Ξέρετε τι δεν έχουμε αξιολογήσει ποτέ; Και φτάνουμε στο σημείο να αξιολογούμε μόνοι μας ως κοινωνία, ως κανάλια, ως πρυτάνεις, ως ομοσπονδίες, το εκπαιδευτικό σύστημα και λέμε βγάζει αμόρφωτους, οι εκπαιδευτικοί κάνουν εκείνο, κάνουν το άλλο, το ακούσαμε και εδώ μέσα. Σε μερικά με είδατε και αντιδρούσα κιόλας, γιατί; Γιατί πιστεύω ότι όποια και να είναι η κατάσταση, εγώ ζητάω να μου την περιγράψουν και να μου πουν εγώ τι πρέπει να κάνω για να την αλλάξω. Δεν μου ζήτησαν να πάω να την αξιολογήσω και να πω: αυτή είναι, πηγαίντε την κάπου αλλού, μου ζητήσανε να βάλουμε έναν εθνικό στόχο αυτή τη στιγμή. Σε αυτό τον εθνικό στόχο λοιπόν θέλω να ξέρω πώς θα αξιολογηθεί αυτή η πολιτική. Και εκεί πάνω κρίνεται και η δική μας η δουλειά. Μπορεί να καλύψουμε όλη την ατζέντα με όλη τη θεματολογία και να μην καταλήξουμε πουθενά σε ένα σχέδιο.

Είμαστε οι πρώτοι που χρησιμοποιήσαμε τον όρο «συστημική προσέγγιση» για την εκπαίδευση. Που σημαίνει θα τη δούμε όλη μαζί, όλο το τοπίο μαζί. Και το δεύτερο, στρατηγικό σχεδιασμό. Εκεί τη χρειαζόμαστε την αξιολόγηση. Η λέξη αξιολόγηση έχει μπει στο στρατηγικό σχεδιασμό, γιατί είναι ο μόνος τρόπος να ελέγξεις αν το στόχο που έβαλες και τη διαδικασία που είπες ότι θα την κάνεις για να πετύχει, θα πετύχει. Και ανάλογα με το στόχο αποφασίζεις αν θέλεις εξωτερικό αξιολογητή, εσωτερικό αξιολογητή, αν θέλεις αυτοαξιολόγηση. Δηλαδή ούτε η λογική θα τα κάνουμε όλα, ακόμα καλύτερα, αλλά θα κάνουμε τον πιο αποτελεσματικό τρόπο που σε κάθε περίπτωση αξιοποιεί το στόχο που έχουμε θέσει. Νομίζω ότι είναι σώφρονες οι Κύπριοι που άφησαν την αξιολόγηση στην άκρη, μέχρις ότου αποφασίσουν τι σόι εκπαιδευτικό σύστημα θέλουν, ποιο είναι το περιεχόμενο του αναλυτικού τους προγράμματος.

Υπάρχει ένα πάρα πολύ όμορφο κείμενο κύριε Γκλαβά, αυτό που δώσατε εδώ, για τις βασικές θέσεις και τα αναλυτικά προγράμματα και σχολικά βιβλία, που δεν είχατε δει κύριε Τρικαλινέ. Αυτό, ακριβώς επειδή είναι ένα πολύ δουλεμένο και πολύ πονεμένο κομμάτι της ελληνικής εκπαίδευσης, απέδωσε αυτά που συζητήσαμε. Δηλαδή την ποιότητα, τους δείκτες κλπ., την ανάγκη ενός πολίτη, την ανάγκη ενός σεβασμού του

χρόνου του ανθρώπου, την ανάγκη να μην καίγεται το ανθρώπινο δυναμικό και να μην κατασπαταλάται σε άδικες διαδικασίες. Το έχει απεικονίσει. Θα ελεγχθούμε όλοι, αν σε αυτό που θα προτείνουμε ουσιαστικά έχουμε διαφυλάξει ότι αυτό θα συμβεί. Δηλαδή οι μέθοδοι διδασκαλίας, ο τρόπος που θα στηριχθούν τα εκπαιδευτικά υλικά και ο τρόπος που θα γίνει η αξιολόγηση θα δώσουν νόημα σε αυτό.

Αυτό το κείμενο από την άλλη μεριά, που είναι ένα πολύ σύντομο κείμενο, το οποίο έχει τις θέσεις που συζητήσαμε για την Τεχνική Εκπαίδευση, επειδή δεν έγινε σαφές, ήταν η δική σας παρέμβαση που άλλαξε τη δυναμική, αν θυμόσαστε. Δηλαδή εσείς είπατε: προσέξτε βρε παιδιά, γιατί το κάνουμε αυτό το πράγμα; Εγώ αντιδρώ εκείνη την ώρα, δέχεται αμέσως ο εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ, ότι «ναι, εμείς δεν έχουμε αντίρρηση να καταργήσουμε τις εξετάσεις». Η κατάργηση των εισαγωγικών εδώ δεν υπάρχει. Δεν ήταν από πρόθεση, αλλά ήταν η δυναμική. Αυτή η δυναμική είναι πολύ πιο σημαντική. Και η δυναμική που αναπτύσσουμε τώρα εδώ είναι πάρα πολύ σημαντική.

Δεν είναι λάθος να κάνουμε τη συζήτηση, ζητώ να μην κάνουμε το λάθος -εάν γίνει από άλλους ομιλητές εντάξει, εμείς δεν θα το κάνουμε- δεν θα πάρουμε θέση αυτή τη στιγμή στον τύπο της αξιολόγησης, στη μορφή της αξιολόγησης, είμαστε υπέρ του συστήματος της αξιολόγησης σε όλο το εκπαιδευτικό σύστημα, από πάνω μέχρι κάτω και κυρίως φανατικοί στρατηγικών οι οποίες χρησιμοποιούν την ενδιάμεση αξιολόγηση, ως σημείο ανατροφοδότησής τους. Η ερώτηση η μόνη που έκανα στον κ. Τσιάκαλο ήταν: και θα φάτε πέντε χρόνια για να το φτιάξετε το αναλυτικό πρόγραμμα. Μα σε πέντε χρόνια πρέπει να ξανααλλάξει, αυτή είναι η ιστορία. Προβλέπεται η διαδικασία της εσωαμφισβήτησής του, της ανατροφοδότησής του; Εάν δεν την προβλέπει ένα σύστημα, το σύστημα αυτό απλά μετράει το χρόνο του μέχρι να πεθάνει. Και αυτή η διαδικασία είναι εκείνη που μας απογοητεύει.

Έχουμε ένα πλεονέκτημα και ένα μειονέκτημα. Το μειονέκτημα πρώτα: είμαστε πάρα πολύ πίσω σε όλα αυτά τα πράγματα. Η ευφυΐα, αλλά είναι πολιτική η συζήτηση, είναι: θα κάνουμε το μειονέκτημα πλεονέκτημα; Μπορούμε; Ή θα καταρρεύσει αυτό το πράγμα; Δεν έχετε παραπάνω από 10 λεπτά κύριε Πρόεδρε στην επόμενη συνάντηση, είτε με τον Πρωθυπουργό της χώρας είτε με τον Υπουργό Παιδείας. Το ερώτημα που θα θέσουν είναι: πόσα πρέπει να επενδύσουμε Γιώργο για να γίνει αυτό το σχέδιο που λέει το Εθνικό Συμβούλιο; Είναι πολλά αυτά τα χρήματα σε μια χώρα που δεν τα έχει. Ποιος είναι ο στόχος που χρειάζεται να κάνουμε αυτή την επένδυση; Η υπηρετήση του Συντάγματος; Εάν εμείς είχαμε φτιάξει μια στρατηγική που έλεγε: η ανάπτυξη της χώρας είναι, δηλαδή η βελτίωση του ΑΕΠ, τόσο συγκεκριμένα, αυτό θα μας λύσει προβλήματα και θα μας φέρει, από εκεί που είμαστε σε μια πιο μειονεκτική θέση, σε μια πιο σημαντική θέση. Αλλά θα χρειαστούμε να κάνουμε και άλλα δύο πράγματα.

Αυτό το επιχείρημα για έναν πολιτικό αρκεί. Δεν του αρκεί να του κάνουμε μια ανάλυση όλης της θεωρίας, παραδείγματος χάρη ποιο είναι το σύστημα αξιολόγησης, ποιες είναι οι εσωτερικές δομές. Ποιο είναι το πολιτικό ζητούμενο. Και το πολιτικό ζητούμενο αυτή τη στιγμή είναι ότι τη συζήτηση δεν θα την κάναμε, εάν δεν είχαμε φτάσει στο σημείο που ξέρουμε όλοι ότι έχουμε φτάσει. Απεγνωσμένα όλοι ζητάνε μία λύση. Θα υπάρξει εκ των πραγμάτων σύνθεση σε επίπεδο πολιτικών κομμάτων, γιατί

δεν γίνεται διαφορετικά, υπάρχει πρόβλημα στη χώρα αυτή τη στιγμή και είναι σημαντικό. Η κρίση το επιδείνωσε. Αν αυτή τη στιγμή οι δείκτες ανεργίας αυξηθούν κι άλλο και δεν μπορέσει η εκπαίδευση να βγει μπροστά αυτή τη στιγμή, ίσως χάνει μία πάρα πολύ σημαντική ευκαιρία.

Νομίζω το περιθώριο του χρόνου δεν το έχουμε. Ζητώ από το Συμβούλιο αυτή τη στιγμή, το θέμα της αξιολόγησης να το θέσει σήμερα, ώστε να ακούσουμε τις απόψεις όλων γενικά περί της αξιολόγησης. Συμφωνώ στην άποψη που είπε ο κ. Πανάρετος, εννοώντας από κάτω μέχρι πάνω όλη την αξιολόγηση, πολιτικών, συστημάτων, εκπαιδευτικών, εκπαιδευτικών μονάδων κλπ., αξιοποίηση αυτής της αξιολόγησης μέσα στο σύστημα για να λειτουργεί, τον πιο ικανό διευθυντή σχολικής μονάδας Προϊστάμενο Γραφείου, τον πιο ικανό Προϊστάμενο Γραφείου ως Διευθυντή Εκπαίδευσης. Δηλαδή αυτά τα στοιχεία της αξιολόγησης θα πιάνουν τόπο. Δεν φταίνε οι σχολικοί σύμβουλοι. Γράφουν κάθε χρόνο τις εκθέσεις τους. Όταν κατάλαβαν ότι κανένας δεν τις διαβάζει πια. Έχουν αποτυπώσει πάνω σε αυτές τις εκθέσεις επί εικοσαετία την αλήθεια της ελληνικής εκπαίδευσης. Είναι έτσι συνάδελφοι ή δεν είναι; Δεν τις διάβασε κανένας. Έχει ευθύνη το κράτος που δεν τις διαβάζει. Γιατί τις παραγγέλνει όταν δεν τις διαβάζει; Αν δεν έχεις φτιάξει πρώτα το μηχανισμό υποδοχής αυτών των εκθέσεων, μη βάζεις τον κόσμο να κάνει τζάμπα εργασία, τον καις. Και πιο σημαντικό απ' όλα, τον κάνεις να μην πιστεύει στις δυνάμεις του.

Εγώ λοιπόν ζητώ, για πρώτη φορά, να θέσει το κράτος μέσα και από τη δικιά μας κουβέντα, την προτεραιότητά του ώστε τα συστήματα να είναι κλειστά. Θα ζητάτε εκθέσεις συμβούλων; Θα ξέρει τι θα τις κάνει. Ποιος θα τις παίρνει, πώς θα τις αξιοποιεί, πώς σε τρεις μήνες μέσα θα έχει την εικόνα του τοπίου. Θα ζητάμε αξιολόγηση των πεπραγμένων των σχολικών μονάδων; Γίνεται σε κάθε σχολείο τον Ιούνιο και τον Ιούλιο. Το κάνει κάθε ιδιωτικό σχολείο. Να σας το πούμε εμείς. Από αυτό ξέρετε τι προκύπτει; Η εκπαιδευτική πολιτική του σχολείου για την επόμενη χρονιά. Τι λάθος κάναμε, τι δεν πήγε σωστά. Τα κάνουμε αυτά τα πράγματα. Και συμβάλλουν οι εκπαιδευτικοί, μπορείτε να το επιβεβαιώσετε κ. Μπαμπινιώτη, συμβάλλουν σε αυτό το πράγμα. Γι' αυτό και ξέρουμε λίγο για θέματα εκπαιδευτικού σχεδιασμού, γιατί έχουμε κληθεί μέσα στις σχολικές μονάδες να πούμε την πρότασή μας, για να κινητοποιήσουμε γονείς, μαθητές, να βελτιώσουμε υλικά, να βελτιώσουμε μεθόδους διδασκαλίας, συμβάλλουμε. Και αυτό είναι προς όφελος όλων, όλης της σχολικής κοινότητας.

Νομίζω λοιπόν ότι όσα είπατε είναι σωστά, αλλά είναι κομμάτι από ένα σημείο και κάτω. Ίσως από τον Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και πιο κάτω. Το πρόβλημα πάσχει από κει και πάνω, κι εκεί είναι οι δαπάνες, εκεί είναι η έλλειψη στόχων και συνοχής και μας ενδιαφέρει. Κριτήριο πρώτο για το Παρατηρητήριο: αποτελεσματικότητα. Δεύτερο: κόστος που έχει σε ανθρώπινο δυναμικό και σε πόρους. Και το τρίτο, αν οι στόχοι που έχουν τεθεί αυτή τη στιγμή, οι κυρίαρχοι, οι 4, οι 5, όπως τους περιγράφετε σε αυτό το κείμενο, μπορούν ουσιαστικά να μετρηθούν, και σε επίπεδο Περιφέρειας –εκεί είναι οι κοινωνικές ανισότητες- και σε επίπεδο Νομού και σε επίπεδο σχολικής μονάδας και σε επίπεδο εκπαιδευτικού. Διότι σε αυτούς ο εκπαιδευτικός συμβάλλει για να γίνουν. Και εκεί θα μετρήσουμε και τα παιδιά. Και θα τα μετρήσουμε σωστά, είτε με portfolio είτε με οποιαδήποτε άλλη διαδικασία. Αλλά θα ξέρουμε τι μετράμε και θα είμαστε αξιόπιστοι ότι όταν το ζητάμε αξιολογούνται όλοι. Ακόμα και οι

παρατάξεις, ακόμα και τα κόμματα για τις θέσεις που παίρνουν. Γιατί είναι εύκολο να λες μέσα σε αυτό το χώρο. Οι δυναμικές όμως που αναπτύσσονται είναι εκείνες οι οποίες τελικά μπορεί να ρίξουν έξω μια προσπάθεια, η οποία άξιζε τον κόπο πολύ νωρίτερα σε αυτή τη χώρα να είχε γίνει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε κύριε Παΐζη. Ήθελα να πω, ο κ. Παΐζης θέτει τον δάχτυλο εις τον τύπο των ήλων. Το να βγούμε και να πούμε ότι η αξιολόγηση είναι σημαντική, πρέπει να γίνει και νομίζω ότι όλη η κοινωνία θα το αποδεχθεί ως κοινό τόπο. Εκείνο που πρέπει να ξεκαθαρίσουμε –το κάνει ήδη βέβαια ο κ. Γκλαβάς, το έθιξαν οι ομιλητές- είναι ότι χωρίς να ξεκαθαρίσεις τους στόχους σου, τις προθέσεις σου, όλα αυτά τα θέματα που πρέπει να αντιμετωπίσεις ως σύστημα, ως παιδεία, ως εκπαίδευση –και αυτό είναι στρατηγική- δεν είναι δυνατόν να μιλάς για αξιολόγηση.

Η αξιολόγηση μέχρι τώρα στην κοινή αντίληψη είναι πώς θα αξιολογήσω τον εκπαιδευτικό, για να βρω μάλιστα τον ανίκανο εκπαιδευτικό και να τον τιμωρήσω. Δηλαδή υπάρχει μια τέτοια διάχυτη άποψη στην κοινωνία και μην ξεχνάμε ότι και στα Πανεπιστήμια κάπως έτσι αντιμετωπιζόμαστε. Και όταν εμείς, οι υπεύθυνοι των Πανεπιστημίων, οι Πρυτάνεις, λέγαμε: ναι, να αξιολογηθεί το Πανεπιστήμιο, να μας αξιολογήσετε, αλλά να ξέρετε ότι εσείς φταίτε, διότι έχουμε μια δυσαναλογία φοιτητών και εκπαιδευτικού προσωπικού, ότι δεν έχουμε την υλικοτεχνική υποδομή, ότι δεν έχουμε εκείνο, το άλλο, την κατάλληλη χρηματοδότηση, ότι δεν κάνουμε την έρευνα, γιατί μας λείπουν τα κονδύλια, άρα σε οποιαδήποτε αξιολόγηση θα βρεθούμε κάτω, όχι με δική μας ευθύνη, γιατί δεν έχουμε δημοσιεύματα, αλλά με ευθύνη της πολιτείας. Αυτά είναι που λέμε οι πανεπιστημιακοί και φάνηκαν και από τις πρώτες αξιολογήσεις που έγιναν. Οι αξιολογήσεις που έγιναν στην Τριτοβάθμια ανέδειξαν ακριβώς αυτά τα προβλήματα, που για μας τους πανεπιστημιακούς είναι κοινός τόπος, τώρα τα ξέρουμε και τα λέμε. Λοιπόν, αντίστοιχα θέματα υπάρχουν στη γενική παιδεία και πρέπει να τα ξεκαθαρίσουμε. Λέμε να αξιολογήσουμε τον εκπαιδευτικό και πρέπει να το κάνουμε. Αλλά του έχουμε εξασφαλίσει όλες τις υποδομές, τον εξοπλισμό, τη στήριξη, την επιμόρφωση; Να μην πάω στην κατάρτιση.

Όλα αυτά είναι πλευρές οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη και να επισημανθούν, αλλά το κυριότερο παραμένει ότι εμείς βλέπουμε την αξιολόγηση ως μία στρατηγική παιδείας, χωρίς την οποία πας στα τυφλά και με αυτόματο πιλότο και δεν ξέρεις τι γίνεται στην εκπαίδευση. Δηλαδή, θέτεις μορφωτικούς στόχους, αν τους έχεις θέσει, όλα τα συστήματα, η νομοθεσία περιγράφει τους στόχους, λες διάφορα πράγματα. Ουδέποτε έχουμε δει αν αυτά έχουν επιτευχθεί, να παρέμβουμε διορθωτικά κλπ. Μιλώντας με τους ανθρώπους που κατεξοχήν δουλεύουν με αυτά τα πράγματα, τα GCE και γενικά την αξιολόγηση στην εκπαίδευση κλπ. στην Αγγλία, αυτοί οι άνθρωποι το πρώτο που σου λένε και το κύριο είναι: τι κάνετε με την αξιολόγηση; Το πρώτο και το κύριο. Και στηρίζουν τα πάντα στην αξιολόγηση. Αυτό έχει μια σημασία με την πείρα που έχουν αυτοί οι άνθρωποι.

Άρα μιλάμε για ένα πολύ μεγάλο θέμα, στο πέρα από την τεχνική του πλευρά και τα θεωρητικά του, που μας τα περιέγραψε αναλυτικά ο κ. Γκλαβάς και νομίζω εκεί ότι δεν μπορούμε να έχουμε αντίρρηση, πρέπει να

θέσουμε τη στρατηγική και κυρίως ότι αυτό το θέλουμε για να ξέρει πού πάει το σύστημα, για να διορθώνεται, για να, για να, και μέσα εκεί εντάσσεται και η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού. Επομένως αυτά ως επισήμανση από τον κ. Παϊζή. Κύριε Μπαλέρμπας, ελάτε αγαπητέ.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, παρακολουθώντας το έργο του Συμβουλίου από τον τύπο όλο αυτό το διάστημα, καθώς δεν είχα την τιμή να ήμουν μέλος του, αποκόμισα την εικόνα ότι το Συμβούλιο αυτό έχει μια ιστορική ευκαιρία και οφείλεται κυρίως σε σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σε όλα τα μέλη του Συμβουλίου. Στα μέλη του Συμβουλίου όλα.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Ναι. Η ιστορική ευκαιρία είναι να συμφωνήσει στους ξεκάθαρους στόχους του εκπαιδευτικού έργου. Κι εγώ είχα μαζί με τον κ. Παϊζή, την εμπειρία της αξιολόγησης, ως εκπαιδευτικός σε ιδιωτικό σχολείο. Στη συνέχεια, όταν βρέθηκα σε μια ΔΕΚΟ, είδα ότι η πορεία της αξιολόγησης είναι λίγο ως πολύ καθορισμένη: προδιαγραφές Νο 1, στη συνέχεια έλεγχος διαδικασιών και τέλος έλεγχος του αποτελέσματος. Οπότε θεωρητικά έχουμε τα εργαλεία. Το ζήτημα είναι οι προδιαγραφές που θα έχει το εκπαιδευτικό σύστημα. Αυτό που με ρωτάει ο μαθητής στην τάξη: τι θα γίνει όταν φύγω από δω, τι θα ξέρω; Και ακόμα ένα σημαντικό ερώτημα που το έχετε θέσει: πόσο ποσοστό των γνώσεων που θα αποκομίσω από εδώ μέσα θα μου χρησιμεύσει αύριο στην καθημερινότητά μου; Είναι χρήσιμα αυτά που με μαθαίνεις; Με ρωτάει ο μαθητής. Και θέσατε πολύ σωστά την προηγούμενη φορά το θέμα της αγάπης του μαθητή προς την τάξη και τη σχολική πραγματικότητα. Πώς θα αγαπήσω το χώρο που βρίσκομαι εάν δεν ξέρω σε τι θα μου χρησιμεύσει, τι θα με κάνεις όταν φύγω από εδώ πέρα.

Άρα λοιπόν θεωρώ ότι κλείνοντας την πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα, οι πολιτικές δυνάμεις και η κοινωνία μπορούν να προδιαγράψουν τις βασικές αρχές και τους στόχους του εκπαιδευτικού συστήματος. Εάν θέλουμε ένα σχολείο βασισμένο στις αρχές του νεοελληνικού διαφωτισμού, της κλασικής αρχαιότητας, εάν θέλουμε ένα σχολείο προσανατολισμένο στις νέες τεχνολογίες. Όλα αυτά με μια μίξη μπορούμε να το προβάλουμε και να πούμε: αυτό το σχολείο θέλουμε, ο μαθητής που θα τελειώνει στα 12, στα 15 και στα 18 θα έχει minimum αυτές τις προδιαγραφές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Για ενημέρωση δική σας, το έχουμε κάνει ήδη.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Το ξέρω, το ξέρω. Γι' αυτό λέω, αυτή είναι η μεγάλη κατάκτηση που έχουμε. Όταν λοιπόν φτάσουμε στην αξιολόγηση, η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος, θα συμφωνήσω με τον κ. Πανάρετο, είναι το πρώτο που μπορούμε να ξεκινήσουμε. Για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού θα ήθελα να πω ότι θέση μας είναι ότι δεν μπορούμε να ανοίξουμε το θέμα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού πριν καθοριστεί η επιμόρφωσή του. Πρώτα θα επιμορφώσουμε τον εκπαιδευτικό, σε θέματα όχι τόσο θεωρητικά, όσο πρακτικά, αυτό ζητάει ο εκπαιδευτικός. Και χθες το βράδυ που μιλούσα με συναδέλφους αυτό μου έλεγαν. Από θεωρία, λέει, έχουμε χορτάσει. Στην πράξη τι γίνεται. Μέσα στη σχολική

τάξη θέλουμε επιμόρφωση, πώς θα αντιμετωπίσουμε προβλήματα διδασκαλίας, πώς θα αντιμετωπίσουμε προβλήματα συμπεριφοράς των μαθητών. Εκεί είμαστε αδύναμοι. Και μάλιστα μου θύμισαν μια συζήτηση που έκανα ως φοιτητής, ως εκπρόσωπος φοιτητικής παράταξης στο Τμήμα Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης το 1985. Τι βγαίνουμε από εδώ πέρα; ρωτούσα τότε το κ. Μαρωνίτη. Φιλολόγοι ή καθηγητές ελληνικών Δευτεροβάθμιας; Και αν βγαίνουμε φιλόλογοι έχει καλώς. Αλλά αν πάμε να διδάξουμε μετά, λέω, θα πρέπει να χρειαστούμε πρόσθετη γνώση, που δεν την έχουμε αυτή τη στιγμή, αν μας λέτε ότι βγαίνουμε φιλόλογοι.

Θέλω λοιπόν να πω ότι η αξιολόγηση θα πρέπει να εξυπηρετεί και τους εθνικούς στόχους, αλλά και τον ανταποδοτικό στόχο προς το κοινωνικό σύνολο. Ο γονιός πληρώνει, διαθέτει πόρους και πρέπει να έχει εικόνα του πού πηγαίνουν τα χρήματά του. Για μας οι αρχές της αξιολόγησης πρέπει να βασίζονται, όπως προβλέπει και το πόνημα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, στη συναίνεση, στη συνοχή, στην εγκυρότητα, στην αξιοπιστία, στην αντικειμενικότητα και όλα αυτά να δημιουργούν μια δυνατότητα, να δίνουν προοπτική στο σχολικό μας περιβάλλον, να δημιουργούν δηλαδή μια νέα σχολική πραγματικότητα. Η αξιολόγηση αυτή θα πρέπει να εξυπηρετεί την αυτογνωσία, την αξιοκρατία, τη συστηματική δράση και τέλος την αλλαγή του σχολικού τοπίου προς την πρόοδο.

Κλείνοντας, θα ήθελα να κάνω μόνο μια παρατήρηση στην πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, απ' ό,τι γνωρίζω κύριε Πρόεδρε, διαμορφώνει αναλυτικά προγράμματα, είναι ο επιστημονικά εγκεκριμένος σύμβουλος του Υπουργού Παιδείας, προγραμματίζει επιμορφωτικές δράσεις. Άρα μήπως την αξιολόγηση θα πρέπει να την πάρει κάποιος άλλος; Γιατί υπάρχει μια επικάλυψη. Και δημιουργώ και προτείνω και θα αξιολογήσω μετά το αναλυτικό πρόγραμμα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ότι είναι ελέγχων και ελεγχόμενος.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Κάπως έτσι μου φάνηκε εμένα αυτό το πράγμα. Θα θέλαμε να μας το ξεκαθαρίσει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κ. Μπαλέρμπα. Και για τη θέση σας, αυτή την επισήμανση που κάνετε, ιδίως ως προς την επιμόρφωση του εκπαιδευτικού, που είναι ένα αίτημα των εκπαιδευτικών, δηλαδή «θα με κρίνεις για πράγματα για τα οποία δεν με έχεις προετοιμάσει κατάλληλα;». Ξέρουμε χιλιάδες μαθητών μας, οι οποίοι μπαίνουν μέσα στην εκπαίδευση και αυτοσχεδιάζουν. Λοιπόν, εκεί έχουμε ένα έλλειμμα, το οποίο πρέπει να το αναγνωρίσουμε ότι είναι δικό μας έλλειμμα, εννοώ της πολιτείας και του Πανεπιστημίου, για να πούμε τα πράγματα με το όνομά τους. Επομένως, είναι μία πλευρά την οποία πρέπει να την υπολογίσουμε.

Τώρα ως προς το φορέα, κάποια στιγμή πρέπει να το συζητήσουμε κι αυτό. Η δουλειά που γίνεται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, που ξέρει και σχεδιάζει τα πράγματα, είναι σοβαρή και αξιόπιστη. Αλλά πραγματικά πρέπει να σκεφθούμε εάν αυτός ο φορέας, πέραν από το υλικό που μπορεί να δώσει, την κριτική που μπορεί να ασκήσει, μπορεί να κάνει πολλά πράγματα μέσα από τις αρμοδιότητες που έχει, αν μπορεί να είναι και ένας αυτοτελής, ενδεχομένως, φορέας, που θα έπρεπε να υπάρχει, με μόνο έργο

την αξιολόγηση. Διότι έχουμε δύο φορείς τους οποίους έχουμε φορτώσει με πολλά πράγματα, κανονικά, όπως έχουν. Δηλαδή το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, υπό κανονικές συνθήκες, και αν έχει τη χρηματοδότηση που χρειάζεται, μπορεί να διεξάγει έρευνες και να σε βοηθήσει επιστημονικά να ξέρεις πού βαδίζεις.

ΜΕΛΟΣ: Κάνει αποτύπωση του εκπαιδευτικού έργου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κάνει αποτύπωση και είναι πάρα πολύ σημαντική, δεν χρειάζεται να πω τι σημαντικό έργο κάνει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Αλλά είναι ένα ερώτημα, τουλάχιστον ως πρόταση παράλληλη, μήπως θα έπρεπε να υπάρχει ένας αυτοτελής φορέας που θα έκανε μόνο αξιολόγηση. Με ειδικούς περί την αξιολόγηση, με συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, με συνεργασία με το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας. Δεν ξέρω, μπορεί αυτό να μην είναι σωστό και μήπως μπαίνει και σε αρμοδιότητες που υπάρχουν, απλώς πρέπει να το σκεφτούμε, γιατί αρχίζουν μετά άλλα προβλήματα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κύριε Πρόεδρε μπορώ να έχω το λόγο, αν ολοκληρώσατε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, επ' αυτού.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Είναι πολύ καλή επισήμανση, αλλά έχουμε συνήθως στο μυαλό μας μια αξιολόγηση από μας για μας. Εάν εννοούμε αυτό, δεν μπορεί ο ίδιος ο οποίος έχει ένα κομμάτι μεγάλο της επιμόρφωσης, έχει και την ευθύνη την αντίστοιχη, γιατί λογικά θα πρέπει να τα ωραιοποιήσει τα πράγματα. Εάν όμως μιλάμε για εξωτερική αξιολόγηση με ουδέτερους ανθρώπους, οι οποίοι δεν θα επηρεάζονται, που θα είναι ειδικοί πάνω σε αυτό, τότε μιλάμε για κάτι άλλο. Δεν έχει σημασία το ποιος θα το κάνει, το θέμα είναι το πώς θα το κάνει. Έχει δε ο τόπος μας απαυδήσει με το «φτιάχνουμε ακόμα έναν άλλο φορέα». Δηλαδή, υπήρχε το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο που είχε Τμήμα Ερευνών. Δεν μας έκανε, φτιάξαμε και το ΚΕΕ. Εγώ δεν λέω αν ήταν σωστό ή όχι, αλλά άρχισαν να μπλέκονται τα πράγματα αντί να ξεμπλέκονται. Υπήρχε Τμήμα Επιμόρφωσης στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, φτιάξαμε και έναν ΟΕΠΕΚ, οργανισμό επιμόρφωσης, και άρχισαν επίσης να μπλέκονται. Εγώ δεν λέω να μη φτιάχνονται οργανισμοί, αλλά συνήθως αυτοί οι οργανισμοί φυτοζωούν, αφού κανένας δεν τους στελεχώνει, είτε γιατί είναι πενιχρά τα κρατικά έσοδα. Δηλαδή ο ΟΕΠΕΚ λειτουργεί με 17 ανθρώπους αποσπασμένους, αν θυμάμαι καλά. Δηλαδή δεν έχει ούτε έναν άνθρωπο μόνιμο. Εάν λοιπόν φτιάξουμε ένα σύστημα εξωτερικής αξιολόγησης...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πάντως, επιτρέψτε μου, επειδή τώρα τα καταγράφουμε αυτά. Πρέπει να θίξουμε οπωσδήποτε το θέμα της διοίκησης, όχι μόνο των σχολείων, που είναι ανοιχτό και μεγάλο, αλλά το μείζον πρόβλημα της διοίκησης του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο λειτουργεί μόνο με αποσπασμένους, και αυτών των οργανισμών που λειτουργούν με αποσπασμένους. Τώρα ο κ. Δερμιτζάκης, αν σας περιγράψει τι γίνεται στο Κέντρο...

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Θα μου δώσετε το λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα σας τον δώσω. Απλώς παίρνω την ευκαιρία από την επισήμανση του κ. Γκλαβά, να είναι ένα από τα θέματα που θα θίξουμε λέγοντας αλήθειες πικρές, αλλά αλήθειες, ώστε μήπως τυχόν και υπάρξει μία άλλη αντιμετώπιση αυτού του θέματος. Δεν μπορούν να λειτουργούν έτσι. Και δεν ξέρω τι θα κάνει το Υπουργείο Παιδείας, αλλά δεν μπορείς να έχεις αυτούς τους οργανισμούς, οι οποίοι πρέπει να έχουν ειδικούς, να έχουν κάποιους ανθρώπους και αυτοί τη μια χρονιά να είναι και την άλλη να μην είναι και να μην μπορούν να δουλέψουν. Δηλαδή τους αχρηστεύεις.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Επομένως, για να ολοκληρώσω, εάν θα μπορούσε να υπάρχει ένας αξιόπιστος οργανισμός αξιολόγησης, δεν θα έλεγε κανένας όχι. Το θέμα είναι πότε θα στηθεί, από ποιους θα στελεχωθεί, γιατί δυστυχώς στον τόπο μας δεν έχουμε την καλύτερη δυνατή εμπειρία, ότι παίρνουμε τους ειδικούς για τις ειδικές θέσεις. Ας ελπίσουμε ότι κάποτε θα αλλάξει. Άρα δεν σημαίνει ότι πρέπει όλα να τα κάνει το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και πολύ περισσότερο να είναι αξιολογητής και αξιολογούμενος. Αλλά σίγουρα θα πρέπει να υπάρχει ένα μεταβατικό στάδιο. Να μην πούμε να φτιάξουμε έναν τέλειο οργανισμό και μετά να πάμε να αξιολογήσουμε και να κάνουμε την εξωτερική αξιολόγηση. Πρέπει να πάμε σταδιακά. Υπ' αυτή την έννοια.

Και μια ακόμη παρατήρηση, επειδή τέθηκε από τον κ. Πανάρετο και μιας και έχω το λόγο. Για τα τρία χρόνια. Είναι το ελάχιστον. Γιατί λογικά δεν θα πας να πεις «όσοι θέλετε». Εντάξει, θα το πεις. Δεν θα τους επιμορφώσεις αυτούς τους ανθρώπους, πώς θα γίνει αυτό το πράγμα; Θέλεις τουλάχιστον ένα χρόνο. Εάν πας και τους πεις: σεμινάρια 1-2 ημερών κλπ., θα είναι άνευ αντικειμένου. Δηλαδή και λίγο είναι τα τρία χρόνια. Πέραν του ότι τα τρία χρόνια αποτελούν και ένα είδος βαθμίδας, ας το πούμε έτσι, του Γυμνασίου ή του Λυκείου, που θα μπορούσε να έχει ενδεικτικά... Το τρία δεν λέει τίποτα, θέλεις πολύ χρόνο. Απλώς περάσαμε τρία, γιατί άμα πεις πέντε, λέει: σε πέντε χρόνια ποιος ζει, ποιος πεθαίνει. Αυτή ήταν η λογική, δεν είναι ζυγισμένο απλώς τα τρία χρόνια. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να διασαφήσω κάτι. Το θέμα μας δεν είναι πού θα είναι κανείς, το θέμα είναι τι στελέχωση έχει. Δηλαδή λέτε κάπου ότι, εάν υπήρχε ένα τμήμα κατάλληλα στελεχωμένο με ένα προσωπικό και σωστό και αριθμητικά αρκετό, δεν έχει σημασία αν θα ήταν στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο τόσο. Το λέω με την υπάρχουσα κατάσταση, ότι δεν μπορεί να τα βγάλει όλα πέρα. Μπορεί, όμως, να υπάρξει η αντιπρόταση, ότι μέσα σε αυτό, εάν ενισχυθεί, μπορεί να αναλάβει αυτό το ρόλο. Βέβαια, έχουμε μία διαρχία με το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, που επίσης έχει αυτό το ρόλο, αλλά αυτά μπορούμε να τα δούμε.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε με συγχωρείτε για την παρέμβαση, επιτρέψτε μου αν θέλετε. Θα μιλήσω μετά, στο τέλος, αλλά ακούω πάρα πολλά, που με αναγκάζουν να κάνω την παρέμβαση αυτή για να σας πω κάτι. Είναι βασική αρχή ενός συστήματος Ποιότητας και της Διασφάλισής του, να είναι ανεξάρτητο από την πολιτική. Δεν μπορούμε να συζητάμε τα θέματα της αξιολόγησης, της αποτίμησης, όπως θέλετε να τα πείτε, να είναι

κάτω από το Υπουργείο Παιδείας. Κοιτάζτε τα documents της Κοινότητας, είναι βασικότερη αρχή, πρέπει να είναι εκτός πολιτικής. Και ο Γιάννης Πανάρετος και εγώ τότε (1994) – και προς τιμήν του - όταν ξεκινήσαμε το πιλοτικό αυτό έργο, έπρεπε η διαδικασία να ήταν εκτός Υπουργείου Παιδείας. Συγκροτήθηκε τότε συντονιστική ομάδα, αρχή ανεξάρτητη. Ευχαριστώ, όταν έρθει η σειρά μου θα τα πω αναλυτικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι πολύ βασικό αυτό που μας είπατε, είναι πολύ βασικό. Θα πείτε τον πόνο σας τώρα, να έχουμε κι ένα κομμάτι ψυχοθεραπείας.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Παρακαλώ κύριε Πρόεδρε, ένα διαδικαστικό θέμα να βάλω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Κοιτάζτε να δείτε, καταρχήν όλοι μας είμαστε εδώ και δεν είμαστε ανεπάγγελτοι, σαφώς έχουμε τις δικές μας υποχρεώσεις. Κατανοώ ότι είναι πολύ σοβαρό το ζήτημα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αξιολόγησης.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Ακριβώς. Και όλα τα θέματα που κουβεντιάζει το Συμβούλιο Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Αλλά επειδή στη δημοκρατία αν αφήνουμε τα πράγματα και πούμε: εντάξει, μιλάει ο καθένας όσο θέλει, γιατί είναι δημοκρατικό και για ό,τι θέλει, δεν θα τελειώσουμε ποτέ. Σας παρακαλώ πάρα πολύ, θεωρώ ότι πρέπει να βάλουμε ένα χρόνο. Και χρόνο των τοποθετήσεων και των παρεμβάσεων των εισηγητών και χρόνο των δικών μας. Και παράλληλα, οι όποιες παρεμβάσεις, ή άλλες, νομίζω ότι μπορούν με κάποιες δευτερολογίες να καλύπτονται, γιατί αλλιώς δεν τελειώνουμε ποτέ. Σας παρακαλώ πάρα πολύ δηλαδή, εμείς που ερχόμαστε και από μακριά...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κυρία Νομάρχα με διευκολύνετε με την παρέμβασή σας. Ένα λεπτό μόνο.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, ήθελα να πω καταρχάς ότι συμφωνώ με τον κ. συνάδελφο από τα ΤΕΙ, διότι αυτή η ανεξάρτητη αρχή που κάνει τώρα τον έλεγχο διασφάλισης της ποιότητας στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση δεν υπάγεται ούτε στο Υπουργείο Παιδείας, αλλά υπάγεται κατευθείαν στη Βουλή, είναι ανεξάρτητη αρχή. Ήδη έχει περάσει το νηπιακό στάδιο και όταν λέω το νηπιακό στάδιο, επειδή γνωρίζω από μέσα τις δυσκολίες και για να αποκτήσουν υπαλλήλους και για να αποκτήσουν στέγη και για να αποκτήσουν πιστώσεις, ακόμα δεν έχουν πάρει πιστώσεις, τέλος πάντων. Νομίζω ότι όταν φτάσει ο χρόνος αυτός, θα μπορούσε μια διεύρυνση αυτής της αρχής και στην υπόλοιπη εκπαίδευση, θα ήταν έστω λύση.

Τώρα και ένα λεπτό για τον πόνο μας. Υπάρχουν μελέτες πάνω στη διασφάλιση της ποιότητας και της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και του συστήματος. Υπάρχουν και στο Παιδαγωγικό, αλλά ειδικώς στο ΚΕΕ υπάρχουν. Το πρόβλημα στο ΚΕΕ είναι ποιο: ότι δεν υπάρχουν αυτοί οι

οποίοι θα αναλύσουν. Και όταν μου φέρνει για ένα χρόνο απόσπαση έναν καθηγητή από το Γυμνάσιο, τώρα έχει απαγορεύσει και τους δασκάλους τελειώς, δεν είναι δυνατόν όταν είσαι ερευνητικό κέντρο να μην κάνει τη διεύρυνση και να σκεφτεί ότι πρέπει να τον αποσπάσω τουλάχιστον για μια τριετία. Αυτό το κάνει μόνο, όταν έχεις Ειδικό Λογαριασμό, στη διαχείριση του Ειδικού Λογαριασμού και όχι στην ανάλυση των αποτελεσμάτων, που είναι βαθύ θέμα. Εγώ απ' ό,τι έχω δει τώρα στην αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου και στην αποτύπωση, αυτό που υπάρχει και που είναι το έλασσον, μπορεί να ξεκινήσει η διασφάλιση ποιότητας σε φάσεις. Όταν λέμε σε φάσεις, στην πρώτη φάση τι είναι: να καταγράψει τις υποδομές, τι υποδομές υπάρχουν, τι εκπαιδευτικά εργαλεία υπάρχουν, τι εκπαιδευτικά υλικά υπάρχουν, τι βιβλιοθήκες. Η δεύτερη φάση είναι το ανθρώπινο δυναμικό. Στο ανθρώπινο δυναμικό ξανάρχομαι και ξαναλέω: τα Ινστιτούτα δια βίου πρέπει να παίξουν σημαντικό ρόλο. Η επιμόρφωση των δασκάλων υπάρχει, η επιμόρφωση των καθηγητών δεν υπάρχει. Αυτό το πράγμα δεν μπορεί να γίνει με την υπάρχουσα δομή, πρέπει να γίνει ένα εθνικό κέντρο επιμόρφωσης το οποίο να δίνει τίτλους. Ας πούμε τίτλους για προαγωγή, ας πούμε τίτλους για μισθολογική ανακατάταξη, ας πούμε ένα έναυσμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα τα πούμε και στην επιμόρφωση αυτά.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Θα τα πούμε και στην επιμόρφωση. Το δεύτερο είναι τα οικονομικά στοιχεία. Δεν είναι δυνατόν να ξεκινήσουμε τώρα αξιολογήσεις και τέτοια πράγματα, όταν το Υπουργείο Παιδείας έχει 11.000-12.000 αναπληρωτές κάθε χρόνο. Όταν έχει τη μισθοδοσία και την κάνει μόνο το Υπουργείο Παιδείας. Γιατί να μην την κάνει το Υπουργείο Οικονομικών τη μισθοδοσία; ρώτησα προχθές. Δεν είναι πράγματα αυτά, είναι αναχρονισμοί. Έχουμε επίσης την ανάδειξη των στελεχών της εκπαίδευσης. Όταν πάτε στις επιτροπές να δείτε τους Σχολικούς Συμβούλους, πώς παρανοείται ο νόμος που υπάρχει. Λέει: «Να έχει σύγγραμμα σε αναγνωρισμένο εκπαιδευτικό οίκο». Και τι κάνει αυτός: βγάζει μια φυλλάδα στο τυπογραφείο εκεί πέρα, στον εκτυπωτή, τη δένει σε 3-4 κομμάτια, βγάζει και ένα ISBN από την Εθνική Βιβλιοθήκη και πάει μετά τον Πρόεδρο της Επιτροπής στο Διοικητικό Δικαστήριο και βγαίνεις κατηγορούμενος μετά, διότι σου λέει: εγώ έχω πάρει ISBN από την Εθνική Βιβλιοθήκη, είναι φοβερό σύγγραμμα. Και μπορεί να είναι αντιγραφή, όπως είπα μια φορά σε ιδιαίτερη συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μην μπορούμε σε αυτά. Πέρασαν 2-3 λεπτά. Κυρία Σπαθάτου έχετε το λόγο. Η παράκληση είναι, αν πράγματα έχουν λεχθεί ήδη, τα αποφεύγετε και λέτε τα επιπλέον.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Οπωσδήποτε, ευχαριστώ. Πάντως ήθελα να ρωτήσω στο θέμα της διαδικασίας της σημερινής συζήτησης, είχαμε μείνει την περασμένη Παρασκευή στο ότι θα συζητήσουμε τα αναλυτικά προγράμματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, είχαμε πει ότι έχουν μοιραστεί αυτά -αυτό που είπαμε- και ότι για να μην συζητάμε τα ίδια, αφού έχουμε καταλήξει, να έχουμε μία έγκριση σήμερα. Εκτός αν υπάρχουν παρατηρήσεις. Έτσι το είπαμε και

αυτό είναι που έγινε δεκτό. Αλλά κοιτάξτε: όπως είπαμε, το Σεπτέμβριο, επειδή έχουμε και τα οργανωτικά και άλλα θέματα για τα είχαμε πει ο κ. Παϊζης να μας κάνει μια εισήγηση, θα ξαναγυρίσουμε πάλι από άλλη πλευρά.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Μάλιστα. Επειδή ακριβώς και εγώ, όπως ο κ. Παϊζης, ήθελα να πω ότι πρέπει να έχουμε υπόψη μας το στόχο τον τελικό στον οποίο κατευθυνόμαστε, ώστε να μπορέσουμε ύστερα να τοποθετηθούμε σχετικά και με το τι αξιολογούμε ύστερα, εκπαιδευτικό έργο ή εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο στοχεύει πού; το οποίο οδεύει προς ποίον αποτέλεσμα; Αυτό δεν το ξέρουμε ακόμα.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Να δούμε πόσο αποκλείεται από το στόχο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έτσι είναι, αυτό είναι η αξιολόγηση.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Ναι. Αν έχουμε φτάσει σε στόχους να δούμε.

ΜΕΛΟΣ: Και με ποσοτικά κριτήρια. Εδώ μπαίνουν και ποσοτικά κριτήρια.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Μάλιστα. Έστω και με αυτό. Πάντως έχω σημειώσει κάποια πραγματάκια πάνω στα αναλυτικά προγράμματα και γι' αυτό δεν θα αναφερθώ εκεί, διευκολύνοντας την κατάσταση σήμερα. Όσον αφορά το θέμα της αξιολόγησης, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο αναφέρεται στην ενιαία φιλοσοφία (σελίδα 6/14): «Βασικά στοιχεία για κάθε πλαίσιο εσωτερικής αξιολόγησης είναι η ενιαία φιλοσοφία». Σε εκείνο το σημείο, τι εννοούμε με την ενιαία φιλοσοφία;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ενιαία φιλοσοφία σημαίνει, αν μου επιτρέψετε έτσι επιγραμματικά, ότι όλα μπαίνουν σε ένα κουτάκι και αξιολογούνται. Δηλαδή η φιλοσοφία είναι αξιολογούνται τα πάντα σε αυτό το σύστημα και δεν αξιολογείται μόνο ο εκπαιδευτικός. Αυτή είναι η ενιαία φιλοσοφία. Ότι δηλαδή είναι το σύνολο του εκπαιδευτικού έργου.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Μάλιστα, σύνολο εκπαιδευτικού έργου.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Και όλα αυτά εντάσσονται μέσα στη φιλοσοφία της αξιολόγησης.

ΜΕΛΟΣ: Ο όρος δεν είναι καλός και μπερδεύει.

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Ναι - ναι, οπωσδήποτε οι όροι είναι κάπως... Επίσης, ελέχθη ότι τα πορίσματα μιας έρευνας απεκόπησαν και δεν έχουμε ιδέα τελική κλπ. Κάνω την πρόταση στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, νομίζω ότι θα ήταν σωστό, ετησίως να παρακολουθούν τη διαδικασία την εκπαιδευτική και ετησίως να βγαίνουν συμπεράσματα, αυτό που κάνουν οι ιδιωτικοί εκπαιδευτικοί κατά κάποιο τρόπο, αλλά σε πανελλαδική έκταση. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο να έχει τα συμπεράσματα πανελλαδικά και να δημοσιεύονται αμέσως, ώστε να ενημερώνονται οι πάντες, από μαθητές μέχρι το σύστημα το ανώτερο το εκπαιδευτικό.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Να πω επ' αυτού;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, αν θέλετε τώρα ή μόλις ολοκληρώσετε.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Καλύτερα τώρα, γιατί μιας και τίθεται. Κοιτάξτε να δείτε, μιλάμε για περίπου 15.000 σχολικές μονάδες. Και μόνο να σκεφτεί κανένας ότι θα το αποδελτιώσεις, 15.000 σχολικές μονάδες είναι κάτι πολύ μεγάλο. Τι θέλω να πω με αυτό: ένα ιδιωτικό σχολείο έχει 100, 200, 300, πέστε 500 εκπαιδευτικούς. Έχει άλλους μηχανισμούς.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Η Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία ...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Όχι, η Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία έχει 800. Γι' αυτό είπα 500, επειδή ξέρω τη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία, έχει 850. Άρα λοιπόν έχει έναν περιορισμένο αριθμό εκπαιδευτικών, έχει διαδικασίες ελεγχόμενες, χωρίς αυτό να σημαίνει κάποια υπονοούμενα για το δημόσιο σχολείο, ελεγχόμενες κεντρικά, και επομένως μπορούν να μαζευτούν όλοι στο τέλος, ακόμα και χωρίς εκθέσεις, να πουν ποια είναι τα προβλήματα, πώς μπορούμε να τα αντιμετωπίσουμε, πού υπήρχαν, σε θέματα διοικητικά, σε θέματα επιστημονικά, σε θέματα παιδαγωγικά και να σχεδιάσουμε την επόμενη χρονιά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό από τους συλλόγους διδασκόντων γίνεται.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Εδώ λοιπόν τι λέμε: ότι πρέπει να δραστηριοποιηθεί ο σύλλογος του κάθε σχολείου, αυτό σημαίνει αυτοαξιολόγηση, να ενεργοποιηθεί και να δώσει αυτός τα αποτελέσματα στο τέλος, για τον εαυτό του πρώτα και μετά για το σύστημα. Πρώτα δηλαδή να κάνει αυτή την αυτοαξιολόγηση, να δει: πετύχαμε, δεν πετύχαμε, τι στόχους βάλαμε; Στο πλαίσιο βέβαια γενικότερων στόχων που έχει θέσει η πολιτεία, αλλά μέσα σε αυτό το πλαίσιο βάζει τους επιμέρους στόχους το σχολείο. Και στο τέλος λοιπόν αυτά τα στοιχεία μπορούν και να καταγραφούν και να αξιολογηθούν. Αλλά το να έρθει τώρα το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο σε 15.000 μονάδες και να δει τι συμβαίνει πραγματικά μέσα εκεί και να βγάλει συμπεράσματα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Για όλα όχι, αλλά ενδεικτικά και με βάση τις εκθέσεις των Σχολικών Συμβούλων.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Είπαμε ότι για τις εκθέσεις των Σχολικών Συμβούλων στο κομμάτι που είναι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, εννοώ όχι στο διοικητικό κομμάτι, λαμβάνονται υπόψη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι, αυτό που λέει η κ. Σπαθάτου είναι κάτι άλλο. Είναι αν θα μπορούσε ετησίως και με ενδεικτικό τρόπο, γιατί σε πληρότητα δεν μπορεί να γίνει, και με τις εκθέσεις των Σχολικών Συμβούλων και ενδεχομένως με κάποια σχολεία από τους συλλόγους των οποίων μπορούσε να ζητηθεί να κάνουν την έκθεσή τους, να καταγράφεται κάτι ενδεικτικό του τι έχει γίνει. Διότι έτσι θα αναδεικνύονταν όλα τα προβλήματα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Δεν θα είναι αξιόπιστο κύριε Πρόεδρε. Διότι το θέμα είναι, κοιτάξτε, για να έχεις ένα ασφαλές δείγμα πρέπει να έχεις ένα 20%, λένε τουλάχιστον οι στατιστικολόγοι. Το 20% είναι περίπου 3.000 σχολικές μονάδες. Εν πάση περιπτώσει, μην ακυρώνουμε ότι υπάρχουν προτάσεις προς την κατεύθυνση και μπορούν να αξιοποιηθούν προτάσεις, ώστε να έχουμε κάποια πρώτα στοιχεία και να μην περιμένουμε να ολοκληρωθεί ένα σύστημα αξιολόγησης προκειμένου να βγάλουμε συμπεράσματα, αυτό με αυτή την έννοια μπορεί να γίνει δεκτό.

Α. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Και η ηλεκτρονική διαδικασία νομίζω ότι μπορεί να διευκολύνει τα πράγματα, από μονάδα σε μονάδα συνολικά, για να γίνει πιο γρήγορα το πράγμα. Κάτι ελέγχθη ακόμη για τη συνέντευξη, γιατί μείναμε λίγο στην αξιολόγηση και αναφέρθηκε στη συνέντευξη ο κ. Πανάρετος και είπε: να τον δω, να δω πώς μιλάει κλπ. τον καθηγητή. Εκεί πραγματικά γίνεται πολύ περιορισμένο το θέμα της αξιολόγησης, επικεντρώνεται στο πρόσωπο. Και βέβαια δεν αρνούμεθα την αξιολόγηση και σαν Λαϊκός Ορθόδοξος Συναγερμός τη δεχόμαστε, την επιθυμούμε απολύτως, γιατί δεν μπορεί να αξιολογείται μόνο ο μαθητής στα πλαίσια του εκπαιδευτικού συστήματος και έργου. Αλλά το θέμα είναι ότι είναι ανάγκη να γίνεται η αξιολόγηση, γιατί σε περιοδικά διαστήματα μπορεί ένας ο οποίος ξεκίνησε με όλες τις προϋποθέσεις να είναι σπουδαίος δάσκαλος, να έχει ένα πρόβλημα στη διάρκεια της ζωής του, οπότε με έναν έλεγχο, και μάλιστα εσωτερικής αξιολόγησης από τη διεύθυνση του σχολείου κλπ., όπως το προτείνουμε εις το Λαϊκό Ορθόδοξο Συναγερμό, με τη συγκριτική βαθμολογία, η οποία μπορεί να είναι πανελληνίου επιπέδου, διακρίνονται οι διαφορές από τρίμηνο ή από εξάμηνο σε μονάδες ή σε σχολεία και προς εκείνη την κατεύθυνση συστήνεται ή οδηγείται ο έλεγχος. Πρώτα ο εσωτερικός και ύστερα και ο εξωτερικός. Θα ήθελα μια-δυο σημειώσεις να αναφέρει, ο συνάδελφός μου που είναι μαζί, ο κ. Τσιλιμίγκρας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ορίστε, παρακαλώ.

Γ. ΤΣΙΛΙΜΙΓΚΡΑΣ: Κύριε Πρόεδρε να πω τα εξής για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού. Πρώτα απ' όλα είμαι μάχιμος εκπαιδευτικός εδώ και 12 χρόνια στην ιδιωτική εκπαίδευση. Όπως είπαν και οι υπόλοιποι συνάδελφοι αξιολογούμαστε καθημερινά. Γιατί εγώ δέχομαι την αξιολόγηση από τον διευθυντή μου, από τους συναδέλφους μου και δεν τη δέχομαι για παράδειγμα από το κράτος: Γιατί υπάρχει η καχυποψία, για να το πω κομψά, ότι δεν μου διασφαλίζονται τα εχέγγυα που θα άρουν τα πιθανά κομματικά κριτήρια κλπ. Αυτό είναι το πρώτο. Δηλαδή αν πείσετε ότι... Μιλήσατε πριν για την Αγγλία. Στην Αγγλία δεν υπάρχει κομματικό κράτος μέσα στους διοικητικούς μηχανισμούς. Αν μου παρέξετε ένα τέτοιο θεσμικό πλαίσιο και διοικητικό πλαίσιο, ευχαρίστως να αξιολογηθώ. Και την επιζητούμε την αξιολόγηση.

Δεύτερο τώρα, το πρόβλημα όταν δεν υπάρχουν όμοιες συνθήκες. Δηλαδή, είδα προχθές ένα φανταστικό ντοκιμαντέρ για τη φιλανθρική εκπαίδευση. Έλεγε ότι τα σχολεία του καλύτερου προαστίου του Ελσίνκι με του τελευταίου –ας το πούμε έτσι -χωριού απομακρυσμένου οι συνθήκες μάθησης είναι ίδιες. Όταν λοιπόν εγώ στο εκπαιδευτήριο το ιδιωτικό, το οποίο είναι Μέσο (δουλεύω στη Σχολή Λαμπίρη), έχω διαδραστικούς

πίνακες, έχω πολυμέσα, έχω διαθέσιμα μέσα εκπληκτικά, πώς θα συγκριθεί ένας άλλος άνθρωπος, η εργασία του, η αποδοτικότητά του κλπ., ο οποίος δουλεύει σε ένα κοντέινερ, ας το πούμε έτσι, σε μια περιοχή για σεισμόπληκτους. Υπάρχουν αυτά τα προβλήματα. Άρα να βρεθούν αυτές οι όμοιες συνθήκες.

Και κάτι άλλο. Παράκληση στους φορείς αξιολόγησης, όπως το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και το ΚΕΕ, απευθύνομαι σε αυτούς ειδικά, θερμή παράκληση, με κλήρο, δεν ξέρω πώς, τυχαία, ανά βδομάδα ας προσκαλούν 10 εκπαιδευτικούς μάχιμους από οπουδήποτε και να κάνουν μία συζήτηση. Θα τους βοηθήσει πάρα πολύ. Βλέπουμε εμείς μία χαοτική απόσταση των προβλημάτων που βιώνουμε με αυτά που μας λένε.

Παράδειγμα τελευταίο και κλείνω αμέσως. Συνάδελφος ο οποίος έκανε μάθημα στην Ιστορία της κατεύθυνσης, στα παιδιά που προετοιμάζονται να δώσουν πανελλήνιος, έρχεται η Σχολική Σύμβουλος και τι του λέει: «Γιατί δεν διδάσκετε με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο;» Πού; Στο μάθημα που θα εξεταστεί πανελλαδικά. Είναι δυνατόν; Καταλαβαίνετε; Αυτά είναι τα προβλήματα. Μάχιμοι εκπαιδευτικοί συνεχώς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το κρατάμε στο μυαλό μας.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κύριε Πρόεδρε μια παρατήρηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κοιτάξτε, το ότι πρέπει να υπάρχει η ομαδοσυνεργατική σε κάθε επίπεδο, είναι δεδομένο, τουλάχιστον παιδαγωγικά και επιστημονικά. Εάν τώρα το σχολείο υπήκει στην ανάγκη μόνο των εξετάσεων, συμβαίνει και το εξής. Ήδη από την Α΄ τάξη πολλοί λένε: «τι μας τα διδάσκετε αυτά, αφού αυτά δεν θα μου τα ζητήσουν στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση;» και ακυρώνουν. Επομένως το παράδειγμα που φέρατε δεν είναι το επιτυχέστερο, με την έννοια ότι αυτή πρέπει να είναι η σωστή μεθοδολογία. Τώρα, εάν κάτω από ειδικές συνθήκες ο εκπαιδευτικός δεν τις εφαρμόζει, δεν είναι ότι δεν είναι ικανός ο εκπαιδευτικός, είναι ότι αναγκάζεται από τις συνθήκες που έχει διαμορφώσει η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο λοιπόν δεν θα αλλάξει άποψη ότι η ομαδοσυνεργατική είναι η σωστή, όπως και οι Σχολικοί Σύμβουλοι, αυτή είναι η σωστή μέθοδος.

Γ. ΤΣΙΛΙΜΙΓΚΡΑΣ: Όχι στο μάθημα όμως έτσι όπως γίνεται και με τις απαιτήσεις που έχεις στις πανελλαδικές εξετάσεις. Και κάτι άλλο τελευταίο. Είπατε καταπληκτικά πράγματα, ειδικά για την απομνημόνευση κλπ. Από τότε που ήμουν υποψήφιος, το '85, στην Ιστορία, τότε που μπήκαν για πρώτη φορά οι πηγές κλπ., που θέλανε να βάλουν τις πηγές, λέγανε να καταργήσουμε την απομνημόνευση, κριτική ικανότητα. Τώρα που είμαι διορθωτής στις πανελλαδικές τι μου έρχεται: Μου έρχεται το μπιλιετάκι ότι στην ερώτηση 1 πρέπει να απαντήσει ο μαθητής στη σελίδα τάδε τη δεύτερη παράγραφο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Από – μέχρι.

Γ. ΤΣΙΛΙΜΙΓΚΡΑΣ: Και αν βάλει και κάτι παραπάνω, μια κριτική σκέψη δική του, κόφ' το. Δηλαδή ευνουχίζουμε τελικά το στόχο μας. Αυτό είναι η μεγάλη προσοχή, ο τρόπος εξέτασης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πάω στους συναδέλφους μου απέναντι. Η κ. Βιτσιλάκη;

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Να παραχωρήσω στον συνάδελφο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Καπλάνη.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Ευχαριστώ την κ. Αντιπρύτανη.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Ξέρω ότι ασχολείται χρόνια και παραχωρώ στην εγκυρότητα.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Θα προσπαθήσω να φανώ αντάξιος των προσδοκιών σας, μιλώντας στο μικρόφωνο. Αλλά κύριε Πρόεδρε με το θέμα αυτό βεβαίως ασχολούμαι επί πολλά χρόνια, από πολλές θέσεις και στη χώρα και σε at hoc Επιτροπές της Κοινότητας. Επιτρέψτε μου να σας πω, με βάση την εμπειρία μου, την πραγματική εμπειρία τόσο ως μέλους επιτροπών αυτοαξιολόγησης όσο και ως αξιολογητής σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού. Δηλαδή, το πώς γράφει κανείς την Αναφορά, αλλά και τι προβλήματα αντιμετωπίζει, ψυχολογικά ή και επιστημονικά, τα διοικητικά, για να μπορέσει να απεικονίσει, με βάση το ήθος και την ηθική της εκπαίδευσης και την αξιοκρατία, ό,τι πρέπει. Κύριε Πρόεδρε από αυτά που άκουσα, που είναι πολύ σημαντικά, θα πρέπει να αναγνωρίσω κάτι, πέραν από το ότι έχουμε ένα κείμενο εργασίας που έχει πολλά θετικά στοιχεία. Επιτρέψτε μου όμως να τονίσω αυτό που θα ήθελα να δω, την πλούσια βιβλιογραφία. Συμβαίνει αυτό που τόνισα στην περασμένη συνεδρίαση. Η βιβλιογραφία πρέπει να εμπλουτιστεί. Τι έχω εις χείρας, και τι οι ξένοι, οι εκτός Ελλάδος λένε για τον Έλληνα δάσκαλο: πολύ ωραίος ρήτωρ και γι' αυτό δεν μπορεί να συστηματοποιηθεί. Είναι εκρηκτικός, είναι spontaneous, λέει πολλά ωραία πράγματα και παρασύρει. Δηλαδή κατά πλειοψηφία ο Έλληνας είναι δάσκαλος. Αυτό είναι μία ρήση, για να χαροποιήσω ένα ακροατήριο. Το πιστεύω μάλιστα αυτό. Είμαστε πολύ ωραίοι δάσκαλοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό από αξιολογήσεις στην Τριτοβάθμια ή στη Γενική;

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Είναι αναφορά ξένων για τους Έλληνες. Ο Έλληνας έχει έμφυτο το λέγειν, το να μπορεί να επικοινωνεί, σε σχέση με τους βόρειους λαούς. Αυτή είναι η εικόνα που έχω από πολλές επικοινωνίες, με πάρα πολλούς καθηγητές, βεβαίως στα Πανεπιστήμια. Ωστόσο, είναι μια γενική ρήση αυτή, γενική θέση, για όλη την Εκπαίδευση.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Δεν είναι, πολιτισμικο-κοινωνικό χαρακτηριστικό είναι.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Θα το αφήσω σε σας. Το δεύτερο θέμα, όμως, και έρχομαι στο αντικείμενο αυτό καθ' εαυτό, είναι το εξής. Το αντιμετωπίσαμε και την προηγούμενη φορά, που ήταν η πρώτη της συμμετοχής μου εδώ. Αυτό που παρατήρησα την περασμένη φορά, που κι εσείς παρατηρήσατε, ήταν το

throw over, δηλαδή «όχι σε μένα το πρόβλημα, στον πίσω μου». Αυτό είναι το κακό παράδειγμα στη διαχείριση της Ποιότητας ενός συστήματος. Το πρόβλημα για εμάς είναι πώς να στήσουμε σύστημα Ποιότητας κάπου, όχι πώς ευθύς εξαρχής να μιλήσουμε για αξιολόγηση ή αποτίμηση έργου, συστήματος κλπ. Τι Σύστημα θα εγκαταστήσω; Είναι ένα πολύ δύσκολο πρόβλημα και το οποίο δεν έχει αντιμετωπιστεί σε πολιτικό επίπεδο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επειδή ήρθατε στη 10^η Συνεδρία , πρέπει να σας πω ότι έχουμε συζητήσει συστηματικά αυτό, δηλαδή η έννοια της ποιότητας στην εκπαίδευση ήταν κύριο θέμα που συζητήθηκε.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Επιτρέψτε μου τότε να συνεχίσω. Δηλαδή φαντάζομαι ότι θα μιλήσατε για το benchmarking, τη συγκριτική δηλαδή αξιολόγηση, που πιθανότατα να ήταν και ένα πιλοτικό μικρό έργο, ώστε να εξετάσουμε, εάν στήναμε παράλληλα ένα σύστημα ποιότητας κατά EFQM, εάν αυτό θα έδινε καλύτερα αποτελέσματα.

Το EFQM είναι αυτό που έχει τους enablers (τους εν δυναμωτές) και τα αποτελέσματα. Και στα αποτελέσματα θέλω να πω ότι η ικανοποίηση όλων, των εντός και εκτός του συστήματος, είναι ένα από τα βασικά στοιχεία για να δειχθεί ότι λειτουργεί ποιοτικά ένα σύστημα.

Αν ο δάσκαλος δεν είναι χαρούμενος και ευτυχισμένος και ευχαριστημένος μέσα στο σύστημα που λειτουργεί, να είστε σίγουροι ότι με τέτοια συστήματα ουδέποτε θα επιτύχουμε κάτι. Αυτό είναι το μοντέλο του EFQM. Στο μοντέλο του Total Quality Management, στο οποίο έχω εργαστεί, προφανώς προσπαθούμε να εντάξουμε και τέτοια στοιχεία μέσα σε αυτό, αναλύοντας και διαχειριζόμενοι κάθε διεργασία.

Θα έλεγα λοιπόν, ότι πριν φτάσουμε στα συστήματα θα πρέπει να σχεδιάσουμε αυτό για το οποίο θα μιλούμε, στο εξής. Δηλαδή να κάνουμε, για τους όρους ή το μάθημα που νομίζετε ότι τώρα σας κάνω, αυτό που λέγεται «Quality Function Deployment» (QFD). Δηλαδή, **τι, γιατί, πώς**. Και αυτό είναι αλυσίδα, δηλαδή το «γιατί» πηγαίνει στο «πώς» και το «πώς» στο «γιατί» στα επόμενα. Αυτό όμως δεν το βλέπουμε στην πρόταση. Εδώ ήρθαμε στο τέλος. Και ήρθαμε στο τέλος μιας πρότασης. Βεβαίως σε αυτή την πρόταση, θα έλεγε κανείς ότι έχουν ληφθεί υπόψη, όπως ακούσαμε, το ευρωπαϊκό πιλοτικό πρόγραμμα, που ήταν (1994) πιλοτικό πρόγραμμα, Quality Evaluation για τα Πανεπιστήμια της Ευρώπης και όχι Quality Assessment. Θα πρέπει ακόμη να δούμε τις διαφορές του, από το πιλοτικό για τη Δευτεροβάθμια. Το πιλοτικό στη Δευτεροβάθμια, ή για τη Δευτεροβάθμια, θυμάμαι ότι είχε την παρατήρηση ότι πως η ελληνική συμμετοχή απείχε, ήταν «reluctant» καλύτερα, έτσι γράφεται στο Αγγλικό κείμενο. Δεν ξέρω πόσα πολλά απεκόμισαν από εκείνη τη συμμετοχή. Πάντως στην Ποιότητα, αν δεν υπάρχει συνέχεια και συνεχής κύκλος γιατί μόνο με κύκλο, όπως καλά γνωρίζετε, και φιλοσοφικά δεν επιτυγχάνεται αποτέλεσμα.

Δεύτερη αρχή του συστήματος αυτού, του QFD, είναι η δέσμευση των αρχών. Αν δεν υπάρχει ευθύς εξαρχής δέσμευση των αρχών π.χ. ΥΠΕΠΘ, Διοίκηση Β΄/θμιας κ.λ.π., ότι θα ακολουθεί τις προτάσεις των Αρχών τότε δεν θα έχουμε ποιοτικό αποτέλεσμα στην προσπάθειά μας. Και όταν λέω αρχές, είναι αυτές οι οποίες θα πάρουν εις χείρας τους την αξιολόγηση. Τι θα την κάνουν; Τι έχει το μετά; Διότι τι δεσμεύονται να κάνουν; Δεσμεύονται να

ακολουθήσουν τις συστάσεις. Διότι δεν περιοριζόμαστε στο ότι μία εξωτερική αξιολόγηση θα έχει αριθμούς, θα έχει Δείκτες (indicators) όπως άκουσα. Θα έχει και συστάσεις. Διότι αυτός είναι και ο ρόλος της. Γιατί από την αρχή πρέπει να δούμε το πολιτικό ζήτημα. Γιατί, αυτό το κάνουμε; Για να έχει προσαρμοστικότητα, να (αυτό)βελτιώνεται, να είναι αξιόπιστο, να ακολουθεί αρχές εγκυρότητας και αξιοπιστίας το σύστημα αυτό. Διότι αλλιώς γιατί να το έχω; Ακούσαμε βεβαίως και τα κόμματα που μιλούσαν γι' αυτό.

Όλα τούτα εδώ τα βλέπει κανείς και στα άλλα πιλοτικά προγράμματα που μπορεί να κατεβάσει από το ΙΜΗΕ του ΟΟΣΑ, στο οποίο έχουμε στείλει και τις μελέτες μας. Τις μελέτες αυτές, αν θέλει κανείς πραγματικά να δει, και απευθύνομαι τώρα προς το Παιδαγωγικό και στο ΚΕΕ, τις έχουμε αναρτήσει στο www.teipat.gr στη Βιβλιοθήκη. Υπάρχει η Βιβλιοθήκη του Jean Monnet, που είναι η δική μας συνεισφορά στο Quality Evaluation, με άρθρα στα ελληνικά και στα αγγλικά. Ίσως να φανούν χρήσιμα για την εμπειρία την οποία είχαμε από το '93 και εντεύθεν.

Μετά τη δέσμευση θα έλεγε κανείς, επειδή μίλησε ο κ. Πανάρετος για το θέμα υγείας, κύριε Πρόεδρε ξέρετε ότι υπάρχουν οδηγίες για την Υγιεινή και την Ασφάλεια στην εργασία και οι οδηγίες αυτές της COMMISSION αναφέρονται και στα σχολεία και σε όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Φαντάζεσθε λοιπόν ότι και το περιβάλλον και η υγιεινή και ασφάλεια δεν έχουν ενταχθεί μέσα στο σύστημα ποιότητας το οποίο εμείς, απ' όσα άκουσα, θέλουμε να επεξεργαστούμε. Εμείς θέλουμε να εργαστούμε και να καταθέσουμε ένα σύστημα που θα είναι ολοκληρωμένο. Αλλά σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας, όχι απλά τη μεθοδολογία. Ολόκληρο το σύστημα. Θα πρέπει επομένως να μελετήσουμε σοβαρά το σύστημα αυτό. Θα πρέπει να τονίσω ότι το μεγάλο μας πρόβλημα είναι να εκπαιδεύσουμε στελέχη τα οποία μπορούν να καταλάβουν τι σημαίνει Διαχείριση Ποιότητας, Διασφάλιση Ποιότητας και μετά αποτίμηση του έργου. Πώς δηλαδή θα γράψουν μία αυτοαναφορά. Πως, το περιβάλλον δεν θα είναι αυτό που λέμε «hectic», ξέρετε, η εσωτερική πίεση, στο άτομο. Και αν αυτή η αξιολόγηση, όπως στη Βρετανία οι μελέτες έχουν δείξει, έχει επίπτωση στην εξέλιξη κάποιου βαθμολογική, οικονομική. Ξέρετε, όταν κάποιος είναι υπό πίεση δυσανασχετεί. Γιατί ουδείς γνωρίζει τι θα συμβεί κατόπιν. Πρέπει λοιπόν να στήσουμε ένα σύστημα το οποίο θα έχει αυτό που λέμε «κουλτούρα ποιότητας» και ανθρωπιά και φιλικότητα. Να θέλω να απολογούμαι πάντα, να είναι έμφυτο, στον κόσμο, στους άμεσα ή έμμεσα συνδεδεμένους με το Σχολείο δέκτες. Στην ποιότητα βεβαίως τους λέμε «πελάτες».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Στους αποδέκτες.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Στους αποδέκτες, στους μετέχοντες του λειτουργήματος αυτού που λέγεται μάθηση. Αυτούς λοιπόν να τους ικανοποιώ πάντα, αυτό είναι το θέμα μας. Το θέμα λοιπόν είναι τι περιλαμβάνει αυτό. Μα το τι περιλαμβάνει το έχουμε και στα πιλοτικά προγράμματα. Θα περίμενε λοιπόν κανείς, μετά από 15 χρόνια εμπειρίας στη συμμετοχή, να πούμε αν αυτό μας πρέπει, αν μπορούμε να το βελτιώσουμε και πώς. Το πρόβλημά μας είναι αυτό, πώς γίνεται στην πράξη αυτό, με ποιον τρόπο.

Σας λέω όμως το εξής κύριε Πρόεδρε. Όταν ο κ. Αρσένης έβγαλε το σχετικό διάταγμα, για την αξιολόγηση, εγώ μέσω του ΕΠΕΑΕΚ είχα αναλάβει να εκπαιδεύσω τα διευθυντικά στελέχη Πρωτοβάθμιας και

Δευτεροβάθμιας, από Κέρκυρα μέχρι Λακωνία. Θυμάμαι τότε ότι όλοι όσοι πέρασαν από εκείνη την εκπαίδευση που τους έκανα για τη Διασφάλιση της Ποιότητας σε μία σχολική μονάδα, όλοι τους 150 στελέχη υπέγραψαν, προς τον Υπουργό, «θέλουμε αυτή την αξιολόγηση, που στοχεύει στη συνεχή βελτίωση της λειτουργίας» με τους στόχους τους οποίους πρέπει να θέτει η μονάδα. Αλλά πώς κανείς να πει ότι θα αξιολογήσω μία εκπαιδευτική μονάδα, όταν δεν αξιολογείται όλο το σύστημα το εκπαιδευτικό; Για να αξιολογήσεις ένα σύστημα εκπαιδευτικό, όταν το στήνεις, είπατε ότι θα πρέπει να υπάρχει σύστημα ανατροφοδότησης. Το σύστημα ανατροφοδότησης έχει **σώματα**, έχει Institutions, **σώματα**, μιλήσατε για το ΕΣΥΠ, το ΚΕΕ, έχει τις επαγγελματικές και επιστημονικές ενώσεις, θεσμικές επιτροπές κ.λ.π.. Και έχει και **εργαλεία**, δηλαδή διαδικασίες. Όταν το είπατε θυμήθηκα μια μελέτη που είχα κάνει επ' αυτού. Χρειάζεται μια πολυπροσεγγιστική πολιτική για να μπορέσουμε να δούμε μέσα από την ανάλυση των αποτελεσμάτων ποιο είναι αυτό που είναι αντικειμενικά σωστό. Πρέπει να υπάρχει διασταυρούμενος έλεγχος. Δεν μπορεί να υπάρχει μονόδρομος άλλωστε σε όλα αυτά τα θέματα. Επομένως το σύστημα της ανατροφοδότησης είναι και αυτό θέμα μελέτης. Δεν είναι το πρόβλημά μου τώρα να στήσω ένα σύστημα αξιολόγησης ή αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου. Αποτελεί από μόνο του μία ολοκληρωμένη αντίληψη. Προχωρώ. Αυτό το geront είναι δημόσιο έγγραφο; είναι εμπιστευτικό; είναι ανακοινώσιμο; Και μετά τι γίνεται; Αυτά είναι προβλήματα της πολιτικής αυτού του συστήματος για το οποίο ομιλώ. Δεν είναι δηλαδή ένα επιφανειακό σύστημα. Θυμάμαι πως ξεκινήσαμε με τον Γιάννη Πανάρετο να εκπαιδεύσουμε τους εξωτερικούς αξιολογητές. Θέσαμε Αρχές και προβληματιστήκαμε. Αυτό έκανα και στη Ρουμανία, όταν πέρασα το σύστημα της αξιολόγησης της COMMISSION στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα εκεί. Έπρεπε να εκπαιδεύσουμε τους αξιολογητές. Να φτιάξουμε σώμα, να τους εξηγήσουμε πώς γράφεται μια αναφορά και με πόση προσοχή πρέπει να το κάνεις αυτό, για να μην θίξει κάποιον συνάδελφό του. Διότι όλοι είναι συνάδελφοι, δεν είναι από ανώτερες τάξεις, είναι από φορείς οι οποίοι αποδέχονται ή δέχονται τα προϊόντα. Είναι δέκτες σε γενικές αρχές λοιπόν, για να μη μακρηγορώ, αυτά ήθελα να πω και θα έλεγα ότι θα πρέπει πολύ να εγκύψουμε στο να περιγράψουμε το συνολικό σύστημα Διαχείρισης Ποιότητας, το οποίο θέλουμε να εισάγουμε στην εκπαίδευση και όχι μόνο στο σχολείο. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κύριε συνάδελφε. Νομίζω ότι μας δίνετε το γενικό πλαίσιο εντός του οποίου πρέπει να κινηθούμε και μας χτυπάτε ένα καμπανάκι, που όμως έχει ήδη επισημανθεί, ότι τόσο απλά τα πράγματα δεν είναι, πρέπει να τα δούμε συνολικά, με πολλές άλλες παραμέτρους. Πάντως, έτσι προς παρηγορίαν, ότι εν πάση περιπτώσει έχουμε δουλέψει προς την κατεύθυνση που σκέπτεστε, πρέπει να σας πω αυτό που είπα και στην αρχή, ότι μας απασχόλησε πάρα πολύ η ποιότητα του συστήματος. Και αυτό νομίζω ότι είναι προϋπόθεση για οτιδήποτε συζητάμε. Και ερχόμαστε με την όποια αξιολόγηση, ή διασφάλιση ποιότητας, να ελέγξουμε πια πώς μπορούμε να διασφαλίσουμε αυτή την ποιότητα. Άρα μάλλον είμαστε προς τη σωστή κατεύθυνση και μας ευαισθητοποιείτε με αυτό.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε έχουμε μία διαφορά μεταξύ αυτών που άκουσα και αυτών που λέω εγώ. Με αυτή τη διαδικασία, μία πρόταση την οποία καταθέτω είναι: πώς να μηδενίσεις τα προβλήματα. Καταλάβετε; Το άλλο είναι να δώσω δείκτες. Αυτό για το οποίο ομιλώ είναι η δομή της (αυτό)αναφοράς. Τι θεσμικά έπρεπε να γίνεται, ιδεατά; Τι γίνεται; Ποια είναι η διαφορά; Πώς μπορώ να το βελτιώσω; Είναι 4 επίπεδα μιας Αναφοράς Αυτοαξιολόγησης και μιας εξωτερικής, η οποία και θα επικυρώνει τα της Αυτοαξιολόγησης. Είναι διαφορετική η αντίληψη με τους δείκτες και αυτή που λέγω εγώ ή αυτή που έχω εισηγηθεί στην COMMISSION, ως εμπειρογνώμων στο παρελθόν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μήπως συμβιβάζονται ίσως.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Δεν νομίζω. Είναι άλλη πολιτική προσέγγιση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα μου επιτρέψετε να δώσω το λόγο στην κ. Νομάρχη και μετά στην κυρία συνάδελφο.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Ευχαριστώ πολύ κύριε Πρόεδρε. Καταρχήν πριν μπω στο θέμα της αξιολόγησης, που συζητείται και που είναι πάρα πολύ σοβαρό, όπως όλοι έχουμε τονίσει, θα επαναλάβω κύριε Πρόεδρε αυτό που είπα από την πρώτη μέρα που ήρθα στη συνεδρίαση εδώ του Συμβουλίου Πρωτοβάθμιας – Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σε σχέση με το ζήτημα Αυτοδιοίκηση και παιδεία. Νομίζω ότι πρέπει να το δούμε. Και αφού έχουμε Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας, θεωρώ ότι μια προσέγγιση πρέπει να γίνει. Στην Ελλάδα δεν το κουβεντιάζουμε και αφήνουμε άλλους να αυτοσχεδιάζουν γι' αυτό. Είναι μια πολύ σημαντική παράμετρος που δεν θα πρέπει να το αφήσουμε στην τύχη του. Εμένα ως αυτοδιοικητικό τώρα θα με βόλευε να αυτοσχεδιάζω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τη σχέση της Αυτοδιοίκησης, έτσι;

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Με την παιδεία, με την εκπαίδευση. Εμένα ως αυτοδιοικητικό τώρα θα με βόλευε να αυτοσχεδιάζω και να λειτουργώ με βάση τις πούμε τη βιτρίνα και όχι το περιεχόμενο. Ως εκπαιδευτικός όμως, θεωρώ ότι επιβάλλεται να το δούμε οργανωμένα, έστω και αν δεν το έχουμε προσεγγίσει ποτέ. Θα είναι καλό να μαζέψουμε την εμπειρία σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ή σε παγκόσμιο επίπεδο και να δούμε πώς δειλά-δειλά βάζουμε και ξεκινάμε τα πρώτα βήματα και σε επίπεδο χώρας. Και συνεχίζω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Υπάρχει έρευνα από την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε αυτό το χώρο;

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Όχι κύριε Πρόεδρε και γι' αυτό ως Νομάρχης ήθελα να ξεκινήσω κάτι τέτοιο. Εγώ πάντως είμαι στη διάθεση και του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, αν χρειάζονται οτιδήποτε, και το Νομό μου πιλοτικά να βάλουμε, ό,τι χρειάζεται είμαι στη διάθεση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Για να ενισχύσω αυτά που λέτε, το παράδειγμα, ας πούμε, του φινλανδικού συστήματος προβλέπει έντονη συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης κλπ., στηρίζεται στη συνεργασία τους. Όμως, αυτό σημαίνει πολιτικές αποφάσεις αποκέντρωσης, που σε αυτό τον τόπο ενοχλούν και ως ιδέες. Εν πάση περιπτώσει μπορούμε να το δούμε.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Ή θα πρέπει να δούμε και μια άλλη αυτοδιοίκηση, η οποία θα είναι αυτόνομη και δικονομικά και είναι η μετεξέλιξη της παρούσας αυτοδιοίκησης, που πάμε για την περιφερειακή Αυτοδιοίκηση, την αιρετή κλπ. και όλα τα υπόλοιπα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Κυρία Σχοιναράκη, μια στιγμή σας παρακαλώ. Επειδή και το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας έχει στο κείμενό του κάτι, γιατί κύριε Πρόεδρε δεν μπορούμε σήμερα να πούμε για μία πιλοτική διερεύνηση αυτής της πρότασης της κ. Σχοιναράκη; Έχουμε και τον άνθρωπο ο οποίος δέχεται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μπορούμε να το πούμε.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Δεν βλέπω γιατί να μην το κάνουμε. Δηλαδή εγώ συμφωνώ με την κ. Σχοιναράκη, εάν δεν μεταφέρουμε αρμοδιότητες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, θα εξακολουθούμε να έχουμε ένα άκρως κεντρικό εκπαιδευτικό σύστημα, που δεν μπορεί να πάει μπροστά. Γι' αυτό, εφόσον υπάρχει και το σπέρμα στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και υπάρχει και τόπος που έχει διάθεση να πάρει μέρος σε μια τέτοια πιλοτική διαδικασία, αν θέλετε να το σκεφτούμε ως πρόταση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα θέλαμε για μία τέτοια συζήτηση να είχαμε ένα κείμενο με κάποιες αρχές, με κάποιες σκέψεις, για να μην συζητάμε έτσι γενικά.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Γι' αυτό ακριβώς κύριε Πρόεδρε, για να σας προλάβω, προτείνω Σεπτέμβρη ή Οκτώβρη να κάνουμε μια ημερίδα στο Ηράκλειο, να φέρουμε όλους τους εμπλεκόμενους, εκπαιδευτικούς, αυτοδιοικητικούς κλπ., το αναλαμβάνουμε ως Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Και θα θέλαμε τη συμμετοχή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι ωραία σκέψη, ωραία πρόταση και χρειάζεται.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, εγώ είχα πει γι' αυτό το πράγμα στην τοποθέτησή μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, το αναφέρατε.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Είχα πει ότι, πρώτον, στην προσπάθεια να υπάρξει ένας κοινωνικός έλεγχος στο σχεδιασμό και στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, η Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Αυτοδιοίκηση έχει ρόλο, αλλά κυρίως στο σχεδιασμό του εκπαιδευτικού έργου σε περιφερειακό επίπεδο, γιατί μπορούμε να δεχτούμε ότι οι ανάγκες σε περιφερειακό

επίπεδο διαφοροποιούνται, πάλι η Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Αυτοδιοίκηση μπορεί να παίξει αυτό το ρόλο, το έχουμε ήδη τονίσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Χαίρω που βλέπω ότι υπάρχει μία σύγκλιση απόψεων.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Κι εγώ χαίρομαι ειλικρινά που αρχίζει πλέον να μπαίνει δυναμική στη συζήτηση σ' αυτό το θέμα, γιατί είναι ένα θέμα που πρέπει να δούμε. Έτσι λοιπόν κύριε Πρόεδρε δεν φοβόμαστε δουλειά και προσφερόμαστε. Και συνεχίζω λοιπόν με το πολύ σημαντικό θέμα που κουβεντιάζουμε. Το ότι λείπουν οι εκπαιδευτικές ομοσπονδίες και ειδικά η Διδασκαλική Ομοσπονδία, που ήταν εδώ μέχρι την προηγούμενη φορά κύριε Πρόεδρε...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι η εκπρόσωπος εδώ. Ήρθε αργότερα απλώς.

Ε. ΣΧΟΙΝΑΡΑΚΗ: Α, ναι, είναι, συγγνώμη. Αλλά φαντάζομαι δεν θα κλείσει το θέμα της αξιολόγησης σε αυτή τη συνεδρίαση και θα έχουμε τη δυνατότητα και για μας ακόμα, για να κάνουμε πιο οργανωμένο το λόγο μας, ίσως την επόμενη φορά να κουβεντιάσουμε ξανά. Τα θέματα λοιπόν που ήθελα να βάλω είναι τα εξής. Μίλησε ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ότι είναι 15.000 οι σχολικές μονάδες στη χώρα και εκ των πραγμάτων δεν μπορεί το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, πραγματικά το καταλαβαίνουμε απόλυτα και το σεβόμαστε, πολύ δε περισσότερο όταν υπάρχει υποστελέχωση στις υπηρεσίες. Εδώ λοιπόν πρέπει να δούμε την αποκέντρωση και του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, αλλά και του Κέντρου Εκπαιδευτικής Έρευνας και να δούμε πώς πραγματικά μπορεί και η Περιφέρεια να έχει έναν τέτοιο επίσημο θεσμό του κράτους σημαντικό, με καταξιωμένους ανθρώπους, που θα μπορούν να βοηθήσουν. Και με αυτό τον τρόπο δείχνει η πολιτεία δείγματα γραφής.

Γιατί όταν ο εκπαιδευτικός ακούει αξιολόγηση, την έχει ταυτίσει με εκείνη την αξιολόγηση της προ του '81 εποχής, όπου η αξιολόγηση χρησιμοποιούνταν ως μια διαδικασία τιμωρίας του εκπαιδευτικού, που τον καθήλωνε οικονομικά, τον καθήλωνε στην περιοχή που ήταν διορισμένος, που συνήθως ήταν χιλιόμετρα μακριά από τον τόπο καταγωγής του και τον φόρτωνε με περισσότερα έξοδα και με αυτή την έννοια αν θέλετε, δεν το έχει ίσως ξεπεράσει ακόμα. Και εδώ μπαίνουν ζητήματα για το ποιος φταίει που δεν το έχει ξεπεράσει ακόμα ο εκπαιδευτικός. Δεν μπορούμε όμως να μένουμε σε αυτό. Στο ότι υπάρχει ανάγκη αξιολόγησης έχει ειπωθεί και επικυρωθεί από όλους. Και χαίρομαι ιδιαίτερα γι' αυτό που είπατε κύριε Πρόεδρε αρχικά, ότι ο Πρωθυπουργός της χώρας, κάνοντας αποδεκτή την πρόταση της κ. Διαμαντοπούλου, δέχτηκε να προχωρήσει και ζήτησε να διερευνησετε για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος, να διερευνηθούν προγράμματα που υπάρχουν και να μπορέσουμε να κάνουμε αυτό. Αυτό νομίζω ότι θα δώσει μια πολύ μεγάλη απάντηση σε όλα τα υπόλοιπα. Γιατί όταν αξιολογηθεί το εκπαιδευτικό σύστημα, εμπεριέχει όλους τους παράγοντες και δεν θα λειτουργούμε με προχειρότητα, αλλά θα είναι πραγματικά μια οργανωμένη δουλειά. Εγώ χαίρομαι, περιμένω και θεωρώ ότι αυτό το πρόγραμμα, αυτή η έρευνα, αυτή η αξιολόγηση θα δώσει πάρα πολλά για τη συνέχεια, για όλα τα υπόλοιπα.

Σε ό,τι αφορά τώρα το τι υπάρχει ως φορέας για όλο αυτό το θέμα. Θεωρώ ότι θα πρέπει να δούμε το θέμα ως διασφάλιση της ποιότητας, όπως είπαν οι εκπαιδευτικοί της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης και που ίσως το έχετε ζήσει και έχει δουλευτεί αυτό, έχει δουλέψει και έχετε δει πώς ακριβώς ανταποκρίνεται. Γιατί θα πρέπει να δούμε και ένα άλλο θέμα κύριε Πρόεδρε, το ποιος αξιολογεί. Είναι ένα μεγάλο ζήτημα. Και σε σχέση και με τα στελέχη της εκπαίδευσης κύριε Πρόεδρε. Εδώ σε φιλικές παρέες καθόμαστε και πολλές φορές μεταξύ μας δεν ταιριάζουμε και αναπτύσσεται έτσι μια έντονη αντιπαράθεση μεταξύ μας, μόνο και μόνο γιατί λέμε «δεν ταίριαζαν οι χημείες». Πολύ δε περισσότερο, όταν ένας άνθρωπος που έχει αναλάβει την ευθύνη της διαμόρφωσης των αυριανών πολιτών, έρχεται να αξιολογηθεί από έναν άνθρωπο, στον οποίο πιθανόν να υπολογίζει ότι δεν έχει και τη συγκρότηση, ή οτιδήποτε άλλο του καταμαρτυρεί, ή ό,τι άλλο αρνητικό που παρουσιάζεται αν θέλετε. Σε ό,τι αφορά λοιπόν την αξιολόγηση, θεωρώ κι εγώ ότι η φράση-κλειδί που είπε ο κ. Καπλάνης έχει πολύ μεγάλη σημασία. Δεν μας ενδιαφέρει να δούμε τους δείκτες, αλλά μας ενδιαφέρει να δούμε πώς μηδενίζουμε τα προβλήματα. Σε αυτό η πολιτεία κύριε Πρόεδρε δεν έχει δείξει θετικά δείγματα γραφής και γι' αυτό βλέπετε μια αρνητική θέση από τους εκπαιδευτικούς.

Έχουμε εδώ και τον Πρόεδρο του ΟΣΚ, που τυχαίνει να είναι και εκπαιδευτικός. Έχει καλύτερη εικόνα για όλη την Ελλάδα, αφού είναι Πρόεδρος του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων. Εγώ έχω την εικόνα του Νομού μου. Αν δούμε τις σχολικές μονάδες κύριε Πρόεδρε, θα πούμε πολλές φορές: μα αλήθεια, εδώ μέσα κάνουν μάθημα; Και με ποια ψυχολογία μπαίνουν εκπαιδευτικοί και μαθητές για να κάνουν μάθημα; Όλα αυτά τα ζητήματα δεν μπορούμε να μην τα βλέπουμε. Γι' αυτό, αξιολόγηση σημαίνει ανατροφοδότηση και θα πρέπει να τα δούμε όλα αυτά μαζί. Όμως θεωρώ μείζον αυτό που ειπώθηκε και αν ο Πρωθυπουργός επιμείνει σε αυτό και το συνεχίσει, σε σχέση με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος, θα μας δώσει πάρα πολλά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κυρία Νομάρχα. Νομίζω ότι από την πείρα σας και τη θέση σας, δίνετε μια άλλη διάσταση στο θέμα, στην οποία πρέπει να δώσουμε συνέχεια, αυτό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και γενικά της τοπικής κοινωνίας και της κοινωνίας γενικότερα, των κοινωνικών φορέων. Διότι αυτό σε όλα τα προηγμένα συστήματα υπάρχει, σε μας θεωρείται από κακό, ύποπτο, έως επικίνδυνο. Και αυτό μας έχει στερήσει από αυτή την ανατροφοδότηση, την οποία χρειαζόμαστε και την οποία δεν έχουμε ποτέ. Και κάνουμε εμπειρικές εκτιμήσεις, ενώ θα ήταν διαφορετικά, εάν είχαμε εκθέσεις από υπεύθυνους φορείς. Πέραν από τους σχολικούς συμβούλους, πέραν από τους διευθυντές, να έχουμε και από τους κοινωνικούς παράγοντες. Κύριε συνάδελφε επ' αυτού;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Καταρχάς με πολλή ευχαρίστηση ακούμε ως Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ότι θα μπορούσαμε να συνεργαστούμε, αν γίνει η πιλοτική εφαρμογή, με τη Νομαρχία Ηρακλείου. Το ένα είναι αυτό. Το δεύτερο, επειδή έγινε μία αναφορά στο συνδικαλιστικό χώρο και ιδιαίτερα στη ΔΟΕ που συμμετέχει ενεργά στις διαδικασίες, δεν ξέρω, θα τοποθετηθεί φαντάζομαι η κ. Ρηγάκη, αλλά ήδη ο κ. Μπράτης στο προηγούμενο, επειδή

θα έλειπε, τοποθετήθηκε θετικά απέναντι στην πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, δεν υπάρχει ,άλλωστε, διαφορά.

A. ΡΗΝΑΚΗ: Να μου επιτρέψετε κ. Πρόεδρε να πω ότι πολύ-πολύ ευγενικά ακούμε πολύ προσεκτικά τις εισηγήσεις και θα τοποθετηθούμε στο τέλος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βεβαίως. Παρακαλώ τώρα τη συνάδελφο εκπρόσωπο των Πρυτάνεων, την Αντιπρύτανη κ. Βιτσιλάκη.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε, καλημέρα σε όλους και από το βήμα. Θα ξεκινήσω από το τελευταίο σημείο που προσέθεσε η κ. Νομάρχης, η αγαπητή Βαγγελιώ, δίνοντας ένα παράδειγμα, το πώς ακριβώς παραγωγή εκπαιδευτικής πολιτικής σε εθνικό επίπεδο, προήλθε από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση. Και θα ξεκινήσω από την εμπειρία την οποία προσωπικά είχα, με τη δημιουργία των ολοήμερων σχολειών, τα οποία πιθανώς να μη γνωρίζετε πολλοί από σας, αλλά ξεκίνησαν με πρωτοβουλία του Νομάρχη Δωδεκανήσου της εποχής εκείνης, το '94, σε συνεργασία με εμένα από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Του τότε αιρετού Νομάρχη, του Γιάννη Παρασκευά. Και από εκεί ξεκίνησαν, δίνοντας ένα κλασικό παράδειγμα, πώς η μελέτη των αναγκών σε ένα επίπεδο επιστημονικό του τι χρειάζεται η εκπαίδευση στο σύνολό της και σε σχέση με την επιστημονική εκπαιδευτική παιδαγωγική διαδικασία και σε σχέση με την αντιμετώπιση των κοινωνικών και λοιπών αναγκών των τοπικών κοινωνιών. Γι' αυτό και το ολοήμερο σχολείο ήρθε να καλύψει όλο αυτό το φάσμα. Η εμπειρία αυτή λοιπόν μας έδειξε και ένα άλλο στοιχείο, πέρα από το γεγονός ότι τεκμηριώνει ότι μέσα από αυτή την εμπειρία του σχεδιασμού, με βάση το σύνολο των αναγκών, πας ένα βήμα παραπέρα στους εκπαιδευτικούς θεσμούς, και ξεκινώντας από τις τοπικές κοινωνίες.

Το δεύτερο που μας έδειξε και εμένα προσωπικά ως εμπειρία, από τότε που άρχισα να ασχολούμαι με τη διασφάλιση της ποιότητας, είχε να κάνει με τη διαδικασία αξιολόγησης η οποία ήταν εγγενής από το σχεδιασμό του προγράμματος. Από τη στιγμή που έκατσα να γράψουμε, μαζί με τους σχολικούς συμβούλους, το διευθυντή του σχολείου, το νομάρχη, τις δημοτικές αρχές, το πρόγραμμα και πώς αυτό θα αναπτυχθεί και θα εμπλουτιστεί μέχρι να φτάσει στην τελική μορφή, είχαμε εγγενή τη διαδικασία της αξιολόγησης. Και δεν θα μπορούσε να είχε γίνει αλλιώς. Και εκτιμώ ότι είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους ο θεσμός προχώρησε, όπως προχώρησε και όταν σταμάτησε η διαδικασία ανατροφοδοτικής αξιολόγησής του, τότε κατέρρευσε και ο θεσμός και έχει δυστυχώς τη μορφή που έχει σήμερα.

Στο δια ταύτα. Δεν μπορούμε να μιλάμε για οποιαδήποτε διαδικασία αξιολόγησης εάν δεν έχουμε θέσει εξαρχής τους στόχους και αν δεν έχουμε κατά νου το σύνολο του πλαισίου, των θεσμών και των διαδικασιών του συνόλου. Και αυτό με φέρνει στην επόμενη επισήμανση, που έχει να κάνει με αυτά που είπε και ο κ. Παϊζης και ο αγαπητός συνάδελφος κ. Καπλάνης, που είναι αυτό το οποίο απορρέει από τη διεθνή εμπειρία. Και έχει να κάνει και με αυτό το οποίο έγινε πριν ως τοποθέτηση, ότι δεν μπορούμε να μιλάμε

για εκπαιδευτικό έργο, πρέπει να μιλάμε για αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, του εκπαιδευτικού συστήματος, του εκπαιδευτικού θεσμού.

Θα σας δώσω ένα άλλο παράδειγμα, που είχε να κάνει με τη διαδικασία αυτοαξιολόγησης του Πανεπιστημίου Αιγαίου, με τη συμμετοχή της EUA (European University Association). Πιθανώς να γνωρίζετε ότι το Πανεπιστήμιο Αιγαίου ήταν ένα από τα μόνα και το πρώτο Πανεπιστήμιο το οποίο κάλεσε την EUA, με την εμπειρία που έχει για αξιολόγηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, να κάνει την πρώτη φάση της αυτοαξιολόγησης και μετά της εξωτερικής. Πού κατέληξε – θα ξεκινήσω από το τέλος. Ότι η πληθώρα των προβλημάτων που καταγράφονταν στη διαδικασία της λειτουργίας (στην υλοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, στα αποτελέσματά της, σε μία σειρά από διαστάσεις) είχε να κάνει με παράγοντες, περίπου σχεδόν όλη, έξω από την ίδια τη διαδικασία της εκπαίδευσης μέσα στο Πανεπιστήμιο. Είχε να κάνει με την παρέμβαση του κράτους, είχε να κάνει με τη χρηματοδότηση, είχε να κάνει με τον ασφυκτικό κλοιό του νομοθετικού πλαισίου κλπ. Αυτό μας φέρνει και ένα βήμα παρακάτω –και προσπαθώ να παραλείψω πολύ από το σκεπτικό μου ενδιάμεσα, για να μην παίρνω το χρόνο σας- έχει να κάνει με την απάντηση, του γιατί ο εκπαιδευτικός φαίνεται να είναι συντηρητικός, ενώ δεν είναι, απέναντι στη λογική της αξιολόγησης. Η απάντηση για μένα είναι πολύ απλή και θα έπρεπε να είναι απλή σε όλους, και αν δεν απαντηθεί δεν θα προχωρήσει ποτέ η αξιολόγηση στην Ελλάδα. Γνωρίζοντας ότι στην ουσία είναι μόνον ένα από τα πολλαπλά σκέλη της εκπαιδευτικής διαδικασίας, παρότι σημαντικότερος, ο καθοριστικός ο ρόλος τους, αυτός δεν καθορίζεται από εαυτόν, καθορίζεται από όλη τη δομή του συστήματος. Και όταν ερχόμαστε να αξιολογήσουν εαυτόν, και ξεκομμένο, όπως έχει ειπωθεί από πολλούς από τους συναδέλφους, όταν γνωρίζει ότι ο διευθυντής του ελάχιστα αξιολογείται και αξιολογείται με άλλα κριτήρια, ο σχολικός σύμβουλος ελάχιστα αξιολογείται, και αξιολογείται με άλλα κριτήρια, ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης, και πηγαίνοντας πάνω κλπ

Και θα μου επιτρέψει ο αξιόλογος και αξιότιμος συνάδελφος κ. Γκλαβάς να δώσω και το πολύ κακό παράδειγμα -που δεν έχει να κάνει με σας, μία γνωστή φυσιογνωμία επιστημονικά στο χώρο- με την τοποθέτηση και την αξιολόγηση του ίδιου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και της τοποθέτησης των ίδιων των στελεχών. Ζήσαμε όλοι πώς ορίζονται προϊστάμενοι, πώς ορίζονται διευθυντές, πώς ορίζονται και επιλέγονται σχολικοί σύμβουλοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Διαχρονικά αυτό ισχύει, ναι.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Εννοείται, αυτονοήτως. Εάν δεν ανατρέψουμε αυτή τη θεσμική διαδικασία και αν δεν αναστείλουμε ιδιαίτερα πολλαπλές από τις απόλυτα έκτροπες εκφάνσεις που είχαμε διαχρονικά –και ορισμένες από αυτές έχουν χρώμα και περίοδο κλπ.- δεν πρόκειται ποτέ να πείσουμε τον εκπαιδευτικό. Και αυτό παραπέμπει σε αυτό το οποίο είπε στην αρχή ο κ. Πανάρετος και σε συνέχεια με αυτά που είπε ο κ. Γκλαβάς για την αλλαγή της κουλτούρας. Θα μου επιτρέψετε να κάνω αναφορά σε καθαρά κοινωνιολογικό επίπεδο. Ότι ιστορικά και διαχρονικά η κοινωνική αλλαγή δεν μπορεί να επέλθει, αν δεν υπάρχει ένας συγκερασμός αλλαγής δομών και αλλαγής νοοτροπίας. Structural transformation και hurts and minds. Το

ένα δεν μπορεί να συμβεί από μόνο του. Δεν μπορούμε να αρχίσουμε να κοινωνικοποιούμε μόνο τους ανθρώπους «η αξιολόγηση είναι καλή», εάν δεν τους πείσουμε ότι και θεσμικά έχει τροποποιηθεί το καθεστώς. Για να πάμε λοιπόν σε μία συνολική διαδικασία αξιολόγησης του εκπαιδευτικού συστήματος, πρέπει να ξεκαθαρίσουμε τους σκοπούς, τους στόχους, όπως όλοι είπαν, αλλά και πολύ συγκεκριμένα να πάμε να δούμε πώς λειτουργεί η δομή.

Το παράδειγμα της αντιδικίας ανάμεσα στους ίδιους τους συναδέλφους πριν, έδωσε ένα πολύ απτό χαρακτηριστικό παράδειγμα. Μας λέει: από τη μία πρέπει να δώσουν εξετάσεις και να περάσουν τα παιδιά για να μπουν στο Πανεπιστήμιο, με αυτό το αναχρονιστικό σύστημα που έχουμε και από την άλλη, τους περνάμε λογικές για τη διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης, για την ομαδοσυνεργατική κλπ. Ποια ομαδοσυνεργατική, όταν το παιδί φεύγει να πάει στο σχολείο και να κάνει φροντιστήρια από την Α΄ Λυκείου 8 ώρες την ημέρα; Ποια ομαδοσυνεργατική; Ποιος εκπαιδευτικός; Έρχεται ο Σχολικός Σύμβουλος και λέει: «Κάλυψες την ύλη;» Πώς θα τον αξιολογήσεις; Αν κάλυψε την ύλη; Αν κάνει ομαδοσυνεργατική; Αν τα παιδιά του γράφουν καλά στις εξετάσεις;

Όλοι αυτοί οι δείκτες, αν δεν τεθούν, αν τους δούμε απλώς ως δείκτες και αν δεν τους δούμε ως χαρακτηριστικά αποτίμησης δομών και λειτουργιών και ταυτόχρονα και των συμμετεχόντων στην υλοποίηση των θεσμών αυτών, των δομών και των λειτουργιών, δεν θα μπορέσουμε ποτέ να φτάσουμε στην αξιολόγηση. Στο δια ταύτα, αξιολόγηση του συστήματος, προδιαγραφή και πιθανότατα επαναπροσδιορισμός των ρόλων. Για παράδειγμα, και άκουσα τη συνάδελφο πριν που μιλούσε για τους Σχολικούς Συμβούλους, εάν δεν επαναξιολογήσουμε στους γενικούς σκοπούς, το ρόλο του καθενός εκ των θεσμικών παραγόντων, ξεκινώντας και από την παιδαγωγική καθοδήγηση και φτάνοντας μέχρι τα αναλυτικά προγράμματα και τις διδασκαλίες μάθησης...

ΜΕΛΟΣ: Και τον Υπουργό κ. Βιτσιλάκη, την πολιτική ευθύνη. Όλοι μας.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Έφτασα μέχρι εκεί που πάνε οι παριστάμενοι, αν μου επιτρέπετε, γιατί κι εγώ στο θώκο μου αξιολογούμαι και ευελπιστώ να αξιολογούμαι. Αλλά αυτές τις αξιολογήσεις υπουργών, πρωθυπουργών κλπ. τους αξιολογούν ευρύτερα κοινωνικά πλαίσια. Εμείς μιλάμε για τη θεσμοθέτηση δομών. Και θα μου επιτρέψετε εδώ να συμφωνήσω ότι η επέκταση της ΑΔΙΠ σε ένα επίπεδο Πρωτοβάθμιας – Δευτεροβάθμιας, αλλά με μία εντελώς διαφορετική προσέγγιση, γιατί όπως καταλαβαίνετε στο Πανεπιστήμιο δεν θα μπορούμε να μιλήσουμε για τις μορφές διδασκαλίας και δεν θα έρθει κάποιος να αξιολογήσει έναν πανεπιστημιακό για το τι μέθοδο διδασκαλίας έχει και χρησιμοποιεί...

ΜΕΛΟΣ: Γιατί όχι;

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Στο γιατί, αν θέλετε μπορούμε να ανοίξουμε τη συζήτηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μην μπούμε σε αυτό τώρα, θέλει μια συζήτηση αυτό.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Να σας πω πάρα πολύ απλά, γιατί θεωρητικά αυτά τα οποία διδάσκουμε είναι δύσκολο να μας αξιολογήσει κάποιος, αλλά μην μπορούμε στη διαδικασία, όλοι πρέπει να αξιολογούμαστε σε όλα τα επίπεδα. Αυτό δεν αναιρεί αυτό. Εννοώ ότι δεν είναι από τα βασικά κριτήρια αξιολόγησης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, υπάρχουν άλλα πολύ πιο σημαντικά. Με αυτό το σκεπτικό πάμε σε αξιολόγηση συστήματος, επαναξιολογούμε τις δομές, πρέπει να επαναξιολογήσουμε και να επιστήσουμε τη προσοχή μας –και εδώ είμαστε όλοι οι φορείς- για το πού πάει στραβά το σύστημα και μέσα από αυτή τη διαδικασία της συνολικής αξιολόγησης θα μπορέσουμε να φτιάξουμε ένα θεσμικό πλαίσιο που θα είναι για όλους αποδεκτό, μη εξαιρουμένων των εκπαιδευτικών, είμαι σίγουρη. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κυρία Αντιπρύτανη ήταν πολύ χρήσιμα αυτά που μας είπατε, γιατί είναι και ο χώρος σας, δουλεύετε με αυτά τα πράγματα.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Έδωσα ένα hint ότι θα είναι διαφορετικά τα κριτήρια, πολλά από αυτά, αλλά σε κάθε περίπτωση νομίζω ότι σίγουρα πρέπει να είναι μία ανεξάρτητη αρχή. Και η οποία ανεξάρτητη αρχή, και τώρα θα δούμε στην επόμενη κυβέρνηση, για να σας το πω απλά, όποια κι αν είναι και από όπου προέρχεται, αν το πρώτο που θα γίνει θα είναι να αλλάξουν αυτοί οι οποίοι αυτή τη στιγμή βρίσκονται στις ανεξάρτητες αρχές. Είναι πράγματα τα οποία κανείς... Και πάλι, ας αξιολογηθούν και αυτοί, με την αποτελεσματικότητά τους, με το τι έχουν κάνει κλπ.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Πρόεδρε, ένα σχόλιο μόνο. Το είπε ο κ. Καπλάνης την άλλη φορά, 2327/96, διαβάστε πώς είναι η αξιολόγηση, τα έχει όλα μέσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Πρόεδρε κάτι θέλατε, μια παρατήρηση.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μια παρατήρηση, ναι. Ευχαριστώ την κ. Πρύτανη για όσα ανέφερε.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Αντιπρύτανη.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Δεν πειράζει. Και Πρύτανης, σας αναβαθμίζουμε. Το πρώτο. Εμείς μιλάμε για εκπαιδευτικό έργο, έστω και αν δεν είναι ο επιτυχέστερος ίσως όρος, γιατί το σύστημα περιλαμβάνει όχι μόνο την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αλλά ακόμα και την άτυπη εκπαίδευση και άλλες μορφές εκπαίδευσης. Επομένως το ότι πρέπει να υπάρχει η αξιολόγηση του όλου συστήματος δεν το αμφισβητεί κανένας. Αλλά εμείς περιοριστήκαμε σε αυτό που, εν πάση περιπτώσει, έχει σχέση με την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και κατ' ανάγκην όλα αυτά εντάσσονται μέσα σε αυτή τη λογική. Το δεύτερο είναι ότι φυσικά και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο πρέπει να αξιολογείται. Αλίμονο αν μιλάμε ότι ο καθένας βγάζει την ουρά του απέξω. Και ιδιαίτερα όσο περισσότερη ευθύνη έχουν, και νομίζω ότι όσο πιο ψηλά πάμε σε όργανα, αυτά έχουν και τη μεγαλύτερη ευθύνη, που συνήθως δεν το αναγνωρίζουμε αυτό και πάμε όσο γίνεται πιο κάτω για να ρίξουμε τις ευθύνες, εκεί πρέπει να είμαστε και αυστηρότεροι. Όπως επίσης πρέπει να είμαστε πολύ αυστηροί και πώς επιλέγονται τα στελέχη του

Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Πρέπει να υπάρχουν τα αυστηρότερα κριτήρια και τα αντικειμενικότερα.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Λίγο πριν τις εκλογές, όπως συνήθως.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Όχι βέβαια. Από την άλλη μεριά βέβαια το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο δεν έχει την ευθύνη της επιλογής των προϊσταμένων διευθύνσεων και γραφείων των σχολικών συμβούλων, για να αποδίδουμε λίγο τα του καίσαρος.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: (Εκτός μικροφώνου)

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Όχι, αλλά επειδή εν τη ρύμη του λόγου μπήκαν μέσα και οι προϊστάμενοι και οι σχολικοί σύμβουλοι, ήθελα να διευκρινίσω σε όσους τουλάχιστον δεν το ξέρουν.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Όχι, παραπέμπω στο σύνολο του συστήματος.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Το τρίτο, το οποίο δεν είναι μείζονος σημασίας, αλλά επειδή έγινε αναφορά, ήθελα να πω ότι είχε δίκιο ο συνάδελφος που έφερε το παράδειγμα του τι συμβαίνει στη σχολική τάξη. Αυτό που είπα εγώ είναι ότι πράγματι είναι μια διαστρέβλωση του συστήματος, που προκαλείται από το εισαγωγικό σύστημα. Κι εγώ αν ήμουν εκπαιδευτικός στις τάξεις τι θα έλεγα στα παιδιά; Ελάτε τώρα να κάνουμε όλα αυτά τα πράγματα που είναι τα ιδεατά; Θα μου λέγανε: εγώ θα σας ξεγράψω από δάσκαλο, γιατί δεν με ετοιμάζετε για την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Αυτό όμως που είπα είναι ότι δεν μπορούμε, επειδή είναι στρεβλό το σύστημα, να πούμε ότι η ομαδοσυνεργατική δεν είναι η σωστή μέθοδος. Αυτή και μόνο η παρατήρηση ήταν. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ. Θα έρθω λίγο από δω. Η κ. Σχολινάκη, Σχολική Σύμβουλος.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Γι' αυτό και θα την ακούσουμε με πολύ ενδιαφέρον τώρα.

ΜΕΛΟΣ: Δύο ώρες περιμένει η κ. Σχολινάκη.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Γι' αυτό και θα την ακούσουμε με πολύ ενδιαφέρον τώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η κ. Σχολινάκη έχει ταυτιστεί με όλη τη συζήτηση ως «Σχολινάκη». Μιλάμε για σχολείο, επομένως συμμετέχει και διαχέεται σε όλα.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Επομένως πρέπει να μου δίνετε το λόγο και λίγο πιο γρήγορα. Ευχαριστώ πολύ. Άκουσα με πολύ ενδιαφέρον και βρήκα πολύ ουσιαστικό ενδιαφέρον και περιεχόμενο, σε πολλές από τις τοποθετήσεις των συναδέλφων, και της κ. Βιτσιλάκη σε πολλά από όσα ειπώθηκαν. Εγώ όμως θα ήθελα να ξαναγυρίσω στην εισήγηση του κ. Γκλαβά και να τον ευχαριστήσω για μια φορά ακόμα, γιατί κάθε φορά, αλλά αυτή τη φορά πραγματικά μας έδωσε ένα πάρα πολύ ουσιαστικό πλαίσιο, μια πάρα πολύ

ουσιαστική βάση για να κουβεντιάσουμε. Θα μου επιτρέψετε να επικεντρωθώ, να εστιάσω, προσπαθώ να είμαι και πάρα πολύ σύντομη, θα ήθελα να εστιάσω σε δύο-τρία σημεία που τα θεωρώ κομβικά. Παραδείγματος χάρη αυτό που αναφέρεται στην εισήγηση του κ. Γκλαβά, του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, στην ενθάρρυνση της συμμετοχής. Πιστεύω ότι πραγματικά ένα κομβικό σημείο είναι να εμπλέξουμε τους συναδέλφους μας καθηγητές στη διαμόρφωση της αξιολόγησης, στην πορεία, στο μηχανισμό, στο σύστημα αξιολόγησης. Και επίσης θα πάω σε κάτι που ειπώθηκε, αλλά που είναι απαραίτητο, μετά από αυτό το πρώτο σημείο, στην καλλιέργεια αυτής της κουλτούρας αξιολόγησης, την οποία θα πρέπει να επιδιώξουμε με κάθε τρόπο.

Επίσης θεωρώ πολύ σημαντικό το γεγονός της επιμόρφωσης. Θα το συζητήσουμε βέβαια την επόμενη φορά, σήμερα δεν γίνεται να μιλάμε για αξιολόγηση -έχει ειπωθεί, θα μου επιτρέψετε να το επαναλάβω- χωρίς επιμόρφωση. Και μέσω της επιμόρφωσης εγώ θα έλεγα, θα τα πούμε αυτά όταν θα μιλήσουμε για την επιμόρφωση, χωρίς να εστιάσουμε στην ποιότητα του σχολείου. Όταν θα μιλήσουμε για ενδοσχολική επιμόρφωση, θα μιλήσουμε ότι το σχολείο πρέπει να ξαναγίνει εστία έρευνας, μάθησης και επομένως και αξιολόγησης, καλλιέργειας πνεύματος αξιολόγησης. Επίσης ειπώθηκε κάτι που πραγματικά με αγγίζει ιδιαίτερα, ότι μέσω της αξιολόγησης πρέπει να καλλιεργήσουμε το ενδιαφέρον του δασκάλου, αλλά και την αλλαγή της νοοτροπίας του. Να μιλάμε για αλλαγή δασκάλου και όχι αλλαγή μαθητή. Είναι πάρα πολύ σπουδαίο αυτό το πράγμα. Και αυτό πρέπει να γίνει μέσα από αυτές τις διαδικασίες της επιμόρφωσης και της αξιολόγησης. Επίσης, θα ήθελα να παρακαλέσω, γιατί ειπώθηκαν πολύ ενδιαφέροντα πράγματα από τα κόμματα και από τους φορείς, θα πρέπει να μας βοηθήσουν στο να περάσει αυτή η ανάγκη της αξιολόγησης. Το συζητάμε εδώ, εμείς φωνάζουμε, το θέλουμε, αλλά θα πρέπει και τα κόμματα και οι φορείς να βοηθήσουν στο να περάσει και στην κοινωνία αυτή η ανάγκη.

Ειπώθηκε κάτι για τις εκθέσεις των Συμβούλων. Και θα ήθελα να παρακαλέσω προσωπικά τον κ. Γκλαβά, οι Σύμβουλοι συνηθίζουν και συνεχίζουν κάθε χρόνο να υποβάλουν και στην Περιφέρεια, αλλά και στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο τις εκθέσεις τους. Είναι ένα καλό υλικό. Δεν έχουν κ. Γκλαβά τυποποιηθεί ακόμα νομίζω. Τυποποιήθηκε η φόρμα στην οποία καταγράφουν τις απόψεις τους, νομίζω ότι θα πρέπει και το Παιδαγωγικό να βρει, ξέρω ότι υπάρχει δυσκολία κλπ., θα πρέπει να αξιολογήσει αυτές τις εκθέσεις, είναι ένα έτοιμο υλικό. Δεν ξέρω ακριβώς πώς γίνεται και θα ήθελα να ρωτήσω τι ακριβώς συμβαίνει, πάντως όσοι Σύμβουλοι επιμένουν να τις στέλνουν, πιστεύουν ότι κάτι μπορεί να γίνει. Αν έχουν αρχίσει να τυποποιούνται οφείλεται στο γεγονός ότι λένε: μα στέλνουμε κάθε χρόνο και δεν έχουμε μάθει ποτέ τι έχει γίνει. Στα προηγούμενα χρόνια δεν νομίζω ότι έχει γίνει κάτι. Θα σας παρακαλούσα αυτό το θέμα να το προσέξουμε, έχουμε έτοιμο υλικό. Τώρα, για τους Συμβούλους επίσης, φυσικά και πρέπει να αξιολογούνται, ως μέρος του συστήματος, αλλά να εμπλακούν και αυτοί στη διαδικασία αξιολόγησης. Γιατί προβλέπεται από το σχετικό νόμο, ότι ένας από τους ρόλους τους είναι και η αξιολόγηση, η οποία βέβαια έχει εντελώς αφηθεί στο περιθώριο.

Επίσης ήθελα να πω κάτι που έχει να κάνει με την ορολογία. Είπε η κ. Σπαθάτου, αν δεν κάνω λάθος, σε απάντηση και όσων είπε ο κ.

Πανάρετος, σχετικά με το πρόσωπο, με τη συνέντευξη, με την ανάγκη να δούμε πώς είναι αυτός ο άνθρωπος ο οποίος θα απευθύνεται στους μαθητές. Δεν εννοώ φυσιολογικά μόνο. Ως συμπεριφορά. Μα νομίζω ότι θέλουμε καθηγητές, δασκάλους, που είναι πρόσωπα, όχι άτομα, προσωπικότητες δηλαδή, που αξιολογούνται και με άλλα κριτήρια, πλην εκείνων που όπως είπατε αναφέρονται στο καθηκοντολόγιο και που είναι τα τυπικά προσόντα, στους σχετικούς νόμους.

Επίσης, επειδή ειπώθηκε το σχετικό με το έργο, εγώ θα έλεγα να μείνουμε στην αξιολόγηση έργου. Η έννοια του έργου εμπεριέχει μία δυναμική διάσταση, καθώς επίσης εμπεριέχει και την έννοια της συμμετοχής και της λογοδοσίας των καθηγητών. Μην το αφήσουμε στο περιθώριο, ας το ξαναδούμε λιγάκι και αυτό. Επίσης στον κ. Καπλάνη κάτι για ρητορική που ακούστηκε στην έρευνα που έδειξε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Καλά, αυτό είναι γενικό.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Ναι, αυτό λιγάκι μου χτύπησε κάπως. Αν μας χαρακτηρίζει, δεν είναι απαραίτητο να αποτελεί και στοιχείο ικανότητας ιδιαίτερης. Εν πάση περιπτώσει.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: (Εκτός μικροφώνου) Το χαμόγελο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αλλά το χαμόγελο δεν μπορείτε να το απορρίψετε, τον χαρούμενο δάσκαλο.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Ξέρετε τι σπουδαίο εργαλείο είναι το να βλέπεις κάποιον να μιλάει με χαμόγελο;

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Σύμφωνοι, για την επικοινωνιακή ικανότητα το δέχομαι και θα έλεγα ότι το θεωρώ εκ των ων ουκ άνευ.

ΜΕΛΟΣ: Είστε παράδειγμα που ανατρέπει την αντίρρησή σας.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Σας ευχαριστώ. Αυτά θα ήθελα να πω, ευχαριστώ πάρα πολύ. Και θα ήθελα μια απάντηση για το θέμα των εκθέσεων, επειδή μας απασχολεί.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Γκλαβάς θέλει να απαντήσει.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Για άλλη μια φορά αποδεικνύεται η έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού. Ο κ. Παϊζης κατά κόρον και όλοι μας το έχουμε τονίσει αυτό. Να σας πω για παράδειγμα ότι δεν είχε προβλέψει ο νομοθέτης, ότι οι εκθέσεις των Σχολικών Συμβούλων θα έπρεπε να έρχονται στο Παιδαγωγικό. Έπρεπε να πηγαίνουν στη διοίκηση. Αυτό ακριβώς δημιουργούσε και τη στρέβλωση. Επίσης το γεγονός ότι στη διοίκηση δεν υπήρχε αποδέκτης, απλώς έμπαιναν σε κάποιους φακέλους, ούτε μηχανισμός αποδελτίωσης, αυτό έκανε πολλούς συναδέλφους με μεράκι να τυποποιούν τις απαντήσεις. Γιατί σου λέει, αφού κανένας δεν τις λαμβάνει υπόψη, ποιος είναι ο λόγος; Δεν το έκαναν όλοι, αλλά πολλοί τυποποίησαν. Από πέρσι λοιπόν το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ζήτησε από το Υπουργείο να

υποδέχεται και αυτό τις εκθέσεις των Σχολικών Συμβούλων και άρχισε η αποδελτίωσή τους.

Χ. ΣΧΟΛΙΝΑΚΗ: Και ηλεκτρονικά αποστέλλονται από πέρσι.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Πρακτικά, για να πάμε ένα βήμα παραπέρα, σε αυτή την πρόταση που ελέγχθη και από άλλους, γιατί το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο δεν μπορεί τώρα, μία σειρά από εκθέσεις που θεωρεί αντιπροσωπευτικές, να τις βάζει στο διαδίκτυο και να βλέπει κάποιος που ενδιαφέρεται και οι ερευνητές, αλλά και οι εκπαιδευτικοί που έχουν το ενδιαφέρον, να βλέπουν μία εικόνα από κάποιον που κάνει μιας μορφής αξιολόγηση;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Οι αξιολογήσεις αυτές αφορούν συγκεκριμένα σχολεία, πρόσωπα και πράγματα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μα μπορεί να βγάλεις τα προσωπικά στοιχεία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πρέπει να έχουν έναν ανώνυμο χαρακτήρα, να βγουν κάποια στοιχεία και να μένει η ουσία.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μπορούν να βγουν αυτά.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μια απάντηση κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι.

ΜΕΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε με συγχωρείτε, αλλά νομίζω ότι οι εκθέσεις είναι καθαρά επιστημονικά και διοικητικά μέσα, τα οποία αν τα διαβάσει κάποιος ο οποίος δεν έχει το κατάλληλο υπόβαθρο, μπορεί να οδηγηθεί και σε λάθος συμπεράσματα.

ΜΕΛΟΣ: Ναι, σκεφτείτε όμως, ότι η διαφάνεια μπορεί να φτάσει και σε πολίτη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ένα λεπτό σας παρακαλώ. Ο κ. Γκλαβάς.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ήδη έχουμε στήσει στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο τη λεγόμενη ψηφιακή βιβλιοθήκη. Έχουμε μια πολύ καλή βιβλιοθήκη και ψηφιοποιούμε τα πάντα, θα λειτουργεί και ως ψηφιακή. Και μέσα εκεί θα βάζουμε, αλλά όχι κάθε Σχολικού Συμβούλου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Επιλεκτικά, ενδεικτικά.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Όχι, αυτό που από την αποδελτίωση θα βγαίνει ως κοινή συνισταμένη των παρατηρήσεων, θα μπαίνει, οπότε δεν θα έχει προσωπικά στοιχεία και ταυτόχρονα θα μπορεί ο καθένας να δει ποια πράγματα χρήζουν εν πάση περιπτώσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ακόμη καλύτερο και θα είναι πάρα πολύ χρήσιμο.

(Διαλογικές συζητήσεις)

ΜΕΛΟΣ: Είναι αρχειακό υλικό πάρα πολύ σημαντικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Καραμήτος, Διευθυντής Πρωτοβάθμιας.

Δ. ΚΑΡΑΜΗΤΟΣ: Εγώ θέλω να μεταφέρω την εμπειρία του σχολείου. Λέει το κείμενο που έχω μπροστά μου, ότι η εκπαιδευτική διαδικασία είναι μια βαθύτατα συμμετοχική διαδικασία, στην οποία εμπλέκονται όλοι όσοι μετέχουν στο εκπαιδευτικό έργο. Διευκρινίζει βέβαια ότι μιλάει για τους επιστημονικούς φορείς. Στην εκπαιδευτική διαδικασία όμως, στη σχολική μονάδα, εμπλέκονται και άλλοι φορείς. Εμπλέκεται ο Σύλλογος Γονέων, εμπλέκεται η Τοπική Αυτοδιοίκηση, με την οποία ήδη συνεργάζεται ένα σχολείο, γιατί έχει τη Σχολική Επιτροπή, την Επιτροπή Παιδείας του Δήμου, η χρηματοδότηση γίνεται μέσα από την Επιτροπή Παιδείας, μέσα από το Δήμο, άρα δηλαδή ήδη εμπλέκονται αυτοί οι φορείς. Εάν αυτοί, ως συμμετέχοντες στη διαδικασία τη σχολική, συμπεριληφθούν στην αξιολόγηση, θα πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί για το πόσο μέσα στο σχολείο θα μπει ο γονιός, για το πόσο μέσα στο σχολείο θα μπει ο Δήμος, ή η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Γιατί ναι μεν μιλάμε για την αξιολόγηση της σχολικής μονάδας, αλλά αντίστοιχα να μιλήσουμε και για την αξιολόγηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Καταλαβαίνετε τι εννοώ. Και δεν είναι μόνο οι εκλογές κάθε τέσσερα χρόνια που κάνουν αυτή την αξιολόγηση.

Και ένα τελευταίο, ότι πρέπει να προφυλάξουμε την όποια αξιολόγηση, γιατί στο μικρόκοσμο, στη μικροκοινωνία του σχολείου, μπορεί να δημιουργήσει πολλά προβλήματα. Ποια: τα όρια του σχολείου. Το καλό σχολείο και το κακό σχολείο, τα όρια του σχολείου, που είναι ένα πολύ μεγάλο θέμα και τώρα. Μπορεί να δημιουργήσει αντιπαλότητες στους συναδέλφους, μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στη λειτουργία του Συλλόγου Διδασκόντων, μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα στην κατανομή των τάξεων το Σεπτέμβρη, και άλλα πολλά, για να μην αναφερθώ. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτά είναι υπαρκτά από τη σχολική πράξη, που λέει ο Διευθυντής, αλλά πρέπει να τα αντιμετωπίσει κανείς.

Δ. ΚΑΡΑΜΗΤΟΣ: Να δώσω μια απάντηση. Αυτό όμως θα πρέπει να είναι η κατεύθυνση, να έχουμε δώσει να καταλάβουν όλοι τι σχολείο θέλουμε. Αν θέλουμε της Αγγλίας, που κάθε ένα σχολείο αντιπαρατίθεται, αντιπαραβάλλεται, συγκρίνεται με το διπλανό του και το καλύτερο αμείβεται κλπ. Να το δούμε.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Να σας πω κάτι. Μισό λεπτό. Σε ένα ιδιωτικό σχολείο έχουμε αξιολόγηση και σχεδιασμό, όπως είπε ο κ. Παΐζης, του επόμενου χρόνου, με βάση τους εκπαιδευτικούς στόχους που θέτει η πολιτεία. Ταυτόχρονα όμως έρχεται η διοίκηση του σχολείου και λέει: από έρευνα που έκανα στους γονείς, που για το ιδιωτικό σχολείο μπορεί να έχει την έννοια του πελάτη, αλλά σε ένα δημόσιο σχολείο έχει την έννοια της κοινωνίας και της λογοδοσίας προς την κοινωνία. Από έρευνα λοιπόν που έκανα στους γονείς, βλέπω ότι πολύ ψηλά στην ατζέντα των ανησυχιών τους είναι η

ασφάλεια. Θέλω λοιπόν τον εκπαιδευτικό, στα διαλείμματα να βρίσκεται στην αυλή και να προσπαθεί να λύνει θέματα ασφάλειας. Και μας το βάζει αυτό μέσα. Και με αξιολογεί εμένα και μου λέει: κύριε Μπαλέρμπα, στο μάθημά σου ήσουν πολύ καλός. Στην επικοινωνία σου με τους μαθητές πάρα πολύ καλός, οι μαθητές είναι ευχαριστημένοι, διότι όταν είχαν κάποιο πρόβλημα εσύ τους άκουσες. Αλλά όταν είχαμε διάλειμμα και είχες εφημερία δεν έβγαινες έξω. Κι εδώ σου βάζω 4, σου βάζω 5. Θέλω να πω δηλαδή ότι χρειαζόμαστε και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, την τοπική κοινωνία, χρειαζόμαστε και το Σύλλογο Γονέων να μας λέει κι αυτός τι θέλει. Διότι αυτοί πληρώνουν στο τελείωμα τη δημόσια εκπαίδευση, αυτοί έχουν κάποιες ανησυχίες. Εγώ έχω παράδειγμα...

Δ. ΚΑΡΑΜΗΤΟΣ: Συγγνώμη, επειδή ίσως παρανοήθηκε. Δεν αρνήθηκα τη συμμετοχή τους.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Το κατάλαβα. Απλά λέω ότι ...

Δ. ΚΑΡΑΜΗΤΟΣ: Εγώ απλά έδωσα έμφαση στο πώς θα συμμετέχουν.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Συμφωνώ μαζί σας. Και λέω ότι είναι ευκαιρία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πρέπει να βρεθεί ο τρόπος.

Δ. ΚΑΡΑΜΗΤΟΣ: Ακριβώς. Γιατί είναι ένα ευαίσθητο κομμάτι και οι γονείς μέσα στο σχολείο, γιατί υπάρχουν σχολεία τα οποία έχουν φοβερή σχέση με το Σύλλογο Γονέων και πάνε μπροστά, ενώ αντίθετα υπάρχουν σχολεία τα οποία μπλοκάρουν από τη συμμετοχή των γονέων. Αυτό λέει η εμπειρία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι γνωστά προβλήματα αυτά. Ευχαριστώ. Η κ. Μπίστα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Μπορώ να ρωτήσω κάτι, πριν πάρει η κ. Μπίστα το λόγο; Γιατί είχε ενδιαφέρον η τοποθέτηση. Ας αφήσουμε την Αγγλία. Εσείς πώς θα βλέπατε το ενδεχόμενο να εξετάζεται για κάθε σχολείο, κάθε χρόνο, η προστεθείσα αξία; Δηλαδή τι παρέλαβε το σχολείο στην αρχή της σχολικής χρονιάς και τι έδωσε στο τέλος. Μπορεί να είναι το χειρότερο σχολείο, αλλά το χειρότερο σχολείο να πήγε από το «α» στο «α + κάτι».

Δ. ΚΑΡΑΜΗΤΟΣ: Θα συμφωνήσω απόλυτα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έτσι είναι, γιατί είναι και τι πρόοδο κάνει, έστω μέσα σε μία υστέρηση. Κυρία Διευθύντρια.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Σας ευχαριστώ. Εγώ θα μιλήσω πάνω στο κείμενο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, το οποίο θεωρώ από άποψη επιστημονική εξαιρετικό, κ. Γκλαβά. Θεωρώ ότι είναι πλήρως τεκμηριωμένο, σύμφωνα με τις αρχές της παιδαγωγικής επιστήμης, μιλά για εκπαιδευτικό έργο, γιατί κυρίως εκεί κ. Παίζη οι παιδαγωγοί εστιάζουν, στο έργο. Βεβαίως εμπειριέχουν και το σύστημα, εξάλλου στη σελίδα 3 λέει: «η διαδικασία αυτή είναι συστημικού χαρακτήρα». Θεωρώ ότι έρχεται ένα κείμενο μετά από πολλά χρόνια -εγώ μπήκα το '83 στην εκπαίδευση, είμαι από αυτούς που

δεν έχουν αξιολογηθεί ποτέ- που με πολύ σωστό τρόπο κατά τη γνώμη μου ξαναβάζει τα πράγματα στη θέση τους, σε σχέση με την αξιολόγηση, που είναι το κόκκινο πανί στην Πρωτοβάθμια, φαντάζομαι, όπως και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Στη σελίδα 3 λοιπόν, οι αρχές και έτσι όπως ολοκληρώνονται στη σελίδα 4, η βελτίωση, η διασφάλιση ποιότητας, κατά τη γνώμη μου είναι εξαιρετικά, θα εστιάσω όμως στο τελευταίο της σελίδας 4 επάνω, πριν τους σκοπούς. «Μπορεί να έχει η αξιολόγηση την ανίχνευση τόσο των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών όσο και των μορφωτικών αναγκών των μαθητών». Θεωρώ ότι με ουσιαστικό τρόπο, χωρίς να προκαλεί, γιατί νομίζω ότι εκείνο που μας νοιάζει είναι αν μπει ποτέ η αξιολόγηση να μην προκαλέσει, θέτει τα θέματα. Αυτό είναι η αξιολόγηση, πώς ο εκπαιδευτικός να δει τις ανάγκες του κλπ.

Συνεχίζω για το θέμα της εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης. Την εξωτερική, ίσως μπορείτε να μου απαντήσετε, εγώ έτσι όπως τη διάβασα φαντάστηκα ας πούμε ότι η Μακεδονία πιθανόν να αξιολογεί την Αττική, πήγε εκεί το μυαλό μου. Όχι σε εξωτερικούς αξιολογητές, όπως ήταν στον Ν. 2525, που ξεσηκώθηκαν. Δεν ξέρω γιατί μου πήγε, ότι μέσα από την ίδια την εκπαιδευτική κοινότητα θα μπορούσαν διαφορετικές περιοχές. Στη σελίδα 6, στο 4, περιγράφεται το ισχύον ελληνικό θεσμικό πλαίσιο. Νομίζω ότι εδώ, από αυτό το θεσμικό πλαίσιο δεν έγινε ποτέ τίποτα πραγματικότητα, είναι ένα θέμα που θα πρέπει κάποια στιγμή να το δούμε.

Και προχωρώ σε κάτι που το θεωρώ πολύ σημαντικό στη σελίδα 12. Η αξιολόγηση περιγράφεται από μέσα προς τα έξω κλπ., η αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας. Και νομίζω ότι εδώ απαντώ στην κ. Αντιπρύτανη και συμφωνώ μαζί της, το θέμα της αξιοκρατίας και της προόδου. Αν αυτό επιτευχθεί, δηλαδή αν όλα αυτά μπουν σε ένα θεσμικό πλαίσιο που θα εστιάζει στην αξιοκρατία και στην επαγγελματική ανάπτυξη. Αν πειστούμε εμείς οι εκπαιδευτικοί (το βάζω σε πρώτο πληθυντικό), ότι αυτοί που εμπλέκονται επιλέγονται αξιοκρατικά και ότι αυτό γίνεται για να αναπτυχθούμε επαγγελματικά -δεν ξέρω τώρα, τα μπόνους κλπ. εμένα λίγο με αφήνουν αδιάφορη αυτά- να αναπτυχθούμε επαγγελματικά, ώστε να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε στις προκλήσεις της νέας εποχής, νομίζω ότι εκεί θα έχει επιτύχει η αξιολόγηση.

Και θα έρθω στο επόμενο, θα συμφωνήσω με τον κ. Μπαλέρμπα. Νομίζω ότι από τη στιγμή που το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο θα σχεδιάζει, θα στήνει όλα αυτά, θεωρώ κι εγώ ότι ίσως το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας θα μπορούσε να αναλάβει την αξιολόγηση. Δηλαδή να είναι διακριτοί οι ρόλοι. Και κλείνοντας, από την πράξη, θα έλεγα ότι εμείς στις εκθέσεις πεπραγμένων, που είναι τυπικές, ή ήταν τυπικές –στο δικό μου σχολείο έτυχε να μη βρω κιόλας, οπότε έπρεπε να αυτοσχεδιάσω- τις αξιοποιούμε όταν έρχονται καινούριοι συνάδελφοι στο σχολείο, βλέπουν τις εκθέσεις πεπραγμένων και κάνουμε μία συζήτηση πάνω σε αυτό, ώστε να γνωρίσουν λίγο την κουλτούρα της σχολικής μονάδας. Αυτό νομίζω ότι είναι σημαντικό να παραμείνει και να εμπλουτιστεί. Δηλαδή βοηθάει και βλέπουμε κι εμείς στη σχολική μονάδα πώς εξελισσόμαστε, πού υπάρχει πισωγύρισμα. Δηλαδή για την αυτοαξιολόγηση αν θέλετε και την εσωτερική ανατροφοδότηση της σχολικής μονάδας.

Δυστυχώς η κ. Σχοιναράκη έχει φύγει, το θέμα της εμπλοκής της τοπικής κοινωνίας είναι πάρα πολύ σημαντικό και δεν υπάρχει περίπτωση

να μην εμπλέκεται, εμπλέκεται έτσι ή αλλιώς. Το θέμα είναι πού τίθεται το όριο. Και θα πρέπει βέβαια να δούμε και τους φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, πώς βλέπουν το σχολείο. Το βλέπουν ως ένα μέρος τους που το βοηθούν να αναπτυχθεί, ή καμιά φορά και μόνο ως χώρο για δημόσιες σχέσεις κλπ.; Αυτό είναι ότι δεν έχουμε ακόμα αυτή την κουλτούρα. Αλλά νομίζω ότι προς αυτή την κατεύθυνση μπορούμε να βαδίσουμε. Σας ευχαριστώ και χίλια συγγνώμη αν κούρασα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σας ευχαριστώ. Ο κ. Ζήσιμος από την Κύπρο.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κύριε Πρόεδρε μία διευκρίνιση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μία διευκρίνιση, ορίστε.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Με συγχωρείτε που παίρνω το λόγο, αλλά επειδή γίνεται αναφορά στο Παιδαγωγικό, πρέπει ορισμένα πράγματα να αποσαφηνίζονται στην ώρα τους. Καταρχάς ευχαριστώ την κ. Μπίστα για τα καλά λόγια. Πάω στο δεύτερο. Εμείς δεν λέμε ότι δεν πρέπει να γίνονται οι εκθέσεις των σχολείων, εγώ τόνισα ότι δεν αξιοποιούνται. Και οι εκθέσεις των διευθυντών των σχολείων, έχουν πολλά στοιχεία που μπορούν να αξιοποιηθούν ανατροφοδοτικά. Αλλά δυστυχώς δεν υπάρχει καμιά διαδικασία. Το δεύτερο που ήθελα να πω, πάντα το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο δεν αναφέρεται σε εξωτερικούς αξιολογητές. Αυτό ήταν που πήρα το λόγο κυρίως, για να πω ότι δεν αναφερόμαστε σε εξωτερικούς αξιολογητές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν αναφέρεστε καθόλου; Κάπου μιλάτε για εξωτερική.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ακούστε. Άλλο εξωτερική αξιολόγηση και άλλο εξωτερικοί αξιολογητές. Δηλαδή αυτό και μόνο που θα το ακούσουν οι εκπαιδευτικοί, ότι οι αξιολογητές θα είναι ξεκομμένοι από το σώμα της εκπαίδευσης, όλοι ομοθυμαδόν θα είναι εναντίον. Δηλαδή, ναι στην αξιολόγηση, ναι στην εξωτερική αξιολόγηση, αλλά από ανθρώπους που γνωρίζουν την εκπαίδευση και προέρχονται από τα σπλάχνα της εκπαίδευσης. Διότι αν πάρω κάποιους, εξπέρ πιθανόν του είδους, που έχουν κάνει πάρα πολλές σπουδές στο εξωτερικό, αλλά είναι ξεκομμένοι από την πραγματικότητα του σχολείου...

ΜΕΛΟΣ: Έτσι έγινε και το μπέρδεμα την άλλη φορά.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Γι' αυτό είπα όχι. Όφειλα αυτό να το διευκρινίσω. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δηλαδή πώς νομίζετε ότι πρέπει να γίνεται; Γιατί αυτά είναι βασικά θέματα.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Κύριε Πρόεδρε, εδώ πρέπει να διακόψω τη ροή, γιατί αν αυτό που στο κείμενο του κ. Γκλαβά αναφερόταν ως εξωτερική αξιολόγηση και εγώ εκείνη την ώρα το χρέωνα ως θετικό, λέω ναι, πρέπει. Αλλά προσέξτε, είδατε τι περιγραφή κάνει. Λέει: κάποιος που να είναι μέσα από την εκπαίδευση ώστε όταν θα αξιολογεί... Την εκπαιδευτική πολιτική, το σύστημα, δεν έχουν αντίρρηση οι εκπαιδευτικοί να είναι ο πιο έμπειρος στα

θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής. Σε θέματα αξιολόγησης εκπαιδευτικού όμως, δεν ζητούν ούτε καν από τον πανεπιστημιακό ειδήμονα να τους αξιολογεί, διότι ζητούν κάποιον που να είναι μέσα στην Πρωτοβάθμια και στη Δευτεροβάθμια να τους αξιολογεί. Όταν όμως μιλάμε για εξωτερικό αξιολόγηση και σε επίπεδο ΕΣΠΑ...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Για τα υπόλοιπα στοιχεία δεν υπάρχει αντίρρηση. Μιλώ για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Το ξέρω. Νομίζω ότι η παρέμβασή σας μας βοήθησε να δούμε το εξής. Ακόμα και όποιος φορέας απ' αυτούς που είναι πάνω στο τραπέζι υποβάλει στο ΕΣΠΑ πρόταση μετά το Σεπτέμβρη, θα του ζητηθεί να περιγράψει σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού, για το μικροέργο του, όχι για ολόκληρη την εκπαίδευση, όλη την πρότασή του. Στο ειδικό κομμάτι της αξιολόγησης θα του ζητηθεί να περιγράψει και την εσωτερική και την εξωτερική. Την εσωτερική, με την έννοια ότι και κάθε δράση που κάνει και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και η Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Νομού Πιερίας, θέλει να γνωρίζει πώς πάνε τα πράγματα και πώς δεν πάνε. Αλλά και την εξωτερική, με την έννοια ότι πρέπει, μη εμπλεκόμενος, να διαπιστώσει αυτό που είπατε, την απόσταση του στόχου. Ο εμπλεκόμενος θα λείει θετικά. Δηλαδή λόγω της εμπλοκής.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ακριβώς αυτό διευκρινίζω. Αναφέρομαι στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού, όχι του εκπαιδευτικού έργου. Το εκπαιδευτικό έργο μπορεί να αξιολογείται από την κοινότητα.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Το κατάλαβα. Είδατε ότι πρώι-πρωί γύρισα και είπα ότι το κείμενο περιέχει διπλή έννοια αξιολόγησης και νομίζω ότι υπάρχουν και δύο διαφορετικές απόψεις. Μία άποψη η οποία ακούστηκε, νομίζω από εμένα, τον κ. Καπλάνη και την κ. Βιτσιλάκη, η οποία μέχρι στιγμής είπε το εξής: ή θα κάνετε αξιολόγηση, διασφάλιση ποιότητας δηλαδή, θα περιγράψετε ένα σύστημα ολικής ποιότητας, το οποίο έχει ασφαλιστικές δικλίδες, και θα το ελέγξετε σε όλο του το μήκος λέγοντας τι εννοείτε σύστημα. Μπορεί να καταλήξει το Συμβούλιο εδώ ότι ένα σύστημα είναι η Πρωτοβάθμια και η Πρωτοβάθμια είναι εντελώς ξεχωριστό σύστημα από τη Δευτεροβάθμια. Μία λογική που έχει σε αυτή τη χώρα αρκετούς υποστηρικτές. Μπορεί να καταλήξουμε όμως ότι όχι, η Υποχρεωτική Εκπαίδευση, δηλαδή το Δημοτικό και μαζί και το Γυμνάσιο αποτελούν σύστημα. Η άποψη η δική μας ήταν: σύστημα αποτελεί όλο το τυπικό σύστημα, Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια, Μεταδευτεροβάθμια, Τριτοβάθμια, η δια βίου, την οποία σας έχω πει, ρώτησα τον κ. Γκλαβά, δεν έχω μέχρι στιγμής ακούσει μία φορά να τη λέτε. Είναι ενιαίο σύστημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Την είπε σήμερα, μετ' εμφάσεως.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Θα δείτε στην πράξη όμως, δηλαδή να χτυπάμε την αξιολόγηση πάνω εκεί, τα εκπαιδευτικά υλικά, έχουμε εμπειρίες από εκεί. Και το τρίτο και το πιο σημαντικό. Λείπει ο κ. Μπαλέρμπας. Εμείς ως Ομοσπονδία είμαστε εντελώς αντίθετοι με αυτό που είπε. Δεν είναι η αξιολόγηση ότι θα έρθει το διευθυντικό στέλεχος, ή ο ιδιοκτήτης και θα μου πει σου βάζω 4.

Αυτή είναι η αξιολόγηση που πρέπει να αποφύγουμε. Θέλουμε μια αξιολόγηση που λέει: τι πετύχαμε; τι στόχο είχαμε βάλει; Θέλαμε να κάνουμε αυτό. Και αυτό το προβλέπει η εκπαιδευτική μας νομοθεσία και η διαδικασία των συλλόγων και συνεδριάζουμε και κάνουμε σχεδιασμό κάθε Σεπτέμβρη, δημόσια και ιδιωτικά. Και τον Ιούνιο ξαναερχόμαστε και κάνουμε μία άλλη συζήτηση. Το ακούσατε το επιχείρημα και ήταν από Λύκειο, που είναι η κ. Μπίστα διευθύντρια, στου Παπάγου. Πώς πρόλαβαν και έκαναν τη συζήτηση τι θα κάνουν με τη γρίπη το Σεπτέμβρη; Διότι κάνανε μια προετοιμασία τώρα, τον Ιούνιο, ή πώς θα ξεκινήσει η χρονιά μας το επόμενο. Αυτό είναι πάρα πολύ σημαντικό. Αν τους βοηθήσει το κράτος να μην τοποθετούνται 22 άτομα και να λέει ο καθένας το δικό του το θέμα, άρα το δικό του το πρόβλημα, και τους πει: ένα λεπτό, είναι πολύ συγκεκριμένοι οι δείκτες. Ερώτημα πρώτο (ας πούμε ότι έχει σχέση με αυτό το κείμενο): καταφέραμε να αυξήσουμε την επικοινωνία στη μητρική γλώσσα με βάση τα κριτήρια που μας έχουν έρθει από πάνω; Ναι. Ποιο τμήμα μας πάει λιγότερο καλά; Το Γ2. Το Γ2 γιατί πάει; Γιατί έχουμε κάποιες περιπτώσεις παιδιών κλπ. Πολύ ωραία. Τι μπορούμε να κάνουμε την επόμενη χρονιά γι' αυτό το τμήμα; Το βάζουν σαν στόχο. Δεν έγινε τίποτα αν δεν τον πετύχουμε, θα ξέρουμε το γιατί όμως. Αυτό είναι εντελώς διαφορετικό σαν αξιολόγηση από το «σου βάζω 4».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Νομίζω ότι το είπε στη ρύμη του λόγου, δεν εννοούσε αυτό.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Θα απαντήσω αμέσως κύριε Πρόεδρε.

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Δηλαδή αυτή η λογική που έχει σημασία δεν είναι η μέτρηση, είναι η αποτίμηση της απόστασης. Αυτό που έχει λοιπόν μεγάλη σημασία είναι, χωρίς μέτρηση, να πούμε το απλό: όλοι θα είμαστε στην εφημερία μας, διότι είναι παιδιά, τρέχουν και μπορούν να χτυπήσουν. Το έχουν λύσει όλοι οι διευθυντές των σχολείων με πάρα πολύ απλό τρόπο. Και οι Ομοσπονδίες βοηθάνε. Σε μας είχε έρθει συνάδελφος, η οποία είπε: πού θα πάει; Εγώ δεν έχω το χρόνο να πω έναν καφέ, να είμαι με το σύλλογό μου κλπ.; Λέω: και με τα παιδιά ποιος θα είναι; Δηλαδή και τα συνδικάτα θα συμβάλλουν σε αυτό το πράγμα. Εάν το κράτος έχει καταλήξει σε μία άποψη, ότι αυτή τη στιγμή είναι παιδιά και διατρέχουν κίνδυνο, εμείς, και τα συνδικάτα δηλαδή μαζί, μαζί με την πολιτεία, αυτή την άποψη που είναι σωστή, θα την κάνουμε. Την άποψη όμως η οποία είναι σε μια άλλη λογική, που πολύ σωστά την περιγράψατε, ότι αξιολογείται το κάτω μέρος της βαθμίδας, για να αποκτήσει νόημα ότι υπάρχει και αξιολόγηση, αλλά όχι όλη η πυραμίδα, και η πυραμίδα αυτή έχει αποτέλεσμα σε αυτό που κάνω εγώ μέσα στην τάξη μου. Να ήταν άμοιρο δεν με πειράζει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Παΐζη, την εξωτερική πώς την εννοείτε;

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Την εξωτερική τη θέλουμε ως μεθοδολογία. Τη θέλουμε δηλαδή από πιστοποιημένο φορέα, ο οποίος παίρνει τους στόχους που τους έχουμε καταγράψει και λέει: μέσα από μια διαδικασία διαπίστωση ότι σε αυτούς πήγατε πολύ κοντά, αλλά σε αυτούς δεν έχετε πάει καλά. Ακόμα τους χρειαζόμαστε και για κάτι άλλο. Για να κάνω την εσωτερική αξιολόγηση ακόμα και του δικού μου project. Έχω ανάγκη να φωνάξω την Κατερίνα και

να της πω: τι νομίζεις ότι θα έπρεπε να κάνω εγώ σαν διαδικασία, για να αξιολογήσω τα αποτελέσματά μου; Ως εσωτερική αξιολόγηση. Και να μου υποδείξει τρόπους. Δηλαδή ο εξωτερικός αξιολογητής έχει αξία και για το αποτέλεσμα που παράγει, αλλά και ως ανταλλαγή απόψεων με μας, όταν πάμε να σχεδιάσουμε την εσωτερική αξιολόγηση.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Όταν έχεις τη λογική ...

Ν. ΠΑΪΖΗΣ: Ακριβώς. Της on going δηλαδή, αυτό, να αλλάζεις συνέχεια.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Μία διευκρίνιση κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τη διευκρίνιση πρώτα-πρώτα από τον κ. Κουρουτό και μετά από τον κ. Μπαλέρμπα μία τοποθέτηση.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Επειδή μίλησε ο κ. Παΐζης εκ μέρους της ΟΙΕΛΕ, εγώ θέλω διευκρίνιση, αν αυτά που ακούστηκαν για την αξιολόγηση στα ιδιωτικά σχολεία, είναι προσωπικές απόψεις, ή θέσεις επίσημες της Νέας Δημοκρατίας. Είναι κομβικού χαρακτήρα για μας αυτή η τοποθέτηση. Θέλω διευκρίνιση σε αυτό το θέμα.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Να απαντήσω και να πω ότι η αριθμητική αναφορά ήταν τελείως παραδειγματική, δεν συμβαίνει. Το δεύτερο είναι ότι, να πω κι εγώ ότι όντως τα επαγγελματικά συνδικάτα συμβάλλουν σε αυτή την κατεύθυνση, τουλάχιστον στην ιδιωτική εκπαίδευση. Δηλαδή έχουν μια ισχυρή παιδαγωγική βάση και σε αυτό βοηθάνε και τους ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς, να αποκτήσουν αυτή την εκπαιδευτική βάση. Μάλιστα η ΟΙΕΛΕ έχει κάνει αρκετά συνέδρια και έχει εκδώσει πάρα πολλά βιβλία σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία, που είναι πάντα χρήσιμα στους ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς. Εκείνο όμως που θέλω να πω είναι ότι θα συμφωνήσουμε εμείς ως Νέα Δημοκρατία με την άποψη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ότι προέχει η εσωτερική αξιολόγηση, πριν πάμε σε έναν εξωτερικό αξιολογητή, έξω από το εκπαιδευτικό σύστημα. Αυτό προς απάντηση του κ. Κουρουτού. Αυτή είναι η θέση μας προς παρόν. Ευχαριστώ πολύ.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Να ρωτήσω κάτι κύριε Πρόεδρε. Για το θέμα της εξωτερικής αξιολόγησης καταλαβαίνω τους προβληματισμούς και γιατί υπάρχει αυτή η προσέγγιση. Παίρνω τη σκέψη του κ. Παΐζη και την πάω λίγο παραπέρα. Το να προβληματιστούμε όμως σε αυτό το Συμβούλιο περισσότερο για το πώς φεύγουμε μέσα από ένα κλειστό σύστημα και προχωράμε λίγο, δεν νομίζω ότι είναι λάθος και νομίζω ότι είναι και χρήσιμο.

Εγώ θα τολμούσα να το επεκτείνω λίγο και για τα Πανεπιστήμια, που έχουμε μία τελείως εσωτερική δομή και διοίκησης και λειτουργίας. Ο οποιοσδήποτε προβληματισμός που μπορεί να οδηγήσει σε μία μεγαλύτερη συμμετοχή και της κοινωνίας, αλλά και ενός τρόπου αξιολόγησης – χρησιμοποιώ τον όρο παρότι είναι φορτισμένος- που έχει στοιχεία και από άλλες προσλαμβάνουσες παραστάσεις και όχι μόνο αυτών που είναι μέσα στο σύστημα, δεν είναι κάτι που πρέπει να μην το μελετάμε.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Παράδειγμα και το ολοήμερο, που είναι ξεκάθαρο ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και τα Πανεπιστήμια, όπως ξέρετε, έχουν την εσωτερική και έχουν και την εξωτερική αξιολόγηση .

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Δεν μιλούσα για την αξιολόγηση, μιλούσα για συμμετοχή στη διοίκηση του Πανεπιστημίου και έξω από το καθαρά πανεπιστημιακό σύστημα. Αυτό είναι ένα μεγαλύτερο θέμα, ας μην το πιάσουμε.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Απλώς μία διευκρίνιση. Δεν νομίζω εγώ, απ' όσα ακούω, ότι υπάρχει διαφωνία. Τι είπα εγώ (το επαναλαμβάνω, γιατί είναι πολύ σημαντικό σαν θέμα): Υπάρχουν 10-15 παράμετροι που αξιολογούνται. Οι 14 μπορούν να αξιολογούνται από οποιονδήποτε εξωτερικό, για να έχει αντικειμενικότητα η διαδικασία. Παραδείγματος χάρη τα προγράμματα σπουδών γιατί θα πρέπει να τα αξιολογεί το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο; Για να λέει ότι μια χαρά τα έκανα; Λέω, στην ακραία περίπτωση. Υπάρχει όμως η παράμετρος και η ευαισθητοποίηση της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών. Εκεί και μόνο αναφέρθηκα εγώ ότι θα πρέπει να είναι μέσα από τα σπλάχνα της εκπαίδευσης, γιατί ένας εξωτερικός δεν μπορεί να αξιολογήσει αντικειμενικά διότι δεν ξέρει τη διαδικασία. Άρα δεν νομίζω ότι υπάρχει...

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) ... Τον μαθητή δεν θέλω να τον αξιολογεί κάποιος έξω.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ακριβώς αυτό θα έλεγα. Τον μαθητή είναι δυνατόν να τον αξιολογήσει; Τα γραπτά στο τέλος της χρονιάς για την απόδοση του σχολείου μπορεί κάποιος σύστημα αντικειμενικά να τα αξιολογήσει. Αλλά τον μαθητή πρέπει να τον αξιολογήσει ο δάσκαλός του.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχετε έναν κώδικα που δεν μπορώ να τον παρακολουθήσω με σαφήνεια. Γιατί υπάρχει ένα εννοιολογικό περιεχόμενο στις λέξεις και μιλώντας για εξωτερική αξιολόγηση υπάρχει ένα περιεχόμενο σε αυτό. Λοιπόν, κάνετε μία διάκριση ως προς το σύστημα πώς θα είναι η εξωτερική και είμαστε έτοιμοι να αποδεχθούμε και την εξωτερική και την από εντός του συστήματος, αλλά ερχόμαστε στον εκπαιδευτικό τώρα. Υπάρχει ή όχι εξωτερική. Και αν μιλάμε για εξωτερική, τι μορφή έχει;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Θα σας πω. Η εξωτερική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού πώς θα γίνει στην πράξη; Δεν είναι ότι θα πάρει τα στοιχεία απόδοσης της τάξης, με κάποια αντικειμενικά κριτήρια, αυτά μπορεί να τα κάνει και ο εξωτερικός αξιολογητής, της απόδοσης της τάξης παραδείγματος χάρη στα φιλολογικά που τα διδάσκω εγώ. Όταν όμως είναι μια αξιολόγηση η οποία έχει σχέση με διδακτική διαδικασία και πρέπει κάποιος να μπει μέσα στη διδακτική πράξη, αυτός δεν μπορεί να είναι άσχετος με διδακτική πράξη, πρέπει να είναι κάποιος από τα σπλάχνα της εκπαίδευσης που μπορεί να παρακολουθήσει αυτή τη διδακτική πράξη. Εκεί αναφέρομαι. Άρα το παραγόμενο έργο, σε επίπεδο έστω ατόμου, μπορεί να αξιολογηθεί από εξωτερικό αξιολογητή σε τυπικές λειτουργίες, στις ουσιαστικές λειτουργίες

όμως η αξιολόγηση θα πρέπει να γίνεται μέσα από τα σπλάχνα της εκπαίδευσης. Διότι τον αξιολογητή δεν το θέλουμε για την αποτίμηση γενικότερα, θα είναι κι αυτό μια παράμετρος. Είναι θέμα να διευκολύνει τον εκπαιδευτικό να γίνει καλύτερος, να του υποδείξει πιθανότατα μεθόδους καλύτερες κλπ. και να τον βοηθήσει ώστε να προαχθεί. Γιατί ο τελικός στόχος είναι η προαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όχι η αποτίμηση γενικά της αξιολογικής λειτουργίας ενός εκπαιδευτικού για να γίνει στέλεχος. Άρα λοιπόν αυτά τα δύο πρέπει να παντρευτούν μέσα από μια διαδικασία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η αξιολόγηση από Σχολικό Σύμβουλο είναι εξωτερική, έτσι;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Βεβαίως, ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Απλώς να είναι από ανθρώπους οι οποίοι να ξέρουν.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Δεν μπορεί να είναι ένας τρίτος ο οποίος δεν έχει παρουσιαστεί ούτε μια μέρα στο σχολείο, δεν έχει γνωριμία του σχολείου και έρχεται επειδή έχει κάνει κάποιες σπουδές στο εξωτερικό πάνω στην αξιολόγηση. Και μπαίνει στην τάξη να αξιολογήσει τι;

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου)

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κοιτάζτε, αν πρόκειται για τη διαθεματικότητα, εσείς ως εξωτερική και ειδική, πιθανότατα θα αξιολογήσετε πολύ καλύτερα από κάποιον ο οποίος, π.χ. Σχολικό Σύμβουλο που έχει ακούσει ή επιμορφωθεί πάνω στη διαθεματικότητα. Είναι άλλο πράγμα. Αυτό όμως που περιγράψατε εσείς είναι δραστηριότητες και λειτουργίες, δεν είναι καθημερινή εκπαιδευτική διαδικασία. Δηλαδή τι εννοώ: Μπορείτε εσείς να πείτε, αφού στόχος της εκπαίδευσης είναι η διαθεματικότητα, μπορείτε να πείτε εσείς: Ξέρετε κάτι; Έτσι όπως έχει εισαχθεί η διαθεματικότητα στον Γκλαβά, δεν αποδίδει σαν σύστημα. Αλλά όχι να αποτιμήσετε την όλη μου εκπαιδευτική προσωπικότητα από το εάν πηγαίνει καλά ή όχι η διαθεματικότητα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: (Μιλάει αρχικά εκτός μικροφώνου) Πέστε μας παράδειγμα ποια δεν θα ήταν καλή; Παραδείγματα. Δεν θα ήταν ο κύριος τάδε, όχι γενικά ένας...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ναι. Για παράδειγμα, διδάσκω εγώ π.χ. Αρχαία Ελληνικά. Και έρχεται κάποιος να μου πει αν διδάσκω καλά ή κακά το μάθημα. Αυτός λοιπόν που ξέρει τι διδάσκεται στην εκπαίδευση, πώς διδάσκεται, ξέρει όλη τη φιλοσοφία, είναι αυτός που έρχεται... Παραδείγματος χάρη ο Σχολικός Σύμβουλος ξέρει τις οδηγίες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, ξέρει ότι επιδιώκω την ομαδοσυνεργατική, έστω και αν στη συγκεκριμένη περίπτωση...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ναι, αλλά ποιος δεν μπορεί να είναι, όχι ποιος μπορεί να είναι κύριε Γκλαβά.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Α, ποιος δεν μπορεί να είναι.

I. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ναι, ένα παράδειγμα.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ένας ο οποίος έχει τυπικά προσόντα. Παραδείγματος χάρη ένας ο οποίος έχει σπουδάσει την αξιολόγηση και έχει διδακτορικό και μεταπτυχιακό και συγγραφές κλπ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο καθηγητής Πανεπιστημίου της Κλασικής Φιλολογίας, λέει ο κ. Γκλαβάς, επειδή είναι θεωρητικός και είναι σε ένα άλλο επίπεδο, δεν θα ήθελε να τον κρίνει στη διδακτική. Εγώ, επί παραδείγματι, δεν μπορώ να κρίνω, κατά το σκεπτικό αυτό, έναν καθηγητή που διδάσκει Γλώσσα κλπ., διότι δεν είμαι της εκπαιδευτικής πράξης. Αυτό είναι το επιχείρημα.

(Διαλογικές συζητήσεις)

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Να θυμίσω λίγο τη θέση μας, γιατί και ο εκπρόσωπος της ΓΣΕΕ έλειπε όταν την εξέφρασα, ότι εμείς λέμε ότι δεν ανοίγουμε... Και θεωρώ ότι κακώς ανοίξαμε το θέμα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού ως φυσικό φορέα της εκπαίδευσης εάν δεν επιλύσουμε το ζήτημα της επιμόρφωσης. Για να έρθει λοιπόν να με κρίνει κάποιος για το πώς κάνω Γλώσσα, θα πρέπει να μου έχουν ξεκαθαρίσει τι στόχους έχω στο μάθημα της Γλώσσας στην Α΄ Λυκείου, να μου έχει πει ποια μέσα θα χρησιμοποιήσω και μετά να έρθει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Καλά, τους στόχους τους περιγράφει το σύστημα, δεν θα σας τους πει στην επιμόρφωση.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Μπορούμε όμως να τους αλλάξουμε τους στόχους. Γιατί οι στόχοι αλλάζουν ανάλογα με τις γενιές, ανάλογα με τις κοινωνικές ανάγκες. Δηλαδή άλλους στόχους περιγράφει το σύστημα για τα Αρχαία Ελληνικά στους μαθητές της Α΄ Λυκείου πριν τρία χρόνια. Ο μαθητικός πληθυσμός αλλάζει, οι καταστάσεις αλλάζουν. Εγώ πιστεύω ότι πρέπει να επαναδιατυπώνονται σε τακτικά χρονικά διαστήματα οι εκπαιδευτικοί στόχοι ανά αντικείμενο, αυτή είναι η προσωπική μου άποψη. Πάντως το θέμα της επιμόρφωσης...

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε γιατί να μιλάμε για έναν κριτή μόνο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν μιλάμε για έναν.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Όχι, για έναν μιλάμε. Λέμε «θα πάει ο Σχολικός Σύμβουλος». Και αν πάει και ο Σχολικός Σύμβουλος και ο πανεπιστημιακός και τα συνδυάσουν μαζί, ποιο είναι το πρόβλημα; Και το έχουμε επικεντρώσει πάρα πολύ στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού τελικά. Αυτό που θέλαμε να αποφύγουμε, εκεί καταλήξαμε.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Κύριε Πρόεδρε μια διευκρίνιση θέλω να κάνω. Ο κ. Καπλάνης προηγουμένως το είπε ο άνθρωπος. Και το ίδιο έχει συμβεί τώρα στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και στα Πανεπιστήμια. Δεν αξιολογούμε τον καθηγητή αυτού καθεαυτού. Ο μόνος ο οποίος αξιολογεί τον καθηγητή στο

Πανεπιστήμιο, ας πούμε ότι αξιολογεί, είναι ο φοιτητής που συμπληρώνει το ερωτηματολόγιο και που το μαζεύει κάποιος τρίτος, που δεν έχει σχέση με τον ίδιο τον καθηγητή. Δεν προσωποποιούμε την αξιολόγηση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και το ίδιο νομίζω ότι το άφησε να φανεί καθαρά απ' όσα είπε ο κ. Καπλάνης. Άρα εδώ πέρα συζητούμε για ένα θέμα το οποίο δεν υπάρχει. Επί του παρόντος τουλάχιστον. Εκτός αν το βάλει κάποιος.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Υπάρχει, γιατί στη δικιά μας την πρόταση αναφερόμαστε στην εξέλιξη σε στελέχη της εκπαίδευσης. Αυτό δεν υπάρχει στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Αν λοιπόν βάλουμε την εξωτερική αξιολόγηση έτσι όπως την περιέγραψα, ως βασικό στοιχείο για να εξελιχθεί κάποιος σε στέλεχος της εκπαιδευτικής, είναι τελείως διαφορετικό από την Τριτοβάθμια.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Μα δεν χρειάζεται. Η εξέλιξη είναι ένα άλλο θέμα, είναι ένα διοικητικό θέμα το οποίο δεν μπορεί να ταυτιστεί ή να συνταυτιστεί ή να συγκριθεί με την παιδαγωγική πράξη.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ναι, αλλά δεν μπορεί να υπάρχει σύγκριση μεταξύ Τριτοβάθμιας και των άλλων δύο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, είναι άλλο πράγμα η Τριτοβάθμια, είναι άλλο πράγμα, εντάξει.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Είναι άλλο πράγμα, τελείως άλλο πράγμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αλλά στη Δευτεροβάθμια, από τη στιγμή που τίθεται και ως προϋπόθεση για εξέλιξη, αν το δεχτεί κανείς αυτό, τότε χρειάζεται και αυτό. Αυτό που μας λέει ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου είναι ότι θα έπρεπε ο εκπαιδευτικός να κριθεί από εκπαιδευτικό γνώστη των θεμάτων, ώστε να είναι η αντιμετώπιση δίκαιη, αυτό μας λέει. Και δεν θα ήθελε να είναι ένας απόμακρος, έστω και αν έχει τίτλους, διότι δεν θα ξεκινάει με γνώση αυτού του χώρου και, επομένως, μπορεί να κάνει αποτιμήσεις εσφαλμένες. Αυτό λέτε.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Προκειμένου να διευκολύνουμε, εάν μπει αυτό το θέμα τότε δυσκολεύουμε τελείως την υπόθεση αξιολόγηση – διασφάλιση ποιότητας στην Πρωτοβάθμια – Δευτεροβάθμια.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) ... μία εσωτερική ανατροφοδότηση.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Ναι, δεν υπάρχει περίπτωση. Εάν θέλω εγώ να πάρω προαγωγή, δεν είναι θέμα να με κρίνουν, το βάλουμε αυτό σαν θέμα. Είναι το ίδιο που είχε δημιουργηθεί η πλάνη στα Πανεπιστήμια, και που φώναζε η ΠΟΣΔΕΠ και που φώναζαν οι φοιτητές: Θα βάλουμε αυτό, θα βάλουμε εκείνο, θα βάλουμε εκείνο. Από τη στιγμή που αποπροσωποποιούμε την ιστορία αυτή και η οποιαδήποτε προαγωγή έχει μια άλλη διαδικασία που προβλέπεται από τους νόμους της διοικητικής επετηρίδος τέλος πάντων, δεν είναι δυνατόν να το μπλέξουμε εμείς σήμερα εδώ μέσα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μπορεί κανείς να συζητάει τον τρόπο, αλλά υπάρχουν και θέσεις κομμάτων –και δεν είμαι εγώ που θα τις εκφράσω- που είναι υπέρ της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού χωρίς να μπαίνουν σε περιγραφή του αντικειμένου. Ίσως εννοούν αυτά που λέτε κύριε Γκλαβά, ή κάποια άλλα, που θα ήταν να τα ακούσουμε ίσως, γιατί είναι θέσεις αυτές. Και εγώ έχω επικριθεί από ανθρώπους κομματικών χώρων ότι δεν έχω πει με σαφήνεια την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού, ότι το κρύβουμε αυτό, το φοβόμαστε. Γι' αυτό το θέτω, εδώ είμαστε οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί, μπορούμε...

ΜΕΛΟΣ: Ποιος το έχει πει;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αφήστε το τώρα για να μην δυσαρεστηθούμε. Λέω το εξής: Επειδή είμαστε εκπαιδευτικοί, νομίζω ότι το βλέπουμε με την εκπαιδευτική του διάσταση, την παιδαγωγική, η οποία είναι και η σωστή.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μια παρατήρηση μόνο, αν μου επιτρέπετε. Θα είμαι σύντομος, γιατί όλοι κουράζονται και όταν μιλάνε και τα ίδια πρόσωπα είναι ακόμα χειρότερα. Οι πανεπιστημιακοί έχουν μια εξέλιξη «χ» - «ψ», με βάση τα επιστημονικά τους συγγράμματα κλπ. Στην εκπαίδευση η εξέλιξη των εκπαιδευτικών δεν στηρίζεται και δεν πρέπει να στηρίζεται τόσο σε τυπικά στοιχεία, όσο σε ουσιαστικά. Όχι ότι δεν είναι ουσιαστικά της Τριτοβάθμιας.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Μας προσβάλλετε πάρα πολύ με αυτό τον τρόπο.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μα δεν θέλω να σας προσβάλω. Το αν έχετε δημοσιεύσεις σε ξένα περιοδικά αυτά είναι ποιοτικά στοιχεία, και τα βιβλία σας κλπ. Προσέξτε.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Είναι πολύ ουσιαστικά, διότι εκεί περιέχεται και το τι έχεις δημοσιεύσει, πώς έχει κριθεί από άλλους, πώς κρίνεται από τους κριτές και...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ακριβώς. Τώρα όμως έναν εκπαιδευτικό δεν του ζητάω να γίνει συγγραφέας και να γράψει ξένα άρθρα. Του ζητάω να είναι μέσα στην τάξη σωστός δάσκαλος. Άρα λοιπόν αυτό τον σωστό δάσκαλο πρέπει να τον κάνω στη συνέχεια και Σχολικό Σύμβουλο και Προϊστάμενο Εκπαίδευσης.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Είναι άλλο πράγμα ...

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Εάν έχει και διοικητικές ικανότητες όσον αφορά τη διοίκηση της εκπαίδευσης και όχι τους Σχολικούς Συμβούλους.

ΜΕΛΟΣ: Κυρίως θα έλεγα εγώ διοικητικές.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Για τους διευθυντές σχολείων.

ΜΕΛΟΣ: Φυσικά ο καλός σκηνοθέτης θα είναι και καλός ηθοποιός. Για ποιο λόγο;

ΜΕΛΟΣ: Συγγνώμη, στη διοίκηση εκπαιδευτικών μονάδων η ηγεσία είναι ένα βασικό χαρακτηριστικό, η ηγεσία είναι συστατικό της διοίκησης.

ΜΕΛΟΣ: Χρειάζεται και παιδαγωγική κατάρτιση κλπ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να τελειώσει ο κ. Γκλαβάς, ένα λεπτό παρακαλώ.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Αν πάμε σε σύστημα μάντζερ στα σχολεία, τότε θα παίρνουμε έναν πολύ καλό διοικητικό και θα τον βάζουμε στα σχολεία. Όσο λοιπόν δεχόμαστε ότι το σύστημα δημιουργεί και τους διευθυντές των σχολείων έτσι όπως έχει σήμερα, και εγώ είμαι υποχρεωμένος μέσα σε αυτό το πλαίσιο να κινηθώ, λέω λοιπόν ότι μέσα από εκεί, από το φτωχό δάσκαλο –με την καλή έννοια το λέω- θα προκύψει και ο Διευθυντής του σχολείου και ο Σχολικός Σύμβουλος και ο Προϊστάμενος της Εκπαίδευσης. Και αν μεν είναι Σχολικός Σύμβουλος του ζητάω και περισσότερα στοιχεία ως προς το επιστημονικό και παιδαγωγικό μέρος. Μέχρι τώρα λοιπόν έχει ασκηθεί κριτική κάθε φορά από διαφορετικά κόμματα για τον τρόπο με τον οποίο επιλέγονται οι Διευθυντές και οι Σχολικοί Σύμβουλοι και οι Προϊστάμενοι. Εγώ λέω ότι ήταν αντικειμενικά τα κριτήρια. Αυτό που επικρατεί στους εκπαιδευτικούς και γενικότερα και στους πολιτικούς είναι ότι δεν είναι αντικειμενικά και ότι γίνονται ρουσφέτια πολιτικά στις επιλογές. Άρα τι λέμε εμείς: Ότι ένα σύστημα το οποίο έχει διαδικασία ανατροφοδότησης, όπως είναι ο Σχολικός Σύμβουλος, να βοηθήσει τον εκπαιδευτικό να κάνει καλύτερα τη δουλειά του, μπορεί να είναι και αξιολογικό, ως εξωτερική αξιολόγηση, αφού είναι άλλος, δεν είναι ο εκπαιδευτικός, προκειμένου να προαχθούν αυτοί οι άνθρωποι στις συγκεκριμένες θέσεις.

ΜΕΛΟΣ: Τότε δώστε στο Σύλλογο να ψηφίσει τον Διευθυντή, που τους ξέρει πολύ καλά.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Μπορεί και ο Σύλλογος. Μια παράμετρος...

ΜΕΛΟΣ: Και επιλέξτε τον Προϊστάμενο από τους καλούς Διευθυντές σχολικών μονάδων.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ακριβώς. Μία παράμετρος μπορεί να είναι και ο Σύλλογος των διδασκόντων. Αλλά ο Σύλλογος των διδασκόντων είναι εξωτερική αξιολόγηση, πώς να το κάνουμε;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Παρακαλώ πολύ, βλέπω ότι υπάρχει μία έξαψη η οποία είναι καλή να υπάρχει για θέματα πνευματικά. Κύριε Γιαλούρη. Ο εκπρόσωπος του Υπουργείου Παιδείας.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Ως φυσικό πρόσωπο θα ήθελα να πω κάτι. Ως φυσικό πρόσωπο, για να μην υπάρχουν παρεξηγήσεις. Επειδή κάπου έχουμε καταλήξει ότι όλοι συμφωνούμε στο να γίνει αξιολόγηση, ένα το κρατούμενο. Αυτή τη στιγμή υπάρχει αξιολόγηση, μόνο που είναι άτυπη. Είναι άτυπη αξιολόγηση και για τον εκπαιδευτικό και για τη σχολική μονάδα. Και γίνεται και από την κοινωνία και από τους εκπαιδευτικούς και από τους

προϊσταμένους κι από πολλούς. Και μάλιστα στις επιλογές των στελεχών κατά κόρον έχει ακουστεί το εξής: Μα κάνανε τον Γιαλούρη Διευθυντή, που ήταν έτσι κι έτσι κι έτσι και δεν κάνανε τον Παΐζη, που ήταν άριστος; Λέω.

ΜΕΛΟΣ: Σε πανελλαδικό επίπεδο, έτσι;

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Ναι. Λοιπόν, αυτό τι σημαίνει: Ότι υπάρχει μία άτυπη μορφή αξιολόγησης, που την κάνει ο συνάδελφος, ο οποιοσδήποτε.

ΜΕΛΟΣ: Και οι μαθητές.

Π. ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ: Και οι μαθητές. Νομίζω ότι αυτό που λέει ο κ. Γκλαβάς είναι προς εκείνη την κατεύθυνση. Αντί να δεχόμαστε την άτυπη μορφή αξιολόγησης να υπάρξει μία αξιολόγηση θεσμοθετημένη, με όλες τις ασφαλιστικές δικλίδες και προς εκείνη την κατεύθυνση. Αυτό νομίζω ότι είναι, δεν ξέρω αν σας ερμηνεύω σωστά. Επιπλέον θα ήθελα να πω κάτι, μια που αναφέρθηκε στο θέμα των προβλημάτων και στο θέμα της συνέντευξης. Θα ήθελα να μου επιτρέψετε να παραθέσω δύο παραδείγματα σχετικά με αυτό. Το ένα παράδειγμα έχει σχέση με τις παρεμβάσεις της κοινωνίας. Και το λέω από προσωπική εμπειρία πρόσφατη. Στο Συμβούλιό μας παραπέμφθηκε διευθυντής για παραπτώματα εν πάση περιπτώσει τα οποία ήταν ελάχιστης σημασίας. Και τιμωρήθηκε κατά πλειοψηφία με επίπληξη. Ο Σύλλογος Γονέων έχει κάνει κινητοποιήσεις. Δεν δέχεται καμία ποινή, παρά μόνο την αποπομπή του από τη θέση του Διευθυντή. Για θέματα που δεν έχουν σχέση ούτε με οικονομικής φύσεως ζητήματα, ούτε με ηθικής τάξεως. Τι θέλω να πω με αυτό, σε σχέση με αυτό που είπε ο συνάδελφος: Ότι ο Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων έχει ένα θεσμικό ρόλο, μπορεί να αξιολογεί, αλλά θα πρέπει να δούμε ως ένα σημείο. Το ότι θα υπάρχουν κίνδυνοι όμως όπως αυτός δεν σημαίνει ότι θα πρέπει να σταματήσουμε, γιατί πάντοτε θα υπάρχουν κίνδυνοι.

Το δεύτερο θέμα που έχουμε, το παράδειγμα, έχει σχέση με επιλογές στελεχών, και σε ό,τι αφορά τη συνέντευξη που είπε και ο κ. Πανάρετος. Πρόσφατα, σε επιλογή εκπροσώπων υποψηφίων από την πλευρά της ελληνικής πολιτείας για θέση Υποδιευθυντή στο Ευρωπαϊκό Σχολείο της Φρανκφούρτης. Προτάθηκαν τρεις συνάδελφοι από εδώ και η επιλογή θα γινόταν από τις Βρυξέλλες. Επελέγη το άτομο εκείνο –και είναι ευτύχημα για την Ελλάδα ότι πήραμε τη θέση- επελέγη το άτομο εκείνο το οποίο δεν είχε διδακτορικό, ενώ υπήρχε υποψήφιος από την Ελλάδα με διδακτορικό, με τρία διπλώματα κλπ. Θέλω να πω ότι μέσα από τη συνέντευξη, αν αξιολογήσει κανείς συνολικά το προφίλ του υποψηφίου μαζί με όλο το φάκελό του, μπορεί να οδηγήσει σε καλές επιλογές. Αν σταθούμε μόνο στα τυπικά δεν σημαίνει απαραίτητως ότι πάμε στην καλύτερη των επιλογών. Αυτά ήθελα έτσι ως παρέμβαση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κύριε Γιαλούρη. Ο κ. Παπακωνσταντίνου κάτι θέλει.

Α. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ: Απλά στην άποψη του κ. Παΐζη. Είναι δημοκρατική μεν, αλλά δεν είναι βέβαιο ότι θα επιλεγεί ο άριστος διευθυντής και όχι ο αρεστός, ο διευθυντής που θα αποδέχεται τις παρασπονδίες κλπ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εδώ επεμβαίνει ο κ. Κουρουτός.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Δεν θα μιλούσα σήμερα, αλλά απλώς να συμπληρώσω κάτι απλό. Νόμος για την αξιολόγηση υπάρχει. Αρκεί να μη φτιάξουμε νόμο για να μείνει στα χαρτιά. Είναι καθοριστικό αυτό. Επομένως, ό,τι και αν βγει από εδώ μέσα πρέπει να βγει τελευταίο για την αξιολόγηση, για να πείσουμε ότι όλα τα άλλα τα έχουμε αντιμετωπίσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βέβαια, τα άλλα είναι τα ουσιώδη για μας, εντάξει.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Να σας πω λιγάκι. Αυτή τη στιγμή το σύστημα θέλει μια γροθιά για να ξυπνήσει. Υπάρχουν άνθρωποι που βολεύονται με τη σημερινή κατάσταση. Ποιοι βολεύονται; Τα ιδιωτικά σχολεία, η παραπαιδεία, αυτά που περιέγραψε ο κ. Μπαλέρμπας προηγουμένως, πώς γίνεται η αξιολόγηση. Δηλαδή μια αξιολόγηση στα ιδιωτικά βιτρίνα, θα σπάσουν βιτρίνες και θα φανούν τα σχολεία που κάνουν ουσιαστική δουλειά. Άρα λοιπόν, για να ξεβουλευτεί το σύστημα πρέπει να δώσουμε μια γροθιά. Νομίζω ότι είναι η κατάλληλη στιγμή. Εάν αρχίσει η αξιολόγηση, θα αλλάξουν πάρα πολλά πράγματα μέσα στο χώρο της εκπαίδευσης. Επομένως να φτιάξουμε ένα νόμο, υπάρχει μια πρόταση θετική, υπάρχουν σοβαρές τοποθετήσεις εδώ από συναδέλφους, νομίζω ότι ήρθε η ώρα κάτι να γίνει, κάποια αλλαγή να γίνει στο χώρο της εκπαίδευσης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να θεσπίσουμε νόμο λέτε; Δεν κατάλαβα. Στο τέλος είπατε...

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Να φτιάξουμε νόμο, αλλά που να μην μείνει στα χαρτιά, να υλοποιηθεί. Είναι καθοριστικό να υλοποιηθεί ο νόμος. Ολοκληρώνοντας, επειδή σήμερα ήταν μια σημαντική μέρα για τη ΓΣΕΕ και για την ΠΟΣΔΕΠ, ήταν η πρώτη επίσημη συνάντηση που κάνανε και το πρώτο θέμα τους ήταν και η αξιολόγηση.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Δεν ήταν η πρώτη, αλλά ήταν σημερινή.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Καταλαβαίνετε τι λέω κύριε Τρικαλινέ, είναι ουσιαστική.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Όχι, ήμουν κι εγώ σε συνάντηση με τη ΓΣΕΕ.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Ξέρω, παλιά. Αλλά ουσιαστική συνάντηση, που καταλήξαμε σε άμεση συνεργασία και νομίζω η κοινωνία με την εκπαίδευση έκανε ένα βήμα σήμερα, επομένως είναι περιττά τα λόγια τα υπόλοιπα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Μπαλέρμπα. Μετά η κ. Σπαθάτου. Και θα πάμε μετά στον κ. Ζήσιμο που του έχουμε αφαιρέσει το λόγο.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Μια ερώτηση να κάνω, επιμένω σε αυτό. Θα ήθελα να ρωτήσω τον εκπρόσωπο της ΓΣΕΕ αν συμφωνεί με τη θέση ότι πριν ξεκινήσουμε την κουβέντα για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού ως

φυσικού φορέα του εκπαιδευτικού έργου θα πρέπει να λύσουμε το θέμα της επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού.

M. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Είναι αυτονόητο, το είπα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Συμφωνεί νομίζω. Συμφωνείτε, έτσι;

A. ΣΠΑΘΑΤΟΥ: Βεβαίως κι εγώ θα το πρόσθετα για το θέμα της επιμόρφωσης, αλλά οπωσδήποτε είναι σωστότατη η τοποθέτηση και του κ. Κουρουτού, με την έννοια της αξιολόγησης απαραίτητως να ξεκινήσει, και εάν ξεκινήσει με την έννοια του απολογισμού ανά σχολική μονάδα, τότε μετακινείται σε ένα συνολικό επίπεδο η αρνητική εικόνα ή η αρνητική έννοια που μπορεί να έχει σήμερα σε ατομικό επίπεδο η αξιολόγηση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ κ. Σπαθάτου. Επιτέλους έχει το λόγο η Κύπρος. Κύριε Ζήσιμε.

Γ. ΖΗΣΙΜΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, για κάποιο λόγο οι συζητήσεις πάντοτε για αξιολόγηση φαίνεται ότι προς το τέλος γίνονται εντονότερες. Έχει να κάνει νομίζω με το γεγονός ότι παρά το ότι αποδεχόμαστε αρχικά ότι η αξιολόγηση έχει ένα συγκεκριμένο χαρακτήρα, στην πορεία μπαίνουν πολλές άλλες παράμετροι οι οποίες διαφοροποιούν τη συζήτηση. Το σχόλιό μου έχει να κάνει με τη στρατηγική που αναφερθήκατε προηγούμενα κύριε Πρόεδρε και αναφέρθηκε και ο κ. Παΐζης, σε σχέση πάντοτε με την εμπειρία της Κύπρου. Αρκετά λεφτά δαπανήθηκαν στην Κύπρο για μελέτες, πολύ πρόσφατα μάλιστα, που έκαναν διαχωρισμό της αξιολόγησης, στα κριτήρια κ.ο.κ. Δεν έλαβαν όμως υπόψη ότι τέτοιες μελέτες δεν μπορούν να λειτουργήσουν στο κενό. Και έχει να κάνει με τις παραμέτρους που μπήκαν και εδώ στο τραπέζι σήμερα. Γι' αυτό, έστω και αργοπορημένα και μετά που δαπανήθηκαν όλα αυτά τα χρήματα, ήρθαμε στην Κύπρο και είπαμε ότι πρώτα-πρώτα πρέπει να καταλήξουμε στο πλαίσιο στο οποίο πρέπει να λειτουργούν αυτές οι αξιολογήσεις. Οπότε αν μιλούμε για αξιολόγηση του εκπαιδευτικού δεν μπορεί να προχωρήσουμε αν δεν μπει το διδακτικό πλαίσιο, δηλαδή αυτό που γίνεται μέσα στην τάξη, που συμβαίνει μέσα στην τάξη. Οι στόχοι μπορεί να είναι κοινοί και να εξυπηρετούνται από όλα τα γνωστικά αντικείμενα, αυτό επεξηγήθηκε και την προηγούμενη φορά από τον κ. Τσιάκαλο πώς γίνεται, αλλά οι δείκτες δεν είναι πάντοτε ίδιοι. Με διαφορετικό τρόπο λ.χ. εξυπηρετεί τους στόχους το μάθημα των Μαθηματικών, με διαφορετικό τρόπο κάνει χρήση πιθανόν του διδακτικού βιβλίου του μάθημα των Μαθηματικών, με διαφορετικό τρόπο το κάνει το μάθημα της Τέχνης. Άρα αν δεν ξεκαθαρίσει αυτό, γι' αυτό είναι κομμάτι βασικό των αναλυτικών προγραμμάτων πώς θα πάμε στο θέμα της αξιολόγησης. Προηγούμενα θα πρέπει να γίνει και το κομμάτι της επιμόρφωσης φυσικά. Δηλαδή αν όταν μπει το διδακτικό πλαίσιο ξεκαθαριστούν οι δείκτες, θα διαφανεί και πού χρειάζεται να γίνει επιμόρφωση. Και σε αυτό το κομμάτι μπορεί να γίνει μετά αξιολόγηση. Στην Κύπρο είμαστε στη φάση τώρα που αναμένουμε να κατατεθούν τα προγράμματα σπουδών των γνωστικών αντικειμένων, σε αυτά τα προγράμματα θα πρέπει να υπάρχουν και αυτοί οι δείκτες και θα προχωρήσουμε ανάλογα.

Ένα βιαστικό σχόλιο στην εισήγηση για το πιλοτικό. Στην Κύπρο συνειδητά επιλέξαμε να μπορεί να μη χρησιμοποιούμε τον όρο, τουλάχιστον γι' αυτή τη διαδικασία του πιλοτικού. Έχει να κάνει περισσότερο με την έννοια του εύρους της εφαρμογής που γίνεται σε ένα πρόγραμμα. Το πιλοτικό δημιουργεί πολλές φορές και την εντύπωση των πειραματόζωων, ότι κάποιιοι σε αυτό το διάστημα θα είναι πειραματόζωα και στο τέλος μπορεί να έρθουν να αλλάξουν. Γι' αυτό και μπήκε ο όρος «μπόλιασμα». Μπόλιασμα με τη λογική ότι παραμένει ο βασικός κορμός της διαδικασίας και αλλάζουν μικρά πράγματα, χρησιμοποιούμε τον όρο «μικρή και ελεγχόμενη αλλαγή».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βέβαια το μπόλιασμα απλώς αλλάζει τον αριθμό των θυμάτων, έτσι; Δεν αλλάζει την...

Γ. ΖΗΣΙΜΟΣ: Έχει να κάνει με το εύρος, ναι. Δεν προκαλεί όμως την ίδια αναστάτωση που προκαλεί ένα πρόγραμμα που εφαρμόζεται σε ολόκληρη την εκπαίδευση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πάντως είναι μία τεχνική αυτή με την οποία αντί να γενικεύεις την εφαρμογή ενός άξονα αλλαγών και να διακινδυνεύεις να έχεις έτσι κραυγαλέα δυσάρεστα αποτελέσματα σε ένα μεγάλο πληθυσμό, τουλάχιστον έχεις ελεγχόμενη κατάσταση.

Γ. ΖΗΣΙΜΟΣ: Έχει θετική ανταπόκριση, ιδιαίτερα στους εκπαιδευτικούς, που επιμένουν ότι πρέπει τέτοιες αλλαγές να είναι μικρές. Σε αυτό το διάστημα δίνεται η ευκαιρία για να δοκιμαστεί και η επιμόρφωση, αλλά να δούμε και μοντέλα αξιολόγησης. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχουν ζητήσει το λόγο, και δεν τον έδωσα, ο κ. Τζίμας, η κ. Μπαρμπαλιά, ο κ. Μανωλάκος, ο κ. Τρικαλινός και η κυρία. Κύριε Τζίμα.

Γ. ΤΖΙΜΑΣ: Ένα σχόλιο και μία πρόταση πάρα πολύ σύντομα. Όσον αφορά το σχόλιο, επειδή είμαστε λίγοι οι Σχολικοί Σύμβουλοι της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, μας λαμβάνουν, ιδιαίτερα το Τμήμα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, πάρα πολύ σοβαρά υπόψιν, δεν υπάρχουν προβλήματα και οι θέσεις μας προωθούνται. Γιατί είναι κοινά τα προβλήματα τα δικά μας. Όσον αφορά την πρόταση που θα ήθελα να κάνω προς το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ίσως εκεί έπρεπε να υπάρχει κάποιος φορέας, κάποιος πάρεδρος –δεν είναι και ο κ. Γκλαβάς εδώ- κάποιος σύμβουλος, έτσι ώστε να ασχοληθεί με τους γονείς τους δικούς μας. Τους έχουμε αφήσει απέξω από το πρωί σήμερα και αισθάνομαι και πάρα πολύ άσχημα, και απέναντι σε ΑΜΕΑ, και πιστεύω να συμφωνεί. Οι γονείς οι δικοί μας πρέπει να είναι μέσα στο σύστημα, μπορούν να αξιολογήσουν το σύστημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν είναι μέσα τα ανάλογα σχολεία;

Γ. ΤΖΙΜΑΣ: Εγώ προσωπικά τους θέλω επίσημα μέσα. Τους θέλουμε μέσα, έτσι ώστε να μπορούν να κρίνουν, να αξιολογούν το σύστημα. Δεν εννοώ να αξιολογούν τον δάσκαλο, τον εκπαιδευτικό, τον καθηγητή. Να αξιολογούν το εκπαιδευτικό έργο, θεσμικά με δικλίδες, έτσι ώστε να μην υπάρχουν και

αυτές οι συγκρούσεις. Αυτό απαιτεί αυτό που είπε και ο κ. Γκλαβός στην αρχή πρωτίστως, μια κουλτούρα αξιολόγησης. Πάντως εμείς τους γονείς τούς θέλουμε μέσα, γιατί πολλές φορές οι γονείς των παιδιών με ειδικές ανάγκες γνωρίζουν πολύ περισσότερα από όλους εμάς. Και στο κάτω-κάτω τα παιδιά είναι δικά τους. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι μια ευαισθησία που την καταλαβαίνουμε και γι' αυτό να δώσουμε το λόγο στην κα Μπαρμπαλιά, που είναι ακριβώς από τους γονείς.

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Εγώ μεταφέρω τη φωνή και των γονιών και των ιδίων των ατόμων με αναπηρία, μιλάμε κοντά στους 200.000. Που δεν είναι ποσοστό βγαλμένο από έρευνες μέσα την Ελλάδα, προκύπτει από τα διεθνή ποσοστά. Δηλαδή ακόμα και σε επίπεδο Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας δεν έχει γίνει καταγραφή των ατόμων με αναπηρία στην Ελλάδα. Πόσο μάλλον το πόσοι είναι οι μαθητές. Από κει και πέρα καταλαβαίνετε για τι μιλάμε. Θέλω να πω σημαντικά πράγματα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό που λέτε είναι πάρα πολύ σημαντικό. Δεν ξέρουμε τον αριθμό των ατόμων με ειδικές ανάγκες;

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Όχι. Δεν υπάρχει επίσημη καταγραφή στην απογραφή του ελληνικού πληθυσμού, με συγκεκριμένες ερωτήσεις που να βγουν συγκεκριμένα στοιχεία. Μιλάμε πάντα μέσα από τα παγκόσμια στοιχεία και κατ' εκτίμηση λέμε για την Ελλάδα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τα παγκόσμια τι να σας δώσουν;

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Άρα λέμε κατά προσέγγιση, και σύμφωνα με τη Ισπανία που έχουμε τα ίδια χαρακτηριστικά, είναι 10%. Πρέπει να σοβαρευτεί η χώρα μας σε κάποια πράγματα. Γι' αυτό ήθελα το λόγο και συγγνώμη για πέντε λεπτά, αλλά θέλω να σας πω πέντε βασικά πραγματάκια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γι' αυτό το θέμα που συζητούμε.

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Και για την αξιολόγηση βασικά και για...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Για την αξιολόγηση μιλάμε σήμερα.

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Για την αξιολόγηση βασικά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι.

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Διερωτώμαι πώς θα αξιολογηθεί ένα εκπαιδευτικό σύστημα εάν δεν καταγραφούν τα προβλήματά του, τα οποία αιμορραγούν και έχουν κακοφορμίσει πλέον. Τα παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες δεν έχουν εκπαίδευση. Δεν βρίσκονται μετά στην αγορά εργασίας. Αυτό δεν είναι το ζητούμενο, ειδικά στη σημερινή εποχή; Πρέπει να προωθηθεί ο κόσμος να βρει μετά δουλειά. Πώς θα φάει; Και μπαίνουν δύο ερωτηματάκια. Πώς διορίζονται οι καθηγητές στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης; Πρώτον. Ή με μεταθέσεις ή αποσπάσεις

εκπαιδευτικών, και όταν δεν λειτουργήσουμε με τις μεταθέσεις και τις αποσπάσεις - συγχωρέστε με γιατί δεν έχω και την εμπειρία, μπορεί κάποιες λέξεις να μου διαφεύγουν...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τι θα πει «πώς διορίζονται»; Στα Ειδικά σχολεία;

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Ποιοι είναι οι εκπαιδευτικοί μέσα στα σχολεία Ειδικής Εκπαίδευσης βάσει του 3699. Ή με μεταθέσεις και αποσπάσεις, όταν έχουν τα τυπικά προσόντα και κάποια προϋπηρεσία «α», ή αναπληρωτές, από δύο κατηγορίες πινάκων, που το ένα προσόν ποιο είναι: Αν είσαι άτομο με αναπηρία εκπαιδευτικός, διορίζεται στο Ειδικό σχολείο χωρίς να έχεις κάποια εκπαίδευση για την εκπαίδευση των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Δηλαδή δεν πάει να πει ότι εγώ, επειδή έχω σακχαρώδη διαβήτη, αυτό είναι προσόν ουσιαστικό για να πάω να διδάξω σε ένα σχολείο Μέσης Εκπαίδευσης. Αυτή είναι η κατάσταση όμως. Οπότε ποιος εκπαιδευτικός θα αξιολογηθεί; Εγώ διερωτώμαι, ένας εκπαιδευτικός που πάει με πολύ λίγα προσόντα, γυμνός, ξιπόλητος στ' αγκάθια, φοβισμένος ο άνθρωπος για να μπει μέσα σε ένα σχολείο να διδάξει παιδιά Ειδικής Εκπαίδευσης, πώς θα αξιολογηθεί αυτός ο άνθρωπος; Αφού το ίδιο το σύστημα τον στέλνει γυμνό. Γιατί θα τον αξιολογήσεις; Αφού τον έχεις βάλει εκεί μέσα από ένα σύστημα το οποίο δεν το έχεις διαμορφώσει όπως πρέπει.

Δεύτερον. Υπάρχει ένα μεγάλο ζητούμενο. Στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση βγαίνουν φιλόλογοι, μαθηματικοί, όλοι αυτοί που θα στελεχώσουν τα παιδιά της Μέσης Εκπαίδευσης και τα σχολεία Ειδικής Εκπαίδευσης. Δεν υπάρχει ούτε ένα μάθημα γι' αυτούς που θέλουν να πάνε στα σχολεία Ειδικής Αγωγής. Μάθημα μέσα στο Πανεπιστήμιο δεν υπάρχει. Οι εκπαιδευτικοί που βγαίνουν από την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση είναι αμόρφωτοι πάνω στα θέματα Ειδικής Εκπαίδευσης, που θα έπρεπε όλοι να μορφώνονται.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εννοείτε αυτοί που βγαίνουν από τα επιστημονικά. Στα παιδαγωγικά έχουμε.

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Όχι – όχι, μιλάω για τη Δευτεροβάθμια, δεν μιλάω για την Πρωτοβάθμια, μην παρεξηγηθώ, αλίμονο. Αλλά υπάρχει και η Δευτεροβάθμια. Γιατί έχουμε τόση μεγάλη σχολική διαρροή των ατόμων με αναπηρία από την Πρωτοβάθμια στη Δευτεροβάθμια; Γιατί τα παιδιά αυτά κλείνονται μετά σπίτι τους; Γιατί οι γονείς τους ανησυχούν ότι «όταν πεθάνω το παιδί μου πού θα βρεθεί; Μέσα σε ίδρυμα αλυσσοδεμένο;» Γιατί ξέρουμε των ιδρυμάτων τις καταστάσεις. Τα αλυσσοδέουν πάνω στα κρεβάτια. Αυτό τον κόσμο θέλουμε δηλαδή για 200.000 πολίτες αυτή τη στιγμή μέσα στην Ελλάδα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό τώρα όμως που λέτε αυτή τη στιγμή είναι ένα γενικότερο θέμα, διότι δεν τους ετοιμάζουμε...

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Αυτό το τελευταίο ναι, παρασύρθηκα λίγο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν τους ετοιμάζουμε τους φιλολόγους, τους μαθηματικούς, τους φυσικούς, πάντοτε για εκπαιδευτικούς. Δηλαδή υπάρχει ένα μείζον θέμα, και μέσα εκεί είναι ας πούμε ένα πολύ πιο ειδικό θέμα αυτό που λέτε.

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Πάντως κύριε Καθηγητά το θέμα είναι ότι με σεμινάριο 400 ωρών, δηλαδή υπολογίστε 50 μέρες επί 8 ώρες, μπορεί να κάνει Κοινωνική Ψυχολογία αυτός ο άνθρωπος; Μπορεί να μάθει Ψυχολογία για κάθε αναπηρία; Διότι αλλιώς εκπαιδεύσεις το σύνδρομο Down, αλλιώς τον αυτισμό, αλλιώς το τυφλό παιδί. Και τα τυφλά παιδιά είναι μέσα στη γενική εκπαίδευση πολλά. Πώς τα εκπαιδεύει ένας καθηγητής που δεν έχει ιδέα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα πρέπει να ειδικευτούν άνθρωποι ακριβώς σε αυτά.

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Είναι ζητούμενα που κατ' εμάς πρέπει να βγουν από δω. Δηλαδή για μένα αυτό που είπε ο κ. Παϊζης τις προάλλες, δεν θυμάμαι σε ποια συνεδρία, ότι σε αυτό που πρέπει να συμφωνήσει αυτό το Συμβούλιο είναι ότι τα σχολικά βιβλία πρέπει να είναι σε προσβάσιμη μορφή το Σεπτέμβρη μέσα στα σχολεία, συν δυο-τρία άλλα πραγματάκια, εγώ θα σας πω ότι θα ανέμενα από ένα Συμβούλιο που θέλει ανατροπή της κατάστασης, ότι θα πρέπει να βγάλει ένα ψήφισμα αν μη τι άλλο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εμείς δεν κινούμεθα με ψηφίσματα, πρέπει να περάσουν τα προβλήματα μέσα από...

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Τέλος πάντων, να περάσουν όμως τα προβλήματα μέσα από την πρόταση που θα κάνετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και όπως έχετε δει, το κάνουμε ήδη συστηματικά, σε όλες τις αποφάσεις.

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Το ξέρω. Και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχει ανοίξει ένα δρόμο απ' ό,τι είδαμε. Αλλά κι εμείς θα πιέζουμε συνεχώς. Αυτή είναι η δουλειά μας δηλαδή.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έτσι πρέπει και καλά κάνετε.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Να πω κάτι. Να πω ότι το Ινστιτούτο Έρευνας Λόγου έχει κάνει παραγωγή λογισμικού που βοηθάει πάρα πολύ άτομα με αναπηρία να προσεγγίσουν εκπαιδευτικά αντικείμενα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αλλά αυτό είναι ένα πράγμα.

Κ. ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ: Είναι και οι γονείς που δεν ξέρουν καλά για τα παιδιά τους αυτό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, είναι μείζον το θέμα που θίγει η κυρία Μπαρμπαλιά. Ο κ. Μανωλάκος.

Π. ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ: Για την αξιολόγηση πρέπει να υπάρξει διάλογος επί μακρόν. Τα τρία χρόνια που ανέφερε ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού

Ινστιτούτου είναι νομίζω ένας λογικός χρόνος. Σήμερα η μερίδα εκπαιδευτικών δεν δέχεται ούτε καν την αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας. Απόδειξη αυτού που λέω, έχουμε περιπτώσεις σχολικών μονάδων που δεν έστειλαν στον Σχολικό Σύμβουλο την ετήσια έκθεση. Και μάλιστα υπήρξαν καταγγελίες προς τους Σχολικούς Συμβούλους γιατί ζήτησαν την ετήσια έκθεση. Θα ήταν επιτυχία εάν υπήρχε μία πρόταση ότι τα επόμενα λοιπόν χρόνια θα υπάρξει αυτός ο διάλογος και μόνο. Δεν χρειάζεται λοιπόν σε καμία περίπτωση να βιαστούμε. Από την άλλη μεριά, η αξιολόγηση, το είπαμε, σχετίζεται με την επιμόρφωση. Νομίζω ότι είναι άδικο να αξιολογηθεί ένας εκπαιδευτικός πρωτοδιόριστος με μία επιμόρφωση εισαγωγική, των 60 ωρών. Από την άλλη μεριά εμείς οι Σχολικοί Σύμβουλοι θέλουμε την αξιολόγηση και την αξιολόγησή μας. Αλλά ζητάμε και την επιμόρφωσή μας. Να σας πω ότι δεν έχουμε σήμερα πρόσβαση σε καμία ηλεκτρονική βιβλιοθήκη. Πώς θα μπορέσουμε εμείς να ανανεώσουμε τους εκπαιδευτικούς, να δώσουμε το νέο; Τη διαβεβαίωση έχουμε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ότι όταν θα δημιουργηθεί η ηλεκτρονική βιβλιοθήκη θα έχουμε πρόσβαση. Όμως είναι άδικο ο Σχολικός Σύμβουλος σήμερα να μην έχει πρόσβαση σε μία πανεπιστημιακή ηλεκτρονική βιβλιοθήκη. Τώρα μερικές επιφυλάξεις για την αξιολόγηση. Δεν ξέρω αν αξιολογούνται τα πάντα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί δεν έχετε πρόσβαση; Τι σημαίνει δεν έχετε πρόσβαση;

Π. ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ: Μη με ρωτάτε εμένα το γιατί.

(Διαλογικές συζητήσεις)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν πληρώσαμε τη συνδρομή τα Πανεπιστήμια.

ΜΕΛΟΣ: Όχι τα Πανεπιστήμια. Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο δεν πλήρωσε τη συνδρομή του, γιατί δεν έχει γραπτή...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε Γκλαβά.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ένα λεπτό. Κοιτάξτε, τα χρήματα υπήρχαν, γιατί ήταν χρηματοδοτούμενο, δεν υπήρχε το πλαίσιο. Γιατί ξέχασαν να βάλουν το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο στην απόφαση που είχαν βάλει και τα Πανεπιστήμια. Επομένως, ενώ υπήρχαν τα χρήματα, υπήρχε τυπική διαδικασία και δεν μπορούσαμε να πληρώσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Συνεχίζει ο κ. Μανωλάκος, μην τον διακόπτουμε.

Π. ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ: Δεν γνωρίζω αν μπορεί να αξιολογήσει τα πάντα. Δηλαδή πώς μπορεί να αξιολογηθεί εκείνος ο εκπαιδευτικός ο οποίος προσφέρει στήριξη στον μαθητή, στη μαθήτριά εκείνη που γυρίζει στο σχολείο μετά το χαμό του γονιού του. Επίσης για την αξιολόγηση. Μήπως όταν θα υπάρξει η αξιολόγηση θα είναι μία αξιολόγηση σημερινής Γ΄ Λυκείου, τετραμήνων Γ΄ Λυκείου, δηλαδή όλοι οι μαθητές 20, όλοι οι εκπαιδευτικοί θα έχουν άριστα; Πρέπει και αυτό να ληφθεί υπόψη. Γιατί όταν

κληθεί ο αξιολογητής να αξιολογήσει, μήπως και ο ίδιος ο αξιολογητής κριθεί από τους αξιολογούμενους.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν ξέρει τι τον περιμένει δηλαδή.

Π. ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ: Ακριβώς, καλά το είπατε. Αυτά, ευχαριστώ πολύ.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Επ' αυτού που είπε ο κ. Τρικαλινός πριν, θα ήθελα πάνω σε αυτό κάτι να πω. Βεβαίως είναι τελείως διαφορετικό στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση που μιλάμε για επιστημονικό έργο κλπ. και δημοσιεύσεις. Σε μας όμως κύριε Τρικαλινέ, στη Δευτεροβάθμια ας πούμε, έχουν κριθεί στελέχη κατ' επανάληψη, Σχολικοί Σύμβουλοι. Και υπάρχει μεταξύ των συναδέλφων η άποψη—αφού λέμε αλήθειες, να πούμε αλήθειες— που λέει: Θα έρθει π.χ. η Μπίστα εμένα να με αξιολογήσει, που ως δασκάλα δεν την ξέρω από πουθενά, δεν ξέρω αν ήταν καλή δασκάλα ποτέ, αλλά είχε διδακτορικό, είχε εκείνο και πέρασε και από τη συνέντευξη και έγινε Σχολική Σύμβουλος; Σε μας οι καλές πρακτικές είναι σημαντικές, δεν υπάρχει καμία διάχυση γι' αυτό. Εγώ σας είπα ότι από το '83 μια φορά μπήκε ο Σχολικός Σύμβουλος, για άλλους λόγους, γιατί τον δέχτηκα. Υπήρχε οδηγία από την ΟΛΜΕ να μη δεχόμαστε κανέναν. Εμένα με βοήθησε. Ήταν τότε ο Λουκάς ο Κούσουλας, για όσους τον ξέρουν. Και με βοήθησε γιατί μου είπε: Έλα εδώ παιδί μου, να δούμε, πώς, εκείνο και το άλλο. Αυτό είναι ένα ζήτημα. Τώρα θα ξανακριθούν τα στελέχη της εκπαίδευσης σε δύο χρόνια, τα επόμενα. Και υπήρχε στο νόμο —δεν ξέρω αν το ξέρετε— ότι πλέον δεν θα είναι μόνο η συνέντευξη και τα τυπικά προσόντα, ότι θα υπάρξει και το κομμάτι της αξιολόγησης που είναι 50 μόρια. Εγώ δεν θα ξανακάνω αίτηση για να κριθώ, από τη στιγμή που αυτό το κομμάτι δεν φαίνεται πουθενά. Το κομμάτι του τι δασκάλα είμαι μέσα στην τάξη και αν μπορώ εγώ να γίνω Σχολική Σύμβουλος και να πάω να πω στον συνάδελφο, να τον παρακολουθήσω και τον βοηθήσω. Γιατί θεωρητικά μπορεί να τα ξέρουμε, αλλά το πώς τα περνάμε στην πράξη και ποιοι είμαστε ως δάσκαλοι, αυτό δεν το ξέρουμε από πουθενά. Είναι μεγάλα ζητήματα αυτά. Κάποια στιγμή πρέπει να προχωρήσουμε και προς εκείνη την κατεύθυνση. Και κλείνω. Νομίζω ότι όσοι είναι στο Υπουργείο Παιδείας το ξέρουν. Φίλος Σχολικός Σύμβουλος μου είπε ότι αποφάσισε να κάνει αίτηση όταν προκηρύχθηκαν οι θέσεις των Διευθυντών Διευθύνσεων του Υπουργείου.

ΜΕΛΟΣ: Το '04.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Όχι, έγιναν και τώρα, πριν από 6 μήνες.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) ... Γενικό Διευθυντή.

Π. ΜΠΙΣΤΑ: Μπράβο. Δεν μπορεί ο εκπαιδευτικός να μπει σε αυτό. Γιατί έρχονται από το Υπουργείο Εσωτερικών, από το Υπουργείο Εξωτερικών, δεν ξέρω από πού, που αξιολογούνται, με 300 μόρια συν, γιατί εκεί υπάρχει αξιολόγηση. Εμείς δεν έχουμε αξιολόγηση, άρα ο εκπαιδευτικός για το Υπουργείο Παιδείας γι' αυτές τις Διευθύνσεις δεν μπορεί να κάνει αίτηση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρα μας επισημαίνετε μια σειρά πραγμάτων στα οποία η αξιολόγηση θα βοηθούσε, εάν γινόταν, όμως, όπως την περιγράψατε, και αξιολογικά και ουσιαστικά από ανθρώπους που μπορούσαν να κρίνουν. Μάλιστα. Προτελευταίος θα είναι ο κ. Δερμιτζάκης. Όχι, δεν είναι προτελευταίος, γιατί είναι και ο κ. Τρικαλινός και μετά η κ. Ρηνάκη.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Μια σύντομη πρόταση θέλω να κάνω, αν θέλετε να την υιοθετήσετε ή να την εξετάσετε μήπως υιοθετηθεί. Επειδή η ψυχροσύνη του Έλληνα είναι διαφορετική παραδείγματος χάρη από του Φιλανδού ή του Άγγλου, ή οτιδήποτε άλλο που έχουν εφαρμόσει κάτι τέτοια συστήματα, προτείνω να εξετάσετε την περίπτωση του να έρθει εδώ πέρα ή ο κ. Αμούργης ή ο κ. Παπάζογλου ή ο κ. Κάτσικας, οι οποίοι είναι στην ΑΔΙΠ, και να μας κάνουν μία παρουσίαση του μέχρι στιγμής έργου της ΑΔΙΠ, διότι έτσι φωνάζαμε και στα Πανεπιστήμια, θα γίνει – δε θα γίνει, ούτε μύτη δεν ανοίγει. Οι μόνες σχολές που δεν έχουν κάνει έχουν αρχίσει τώρα και μετριούνται σε διπλό νούμερο, που δεν έχουν ξεκινήσει τη διαδικασία αξιολόγησης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ποιοι; Οι περισσότεροι δεν έχουν. Είναι ελάχιστοι που έχουν κάνει.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Όχι – όχι, θα το δείτε ότι έχει ξεκινήσει ο μεγαλύτερος αριθμός. Οι Ιατρικές παραδείγματος χάρη των περιφερειακών Πανεπιστημίων και μόνο η Ιατρική Αθηνών δεν έχει ξεκινήσει. Διότι ακριβώς αυτά, αν σας πουν τα ποσοστά...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Νομίζω ότι είναι ακριβώς το αντίθετο από αυτό που λέτε. Δηλαδή είναι 3 ή 5 ας πούμε.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Όχι, όλοι έχουν ξεκινήσει. Διαφορετικά δεν θα μπουν στο ΕΣΠΑ κύριε Πρόεδρε. Προς Θεού.

(Διαλογικές συζητήσεις)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αρχικά η πρόταση –να μείνουμε στην πρόταση- ήταν να ακούσουμε πώς προσεγγίζουν το ζήτημα αυτοί οι οποίοι έχουν δουλέψει με την αξιολόγηση.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Με την αξιολόγηση. Δεν είναι το ίδιο η Τριτοβάθμια με τη Δευτεροβάθμια ή με την Πρωτοβάθμια. Εγώ νομίζω ότι και οι δυσκολίες που συναντούν και που συνάντησαν, αυτές πάλι θα μας δώσουν μια διέξοδο σε ορισμένους προβληματισμούς, τους οποίους έχουμε κι εμείς. Διαφορετικά δεν νομίζω ότι τα μαθαίνουμε όλα από τις εφημερίδες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Τρικαλινός. Και μετά η κ. Ρηνάκη.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Παρόλο που τα ερεθίσματα είναι πολλά, θα προσπαθήσω να είμαι όσο το δυνατόν πιο σύντομος. Είναι το περίεργο, ζούμε σε μια χώρα που δεν υπάρχει καθόλου αξιολόγηση στην εκπαίδευση και εμείς τσακωνόμαστε πώς θα αξιολογούμε τον εκπαιδευτικό. Πολύ περίεργο δηλαδή για μένα. Και όλο από εκεί ξεκινάμε. Και είναι και το περίεργο ότι υπάρχουν παρατάξεις –να τα πούμε τα πράγματα έξω από τα δόντια- που

ιδεολογικά είναι κατά της όποιας αξιολόγησης. Και αξιοποιώντας την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού, το φόβο του εκπαιδευτικού μπροστά στην αξιολόγηση, σαμποτάρουν ολόκληρη την αξιολόγηση.

Και εμείς εδώ μέσα, ανάγοντας τελικά το ζήτημα είτε στη βαθμολογία καλό – κακό σχολείο, 5, 4, 10 και 9, ενισχύουμε αυτό το πράγμα. Αντί να ξεκινήσουμε από το γεγονός ότι πρώτα-πρώτα, έχοντας και την εμπειρία της ΑΔΙΠ, που τι κατέδειξε η ΑΔΙΠ: Το πρόβλημα στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση για μένα ήταν το σύστημα και όχι τα ΑΕΙ ή ΤΕΙ που αξιολογήθηκαν. Εκεί πρέπει να ξεκινήσουμε.

Θα πω το απλό παράδειγμα. Ειπώθηκε προηγουμένως, σωστά ειπώθηκε, ότι υπάρχει το καθηκοντολόγιο. Ποιος το έκρινε αυτό το καθηκοντολόγιο; Υπάρχει, είσαστε υποχρεωμένοι να το εφαρμόσετε. Ποιος το αξιολόγησε αυτό το καθηκοντολόγιο; Το Υπουργείο και μόνο. Και εσείς το εφαρμόζετε. Καλά κάνετε. Αλλά εμείς πρέπει να το αξιολογήσουμε. Δηλαδή το πρώτο που προέχει αυτή τη στιγμή είναι να ξεκινήσουμε, έστω και σήμερα, έστω και πριν βάλουμε τους στόχους, και πριν ξεκινήσουν οι στόχοι, την αξιολόγηση του συστήματος ως έχει σήμερα. Αυτό που είπε ότι θα κάνει ο Πρωθυπουργός, αλλά να γίνει ουσιαστικά. Να φτάσει, όπως είπε και ο κ. Παϊζης μέχρι τον Υπουργό. Και τότε θα δώσουμε διαπιστευτήρια στους καθηγητές ότι κάνουμε σωστά τη δουλειά μας, μόνο τότε. Αν δουν ότι πραγματικά βάζουμε το χέρι στον τύπο των ήλων, θα δώσουμε αυτά τα διαπιστευτήρια.

Δεύτερο ζήτημα και τελειώνω με αυτό. Είπε ο κ. Παϊζης, κι εγώ συμφωνώ –μάλλον το είπαν περισσότεροι- ότι πρέπει να δούμε πρώτον ότι πρέπει να είναι ανεξάρτητη αρχή. Εάν κάνει το Υπουργείο και η κυβέρνηση, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο ανεξάρτητη αρχή ναί. Αλλά αυτή τη στιγμή δεν είναι ανεξάρτητη αρχή η ΑΔΙΠ. Και μάλιστα το λέω αυτό και από την ιδεολογική άποψη ότι το εκπαιδευτικό σύστημα είναι ένα. Απαντώ στην ερώτηση. Είναι ένα με πολλά υποσυστήματα. Όλο το σύστημα εξυπηρετεί ένα στόχο, το κάθε υποσύστημα το δικό του. Γι' αυτό με την κατάλληλη διεύρυνση της ΑΔΙΠ, ή όπως αλλιώς θα θελήσουμε να την ονομάσουμε, μιας τέτοιας ανεξάρτητης αρχής, εμείς εκεί πρέπει να επιμείνουμε, ότι πρέπει να ανατεθεί η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού συστήματος. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κι εγώ ευχαριστώ.

(Διαλογικές συζητήσεις)

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Επειδή υπάρχει και το θέμα της πιστοποίησης και μιλάμε για αρχή, αν γεμίσουμε αρχές δεν θα γίνει τίποτα τελικά. Ενώ υπάρχει μία αρχή η οποία έχει δουλέψει πάνω στο σύστημα της αξιολόγησης. Αν αυτή διευρυνθεί, όπως είπε ο κ. Τρικαλινός, αν τον ερμηνεύω σωστά, νομίζω –με την πρόταση να μας ενημερώσει κιόλας- ίσως λύσει το πρόβλημα.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Άρα συμφωνείτε.

Μ. ΚΟΥΡΟΥΤΟΣ: Απόλυτα, όχι απλώς συμφωνώ.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εγώ ένα σχόλιο 20 δευτερολέπτων. Επειδή το είπατε κι εσείς και ο κ. Τρικαλινός, ότι η αξιολόγηση κατέληξε ότι φταίει το σύστημα, θα μου επιτρέψετε να έχω κάποιες επιφυλάξεις. Θυμάμαι την πιλοτική

αξιολόγηση του '96 και για ένα σημείο μόνο θα κάνω αναφορά. Παρατήρησε, κοιτάζοντας το πρόγραμμα των Ηλεκτρολόγων του Πολυτεχνείου και είπε ότι: με τα μαθήματα που έχετε στο πρόγραμμα, αν ένας φοιτητής θέλει να τα παρακολουθήσει όλα, πρέπει να είναι 60 ώρες τη βδομάδα μέσα στην αίθουσα. Αυτό δεν είναι το σύστημα, αυτό είναι εμείς εσωτερικά. Δεν ξέρω αν το θυμάστε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πώς είμαστε εμείς; Το σύστημα είναι που φτιάξαμε. Με αυτή την έννοια σύστημα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αν το λέμε έτσι, εντάξει τότε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Βέβαια. Έτσι, με αυτή την έννοια.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Όταν λέω «το σύστημα», δεν εννοούσα τον εκπαιδευτικό, τον πανεπιστημιακό, τον καθηγητή. Εννοούσα και τέτοια ζητήματα.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ναι, αλλά οι καθηγητές φτιάχνουν το πρόγραμμα σπουδών στο Πανεπιστήμιο.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Εκεί πλέον είναι άλλο ζήτημα αυτό. Είναι το ζήτημα, ο καθένας βάζει το μαθηματάκι του, που το έχει διδακτορική διατριβή. Είναι γνωστά πράγματα αυτά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Μπαλέρμπας.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Ευχαριστώ πολύ. Εγώ θα ήθελα να πω σε αυτό που παρατήρησε ο κ. Τρικαλινός ότι όλοι είπαμε ότι το πρώτο πράγμα που πρέπει να αξιολογηθεί είναι η διαδικασία. Αφού θέσουμε τις προδιαγραφές αξιολογούμε τις διαδικασίες και μετά πάμε στην αξιολόγηση του αποτελέσματος. Το θυμίζω γιατί ίσως έλειπε. Η ερώτηση που θέλω να κάνω είναι: Είπε προηγουμένως ότι δεν είναι το ζήτημά μας το καλό ή το κακό σχολείο, 4, 5, 6, 7. Δέχεστε την άποψη του κ. Πανάρετου ότι θα πρέπει να ψάχνουμε στο τέλος της χρονιάς την προστιθέμενη αξία που έχει δημιουργήσει το κάθε σχολείο; Γιατί στην ουσία είναι το ίδιο πράγμα.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Αναλόγως πώς προσδιορίζουμε τι είναι ...

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Αυτό ακριβώς είπα κι εγώ. Δηλαδή εδώ έχουμε μια ταύτιση των δύο πολιτικών παρατάξεων, απλά το είπαμε με διαφορετικά λόγια.

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Δεν αρνήθηκε κανείς αυτό το πράγμα, δεν νομίζω ότι το αρνήθηκε, αλλά και εκεί κάποτε πρέπει να φτάσουμε. Αν το πούμε αύριο αυτό, καήκαμε.

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Να πω κάτι; Εδώ έχετε τη συμφωνία των δύο μεγαλύτερων πολιτικών κομμάτων.

ΜΕΛΟΣ: Είναι και οι απόντες εδώ.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Σαφέστατα. Αλλά τουλάχιστον συμφωνούμε ότι θα πρέπει μετά τις διαδικασίες να αρχίσουμε να μπαίνουμε και σε ουσιαστικά πράγματα. Δηλαδή να μπαίνουμε και στο τι παράγει, και στον έλεγχο του αποτελέσματος.

ΜΕΛΟΣ: Κανείς δεν αρνήθηκε αυτό.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Πολύ ωραία. Όχι, γιατί το παρουσιάσατε ως κάτι διαφορετικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι – όχι, με διασάφηση νομίζω ότι είναι πολύ χρήσιμο.

A. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Ωραία. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Η εκπρόσωπος της ΔΟΕ κ. Ρηνάκη.

A. ΡΗΝΑΚΗ: Ευχαριστώ κύριε Πρόεδρε. Σήμερα αισθάνομαι ιδιαίτερα τυχερή, δεν πίστευα ποτέ μου ότι θα βρισκόμουν σε αυτή τη θέση να παρακολουθήσω το θέμα αυτό της αξιολόγησης μέσα στα πλαίσια μίας διαδικασίας ενός διαλόγου που αποτελείται από τόσους φορείς. Πραγματικά πολύ σημαντική ευκαιρία, γιατί το συνδικαλιστικό κίνημα έχει βγάλει προς τα έξω την άποψη ότι το θέμα αξιολόγηση είναι θέμα αναστάτωσης και ξεσηκωμού. Εμείς νομίζω με την παρουσία μας εδώ αποδεικνύουμε ότι είμαστε ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι σε όλα αυτά τα θέματα, θεωρούμε πολύ σημαντικό το γεγονός ότι δίνεται η ευκαιρία να συζητηθούν, δε φοβόμαστε να συζητήσουμε κανένα απολύτως θέμα. Και όχι μόνο δε φοβόμαστε, έχουμε ασχοληθεί με αυτά τα θέματα, σας έχουμε δώσει και όλο το υλικό από συνέδρια από τις αρχές της δεκαετίας του '90 ακόμα, θεωρώντας πολύ σημαντικό το θέμα της αξιολόγησης στην εκπαίδευση.

Επίσης, και πολύ σωστά είπε ο κ. Γκλαβός και την προηγούμενη φορά έκανε αναφορά σε αυτό ο κ. Μπράτης, δεν έχουμε κανένα πρόβλημα να παραδεχτούμε ότι η εισήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου είναι εξαιρετική και βάσει αυτής της εισήγησης μπορούμε να συζητήσουμε πάρα πολλά και σημαντικά πράγματα. Το πιο σημαντικό όμως για μένα σήμερα ήταν να ακούσω, να αφουγκραστώ τι θέσεις θα έχουν οι υπόλοιποι φορείς, τι θα κατατεθεί σε αυτό το διάλογο και να κουβεντιάσω κυρίως πού θα είχα αρνητική θέση, πού θεωρώ ότι η πλειοψηφία των συναδέλφων δεν θα ήταν σύμφωνη. Δεν το έχω βρει πρέπει να ομολογήσω, ειλικρινά παρακολουθούσα και δεν το έχω βρει. Νομίζω ότι ήταν πολύ ουσιαστική η κουβέντα, ήταν μέσα πραγματικά στο πρόβλημα του θέματος της αξιολόγησης. Εμείς όμως, να σας πω έτσι εν περιλήψει αυτό που έχουμε μέχρι σήμερα με κουβέντα πολύ μεγάλη μέσα στην εκπαιδευτική κοινότητα της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, πού έχουμε καταλήξει. Πρώτον απ' όλα ότι πραγματικά η αξιολόγηση αφορά και τις δαπάνες, αφορά και τα βιβλία, αφορά και τα αναλυτικά προγράμματα, αφορά και το κτιριακό και τα εποπτικά μέσα. Πραγματικά θα πρέπει, για να φτάσουμε να αξιολογήσουμε το εκπαιδευτικό έργο, να έχουμε όμοιες ή περίπου όμοιες συνθήκες στα σχολεία μας. Να λάβουμε υπόψη μας ότι έχουμε σχολεία διαφορετικού τύπου, έχουμε μονοθέσια, διθέσια, ολιγοθέσια, εξαθέσια, δωδεκαθέσια,

ολοήμερα, μη ολοήμερα, με άλλες σχέσεις εργασίας, μόνιμους, αναπληρωτές, ωρομισθίους, πρέπει να τα λάβουμε πολύ σοβαρά υπόψη μας όταν θα καταλήξουμε στις προτάσεις μας.

Επίσης να πω ότι είναι πάρα-πάρα πολύ σημαντικό το θέμα της επιμόρφωσης και εμείς είμαστε εκείνοι οι οποίοι κουβεντιάζουμε και για επιμόρφωση των στελεχών εκπαίδευσης θα σας πω. Και το κουβεντιάζουμε και πριν την κρίση τους αλλά και κατά τη διάρκεια της θητείας τους. Θεωρούμε πολύ σημαντικό οι συνάδελφοι την όποια θέση κατέχουν, για να μπορέσουν να την υπηρετήσουν σωστά, να επιμορφωθούν στα εξειδικευμένα θέματα αυτής της θέσης, σε σημεία τέτοια που θα πρέπει να βοηθηθούν από πιο ειδικούς και από την εμπειρία άλλων αν θέλετε.

Εμείς θεωρούμε ότι χρειάζεται νέο νομοσχέδιο, είμαστε κατά του νομοσχεδίου για την αξιολόγηση που υπάρχει, θεωρούμε πολύ σημαντική την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, σε κάποια σημεία ίσως θα δείτε και αξιολόγηση σε επίπεδο σχολικής μονάδας, σε επίπεδο νομαρχιακό, σε επίπεδο εθνικό, έχουμε διάφορες προτάσεις και διάφορες κουβέντες έχουν γίνει επί του θέματος αυτού. Πάντως θεωρούμε πάρα πολύ σημαντική την εσωτερική αξιολόγηση, πάντα με το δεδομένο ότι είναι αποδεκτή αυτή η αξιολόγηση από τους αξιολογούμενους, έχουν αποδεχτεί όλα όσα περιέχει ο θεσμός αυτός, είναι σίγουροι ότι το αποτέλεσμα αυτό θα οδηγήσει σε κέρδος, θα οδηγήσει σε όφελος, σε αναβάθμιση της εκπαίδευσης. Επίσης όσον αφορά την εσωτερική αξιολόγηση ας πούμε λέμε ότι εκείνο που μας ενδιαφέρει είναι τι προγραμματίζεται σε μία σχολική μονάδα, πώς εφαρμόζεται αυτό που προγραμματίζεται, τι αξιολογείται, πώς αποτιμάται το τελικό αποτέλεσμα, ποιες πρωτοβουλίες πρέπει να ληφθούν για τη βελτίωση αυτής της προσπάθειας. Τόσο στον προγραμματισμό όσο στο σχεδιασμό και στην αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου, είναι για μας πολύ βασική η συμμετοχή και του Συλλόγου διδασκόντων και του Σχολικού Συμβούλου πέραν όλων των άλλων. Εκεί όμως δίνουμε ιδιαίτερη βαρύτητα, θεωρούμε ότι πρέπει να δοθεί κίνητρο και δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν στο σχεδιασμό αυτό. Και συμφωνούμε στο πιλοτικό, στη δοκιμαστική εφαρμογή, αλλά είχαμε καταλήξει –και βεβαίως το κουβεντιάζουμε- ότι αφού βγουν τα συμπεράσματα από τη δοκιμαστική αυτή εφαρμογή στη διαδικασία αξιολόγησης σχολικής μονάδας, αφού εντοπιστούν τα πρόβλημα και αποσαφηνιστούν οι διορθωτικές παρεμβάσεις, τότε εκπονείται διαδικασία αξιολόγησης του εκπαιδευτικού, το οποίο δε φοβόμαστε να το πούμε. Ότι ναι, τη θέλουμε την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού, αλλά βεβαίως με όλες αυτές τις δικλείδες ασφαλείας ώστε ο εκπαιδευτικός να είναι σίγουρος ότι αυτό που κάνουμε είναι μία προσπάθεια για ένα καλύτερο αύριο και στην εκπαίδευση και στον ίδιο τον εκπαιδευτικό.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τις δικλείδες μπορείτε να τις συνοψίσετε πάλι;

A. ΡΗΝΑΚΗ: Για την αξιοκρατία που λέμε, την οποία αξιοκρατία βεβαίως τη λέμε, αλλά ξέρετε φοβόμαστε όμως κιόλας ότι ο κάθε ένας όταν τη λέει εξαιρεί τον εαυτό του: «Όταν αφορά όλους τους υπόλοιπους, αλλά να μην είμαι εγώ σε εκείνη τη θέση, γιατί τότε εντάξει, δεν θα με πολυπειράξει και λίγο να έχω μια ευνοϊκή μεταχείριση». Μιλούμε να φτάσουμε σε ένα σημείο πραγματικά να συνειδητοποιήσουμε ότι θέλουμε ένα σύστημα τέτοιο που να μας εξασφαλίζει ότι θα προχωρήσουμε μπροστά, έτσι όπως το

ονειρευόμαστε. Και αυτό δεν γίνεται τόσο με μονοπρόσωπα όργανα, κυρίως αυτό μπορεί να διασφαλιστεί με συλλογικά όργανα. Όταν ερχόταν ο Επιθεωρητής στην τάξη -που δεν το πρόλαβα, το πρόλαβα ως μαθήτριά-εγώ ξέρω ότι ο εκπαιδευτικός, ο δάσκαλός μας, μας είχε εκπαιδεύσει τι να κάνουμε όταν θα μπει ο Επιθεωρητής στην τάξη, πώς ακριβώς θα φερθούμε, πώς θα σταυρώσουμε τα χέρια μας και πώς θα σηκώσουμε το χέρι μας να απαντήσουμε, μόνο εάν και εφόσον ξέρουμε. Ξέρουμε λοιπόν ότι τέτοιου είδους διαδικασίες σήμερα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτές είναι ασφαλείς οδηγίες πάντως, ε;

A. ΡΗΝΑΚΗ: Βέβαια, γιατί πραγματικά, κι εγώ να ήμουν σήμερα και να ήξερα ότι θα μπει ένας Σχολικός Σύμβουλος μέσα όχι για να κουβεντιάσουμε τα προβλήματα που έχουμε, όχι όπως είπε η συνάδελφος ότι μπήκε για να τη βοηθήσει σε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα που είχε και να προσφέρει. Και βεβαίως τον θέλουμε κοντά μας, αλλά όταν ξέρεις ότι μπαίνει ένας άνθρωπος μέσα και θα κάτσει στη γωνία απλώς για να παρακολουθήσει πώς θα πάει η διαδικασία και ότι από αυτό εσύ θα κριθείς, και έγκειται και στην προσωπικότητα του ίδιου αλλά και στη στιγμή για το πώς θα αξιολογήσει, σαφέστατα έχεις ανασφάλεια και σαφέστατα θα μπει και στη διαδικασία να προγραμματίσεις έτσι την κατάσταση όσο το δυνατόν πιο ανώδυνα για τον κάθε συνάδελφο. Εμείς δεν θέλουμε λοιπόν αυτό, εμείς θέλουμε να υπάρχει ένα σύστημα τέτοιο που πραγματικά να αξιολογήσει την πορεία της τάξης μας, την πορεία της δουλειάς μας, την πορεία των παιδιών μας και να μπορούμε από εκεί να κουβεντιάσουμε για το ό,τι δεν κάνουμε σωστό και να μπορέσουμε να προχωρήσουμε ένα βήμα παρακάτω. Για τη διαδικασία της κρίσης των εκπαιδευτικών, πέρα από το σίγουρο που είναι στο να γίνουν στελέχη εκπαίδευσης και ότι πρέπει να περάσουν από αυτή τη διαδικασία, εμείς είχαμε κουβεντιάσει και για διαδικασία τέτοια πριν τη μονιμοποίηση, και για διαδικασία τέτοια όταν διαπιστώνεται αποδεδειγμένα αρνητική προσφορά έργου. Που σε αυτή την περίπτωση βεβαίως όχι με τον τρόπο όμως της τιμωρίας και της χειραγώγησης, αλλά της βοήθειας του συναδέλφου ώστε να μπορέσει να ξεπεράσει τα τυχόν προβλήματα. Για τα στελέχη εκπαίδευσης...

ΜΕΛΟΣ: Τους ψυχασθενείς τι θα τους κάνουμε που είναι στην εκπαίδευση;

A. ΡΗΝΑΚΗ: Αυτό, νομίζω ότι σκεφτόμαστε το ίδιο πράγμα. Μη με φέρνετε όμως στη δύσκολη θέση.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Αυτά είναι στη θέση σας, ότι για αρνητικές...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το είπατε ήδη. Αξιολόγηση είπατε.

A. ΡΗΝΑΚΗ: Ναι, είπα, ακριβώς, αλλά όχι με την έννοια της τιμωρίας. Της βοήθειας. Δεν είναι μόνο αυτές οι περιπτώσεις.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Εκεί θα το κουβεντιάσουμε. Μα αυτός είναι ο λόγος και της κουβέντας που γίνεται εδώ.

A. ΡΗΝΑΚΗ: Όσον αφορά για τα στελέχη της εκπαίδευσης, εμείς θέλουμε αναβάθμιση του ρόλου τους, όπως είπε ο κ. Παΐζης να έχει ξεκάθαρο ρόλο μέσα στην εκπαίδευση, τι κάνει, τι πρέπει να κάνει. Εμείς προχωράμε ακόμα περισσότερο για τους Σχολικούς Συμβούλους και λέμε ας πούμε ένα παράδειγμα ότι θα έπρεπε η γνώμη τους να ακούγεται στα ΠΥΣΠΕ όταν μιλάμε για υποβιβασμό σχολικών μονάδων και για ζητήματα τέτοια που είναι κοντά στο δικό σας το έργο και μπορείτε να έχετε άποψη και να διευκολύνετε τις αποφάσεις του αρμόδιου οργάνου. Έχουμε επίσης το αίτημα να στελεχωθούν τα Γραφεία και των Προϊσταμένων και των Σχολικών Συμβούλων με διοικητικό προσωπικό, ανάλογο προσωπικό ώστε να μπορέσουν να κάνουν τη δουλειά τους καλύτερα. Θέλω να πω με αυτό ότι έχουμε κάνει ένα ξεκίνημα σήμερα το οποίο είναι πάρα πολύ καλό ώστε να καταλήξουμε κάποια στιγμή σε ένα πραγματικά σύστημα αξιολόγησης τέτοιο που να πείσει όλους μας. Να ξέρετε ότι από το χώρο της εκπαίδευσης, τουλάχιστον της Πρωτοβάθμιας, δεν υπάρχει κακοπροαίρετη στάση, εκείνο που θέλουμε είναι πολύ-πολύ σοβαρά μετά το τέλος αυτής της διαδικασίας του διαλόγου να καταλήξουμε σε συμπεράσματα τέτοια που να μας πείθουν ότι οδηγούμαστε για ένα καλύτερο αύριο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ για την τοποθέτηση. Νομίζω ότι είχαμε μία πολύ δημιουργική συζήτηση, σε ένα πάρα πολύ μεγάλο, καθοριστικό θέμα. Προτού κάνω μία συνόψιση των θέσεων, που νομίζω ότι είναι ο ρόλος μου, θέλω να ξεκαθαρίσουμε μαζί, για να μην κάνω ερμηνείες, κάποια θέματα. Δηλαδή, αναφέρθηκε από την εκπρόσωπο της ΔΟΕ ότι θα έπρεπε να υπάρξει νέο νομοθετικό πλαίσιο. Αυτό κύριε Γκλαβά το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο το έχει αντιμετωπίσει; Είπατε ότι υπάρχει μία νομοθεσία.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Κοιτάξτε, υπάρχει μία νομοθεσία με την οποία οι συνομοσπονδίες δεν συμφωνούν για την αξιολόγηση. Δεύτερον, αυτό που θεωρώ εγώ είναι ότι όταν θέλεις να περάσεις ένα καινούριο σύστημα αξιολόγησης, δεν μπορεί τουλάχιστον αδρομερώς να μην έχεις περιγράψει τι θα είναι αυτό το σύστημα. Και πρέπει να το περιγράψεις νομοθετικά για να σε δεσμεύει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρα υπό νέους όρους θα χρειαζόταν μία ρύθμιση νομοθετική.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Από την άλλη μεριά όταν λες πιλοτική εφαρμογή, η πιλοτική εφαρμογή μπορεί να γίνει και με βάση το πλαίσιο το νομοθετικό που υπάρχει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άλλο η πιλοτική, εντάξει. Αλλά αν καταλαβαίνω καλά, μία άλλη περιγραφή στόχων, πραγμάτων κλπ. ίσως θα ήθελε μία ρύθμιση άλλη νομοθετική.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Ναι, βέβαια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρα συμφωνείτε, γενικά λέω τώρα, με μία νομοθετική πλαισίωση τέτοιων κινήσεων. Ένα δεύτερο που θέλω να ρωτήσω. Συμφωνούμε όλοι, οι περισσότεροι τέλος πάντων, με τον τρόπο με τον

οποίο περιέγραψε ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου την εξωτερική αξιολόγηση; Νομίζω είδα ότι γενικότερα συμφωνούμε.

ΜΕΛΟΣ: Τη δεύτερη διατύπωση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Τη δεύτερη, ναι, με τον τρόπο με τον οποίο το εξήγησε. Και ένα τελευταίο, για τον ανεξάρτητο φορέα. Ως προς την πρόταση του κ. Τρικαλινού και του κ. Δερμιτζάκη ότι υπάρχει ήδη ένας ανεξάρτητος φορέας ο οποίος έχει αναλάβει την αξιολόγηση στην Τριτοβάθμια, , θα μπορούσε το έργο αυτού του φορέα να διευρυνθεί, ώστε να δικαιολογείται και η στελέχωσή του από εκπαιδευτικούς της μαχομένης, που χρειάζονται γι' αυτόν, ώστε αντί να δημιουργούμε ένα νέο φορέα να είχαμε αυτό τον ανεξάρτητο φορέα. Το ρόλο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου δεν νομίζω ότι κανείς μας τον υποβιβάζει ή τον υποβαθμίζει. Θα είναι πάντοτε υποβοηθητικός και καθοριστικός και έχει άλλη λειτουργία. Αλλά καθαρά αξιολογητικά, όπως το λέμε, πρέπει να είναι ένας ανεξάρτητος φορέας για να έχει μία ανεξάρτητη φωνή. Υπ' αυτή την έννοια μήπως η πρότασή μας θα μπορούσε να είναι γι' αυτό τον υπάρχοντα ανεξάρτητο φορέα, προφανώς διευρυνόμενο, προφανώς συμπληρούμενο και προφανώς με στελέχη της μαχομένης εκπαίδευσης και με ειδικούς.

ΜΕΛΟΣ: Συμφωνούμε κύριε Πρόεδρε, και να μας ενημερώσει.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, κι εσείς αυτό είπατε.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Κύριε Πρόεδρε επιτρέψτε μου, με βάση όσα είπα, ακόμα να τονίσω το γεγονός ότι χρειάζεται πάρα πολλή μελέτη επί όλων όσων έχουν μέχρι τώρα παραχθεί σχετικά με την Ποιότητα και από τα αποτελέσματα των Πιλοτικών έργων. Είναι αναγκαία η μελέτη επί των κειμένων και των πορισμάτων, όλων όσων συμμετείχαν σε τέτοια πρωτοποριακά έργα και έρευνες. Από την άλλη πλευρά, θέλω λίγο να διαφοροποιηθώ. Εγώ μίλησα πρώτος γι' αυτή την ανεξάρτητη αρχή, που είναι και δέσμευση, ευρωπαϊκή, για όλα τα κράτη, θέλω να σας πω ότι σε αντίθεση με το Ευρωπαϊκό Πιλοτικό Έργο για την Αξιολόγηση της Ποιότητας στο οποίο ήμουν μέλος, η ΑΔΙΠ δεν ακολούθησε καν το πρότυπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατέθεσε, αντίθετα, ένα άλλο γραφειοκρατικό σύστημα. Και θα ήθελα να σας πω ότι έχω δώσει μάχες όπως η Ελλάδα, απ' ης στιγμής ο Υπουργός Παιδείας υπέγραψε σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης ότι θα ακολουθήσει τις αρχές του πιλοτικού προγράμματος και τις διαδικασίες του, θα έπρεπε όπως η Ελλάδα ακολουθήσει με σεβασμό το πρόγραμμα αυτό.

Εγώ θα σας το καταθέσω ούτως ή άλλως, ώστε να διαπιστώσετε και εσείς που ασχολείστε με την εκπαίδευση, κατά πόσο διαφέρει από τις διαδικασίες της ΑΔΙΠ. Θυμάμαι εκείνα τα χρόνια ότι το πιλοτικό έργο χρηματοδοτήθηκε από την Κοινότητα μόνο 5.000 € ανά Τμήμα για όλη τη διαδικασία που ακολουθήσαμε. Διότι είμαστε υποχρεωμένοι στα Πανεπιστήμια και στα ΤΕΙ να εισάγουμε αυτό το πνεύμα της Ποιότητας στο περιβάλλον μας. Η ΑΔΙΠ τώρα, ή το Υπουργείο Παιδείας, το ΕΠΕΑΕΚ ή το Δία Βίου χρεώνει την κάθε αξιολόγηση εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν καν και τα κονδύλια, ή το ΚΕΕ π.χ. να μην έχει αντίστοιχα κονδύλια για να προχωρήσει στο έργο του.

Επιτρέψτε μου λοιπόν να διατηρήσω αυτή την επιφύλαξη ότι χρειάζεται πάρα πολύ έργο από αυτή την Επιτροπή. Είναι πολύ σημαντικό. Η ίδια θα μπορούσε να ήταν συμβουλευτική. Και γι' αυτό μίλησα προηγουμένως ότι η όλη αυτή πορεία της αποτίμησης ή αξιολόγησης ή διασφάλισης της ποιότητας είναι προς συνεχή βελτίωση. Όπου οι δείκτες είναι...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτά θα τα πούμε.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Όχι θα τα πούμε μετά, θα ήθελα να τα πω τώρα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κοιτάξτε, ένα λεπτό, για τη διαδικασία. Εγώ θα συνοψίσω αυτά...

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Επί της αρχής προφανώς το λέμε ότι εμείς...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγώ παρεκάλεσα να τοποθετηθείτε τώρα, αυτή τη στιγμή, σε αυτά τα τρία θέματα. Ήδη όμως, είπατε για το τρίτο θέμα του ανεξάρτητου φορέα. Τα άλλα αφήστε τα, γιατί νομίζω ότι θα απαντηθούν και θα είναι προς την κατεύθυνση που είπατε.

Σ. ΚΑΠΛΑΝΗΣ: Εντάξει, επειδή μιλήσατε για την ΑΔΙΠ, κι εγώ γι' αυτό ακριβώς τοποθετήθηκα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άρα λέτε για την ένταξη σε αυτό το φορέα τον υπάρχοντα, εκεί το βλέπετε ότι είναι κάπως διαφορετικός ο τρόπος που λειτουργεί. Θα μπορούσαμε όμως εμείς να περιγράψουμε, ή αν σχολιάσουμε πώς θα θέλαμε να είναι εάν... Οπότε το καλύπτουμε αυτό που θέλετε.

ΜΕΛΟΣ: Όχι θα μπορούσαμε, είμαστε υποχρεωμένοι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Όχι θα μπορούσαμε, είμαστε υποχρεωμένοι να το κάνουμε, ναι.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Αν μου επιτρέπετε, να το πούμε αλλιώς. Αυτό ακριβώς που είπα κι εγώ πάνω στο σκεπτικό -και νομίζω έτσι απάντησα και στην ερώτηση που έγινε πριν- το ζητούμενο είναι μία ανεξάρτητη αρχή. Αν αυτή θα είναι η ΑΔΙΠ διευρυνόμενη, διαφοροποιούμενη κλπ. είναι ένα άλλο θέμα που πρέπει να συζητήσουμε. Σε κάθε περίπτωση, πέρα από το διαφορετικό μοντέλο αξιολόγησης ή καταγραφής της διαχείρισης της ποιότητας, στο οποίο αναφέρεται ο κύριος συνάδελφος, είναι και το γεγονός ότι είναι διαφορετικό σε αρκετά σημεία το στοιχείο αξιολόγησης Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν υπάρχει αμφιβολία, αλλά αυτό δεν αποτρέπει από το να ήταν ένας φορέας που έχει τμήματα και που θα έχει ένα τμήμα με αρμοδιότητα για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια. Δεν θα ήταν το ίδιο που είναι με το άλλο.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Νομίζω ότι αυτό το οποίο όλοι πρέπει να αποδέχονται είναι ότι θα πρέπει να υπάρξει μία ανεξάρτητη αρχή. Αυτό μας λύνει πολλά από τα προβλήματα της αξιολόγησης από μόνο του.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Για το σύστημα όμως, όχι για ... επιμέρους.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Νομίζω ότι η εισήγησή μου ήταν ξεκάθαρη, η τοποθέτησή μου επ' αυτού.

(Διαλογικές συζητήσεις)

ΜΕΛΟΣ: Για το σύστημα είναι οι αρχές. Τα επιμέρους όμως...

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Έτσι. Και σύστημα τι θα πει; Ότι σε κάθε ένα -για να χρησιμοποιήσω τον όρο του συναδέλφου αν θέλετε- από τα υποσυστήματα, σε κάθε μία από τις ενότητες στις οποίες αναφερόμαστε, το σύνολό του πρέπει να έχει μία ενότητα και να πηγαιίνει από το ένα επίπεδο στο άλλο. Από την άλλη την πλευρά, το κάθε ένα έχει και διαφορετικά κριτήρια αξιολόγησης. Σε ορισμένα στοιχεία είναι τα ίδια...

ΜΕΛΟΣ: Και άλλους βαθμούς ελευθερίας.

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Ακριβώς. Μα εντελώς διαφορετική λειτουργία είναι ο δάσκαλος στην Πρωτοβάθμια, εντελώς διαφορετική η λειτουργία του εκπαιδευτικού στη Δευτεροβάθμια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, αυτά είναι νομίζω αυτονόητα.

ΜΕΛΟΣ: Να το πούμε αλλιώς: ΕΣΥΠ – ΣΑΤΕ – ΣΠΔΕ κλπ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι – ναι, έτσι είναι.

(Διαλογικές συζητήσεις)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λοιπόν, κύριοι συνάδελφοι να συνοψίσω αυτά που κατάλαβα ότι είναι σημαντικά . Είπαμε, βλέπω μια σύγκλιση απόψεων, να μη χαθεί η συζήτησή μας. Πρέπει με πολύ μεγάλη έμφαση να θίξουμε το πρόβλημα - που είναι πραγματικά πρόβλημα και που είναι μείζον θέμα- ανυπαρξίας αξιολόγησης στο εκπαιδευτικό μας σύστημα. Δηλαδή το μήνυμα που πρέπει να εκπέμπουμε και να το αναδείξουμε είναι ότι δυστυχώς, και αυτό είναι μία πολύ μεγάλη έλλειψη, το έχουμε πει επανειλημμένως εδώ και με άλλες ευκαιρίες , το εκπαιδευτικό μας σύστημα δεν αξιολογείται. Υπάρχει ένα πρόβλημα ανυπαρξίας , αν θέλαμε να το διατυπώσουμε ήπια , να πούμε «ελλιπούς» αλλά το «ελλιπούς» δεν θα εξέφραζε την πραγματικότητα. Μιλάμε για ανυπαρξία αξιολόγησης του εκπαιδευτικού μας συστήματος, γεγονός που προκαλεί πλήθος προβλημάτων στη λειτουργία της εκπαίδευσής μας.

Καθοριστικός λοιπόν ο ρόλος της αξιολόγησης και εδώ πρέπει να πούμε αυτό που τονίσατε όλοι με μεγάλη έμφαση, ως προς την ποιότητα της εκπαίδευσής μας. Δηλαδή ποσοτικά κλπ. μπορούσαμε να έχουμε. Αυτό που είδα ότι συναγεται από όλων τις τοποθετήσεις είναι ότι η ποιότητα αυτού του συστήματος, την οποία θα περιγράψουμε –και το έχουμε κάνει

ήδη- δεν αξιολογείται και αυτό είναι ένας παράγων προβλημάτων. Επίσης, είδα ότι θέλετε να τονίσουμε ότι βλέπουμε την αξιολόγηση ως άξονα, ως εκπαιδευτική στρατηγική που διέπει ολόκληρο το σύστημα. Δηλαδή, έχει σημασία να το χαρακτηρίσουμε ως στρατηγική, διότι δι' αυτού του τρόπου διαχέεται σε όλα και αφορά σε όλα. Και αυτό είναι πολύ σημαντικό. Και να πούμε *expressis verbis* ότι διέπει ολόκληρο το σύστημα. Και ότι ακριβώς η αξιολόγηση πρέπει να αναφέρεται και στους στόχους και στα αποτελέσματα και μου άρεσε και η φράση του συναδέλφου μας ότι πρέπει να αποβλέπει σε ένα μηδενισμό των προβλημάτων, τη θεωρώ χαρακτηριστική βιωματική φράση.

Μιλήσαμε για μία αξιολόγηση συνολική και νομίζω ότι κάπου πρέπει να την περιγράψουμε, δηλαδή του συστήματος, του έργου του εκπαιδευτικού στο επίπεδο της σχολικής μονάδας, στο επίπεδο του Νομού, στο επίπεδο της Περιφέρειας. Μιλήσαμε για αξιολόγηση του εκπαιδευτικού επίσης και του μαθητή βεβαίως. Και μιλήσαμε επίσης -εγώ θα χρησιμοποιήσω τον όρο «ενιαία» με διαφορετικό περιεχόμενο- για μία ενιαία αξιολόγηση, ή σύνθετη αξιολόγηση, που να είναι εσωτερική κατά κύριο λόγο και εξωτερική με τον τρόπο που περιγράφη από το...

ΜΕΛΟΣ: Το «σύνθετη» είναι πιο ωραία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Σύνθετη, μία σύνθετη αξιολόγηση, εσωτερική κατά κύριο λόγο και εξωτερική όπως περιγράφη από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Μιλήσαμε για φορέα που πρέπει να αναλάβει αυτή την αξιολόγηση και υπήρξε σύγκλιση απόψεων να είναι μία ανεξάρτητη αρχή, είτε μία νέα αρχή, είτε η υπάρχουσα διευρυμένη και κατάλληλα στελεχωμένη από ανθρώπους που θα μπορούν να χειριστούν αυτά τα θέματα.

ΜΕΛΟΣ: Στο συμβολισμό της ενότητας του συστήματος θα έπρεπε να είναι μία η αρχή, αν μου επιτρέπτετε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, μία, μα για μία μιλάμε.

ΜΕΛΟΣ: (Εκτός μικροφώνου) Αντί τη λέξη «διευρυμένη», για να είναι ικανοποιημένοι όλοι πείτε τη λέξη «αναμορφωμένη».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: «Αναμορφωμένη», σωστό.

ΜΕΛΟΣ: Και ανεξάρτητη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το «ανεξάρτητη» είναι το πρώτο που λέμε. Λοιπόν, το θέμα μας είναι αν θα είναι μία νέα αρχή. Λοιπόν, αγαπητοί, ανεξάρτητη αρχή, αυτό είναι το πρώτο. Είτε νέα αρχή είτε αναμορφωμένη η υπάρχουσα. Ή όπως λέει ο κ. Πανάρετος, κατά το *restructured*, «αναδομημένη». Η «αναδόμηση» είναι ωραίος όρος, εμείς στη γλωσσολογία τον χρησιμοποιούμε πάρα πολύ. Μιλήσαμε για ανάγκη επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών πριν από κάθε έννοια αξιολόγησης, μιλήσαμε για δοκιμαστική εφαρμογή οποιουδήποτε συστήματος, αυτού που συνιστούμε, αξιολόγησης. Μας προβληματίσε ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης -αν θέλετε να το αναφέρουμε- στην αξιολόγηση, ως προβληματισμό. Μιλήσαμε

για μία ειδική αντιμετώπιση και στην αξιολόγηση, που συνδέεται και με άλλα θέματα, τα θέματα των σχολείων με άτομα με ειδικές ανάγκες. Και θα μπορούσαμε, αν συμφωνείτε, να θεωρήσουμε θετικό βήμα ότι ανελήφθη μία αξιολόγηση του συστήματος του εκπαιδευτικού που δείχνει ότι αναγνωρίζεται και από άλλες πλευρές η ανάγκη της αξιολόγησης και αυτό που εμείς προτείνουμε και συνιστούμε σήμερα με την όλη μας συζήτηση.

Πιστεύω κύριοι συνάδελφοι ότι αυτά είναι που είπαμε είναι πάρα πολύ ουσιώδη. Αναδεικνύουμε το θέμα της αξιολόγησης ως κεντρικό θέμα και αυτό θα καταγραφεί και στη διατύπωση, ρητά δηλαδή, και συνδέεται βέβαια αυτό που λέμε -να μην το ξαναπούμε- με όλους τους στόχους και τους παράγοντες που έχουμε θέσει για την ποιότητα του συστήματος. Διότι από εκεί θα ξεκινήσει η αξιολόγηση. Νομίζω ότι αυτά ελέχθησαν, πάρα πολύ ουσιαστικά και...

A. ΡΗΝΑΚΗ: Να προσθέσω; Μου επιτρέπετε να σας διακόψω;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι.

A. ΡΗΝΑΚΗ: Εδώ που λέμε για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού, εμάς η θέση μας αυτούσια είναι: το προϊόν της αξιολόγησης αυτής δεν θα έχει καμία σχέση με βαθμολογική ή μισθολογική επίπτωση στον εκπαιδευτικό. Το προϊόν αυτό...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κοιτάξτε, επειδή δεν μπαίνουμε εμείς σε τέτοιες λεπτομέρειες αυτή τη στιγμή.

A. ΡΗΝΑΚΗ: Απλώς εγώ οφείλω να το καταθέσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Διότι κοιτάξτε, δεν λέμε και το αντίθετο. Αφού δεν λέμε το αντίθετο νομίζω ότι...

A. ΡΗΝΑΚΗ: Οφείλω να το καταθέσω, να ακουστεί απλώς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν λέμε το αντίθετο, δεν λέμε ότι αυτό θα είναι για εκείνο. Οπότε είστε εντάξει.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Θα με συγχωρήσετε, ήθελα να πω το εξής: Μήπως θα μπορούσατε να αφαιρέσετε το θέμα «αξιολόγηση του εκπαιδευτικού» και όλη η επικεφαλίδα της όλης ιστορίας να είναι: «η διασφάλιση της ποιότητας στην εκπαίδευση». Είναι η πιο σωστή ενέργεια για να προχωρήσουμε και να έχουμε μέλλον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Προσωπικά δεν έχω κανένα πρόβλημα, γιατί αυτός ο όρος τείνει να επικρατήσει γενικότερα και τουλάχιστον στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση αυτός χρησιμοποιείται, και στην Κοινότητα. Θυμίζει βέβαια λίγο Μπολόνια αλλά είναι έτσι, διασφάλιση ποιότητας, έτσι είναι. Δεν έχουμε κανένα θέμα να το πούμε αυτό. Όμως, για τα επίπεδα και για να είμαστε – πώς να το πω- αποδεκτοί και στην κοινωνία την ελληνική, γιατί δεν μιλάμε για μεταξύ μας τώρα, δεν μπορούμε να μην περιγράψουμε τα επίπεδα. Τα επίπεδα είναι το εκπαιδευτικό σύστημα, είναι το εκπαιδευτικό έργο στη

σχολική μονάδα , είναι ο εκπαιδευτικός, είναι ο μαθητής. Μην το αποφύγουμε.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Ο εκπαιδευτικός δεν είναι επίπεδο.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μην το αποφύγουμε, γιατί αν το αποφύγουμε θα νομίσουν ότι πάμε και μιλάμε γενικά για αξιολόγηση και θάβουμε το θέμα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού, που ,όπως το περιέγραψε ο κ. Γκλαβός και όπως και οι εκπαιδευτικοί ανέπτυξαν, μπορεί, όταν γίνει σωστά και υπό προϋποθέσεις κλπ., να βοηθήσει τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς. Αυτό νομίζω δηλαδή ότι δεν πρέπει να το...

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Επιτρέψτε μου να κάνω την εξής διευκρίνιση ξανά: Πρόκειται για ένα υποέργο ας πούμε, το οποίο υπάγεται στη διασφάλιση ποιότητας, το θέμα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού ή του οιοδήποτε εκπαιδευτικού. Και ο οποίος στο όλο σύστημα να μην παίζει ρόλο αλλά η αξιολόγηση ενός εκπαιδευτικού αυτού καθαυτού ως δασκάλου, ως παιδαγωγού, δεν είναι θέμα του υπολοίπου, της διασφάλισης της υπόλοιπης ιστορίας της εκπαίδευσης, την ποιότητα της εκπαίδευσης.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Κύριε συνάδελφε, ό,τι και να πούμε τώρα, το σύστημα στην εκπαίδευση είναι ο εκπαιδευτικός. Ξεκινάει – τελειώνει στον εκπαιδευτικό. Τώρα να λέμε όλα τα άλλα και να μην μιλάμε για τον εκπαιδευτικό, είναι σαν να πάμε να κουκουλώσουμε ένα θέμα το οποίο ούτε οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί σήμερα θέλουν να κρυφτεί. Λοιπόν, το θέμα είναι πώς θα γίνεται και είμαστε προσεκτικοί πολύ στις διατυπώσεις μας.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Να μην σας καθυστερήσω, το δεύτερο που ήθελα εγώ...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν είναι θέμα καθυστέρησης, είναι θέμα ξέρετε τι εικόνα εκπέμπουμε ως Συμβούλιο για την αντιμετώπιση του θέματος.

M. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: Το δεύτερο που ήθελα να αναφέρω, εκεί που ... για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, να αλλάξει. Είναι θέματα προβλημάτων και θεμάτων που αφορούν την Ειδική Αγωγή στα σχολεία. Δεν υπάρχουν σχολεία για άτομα με ειδικές ανάγκες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, φραστικά, έχετε δίκιο, μπορούμε να το αλλάξουμε, σημασία έχει να περιλαμβάνεται στις θέσεις. Μιλάμε για την Ειδική Αγωγή, έχετε δίκιο, μπορεί να έχει άλλη διατύπωση. Το είπα για να είναι πιο κατανοητό, αλλά καλύτερα είναι να μιλήσουμε για την Ειδική Αγωγή.

ΜΕΛΟΣ: Συγγνώμη κύριε Πρόεδρε, θα μας εκφράσει καλύτερα ο όρος «άτομα με αναπηρία». Και βάσει του Συντάγματος.

ΜΕΛΟΣ: Έχει αλλάξει αυτό.

ΜΕΛΟΣ: Ναι. Αναφέρατε «άτομα με ειδικές ανάγκες».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Α, ως προς αυτό.

Μ. ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗΣ: (Εκτός μικροφώνου) ... «Ειδική Αγωγή».

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Δερμιτζάκης όμως θέτει έναν άλλο όρο, πιο γενικό, που είναι καθαρά εκπαιδευτικός, που είναι Ειδική Αγωγή. Και όλοι τότε καταλαβαίνουμε για τι μιλάμε. Παρακαλώ κύριε Πρόεδρε.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Εγώ, ο οποίος είμαι υπέρ της συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας σε όλες τις διαδικασίες του σχολείου και του ανοίγματος του σχολείου στην κοινωνία, αυτή τη στιγμή θεωρώ πολύ πρόωρο τη συμμετοχή στην αξιολόγηση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γι' αυτό έδωσα τη διατύπωση «μας προβλημάτισε το γεγονός». Εάν θέλετε, με αυτή τη διατύπωση μόνο θα μπει. Δεν θα μπει με τον τρόπο τον περιγραφικό που είναι οι άλλοι.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Νομίζω ότι η κυρία Σχοιναράκη δεν είπε αυτό. Απλά ξεκίνησε και είπε: με ευκαιρία νομίζω ότι κάποια στιγμή πρέπει να συζητήσουμε το θέμα Τοπική Αυτοδιοίκηση και εκπαίδευση. Δηλαδή ειδικά για την αξιολόγηση δεν έχει κανένα...

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα μπορούσε να παραλειφθεί σε αυτή τη φάση, ώστε να αναδειχθεί μία άλλη φορά, αφού γίνει μια συζήτηση ειδική.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Στην αμέσως επόμενη θα φανεί και η ανάγκη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι. Καλύτερα να γίνει μια ad hoc συζήτηση και να αναδειχθεί το θέμα. ... μία ανάλυση για όλα αυτά, την οποία δεν έχουμε τη δυνατότητα να την κάνουμε. Καλύτερα είναι αυτή τη στιγμή να μείνουμε εκεί όπου είμαστε και όταν θίξουμε το θέμα, γιατί θα το θίξουμε, πρέπει να το θίξουμε... Δηλαδή στα προηγμένα εκπαιδευτικά συστήματα η Τοπική Αυτοδιοίκηση παίζει ένα ρόλο. Λοιπόν, είτε να το αποδεχθούμε είτε να το απορρίψουμε είτε να το τροποποιήσουμε, πρέπει να το συζητήσουμε κάποια στιγμή. Τότε λοιπόν αφήστε το να πάρει την κανονική του μορφή.

(Διαλογικές συζητήσεις)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αλλά να το πούμε και ρητά. Λοιπόν, κύριοι συνάδελφοι, έχετε την προσδοκία ότι βρισκόμαστε περί το τέλος της συναντήσεως. Θέλω να υπάρξει επαλήθευση της προσδοκίας και όχι διάψευση. Εφόσον με διευκολύνετε...

Α. ΜΠΑΛΕΡΜΠΑΣ: Έχουμε και δεύτερο θέμα κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι. Δεν θα το συζητήσουμε σήμερα, γιατί είναι μεγάλο θέμα. Βλέπετε ότι ο κ. Μπαλέρμπας ήρθε με πλήρη διάθεση να παραταθεί η συζήτηση. Κύριοι συνάδελφοι, για το Σεπτέμβριο, διότι όλο τον Αύγουστο δεν θα συναντηθούμε, ο κ. Κουρουτός δεν μου το επιτρέπει. Θα ήθελα να προτείνω, επειδή πρέπει να ξέρουμε το ημερολόγιό μας, τη Δευτέρα στις 2 Σεπτεμβρίου (ημέρα Τετάρτη είναι) να ξεκινήσουμε. Αρχή Σεπτεμβρίου, μην το αφήσουμε να προχωρήσει.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Δεν κάνουμε και καμιά συνεδρίαση στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, που έχει και πιο πολύ χώρο νομίζω;

Χ. ΒΙΤΣΙΛΑΚΗ: Θέλετε να 'ρθείτε στη Ρόδο, να δείτε πώς είναι και τα περιφερειακά Πανεπιστήμια;

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Δεν έχουμε καλύτερο χώρο. Πολύ ευχαρίστως αλλά δεν έχουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν έχει τέτοιους χώρους του Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Σ. ΓΚΛΑΒΑΣ: Αλλά εάν θέλετε, θα ήταν πολύ καλό να πάμε στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, έστω και σε στενότερο χώρο, αυτή είναι η πρότασή μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θα παρακαλούσα να μην αλλάξουμε την έδρα, διότι, αν την αλλάζαμε, τουλάχιστον να την αλλάζαμε αναβαθμισμένα, να πηγαίναμε στη Ρόδο επί παραδείγματι. Το να την αλλάξουμε να πάμε στην Αγία Παρασκευή, και μάλιστα στριμωγμένοι, δεν θα το συνιστούσα. 2/9 λοιπόν.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Με θέματα;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχει μείνει η επιμόρφωση πρώτα-πρώτα, και έχουμε τα αναλυτικά προγράμματα, συν αυτό για το οποίο θα μας κάνει την εισήγηση για την οργάνωση κλπ. και τη μέθοδο διδασκαλίας ο κ. Παϊζης. Και εν συνεχεία στις 10 του μηνός, ημέρα Πέμπτη. Υπάρχει καμιά δυσκολία;

Χ. ΤΡΙΚΑΛΙΝΟΣ: Κύριε Πρόεδρε τις μέρες. Δηλαδή μπορούμε να τακτοποιήσουμε έτσι τα δικά μας, έτσι ώστε να έχουμε μια συγκεκριμένη ημέρα ελεύθερη. Γιατί δεν έχουμε μαθήματα, έχουμε εξετάσεις εμείς τουλάχιστον.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι. 10 σας παρακαλώ. Και επειδή επιμόνως ζητάτε να προχωρήσουμε πιο γρήγορα, ο κ. Κουρουτός επιμένει, θα προέτεινα και την 15^η.

ΜΕΛΟΣ: Όχι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Γιατί;

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Εγώ θα ήθελα, αν δεν έχετε αντίρρηση, να κανονίσουμε για όλο το Σεπτέμβριο τις ημέρες.

(Διαλογικές συζητήσεις)

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Αλλά θέλω να πω το εξής, όχι να κανονίσουμε στις 10 του μηνός τότε θα είναι το επόμενο, να ξέρουμε από τώρα ότι το επόμενο θα είναι στις 20, στις 27, οποτεδήποτε. Δηλαδή το Σεπτέμβρη να τον κλείσουμε. Αν μπορούσαμε να κλείσουμε και τον Οκτώβρη, αλλά επειδή ο

Οκτώβρης είναι λίγο παράξενος δεν ξέρουμε τι θα συμβαίνει, ας τον αφήσουμε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι παράξενος. Αφήστε , γιατί δεν ξέρουμε πώς θα είναι τα πράγματα.

ΜΕΛΟΣ: Πάμε μέχρι τις 10/9, έχει δίκιο ο κ. Πρόεδρος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, πάμε μέχρι τις 10, εκτός αν θέλετε –και θα το ζητούσα εγώ- να βάλουμε και το 15.

ΜΕΛΟΣ: Μην ξεχνάτε ότι ορισμένοι από μας ερχόμαστε και από την περιφέρεια.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ναι, πρέπει να έχουμε αυτές τις συναντήσεις. Διευκολύνετέ με. Εντάξει, να βάλουμε 2 του μηνός και 10 του μηνός και αποφασίζουμε για μετά. Δεν μπορώ αυτή τη στιγμή όμως να το κάνω, γιατί δεν έχω την κατάλληλη προετοιμασία, θέλει μια προετοιμασία. Ευχαρίστως να το δω.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Πραγματικά είναι ζήτημα. Γιατί, να σας πω κάτι, εγώ αν μου πείτε στις 10 ότι το κάνουμε στις 20, το πιο πιθανό είναι ότι δεν θα μπορώ. Ενώ τώρα βάλτε ό,τι θέλετε, βάλτε 15, βάλτε 20, βάλτε 23, βάλτε 25, αλλά να βάλουμε μια ημερομηνία. Δεν με πειράζει πότε θα είναι, αλλά να κλείσει ο Σεπτέμβρης, δηλαδή να ξέρουμε ότι το Σεπτέμβρη δεν θα έχουμε άλλες. Και αν δεν μπορείτε σήμερα, ενημερώστε μας μέσα στη βδομάδα ότι θα έχουμε άλλη μία στις 22 και να κλείνει ο Σεπτέμβριος. Είναι δύσκολο να κανονίσει κανείς.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αυτό μπορώ να το κάνω. Αλλά ξέρετε τι δεν θα έχω; Δεν θα έχω την ανταπόκριση.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Να σας πω κάτι; Αν θέλετε σκεφτείτε τώρα όπως είμαστε πρόχειρα μία ακόμα αν θέλετε, ή δύο, όσες θέλετε, εγώ δεν έχω πρόβλημα –δεν έχω πρόβλημα σε λογικά πλαίσια, έτσι; Να μην λείει και ο κ. Κουρουτός ότι εγώ είμαι σούπερμαν- πέστε ας πούμε ότι μπορεί να είναι στις 20 και στις 28 και να το δω, αλλά να έχουμε ημερομηνία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Λοιπόν, θα μιλήσουμε για το Σεπτέμβριο για τρεις συνεδρίες. Για το πότε θα είναι...

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ωραία. Για την τρίτη επομένως πέστε μας μία καταρχήν σκέψη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Το 2 και το 10 σας παρακαλώ να είναι από τώρα και να κανονίσουμε μόνο την άλλη ημερομηνία πότε θα είναι.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Να μας το πείτε όμως τώρα, όχι το Σεπτέμβρη.

ΜΕΛΟΣ: 15.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: 2, 10 και 15.

Ι. ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ: Ωραία, τελείωσε.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Θέλω να σας ευχαριστήσω ειλικρινά όλους για τη συνεργασία, να ευχηθώ ξεκούραση, που τη χρειαζόμαστε όλοι. Κύριε Πανάρετε δεν πρόκειται να μιλήσουμε τώρα τι θα γίνει με τα σχολεία, δεν μπορούμε να το πούμε, αλλά, εάν γίνει οτιδήποτε, θα επηρεάσει κι εμάς. Λοιπόν, καλό καλοκαίρι.

Η συνεδρίαση λήγει στις 3.30 το μεσημέρι της Τρίτης 21 Ιουλίου 2009.

Η αρμόδια
υπάλληλος του ΕΣΥΠ

Ο Πρόεδρος του ΣΠΔΕ

Αγγελική Σουφλή

Καθηγητής Γεώργιος Μπαμπινιώτης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Βασικές θέσεις για αναλυτικά προγράμματα και σχολικά βιβλία με βάση τα πορίσματα και τις συζητήσεις που έγιναν στο πλαίσιο των εργασιών του Σ.Π.Δ.Ε.

I. ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Γενικοί στόχοι:

Στο πλαίσιο της αναμόρφωσης των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών (ΑΠΣ) επιδιώκεται μια ανθρωποκεντρική εκπαίδευση, ένα περισσότερο «ανθρώπινο σχολείο», που εξασφαλίζει -με τον αναπροσανατολισμό των ποιοτικών χαρακτηριστικών της μάθησης- ισόρροπη συναισθηματική, πνευματική και σωματική ανάπτυξη σε όλους τους μαθητές και παράλληλα διαμορφώνει τον ελεύθερο και δημοκρατικό πολίτη, τον συνειδητοποιημένο πολίτη της Ευρώπης, τον πολίτη της κοινωνίας της γνώσης, αλλά και διασφαλίζει τη διατήρηση της εθνικής και πολιτισμικής μας ταυτότητας με δημιουργικό και ανοικτό τρόπο (γλώσσα, ιστορία, θρησκεία κ.λπ.).

Μέσα από τα προγράμματα σπουδών επιδιώκεται η καλλιέργεια οκτώ βασικών ικανοτήτων (συνδυασμός γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων), οι οποίες θεωρούνται αναγκαίες για την προσωπική ανάπτυξη του ατόμου, την καλλιέργεια της συνείδησης του ενεργού πολίτη, την κοινωνική ένταξη και την απασχόληση. Ειδικότερα επιδιώκεται:

1. *Επικοινωνία στη μητρική γλώσσα*
2. *Επικοινωνία σε ξένες γλώσσες*
3. *Μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία*
4. *Ψηφιακή ικανότητα*
5. *Μεταγνωστικές ικανότητες (να μάθεις πώς να μαθαίνεις)*
6. *Αξίες-αρχές και ικανότητες που αναπτύσσουν την ιδιότητα του ενεργού και υπεύθυνου πολίτη*
7. *Ανάπτυξη της ικανότητας για την ανάληψη πρωτοβουλιών σε όλους τους τομείς*
8. *Πολιτισμική συνείδηση και έκφραση*

Με επίκεντρο τα ανωτέρω, οι βασικές κατευθύνσεις της αναδιοργάνωσης των ΑΠΣ επικεντρώνονται και στο να αναπτύξουν οι μαθητές «ικανότητες-

κλειδιά» για δημιουργικότητα (βασικό στοιχείο που αξιολογείται και σε διεθνείς διαγωνισμούς, όπως ο διαγωνισμός PISA) και να αποκτήσουν τα απαραίτητα προσόντα, με χαρακτηριστικά την ευέλικτη, ανοικτή, ομαδοσυνεργατική, καθοδηγούμενη και αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, την ανάπτυξη της ικανότητας για επικοινωνία και την καλλιέργεια θετικής στάσης απέναντι στη διά βίου μάθηση.

Ειδικότερα τα νέα ΑΠΣ στοχεύουν:

- στη διατήρηση της εθνικής και πολιτισμικής μας ταυτότητας αλλά και στην προετοιμασία του νέου ανθρώπου για την κοινωνία του ευρωπαϊκού πολίτη
- στην ανάπτυξη δεξιοτήτων εφαρμογής της γνώσης και επίλυσης προβλημάτων,
- στην καλλιέργεια της ικανότητας κάθε ατόμου για κριτική προσέγγιση και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών,
- στη δημιουργία συνθηκών που παρέχουν σε κάθε άτομο τη δυνατότητα της διά βίου μάθησης («μαθαίνω πώς να μαθαίνω», αυτοκατευθυνόμενη μάθηση, επίλυση προβλημάτων κ.ά.),
- στην αξιοποίηση τόσο ποσοτικών όσο και ποιοτικών μεθόδων αξιολόγησης (π.χ. φάκελος [portfolio] μαθητή, ευρωπαϊκό portfolio γλωσσών κ.ο.κ.) που λειτουργούν ανατροφοδοτικά σε σχέση με την επίτευξη μαθησιακών διδακτικών στόχων και τη βελτίωση της εκπαιδευτικής πράξης,
- στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την παροχή ίσων ευκαιριών και την καλλιέργεια κοινών στάσεων και αξιών,

Τα ΑΠΣ λαμβάνουν υπόψη:

- α) την πολυμορφία του μαθητικού πληθυσμού ως προς τα πολιτιστικά, οικονομικά, κοινωνικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά του,
- β) τις ατομικές διαφορές των μαθητών, τα ενδιαφέροντά τους και το ιδιαίτερο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον τους,
- γ) τις προηγούμενες μορφωτικές εμπειρίες επιδιώκοντας τη βαθμιαία εμπάθυνση σε γνώσεις από τάξη σε τάξη και από ενότητα σε ενότητα.
- Επίσης, κρίνεται απολύτως αναγκαίο:
  - ✓ να εξασφαλίζουν ομαλές μεταβάσεις από τη μια βαθμίδα στην άλλη, με βάση μια ενιαία φιλοσοφία, η οποία λαμβάνει υπόψη και τη σχέση του Λυκείου με την Τριτοβάθμια και με τη Μεταδευτεροβάθμια Εκπαίδευση,
  - ✓ να υποστηρίζουν την πολλαπλότητα των πηγών μάθησης και να προωθούν ενεργητικές, συμμετοχικές, διαλογικές, διερευνητικές - ανακαλυπτικές και αυτοκατευθυνόμενες μορφές μάθησης (με τη μορφή project και με έμφαση στις διεπιστημονικές προσεγγίσεις), με παράλληλους θεσμοθετημένους μηχανισμούς ελέγχου και έγκρισης των πηγών,
  - ✓ να υποστηρίζουν την ομαλή ένταξη των ΑΜΕΑ στα γενικά σχολεία,
  - ✓ να προβλέπουν την αξιοποίηση των ποικίλων πηγών πληροφοριών (Διαδίκτυο, ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, βιβλιοθήκες κ.ά.),

- ✓ να δημιουργούν κίνητρα μάθησης για τον μαθητή αλλά και δυνατότητες καινοτόμου δράσης για τον εκπαιδευτικό,
- ✓ να δίνουν τη δυνατότητα ώστε, ανάλογα με το αντικείμενο, να αναπτύσσονται δραστηριότητες οι οποίες θα λαμβάνουν υπόψη τα ενδιαφέροντα των μαθητών (καθιέρωση ζώνης πολιτισμού και δραστηριοτήτων σε όλο το εύρος της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και επιλεγμένων μαθημάτων στο πλαίσιο του ολοήμερου σχολείου),
- ✓ να ενισχύουν την αυτονομία του εκπαιδευτικού έργου και τον κριτικό αναστοχασμό του εκπαιδευτικού, μετατοπίζοντας το κέντρο βάρους της διδακτικής πράξης από τα αντικείμενα διδασκαλίας στα δρώντα υποκείμενα, στον εκπαιδευτικό και στον μαθητή,
- ✓ να ορίζουν το ελάχιστο των γνώσεων για τους μαθητές κάθε τάξης. Στα ΑΠΣ θα πρέπει να προσδιορίζεται με σαφήνεια η απαραίτητη γνώση για τους μαθητές, σε ποιους τομείς οι μαθητές θα μπορούν να αξιοποιήσουν τα όσα γνωρίζουν και με ποιους τρόπους θα υιοθετήσουν θετική στάση απέναντι στη μάθηση,
- ✓ να διέπονται από τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης,
- ✓ να επιτρέπουν τη διάχυση των περιεχομένων της μάθησης και να προωθούν την εκπαίδευση για την ειρήνη, για την αειφόρο ανάπτυξη, για την ισότητα των φύλων, καθώς και την Τοπική Ιστορία, την Αγωγή Υγείας, την Αγωγή του Καταναλωτή κ.ο.κ.,
- ✓ να θεσπίζουν κοινά αποδεκτούς κανόνες σχέσεων και συμπεριφοράς, θεμελιωμένους σε πνεύμα φιλαλληλίας και αμοιβαίου σεβασμού.
- ✓ να καθορίζουν επακριβώς τα κατ' ελάχιστον επιδιωκόμενα (προσδοκώμενα) μορφωτικά αγαθά κατά γνωστικό αντικείμενο, σχολική τάξη και βαθμίδα εκπαίδευσης, τις μεθόδους επίτευξης, τους δείκτες επιτυχίας και τους τρόπους αξιολόγησης (μέτρησης) του αποτελέσματος αλλά και εναλλακτικούς τρόπους αξιολόγησης του μαθητή, με δεδομένο ότι έχει προηγηθεί γενικός στρατηγικός σχεδιασμός και απόλυτος προσδιορισμός των αναγκαίων «πυρηνικών» γνώσεων, ικανοτήτων - δεξιοτήτων και στάσεων του μαθητή-πολίτη.
- ✓ να περιορίζουν δραστικά τον όγκο της ύλης σε ένα επαρκές σώμα γνώσεων με στόχο την ουσιαστικότερη και σε βάθος κατανόηση της ύλης με μεγαλύτερη συνάφεια της παρεχόμενης εκπαίδευσης με τις πραγματικές και ουσιαστικές ανάγκες της καθημερινής ζωής. Προς τούτο σε κάθε γνωστικό αντικείμενο ο διατιθέμενος διδακτικός χρόνος ισοκατανέμεται ανάμεσα α) στις γνώσεις που πρέπει να κατακτήσουν οι μαθητές, β) τις ικανότητες και δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξουν και γ) τις αξίες και στάσεις που πρέπει ως πολίτες να καλλιεργήσουν. Στην υποχρεωτική εκπαίδευση ενοποούνται σε ομάδες τα ομοειδή γνωστικά αντικείμενα (π.χ. επιστήμες στο Δημοτικό, φυσική, χημεία, βιολογία στο Γυμνάσιο).
- ✓ τέλος, σε ένα συνδυασμό ανοικτού και κλειστού προγράμματος σπουδών, να επιτρέπεται στον εκπαιδευτικό να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και να επιδιώκει παιδαγωγικές παρεμβάσεις με σκοπό μια ποιοτικότερη και αποτελεσματικότερη διδασκαλία.

Προβλήματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τη σύνταξη των νέων ΑΠΣ

- Η έλλειψη συνοχής της ύλης μεταξύ των βαθμίδων εκπαίδευσης.
- Η ποιότητα της παρεχόμενης γνώσης.
- Η μονομερής κυριαρχία της παραδοσιακής διδασκαλίας, μολονότι η εναλλακτική διδασκαλία εφαρμόζεται ήδη επιτυχημένα κυρίως στις καινοτόμες δράσεις.
- Η περιορισμένη χρήση εποπτικών μέσων, εργαστηρίων, νέων τεχνολογιών, καθώς και η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής.
- Οι αδυναμίες του παιδαγωγικού πλαισίου: το ασφυκτικό Ωρολόγιο Πρόγραμμα, η ανεπάρκεια του διδακτικού χρόνου για δημιουργικές και καινοτόμες δράσεις, η άτυπη διάκριση ανάμεσα σε μαθήματα πρωτεύοντα και δευτερεύοντα, το εξετασιοκεντρικό σύστημα του Λυκείου, το θέμα της παραπαιδείας.
- Η απώλεια προγραμματισμένων διδακτικών ωρών.
- Η χρήση ενός και μοναδικού βιβλίου και η έλλειψη εναλλακτικού διδακτικού υλικού (πολλαπλό βιβλίο, φάκελος μαθήματος, αξιοποίηση ψηφιακών βιβλιοθηκών, e-book).
- Η εισαγωγή των βιβλίων στο εκπαιδευτικό σύστημα χωρίς προηγούμενη πιλοτική δοκιμασία και αξιολόγησή τους στη διδακτική πράξη.
- Η παραγνώριση της νέας σχολικής και κοινωνικής πραγματικότητας (π.χ. θέματα που αφορούν ΑμεΑ, Ε.Κ.Ο.).
- Η ελλιπής κατάρτιση του διδακτικού προσωπικού και η περιορισμένης διάρκειας, επιφανειακή και μαζική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις νέες παιδαγωγικές και διδακτικές προτάσεις.
- Η έμφαση στην απομνημόνευση γνώσεων πληροφοριακού χαρακτήρα, κατά την αξιολόγηση των μαθητών, κυρίως στο Λύκειο.

Ανάγκες και δεδομένα της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας κατά τη σύνταξη των νέων ΑΠΣ

- Τα νέα κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και εξελίξεις (παγκοσμιοποίηση, πολυπολιτισμική κοινωνία κ.τ.λ.).
- Η ανάδειξη της γνώσης ως κυρίαρχου χαρακτηριστικού της εποχής μας.
- Το γεγονός ότι η πληροφορία από μόνη της δεν αποτελεί γνώση (προϋποτίθενται γνώσεις και δεξιότητες για να καταστεί δυνατή η αναζήτηση, η επεξεργασία και η ορθή και δημιουργική αξιοποίησή της). Προώθηση κοινών στρατηγικών στην εκπαίδευση στο πλαίσιο της Ε.Ε.
- Υποχρέωση παροχής πιστοποιημένων τίτλων σπουδών αντίστοιχων με αυτούς άλλων χωρών της Ε.Ε.
- Δυνατότητα παροχής πιστοποίησης επιπέδου γλωσσομάθειας και γνώσεων Πληροφορικής σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο.
- Σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της διαφορετικότητας και της πολιτισμικής ετερότητας στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας.
- Παροχή εκπαίδευσης σε ολοένα και υψηλότερο επίπεδο, λόγω των ραγδαίων επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων.
- Προώθηση της διά βίου εκπαίδευσης για τη διαρκή αναβάθμιση της γνώσης.

- Έμφαση στα ποιοτικά στοιχεία καθώς και στη διασφάλιση της συνοχής και της αλληλεπίδρασης των παραμέτρων ποιότητας της εκπαίδευσης.
- Η ανάγκη περιορισμού της σχολικής αποτυχίας και της μαθητικής διαρροής.
- Η έξαρση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων.
- Το καταναλωτικό πρότυπο ζωής και οι επιπτώσεις του στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον.
- Η αύξηση του ποσοστού των αποφοίτων του Γυμνασίου που φοιτούν στο Λύκειο και η ανομοιογένεια του μαθητικού πληθυσμού.
- Η πίεση που ασκείται στο εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς μεγάλος αριθμός αποφοίτων Λυκείου επιθυμεί να εισαχθεί στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.
- Η συρρίκνωση του ελεύθερου χρόνου των μαθητών, σχολείο που «πνίγει» τους μαθητές.

II. ΣΧΟΛΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

1. Όλα τα σχολικά βιβλία διατίθενται δωρεάν σε όλους τους μαθητές της επικράτειας και σε όλες τις βαθμίδες.
2. Εναλλακτικό βιβλίο (πολλαπλό) σε συνδυασμό συμβατικού (έντυπου) αλλά και ηλεκτρονικού βιβλίου (βιβλίο του μαθητή και φάκελος του μαθήματος και υλικό για τον εκπαιδευτικό (βιβλίο εκπαιδευτικού, υποστηρικτικό υλικό έντυπο και ηλεκτρονικό κτλ.).
3. Κατάλογος εγκεκριμένων διδακτικών πακέτων για κάθε αντικείμενο. Η τελική επιλογή από τον κατάλογο γίνεται, σε κάθε σχολική μονάδα, από τους εκπαιδευτικούς της ειδικότητας οι οποίοι εισηγούνται σχετικά στον Σύλλογο των Διδασκόντων.
4. Ύπαρξη μέσα στην σχολική τάξη, σε συγκεκριμένο χώρο **αντιτύπων και των υπολοίπων εγκεκριμένων διδακτικών πακέτων**, ώστε να χρησιμοποιούνται αυτά ανάλογα με τις ανάγκες διδασκαλίας των επιμέρους θεμάτων. **Σε όλους τους μαθητές χορηγείται το σύνολο των διδακτικών πακέτων κατά μάθημα (με εξαίρεση το βιβλίο του εκπαιδευτικού) και σε ηλεκτρονική μορφή (DVD), ενώ τα βιβλία αναφοράς χορηγούνται μόνο ηλεκτρονικά.**
5. ΑΠΣ σχεδιασμένα και για τις ανάγκες των ΑΜΕΑ και βιβλία κατάλληλα και για τα ΑΜΕΑ.
6. Συγγραφή των σχολικών βιβλίων από φυσικά πρόσωπα ή ομάδες φυσικών προσώπων ή εκδοτικούς οίκους, με βάση τα Α.Π.Σ, και τις ειδικές προδιαγραφές του Π.Ι. (πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος).
7. Τελική αξιολόγηση των βιβλίων από το Π.Ι. με κριτήρια γνωστά στους υποψήφιους συγγραφείς (περιεχόμενο, δομή, παρουσίαση, αισθητική ποιότητα και την εικονογράφηση κτλ.).
  - «**Βιβλίο του Μαθητή**»: ευσύνοπτο, ουσιαστικές και αναγκαίες γνώσεις που πρέπει να αποκτήσει ο μαθητής στη συγκεκριμένη τάξη. Δυνατότητα εκτύπωσής του και σε τεύχη, ύπαρξη ένθετων και αποσπώμενων σελίδων ασκήσεων και δραστηριοτήτων κτλ.
  - **Φάκελος του μαθήματος**: έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό, που μπορεί να εμπλουτίζεται, να ανανεώνεται και να επικαιροποιείται

(σχέδια μαθήματος, ποικίλο υποστηρικτικό υλικό/παράλληλα κείμενα, χρήση και αξιοποίηση της βιβλιοθήκης, των εργαστηρίων κ.ά.).

- **Φάκελος με υποστηρικτικό υλικό για τον εκπαιδευτικό** (έντυπο και ηλεκτρονικό) που μπορεί να εμπλουτίζεται και να επικαιροποιείται.
  - **Περιεχόμενο** σχολικών βιβλίων σύμφωνα με τα εγκεκριμένα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών.
  - **Γλώσσα** των σχολικών βιβλίων σωστή, λιτή, κατανοητή, ελκυστική. Επιστημονική ορολογία ακριβής.
8. **Διεύρυνση του θεσμού των σχολικών βιβλιοθηκών**, και συστηματική λειτουργία τους.
  9. **Πιλοτική εφαρμογή του εναλλακτικού βιβλίου για όλα τα γνωστικά αντικείμενα** Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης
  10. **Προμήθεια των βιβλίων από τα σχολεία.**
  11. **Παρατηρητήριο για την Ποιότητα στην Εκπαίδευση στο Π.Ι. - συστηματική έρευνα για το Σχολικό Βιβλίο.**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Πρόταση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου για το σχεδιασμό και την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗ
ΜΟΡΦΩΤΙΚΗ ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΝ ΔΙΑΛΟΓΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

**ΠΡΟΤΑΣΗ
ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ
ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ**

ΑΘΗΝΑ 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

1. Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις..... 3
2. Σκοποί και στόχοι της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου.....4
3. Μοντέλα και μορφές αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου.....5
4. Το ισχύον ελληνικό θεσμικό πλαίσιο..... 6
5. Επιπτώσεις από την έλλειψη αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου.....7
6. Τάσεις και φορείς της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου..... 8

B. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΡΧΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ...11

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ..... 17

A. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

1. Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις

Η εννοιολογική αποσαφήνιση του όρου **εκπαιδευτικό έργο** έχει απασχολήσει ιδιαίτερα τους ερευνητές και μέχρι σήμερα ο όρος έχει προσλάβει διάφορες σημασίες ανάλογα με την οπτική γωνία από την οποία διερευνήθηκε το περιεχόμενό του. Βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα των εννοιολογικών αποσαφηνίσεων που έχουν διατυπωθεί είναι η συσχέτισή τους με όλους τους παράγοντες που αφορούν στο ευρύτερο θεσμικό πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος, τη σχολική μονάδα και το έργο των συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική πράξη. Πρόκειται για σύνθετη διαδικασία στην οποία εμπλέκονται όλες οι παράμετροι της εκπαίδευσης, από την εκπαιδευτική νομοθεσία και τα προγράμματα σπουδών/σχολικά εγχειρίδια μέχρι τον εκπαιδευτικό και τον μαθητή. Υπό την έννοια αυτή, μπορεί να θεωρηθεί ότι το εκπαιδευτικό έργο συντελείται τόσο σε επίπεδο εκπαιδευτικού συστήματος (μακροεπίπεδο) όσο και σε επίπεδο σχολικής μονάδας και σχολικής τάξης (μικροεπίπεδο).

Κατ' αναλογία, ο όρος **αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου** αφορά στη συστηματική διαδικασία ελέγχου του βαθμού στον οποίο επιτυγχάνονται οι εκπαιδευτικοί στόχοι που απορρέουν τόσο από το ιδεώδες της Αγωγής όσο και από τις ανάγκες ένταξης των εκπαιδευομένων στο εκάστοτε κοινωνικοπολιτισμικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο. Η διαδικασία αυτή είναι συστημικού χαρακτήρα και περιλαμβάνει τις εξής θεματικές περιοχές/παραμέτρους:

- Διαθέσιμα μέσα – πόροι
- Προγράμματα Σπουδών και εκπαιδευτικό υλικό
- Έμφυχο δυναμικό
- Διοικητικό πλαίσιο
- Θεσμικό πλαίσιο
- Παιδαγωγικό κλίμα
- Διδακτική – μαθησιακή διαδικασία
- Εκπαιδευτικά επιτεύγματα

Η **αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου** επικεντρώνεται στην ανίχνευση/εντοπισμό των παραγόντων που εμποδίζουν την ενδεχόμενη μη ικανοποιητική επίτευξη των επιδιωκόμενων εκπαιδευτικών σκοπών και στόχων και στην παρακολούθηση του εκπαιδευτικού συστήματος έτσι ώστε, αφού μελετηθούν τα δεδομένα, να εξασφαλιστεί μέσω της ανατροφοδότησης η δυνατότητα παρεμβάσεων με στόχο:

- τη βελτίωση και τη διασφάλιση της ποιότητας της εκπαίδευσης,
  - την επιτυχία της εφαρμογής του εκπαιδευτικού προγραμματισμού,
  - τη μεγαλύτερη δυνατή αξιοποίηση των ανθρώπινων κυρίως πόρων,
  - τον εμπλουτισμό των εκπαιδευτικών μέσων,
  - την ενίσχυση της συμμετοχής των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία,
  - την ανίχνευση τόσο των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών όσο και των μορφωτικών αναγκών των μαθητών
- κ.λπ.

2. Σκοποί και στόχοι της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου

Οι γενικότεροι σκοποί της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου είναι:

- η αποτίμηση των προσπαθειών και η κινητοποίηση όλων των παραγόντων που μετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία με στόχο την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού αποτελέσματος συνολικά,
- η βελτίωση και η ποιοτική αναβάθμιση όλων των συντελεστών της εκπαιδευτικής διαδικασίας,
- η συνεχής ανατροφοδότηση και βελτίωση της παιδαγωγικής επικοινωνίας και η δημιουργία σχέσεων, ποιοτικής φύσης, ανάμεσα στους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ειδικότερα, με την αξιολόγηση επιδιώκονται, μεταξύ άλλων, και οι παρακάτω στόχοι:

- η συνεχής βελτίωση της διδακτικής πρακτικής μέσα στην τάξη και η διαρκής επιστημονική, επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού,

- η αναβάθμιση της ποιότητας της σχολικής ζωής, η επιτάχυνση της υλοποίησης του εκπαιδευτικού προγράμματος και η άμβλυση των ανισοτήτων μεταξύ των διαφόρων σχολικών μονάδων,
- ο περιορισμός της γραφειοκρατίας με την ταχύτερη μετάδοση των πληροφοριών και την αποτελεσματικότερη διοίκηση και λειτουργία των σχολικών μονάδων,
- ο εντοπισμός των δυνατοτήτων και των αδυναμιών του εκπαιδευτικού συστήματος,
- η διασφάλιση της δυνατότητας έγκαιρης και ισότιμης πρόσβασης όλων των μαθητών στην εκπαιδευτική διαδικασία και γενικότερα η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών,
- η ενθάρρυνση της συμμετοχής του εκπαιδευτικού προσωπικού στις διαδικασίες εισαγωγής, αποδοχής και προώθησης των εκπαιδευτικών αλλαγών,
- η καλλιέργεια «κουλτούρας αξιολόγησης», ώστε η αξιολόγηση να αντιμετωπίζεται ως διαδικασία ανατροφοδότησης και ενίσχυσης του εκπαιδευτικού έργου,
- η ερμηνεία και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της αξιολογικής διαδικασίας με στόχο τη βελτίωση του επιστημονικού και επαγγελματικού προφίλ του εκπαιδευτικού προσωπικού και της εικόνας του σχολείου προς την κοινωνία,
- η ανάδειξη των ηγετικών και κοινωνικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων εκείνων των εκπαιδευτικών που μπορούν να παίξουν πρωταγωνιστικό ρόλο σε θέσεις- κλειδιά στην εκπαίδευση (στελέχη εκπαίδευσης κ.λπ.).

3. Μοντέλα και μορφές αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου

Τα μοντέλα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου είναι:

- το **τεχνοκρατικό μοντέλο αξιολόγησης**, το οποίο υιοθετεί κυρίως τη φιλοσοφία της ποσοτικής αξιολόγησης,

- το **ανθρωπιστικό – πλουραλιστικό μοντέλο**, το οποίο υιοθετεί σχεδόν αποκλειστικά τις αρχές της ποιοτικής αξιολόγησης.

Με γνώμονα τον φορέα της αξιολόγησης, οι μορφές αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου διακρίνονται ως εξής:

- **Εξωτερική αξιολόγηση**

Η *εξωτερική αξιολόγηση*, η οποία μπορεί να γίνει σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, πραγματοποιείται από φορείς που δεν έχουν άμεση συμμετοχή στις σχολικές δραστηριότητες και ανήκουν συνήθως στις ανώτερες βαθμίδες της διοίκησης. Οι τύποι της εξωτερικής αξιολόγησης που εφαρμόζονται στα διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα είναι η **επιθεώρηση**, η **παρακολούθηση του εκπαιδευτικού συστήματος** και οι **εντοπισμένες μελέτες αξιολόγησης**.

- **Εσωτερική αξιολόγηση**

Η *εσωτερική αξιολόγηση* διενεργείται από τους παράγοντες που ανήκουν στον οργανισμό ο οποίος αξιολογείται. Η εσωτερική αξιολόγηση διακρίνεται σε **ιεραρχική εσωτερική αξιολόγηση** και σε **συλλογική εσωτερική αξιολόγηση ή αυτοαξιολόγηση**.

Κυριότερες μέθοδοι της εσωτερικής αξιολόγησης είναι οι εξής:

- Συμμετοχική αξιολόγηση
- Ενδυναμωτική αξιολόγηση
- Διοίκηση ολικής ποιότητας
- Έρευνα δράσης
- Ενεργός έρευνα

Με γνώμονα τον χρόνο κατά τον οποίο διεξάγεται η αξιολόγηση, διακρίνονται οι εξής μορφές:

- Αρχική
- Διαγνωστική
- Διαμορφωτική
- Τελική

4. Το ισχύον ελληνικό θεσμικό πλαίσιο

Με τον Νόμο 1566/85 για τον εκσυγχρονισμό της δομής και της λειτουργίας της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, ο όρος *αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου* καθιερώθηκε επίσημα από την Πολιτεία. Στο Σχέδιο Π.Δ. 140/1988 σημειώνεται ότι με τον όρο αυτό νοείται η συνεκτίμηση του συλλογικού και συμμετοχικού έργου των εκπαιδευτικών σε συγκεκριμένους σχολικούς χώρους, ενώ στο Π.Δ. 320/1993 ως αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου νοείται η εκτίμηση της απόδοσης της παρεχόμενης εκπαίδευσης γενικά. Ο Νόμος 2525/1997 ορίζει ότι ως αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης νοείται η διαδικασία αποτίμησης της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης και του βαθμού υλοποίησης των σκοπών και των στόχων της, όπως αυτοί καθορίζονται από την ισχύουσα νομοθεσία. Στον Νόμο 2986/2002, που αφορά στην Οργάνωση των περιφερειακών υπηρεσιών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και σε άλλες διατάξεις, το εκπαιδευτικό έργο συνδέεται με τη σχολική μονάδα, ενώ η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού αναφέρεται ως ξεχωριστή διαδικασία. Ειδικότερα, στον συγκεκριμένο νόμο η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου επισημαίνεται ότι συμβάλλει στον εκδημοκρατισμό και την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης -και της κοινωνίας-, δεδομένου ότι η ισόρροπη ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή και η πρόσβαση στη γνώση αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για την άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων. Τέλος, σύμφωνα με τον Νόμο 2986/2002, ορίζονται ως φορείς αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας (Κ.Ε.Ε.) και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (Π.Ι.).

5. Επιπτώσεις από την έλλειψη αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου

Παρά τις κατά καιρούς νομοθετικές ρυθμίσεις, το ζήτημα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου παραμένει μετέωρο και, εν πολλοίς, άλυτο. Στη χώρα μας, η εμπειρία του επιθεωρητισμού (τεχνοκρατικό

μοντέλο εξωτερικής αξιολόγησης), η οποία κυριάρχησε μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '80, λειτούργησε ως τροχοπέδη στην προώθηση και εφαρμογή σύγχρονων μορφών αξιολόγησης, αφού συνέβαλε στο να ταυτιστεί η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού.

Ειδικότερα, η έλλειψη αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου στα ελληνικά εκπαιδευτικά πράγματα έχει αρνητικές επιπτώσεις:

- στην παρακολούθηση των εκπαιδευτικών αλλαγών που συντελούνται στην Ευρώπη και τον κόσμο,
- στην επίτευξη των στόχων που αναφέρονται στη σύγκλιση των εκπαιδευτικών πολιτικών στις χώρες της Ε.Ε.,
- στην υποχρέωση λογοδοσίας προς το κοινωνικό σύνολο για τη σωστή αξιοποίηση των οικονομικών πόρων που διατίθενται για την εκπαίδευση,
- στην τεκμηρίωση της διαπίστωσης των γενικότερων αδυναμιών του εκπαιδευτικού συστήματος,
- στην προσπάθεια βελτίωσης και ποιοτικής αναβάθμισης όλων των συντελεστών της εκπαιδευτικής διαδικασίας και στην άμεση παρέμβαση με σκοπό την επίλυση των προβλημάτων,
- στην ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής έρευνας και του συστήματος γενικότερα, με συνέπεια την αναποτελεσματική διάθεση και την ανεπαρκή αξιοποίηση των πόρων (ανθρώπινων και υλικών) που διατίθενται για την εκπαίδευση,
- στην προσπάθεια περιορισμού της γραφειοκρατίας στο ισχύον ανελαστικό και συγκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα,
- στην ενίσχυση της εκπαιδευτικής αυτονομίας είτε σε μακροεπίπεδο (εθνικό/περιφερειακό) είτε σε μικροεπίπεδο (τοπικό/σχολική μονάδα),
- στην προσπάθεια άμβλυνσης των ανισοτήτων ανάμεσα στις σχολικές μονάδες,
- στην επίτευξη αμφίδρομης επικοινωνίας ανάμεσα στο σχολείο και την κοινωνία,

- στην εκτίμηση των επιμορφωτικών αναγκών των εκπαιδευτικών με στόχο τη βελτίωση της εκπαιδευτικής πρακτικής ανάλογα με τις εκάστοτε περιστάσεις,
- στην επιστημονική, επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών,
- στην ενίσχυση του ενδιαφέροντος των εκπαιδευτικών, οι οποίοι δεν ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργά στη λήψη αποφάσεων που αφορούν σε καινοτομίες στην εκπαίδευση,
- στην ανάδειξη των στελεχών της εκπαίδευσης με αξιοκρατικό τρόπο, αφού, σύμφωνα με το ισχύον καθεστώς, η επιλογή τους στηρίζεται σε τυπικά κυρίως προσόντα και όχι στην αποτελεσματικότητα του έργου τους,
- στη διαμόρφωση του σωστού παιδαγωγικού κλίματος ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τα στελέχη της εκπαίδευσης
κ.λπ.

6. Τάσεις και φορείς της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου

Στον ευρωπαϊκό χώρο, τα τελευταία χρόνια, η **συμμετοχική εσωτερική αξιολόγηση** κερδίζει όλο και περισσότερο έδαφος στην εκπαίδευση. Η αντίληψη ότι κάθε σχολείο έχει το δικό του προφίλ και το γεγονός ότι στο σχολείο αναπτύσσεται από τα άτομα και τις ομάδες που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία μια πολυπαραγοντική δυναμική οδήγησαν στην υιοθέτηση μιας νέας φιλοσοφίας αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου, η οποία δίνει έμφαση όχι τόσο στην αξιολόγηση των προσώπων αλλά στη συστημική αξιολόγηση της σχολικής μονάδας. **Οι δείκτες και τα κριτήρια για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου** διαμορφώνονται από κοινού, ως έναν βαθμό, τόσο από τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία (σύλλογοι διδασκόντων, γονέων, μαθητικές κοινότητες κ.λπ.) όσο και από τους εκπροσώπους της τοπικής κοινωνίας. Βέβαια, ο βαθμός εμπλοκής του κάθε προσώπου ή φορέα προσδιορίζεται κατά περίπτωση επί τη βάση των αποτελεσμάτων/συμπερασμάτων που προκύπτουν κάθε φορά από έρευνες και από την εφαρμογή αντίστοιχων πιλοτικών προγραμμάτων.

Στην **εσωτερική αξιολόγηση της σχολικής μονάδας** εμπλέκονται όλοι οι παράγοντες που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με αυτήν (εκπαιδευτικοί, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό του σχολείου, σχολικός σύμβουλος, κριτικός φίλος¹, μαθητές, διοίκηση και γονείς), οι οποίοι καλούνται να αξιοποιήσουν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης. Ειδικότερα, η αυτοαξιολόγηση αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της καθημερινότητας του σχολείου, αντανakλά τις ιδιαιτερότητές του και την κουλτούρα που αναπτύσσει, προβάλλοντας ηθικά κυρίως κίνητρα και θέτοντας ως στόχο τόσο τη διερεύνηση τρόπων βελτίωσης της ίδιας της σχολικής μονάδας όσο και την αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Αν και η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης σε κάθε σχολείο είναι μοναδική, δεν αποκλείεται όμως η διαμόρφωση ενός κοινού πλαισίου αρχών, το οποίο μπορεί να μετασχηματίζεται ανάλογα με τις εκάστοτε εκπαιδευτικές ανάγκες.²

Βασικά στοιχεία κάθε πλαισίου εσωτερικής αξιολόγησης είναι:

- η ενιαία φιλοσοφία,
- οι κατευθυντήριοι άξονες,
- τα κριτήρια αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου που διαμορφώνονται ως αποτέλεσμα διαπραγμάτευσης ανάμεσα στους συμμετέχοντες και αποτελούν βασική προϋπόθεση διασφάλισης της ποιότητας,
- η οργάνωση των διαδικασιών της αξιολόγησης και
- οι μέθοδοι και τα εργαλεία της αξιολόγησης (συνεντεύξεις, ερωτηματολόγιο, επισκόπηση [survey], ανάλυση κειμένων/τεκμηρίων, προσωπικά ημερολόγια, μαγνητοφώνηση, βιντεοσκόπηση, φωτογράφιση).

Σε αρκετές περιπτώσεις φαίνεται πως υιοθετείται και **ο συνδυασμός εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης στο πλαίσιο της σχολικής**

¹ Ο όρος έχει υιοθετηθεί στο πλαίσιο της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας και αναφέρεται στο πρόσωπο το οποίο υποστηρίζει σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο τη διαδικασία αυτοαξιολόγησης.

² Είναι αυτονόητο ότι σε αυτό το πλαίσιο αρχών συμπεριλαμβάνεται και η αναγκαιότητα για εκπαιδευτική ένταξη των μαθητών με ΕΕΑ, των ΑμεΑ κ.λπ. (βλ. Ευρυδίκη, Ευρωπαϊκή βάση δεδομένων: www.eurydice.org [ημ. πρόσβασης Μάιος 2009], Υπουργείο Παιδείας της Φινλανδίας: www.edu.fi, Υπουργείο Παιδείας της Γαλλίας: www.education.gouv.fr).

μονάδας, ο οποίος βασίζεται στην αντίληψη ότι ουσιαστικές αλλαγές στα σχολεία δεν μπορούν να δρομολογηθούν με διαδικασίες που έχουν φορά μόνον «από πάνω προς τα κάτω» (top-down process), αλλά κυρίως με διαδικασίες που ξεκινούν και αναπτύσσονται στα σχολεία (bottom-up process) και υποστηρίζονται από ανώτερα θεσμικά όργανα. Ο συνδυασμός εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης της σχολικής μονάδας μπορεί να έχει θετικά αποτελέσματα, αφού οι δύο αξιολογήσεις αλληλοσυμπληρώνονται ενισχύοντας έτσι την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων τους.³ Το σημείο ισορροπίας ανάμεσα στην εσωτερική και την εξωτερική αξιολόγηση εξαρτάται από τον βαθμό αποκέντρωσης του εκπαιδευτικού συστήματος.

Στην Ελλάδα, κατά το διάστημα 1997-1999, συντάχθηκε ένας *Οδηγός Αξιολόγησης* και πραγματοποιήθηκαν δύο πιλοτικές εφαρμογές για την αξιολόγηση του έργου της σχολικής μονάδας.⁴

- Η πρώτη εφαρμογή με τίτλο *Πειραματικό Πρόγραμμα: Εσωτερική Αξιολόγηση και Προγραμματισμός του Εκπαιδευτικού Έργου στη Σχολική Μονάδα* έγινε στο πλαίσιο έργου του Π.Ι. που αφορούσε στην επεξεργασία ενός συστήματος αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα στους τομείς των δεδομένων, των διαδικασιών και των αποτελεσμάτων.
- Η δεύτερη εφαρμογή έγινε στο πλαίσιο του *Ευρωπαϊκού Πιλοτικού Προγράμματος για την Αξιολόγηση της Ποιότητας της Εκπαίδευσης*,⁵

³ Η συνύπαρξη εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης μπορεί να πάρει τρεις μορφές:

α) *Παράλληλη μορφή*. Το σχολείο και η ομάδα εξωτερικής αξιολόγησης διενεργούν ξεχωριστά τις αξιολογήσεις τους. Έπειτα μπορούν να παραβάλουν τα αποτελέσματα και να εξαγάγουν συμπεράσματα.

β) *Διαδοχική μορφή*. Η σχολική μονάδα διενεργεί εσωτερική αξιολόγηση και στη συνέχεια η ομάδα της εξωτερικής αξιολόγησης χρησιμοποιεί τα αποτελέσματα της εσωτερικής ως βάση για τη δική της αξιολόγηση ή το αντίστροφο.

γ) *Συνεργατική μορφή*. Οι δύο ομάδες (εξωτερικής και εσωτερικής αξιολόγησης) συζητούν τη διαδικασία της αξιολόγησης και διαπραγματεύονται τα κριτήρια ποιότητας που θα χρησιμοποιηθούν, λαμβάνοντας υπόψη τα διαφορετικά κίνητρά τους και τις διαφορετικές οπτικές γωνίες από τις οποίες μπορούν να εξετάσουν τη σχολική μονάδα.

⁴ Ο *Οδηγός Αξιολόγησης* συντάχθηκε στο πλαίσιο εφαρμογής του Νόμου 2525/1997 με πρωτοβουλία του Π.Ι. και περιελάμβανε επιμέρους δείκτες ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου σε τέσσερις τομείς: διαχείριση και αξιοποίηση πόρων, σχέσεις-κλίμα, εκπαιδευτικές διαδικασίες, εκπαιδευτικά αποτελέσματα (επιστημονικός υπεύθυνος: Δ. Ματθαίου).

στο οποίο έλαβαν μέρος 5 σχολικές μονάδες από την Ελλάδα, σε σύνολο 101 από 17 ευρωπαϊκές χώρες. Στο πλαίσιο του προγράμματος αυτού πραγματοποιήθηκε εσωτερική αξιολόγηση των σχολικών μονάδων που συμμετείχαν σε τέσσερις τομείς: εκπαιδευτικά επιτεύγματα, διαδικασίες σε επίπεδο τάξης, διαδικασίες σε επίπεδο σχολείου και σχολικό περιβάλλον. Είναι, πάντως, χαρακτηριστικό ότι τα παραπάνω προγράμματα καθώς και το πρόγραμμα με τίτλο *Ηγεσία για τη Μάθηση*, το οποίο συνεχίζεται ως προέκταση της δεύτερης εφαρμογής,⁶ αποτελούν τη μόνη απόπειρα εσωτερικής αξιολόγησης της σχολικής μονάδας σε εξέλιξη στον ελληνικό χώρο.

B. ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΡΧΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Οι τάσεις στην Ε.Ε. και διεθνώς φαίνεται ότι ευνοούν περισσότερο την πρακτική της **αξιολόγησης της σχολικής μονάδας** με έμφαση στην **αυτοαξιολόγηση**. Συζητείται, επίσης, συχνά η λεγόμενη «μετα-αξιολόγηση», η οποία αποτελεί συνδυασμό εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης. Στόχος της είναι α) η βελτίωση της σχολικής μονάδας μέσω της αυτοαξιολόγησης που διεξάγεται στο πλαίσιο της εσωτερικής αξιολόγησης και β) η διασφάλιση της ποιότητας της εσωτερικής αξιολόγησης και του εκπαιδευτικού έργου γενικότερα μέσω της εξωτερικής αξιολόγησης.

Στη χώρα μας εφαρμόζεται ένα είδος αξιολόγησης της σχολικής μονάδας, το οποίο όμως συνιστά στείρα συγκεντρωτική, γραφειοκρατική και ιεραρχική διαδικασία: καταγράφει απλώς με γραμμικό τρόπο (τεχνοκρατικό μοντέλο) στατιστικά στοιχεία που αφορούν σε πόρους και μέσα της

---

⁵ Υπεύθυνος του προγράμματος ήταν ο J. MacBeath.

⁶ Υπεύθυνος του προγράμματος είναι ο D. Frost.

εκπαίδευσης.⁷ Κατά συνέπεια, ο βαθμός αποτελεσματικής λειτουργίας της σχολικής μονάδας αξιολογείται με γενικά κριτήρια που σχετίζονται κυρίως με τη διοικητική και την οργανωτική δομή της. Η διαδικασία αυτή δεν είναι κατ' ουσίαν αξιολογική, δεν επιτρέπει στις σχολικές μονάδες να λάβουν ανατροφοδότηση και να αξιοποιήσουν τα αποτελέσματά της.

Ως εκ τούτου προτείνεται:

- Να ξεκινήσει ένας ουσιαστικός και ειλικρινής **διάλογος** ανάμεσα σε όλους τους συμμετέχοντες στην εκπαιδευτική διαδικασία με στόχο να υπάρξει μια βαθιά **συναίνεση** στο κοινωνικό σώμα για τη διαμόρφωση μιας συνεκτικής διαδικασίας αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου. Ένα σύγχρονο σύστημα αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου, πέρα από την εξασφάλιση της συνοχής και της συνέργειας όλων των παραμέτρων της εκπαίδευσης, χρειάζεται να διασφαλίζει την **εγκυρότητα**, την **αξιοπιστία** και την **αντικειμενικότητα της αξιολόγησης**. Αυτό, άλλωστε, ανταποκρίνεται στο **αίτημα για λογοδοσία προς το κοινωνικό σύνολο** σχετικά με την ποιότητα σπουδών και την ορθολογική αξιοποίηση των ανθρώπινων και των υλικών πόρων.
- Να υπάρξει συστηματική **ενημέρωση** και συμμετοχικού χαρακτήρα **επιμόρφωση** των εκπαιδευτικών και των στελεχών της εκπαίδευσης σχετικά με τις σύγχρονες εξελίξεις στον τομέα της αξιολόγησης και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της στην καθημερινή επαγγελματική τους πρακτική. Η δημιουργία μιας εσωτερικής «**κουλτούρας αξιολόγησης**» σε κάθε σχολική μονάδα, ως διαδικασίας ενίσχυσης της εκπαιδευτικής αυτονομίας και γενικότερα του εκπαιδευτικού έργου, μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση και τον σαφή προσδιορισμό κριτηρίων και διαδικασιών αξιολόγησης με συμμετοχικές διαδικασίες.
- Η αξιολόγηση «από μέσα προς τα έξω», δηλαδή η **αυτοαξιολόγηση της σχολικής μονάδας**, θα μπορούσε να αποτελέσει ένα πρώτο

⁷ Σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, στο τέλος κάθε σχολικής χρονιάς ο Διευθυντής της σχολικής μονάδας καταγράφει κυρίως στατιστικά στοιχεία σχετικά με το ανθρώπινο δυναμικό (μαθητές, τμήματα, τάξεις κ.λπ.), τις υποδομές (κτήρια, εργαστήρια κ.λπ.) και τους πόρους (χρηματοδότηση κ.λπ.)

βήμα ανάδειξης των δυνατοτήτων της και εντοπισμού των αδυναμιών της. Με την ανατροφοδότηση η σχολική μονάδα θα στοχεύει στην αυτοβελτίωσή της, διασφαλίζοντας παράλληλα τη **συλλογικότητα, τη συμμετοχικότητα και τον δημοκρατικό χαρακτήρα της όλης διαδικασίας**, στην οποία πρωταγωνιστικό ρόλο παίζει ο Σύλλογος Διδασκόντων.

- Ο συνδυασμός της αυτοαξιολόγησης με ένα είδος εξωτερικής αξιολόγησης θα μπορούσε να πιστοποιεί, σε δεύτερο επίπεδο, την εικόνα των δυνατοτήτων της σχολικής μονάδας, δηλαδή να διασφαλίζει την ποιοτική διάσταση της ίδιας της αυτοαξιολόγησης. Η δημιουργία ενός **Παρατηρητηρίου για την Ποιότητα στην Εκπαίδευση**⁸ θα συνέβαλλε αποφασιστικά προς αυτή την κατεύθυνση. Στο Παρατηρητήριο θα μπορούσαν να δημιουργηθούν βάσεις δεδομένων, οι οποίες θα ενημερώνονται συνεχώς με εισροές στοιχείων κυρίως από την αυτοαξιολόγηση των σχολικών μονάδων, με στόχο την ανατροφοδότηση, τη λήψη αποφάσεων και σε τελική ανάλυση τη βελτίωση του συστήματος. Επίσης, προς την κατεύθυνση αυτή, δηλαδή τη διασταύρωση των στοιχείων/δεδομένων που θα προκύπτουν από την αυτοαξιολόγηση των σχολικών μονάδων, θα συνέβαλλε και η άντληση στοιχείων από επιτόπιες έρευνες, οι οποίες μπορούν να πραγματοποιούνται δειγματοληπτικά ή όπου κριθεί αναγκαίο, ανάλογα με τις εκάστοτε εκπαιδευτικές ανάγκες.
- Κρίνεται απαραίτητη η δημιουργία, μέσα στο ίδιο το Παρατηρητήριο, ενός πλαισίου παρακολούθησης της προόδου των εκπαιδευτικών διαδικασιών σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο όσον αφορά στην ενημέρωση των δεικτών ποιότητας (indicators) και στην επίτευξη των στόχων αναφοράς (benchmarks), καθώς τα στοιχεία αυτά συνιστούν ταυτόχρονα και τις επιμέρους παραμέτρους του εκπαιδευτικού έργου. Κατά τον τρόπο αυτό, καθίσταται εφικτή κάθε είδους παρέμβαση και

⁸ Σημειώνεται ότι το Π.Ι. διαθέτει ανάλογη εμπειρία, αφού ήδη λειτουργεί σε αυτό Παρατηρητήριο για τη Σχολική Διαρροή, το οποίο διερευνά κυρίως τις παραμέτρους που σχετίζονται με τη σχολική διαρροή στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Κατά ανάλογο τρόπο, ένα Παρατηρητήριο για την Ποιότητα στην Εκπαίδευση, που θα παρακολουθεί, θα αξιολογεί και θα υποστηρίζει το εκπαιδευτικό έργο γενικότερα, θα μπορούσε να συμβάλει στη διαμόρφωση ενός πλαισίου χάραξης εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής η οποία θα λαμβάνει υπόψη τη φιλοσοφία της σύγκλισης των εκπαιδευτικών πολιτικών των χωρών της Ε.Ε.

σε ανώτερο θεσμικό επίπεδο, με στόχο την υποστήριξη λήψης αποφάσεων και χάραξης κοινής εκπαιδευτικής πολιτικής στα κράτη - μέλη της Ε.Ε.

Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου αναφέρεται, όπως ήδη σημειώσαμε,⁹ σε ένα ευρύ πλαίσιο θεματικών περιοχών και αντίστοιχων δεικτών ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου. Ενδεικτικά μπορεί να γίνει αναφορά σε ορισμένους δείκτες που έχουν ιδιαίτερη σημασία για τη διασφάλιση της ποιότητας της εκπαίδευσης, όπως είναι η υλικοτεχνική υποδομή, η διάθεση των οικονομικών πόρων, τα Προγράμματα Σπουδών και τα σχολικά εγχειρίδια, το εκπαιδευτικό, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό, η αξιοποίηση του έμπυχου δυναμικού, η ποιότητα της διδασκαλίας και της μάθησης σε συνδυασμό με την αξιολόγηση του μαθητή, το «άνοιγμα» του σχολείου στην κοινωνία, τα επίπεδα συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία, ο συντονισμός της σχολικής ζωής, η διαμόρφωση και εφαρμογή του σχολικού προγράμματος, η φοίτηση και η διαρροή των μαθητών, η ατομική και κοινωνική τους ανάπτυξη κ.λπ.

Κρίνεται απαραίτητο να γίνει μια ευρεία συζήτηση μεταξύ των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία σε σχέση με τη διαμόρφωση των κριτηρίων αξιολόγησης του μαθητή. Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στην ανάπτυξη ικανοτήτων εφαρμογής γνώσεων καθώς και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων και στάσεων. Τα παραπάνω θεωρούνται προαπαιτούμενα τόσο για την ομαλή μετάβαση του μαθητή από τη μια βαθμίδα στην άλλη όσο και για την αρμονική του ένταξη στο εκάστοτε κοινωνικο-πολιτισμικό πλαίσιο.

Η αξιολόγηση του μαθητή μπορεί να λαμβάνει χώρα ανά τακτά χρονικά διαστήματα σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

Σημειώνεται ότι το πρόγραμμα PISA του ΟΟΣΑ θεωρείται το μοναδικό σύστημα αξιολόγησης που καλύπτει μεγάλο εύρος χωρών (60 χώρες) και γνωστικών αντικειμένων. Η μελέτη των στοιχείων που προκύπτουν από την

---

⁹ Βλ. Μέρος Α' του κειμένου: Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου/εννοιολογικές αποσαφηνίσεις, σελ. 3.

αξιολόγηση των μαθητών στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος μπορεί να δώσει πολύτιμα στοιχεία για τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό και την επιτυχή μετάβαση των μαθητών στις επόμενες βαθμίδες εκπαίδευσης. Για την επίτευξη αυτού του στόχου το ΡΙΖΑ σχεδιάζει την αξιολόγηση των ικανοτήτων των μαθητών στα παρακάτω πεδία:

1. να χρησιμοποιούν τη γλώσσα, τα σύμβολα, την επιστήμη και την τεχνολογία,

2. να διαχειρίζονται τη ζωή τους και να βρίσκουν τη θέση τους σε μία πολυπολιτισμική κοινωνία, αναγνωρίζοντας δικαιώματα και υποχρεώσεις τόσο για τον εαυτό τους όσο και για τους άλλους,

3. να συνεργάζονται αρμονικά (ομάδες εργασίας), να διαχειρίζονται και να επιλύουν αντιπαραθέσεις, να δημιουργούν και να διατηρούν προσωπικές σχέσεις, να σέβονται και να εκτιμούν αξίες, πιστεύω και πολιτισμούς.

Εξάλλου, από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην ανάπτυξη ανάλογων ικανοτήτων¹⁰ οι οποίες θεωρούνται αναγκαίες για την προσωπική ολοκλήρωση των μαθητών, την ανάπτυξη της ιδιότητας του ενεργού πολίτη, την κοινωνική τους ένταξη και απασχόληση.

Στο πλαίσιο αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου εντάσσεται και η **αξιολόγηση του έργου του εκπαιδευτικού** ως μία από τις παραμέτρους εκείνες που επηρεάζουν την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

- Η αξιολόγηση του έργου του εκπαιδευτικού θα μπορούσε να ενταχθεί στο πλαίσιο της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας, με εστίαση στο επιστημονικό, παιδαγωγικό, υπηρεσιακό και κοινωνικό έργο του εκπαιδευτικού. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η αξιολόγηση των νεοδιόριστων εκπαιδευτικών, αφού για τη μονιμοποίησή τους βαρύνουσα σημασία μπορεί να έχει η πιστοποίηση της εισαγωγικής τους επιμόρφωσης (βλ. σχετικά Πρόταση του Π.Ι. για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών, μέρος Β΄).

---

¹⁰ Το πλαίσιο αναφοράς της Ε.Ε. ορίζει οκτώ (8) βασικές ικανότητες: επικοινωνία στη μητρική γλώσσα, επικοινωνία σε ξένες γλώσσες, μαθηματική ικανότητα και βασικές ικανότητες στην επιστήμη και την τεχνολογία, ψηφιακή ικανότητα, μεταγνωστικές ικανότητες, κοινωνικές ικανότητες, επιχειρηματικότητα, πολιτισμική συνείδηση και έκφραση (βλ. Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. 18/12/06).

- Στην περίπτωση των εκπαιδευτικών που υπηρετούν ως **στελέχη της εκπαίδευσης** ή εκείνων που πρόκειται να διεκδικήσουν θέση στελέχους ενδείκνυται ένα πολυδιάστατο μοντέλο συνδυασμού εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του έργου τους. Συγκεκριμένα, η αξιολόγηση των εν ενεργεία και των υποψηφίων στελεχών θα μπορούσε να επικεντρωθεί στον βαθμό ανάδειξης των επιστημονικών, παιδαγωγικών, οργανωτικών και γενικότερα ηγετικών τους ικανοτήτων.¹¹ Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται η επιλογή τους με αμιγώς αξιοκρατικά κριτήρια. Ως ενδεικτικοί τρόποι αξιολόγησης εν προκειμένω αναφέρονται η αυτοαξιολόγηση (self-evaluation), η αμφίδρομη αξιολόγηση (top-down και bottom-up) σε σχέση είτε με τη σχολική μονάδα είτε με την περιφέρεια, η αξιολόγηση από συναδέλφους (peer evaluation/assessment), ο ατομικός φάκελος επιτευγμάτων (portfolio), η αξιολόγηση από εξωτερικό αξιολογητή, η αξιολόγηση από δευτεροβάθμιο όργανο σε περιπτώσεις ενστάσεων ή όπου παρουσιάζεται αδυναμία αντικειμενικής αποτίμησης όλων των πτυχών του έργου τους ή σε περίπτωση που η έκθεση αυτοαξιολόγησής τους αποκλίνει από τα δεδομένα που προκύπτουν από τους άλλους τρόπους αξιολόγησης κ.λπ.¹²
- Είναι αυτονόητο ότι το προτεινόμενο πλαίσιο αρχών και κανόνων για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου θα πρέπει να ανταποκρίνεται τόσο στις **πραγματικές ανάγκες της ελληνικής κοινωνίας και του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος** όσο και στα σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα. Αυτονόητο επίσης είναι ότι οι ιδιαιτερότητες του κάθε εκπαιδευτικού συστήματος υπαγορεύουν διαφοροποιήσεις ή και εναλλακτικές στρατηγικές, ανάλογα με την εκάστοτε εκπαιδευτική περίσταση. Ένα μοντέλο αξιολόγησης του

¹¹ Σημειώνεται ότι το πιλοτικό πρόγραμμα *Ηγεσία για τη Μάθηση*, το οποίο αποτελεί συνέχεια του *Ευρωπαϊκού Πιλοτικού Προγράμματος για την Αξιολόγηση της Ποιότητας της Εκπαίδευσης* προβάλλει τον εκπαιδευτικό ως εμπνευστή της όλης διαδικασίας και ως θετικό πρότυπο μίμησης.

¹² Σημειώνεται ότι στο Τμήμα Αξιολόγησης και Επιμόρφωσης του Π.Ι., σύμφωνα με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο (Ν. 2986/2002), υπάρχει πρόβλεψη σύστασης μέχρι και εβδομήντα (70) θέσεων παρέδρων επί θητεία διαφόρων ειδικοτήτων, έργο των οποίων αποτελεί η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και του έργου των εκπαιδευτικών. Το σώμα αυτό θα λειτουργεί και ως δευτεροβάθμιο όργανο κρίσης σε περίπτωση ενστάσεων.

εκπαιδευτικού έργου πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες της εκπαιδευτικής κοινότητας και της ελληνικής κοινωνίας και σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να εφαρμοστεί κάποιο σύστημα στη βάση υποθέσεων εργασίας ή συμπερασμάτων που έχουν εξαχθεί από την υλοποίηση ανάλογων πιλοτικών προγραμμάτων σε ξένες χώρες. Για τον λόγο αυτό, προτείνεται η εφαρμογή **πιλοτικού προγράμματος αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου** για ικανό χρονικό διάστημα, τριών περίπου ετών. Στο πρόγραμμα αυτό θα εφαρμοστούν όλες οι σύγχρονες τάσεις για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, προκειμένου να προσδιοριστούν με σαφήνεια οι όροι, οι συνθήκες και τα κριτήρια που θα διασφαλίζουν την αξιοπιστία του εγχειρήματος. Στο πρόγραμμα θα μπορούν να συμμετέχουν εθελοντικά σχολικές μονάδες από την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου προϋποθέτει τη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής και, ως εκ τούτου, για την εφαρμογή της απαιτείται τόσο η **συναίνεση των εμπλεκόμενων μερών** όσο και η **πολιτική βούληση**. Η αξιολόγηση δεν μπορεί και δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί για να «ενοχοποιήσει» ή να «ελέγξει» τους εκπαιδευτικούς αλλά για να υποστηρίξει όλες τις παραμέτρους του εκπαιδευτικού συστήματος. Για τον λόγο αυτό, δεν μπορεί παρά να αποτελεί μια βαθύτατα συμμετοχική διαδικασία, στην οποία εμπλέκονται όλοι όσοι μετέχουν στο εκπαιδευτικό έργο.¹³ Η αξιολόγηση περιλαμβάνει όλες τις παραμέτρους του εκπαιδευτικού συστήματος και σαφώς δεν πρέπει να περιορίζεται αποκλειστικά στον εκπαιδευτικό ή τον μαθητή. Ως ανατροφοδοτικός υποστηρικτικός μηχανισμός συνυφάνεται με την ίδια την ποιότητα της εκπαίδευσης και στοχεύει στη διαρκή βελτίωση και αναβάθμισή της. Έτσι, η αξιολόγηση -αποσυνδεδεμένη από τη λογική του στείρου συγκεντρωτικού και γραφειοκρατικού ελέγχου- συμβάλλει στην ενίσχυση της αυτονομίας του εκπαιδευτικού έργου και στην επίτευξη των στόχων ποιότητας ολόκληρου του εκπαιδευτικού συστήματος.

---

¹³ Εδώ συμπεριλαμβάνονται και όλοι οι επιστημονικοί φορείς της Εκπαίδευσης.

Γ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Νόμοι και Προεδρικά Διατάγματα

Νόμος 1566/1985
Νόμος 1304/1982
Νόμος 2525/1997
Νόμος 2986/2002
Π.Δ. 320/1993
Π.Δ. 140/1998
Υ.Α. Δ2-1938/1998
Σχέδιο Π.Δ. 140/1988

Μελέτες και άρθρα

- Αθανασίου, Λ. (1993). Η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού στο σχολείο. *Η Αμφισβήτηση των Εξετάσεων και των Βαθμών στο Σχολείο: Επιχειρήματα και Αντεπιχειρήματα*, 229-254. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Γκότοβος, Θ. (1984). *Κριτική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Πράξη*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Καλαϊτζοπούλου, Μ. (2001). *Ο εκπαιδευτικός ως στοχαζόμενος επαγγελματίας*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Καρατζιά-Σταυλιώτη, Ε. (1999). Σχολική αποτελεσματικότητα - Μια συγκριτική Οικονομική Προσέγγιση, *Μέντορας* 1, 49-76.
- Κασσωτάκης, Μ. (1992). Το αίτημα της αντικειμενικής αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και τα προβλήματά του. *Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου - Βασική κατάρτιση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*, 46-70. Αθήνα: Εκδοτικός Όμιλος Συγγραφέων – Καθηγητών.
- Κασσωτάκης, Μ. (2003). Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών, *Η λέσχη των εκπαιδευτικών*, 30, 3-8.
- Κατσαρού, Ε. & Δεδούλη, Μ. (2008). *Επιμόρφωση και αξιολόγηση στο χώρο της εκπαίδευσης*. Στο πλαίσιο του Γ'ΚΠΣ/ΕΠΕΑΕΚ II/ΕΝΕΡΓΕΙΑ 2.1.1/Κατηγορία Πράξεων 2.1.1.στ: «Επιμόρφωση Στελεχών Διοίκησης της Εκπαίδευσης». Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Κατσαρού, Ε. & Τσάφος, Β. (2001). Εφαρμόζοντας το Πειραματικό Πρόγραμμα «Εσωτερική Αξιολόγηση και Προγραμματισμός Έργου στη Σχολική Μονάδα»: Το Παράδειγμα των Διερευνητικών Πρακτικών. *Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Σχολείου: Εκπαιδευτική Αξιολόγηση; Πώς;*, 206-213. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κατσαρού, Ε., Μπανιάς, Π., Σοφιανού, Ε., & Τσάφος, Β. (2003). *Εσωτερική αξιολόγηση στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Αχαρνών. Πρακτικά του 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας*. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Κουλαϊδής, Β. (επιμ.). (2005). *Αποτύπωση του εκπαιδευτικού συστήματος σε επίπεδο σχολικών μονάδων*. Αθήνα: Κ.Ε.Ε.
- Κωνσταντίνου, Χ. (2000). *Η αξιολόγηση της επίδοσης του μαθητή ως παιδαγωγική λογική και σχολική πρακτική*. Αθήνα: Gutenberg.

- Λάμνιαν, Κ. (1997). Η αξιολόγηση του μαθητή: ανάδειξη διαφοροποιημένων σηματοδοτήσεων της έννοιας. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 26, 7-35.
- Ματθαίου, Δ. (2000). *Οδηγός αποτίμησης του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Αδημοσίευτη Έκθεση, Αθήνα: ΥΠΕΠΘ-Π.Ι.
- Μαυρογιώργος, Γ. (1992). Η αξιολόγηση στην υποχρεωτική εκπαίδευση και η ευρεία συναίνεση. *Αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου: βασική κατάρτιση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών: Διήμερο της Ο.Ι.Ε.Α.Ε.*, 86-106. Αθήνα: Όμιλος Συγγραφέων – Καθηγητών.
- Μπαγάκης, Γ., Δεμερτζή, Κ. & Σταμάτης, Θ. (2007). *Ένα σχολείο μαθαίνει*. Αθήνα: Α.Α. Λιβάνη.
- Ξωχέλλης, Π. (2006). *Ο εκπαιδευτικός στον σύγχρονο κόσμο*. Αθήνα: Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός.
- Παπακωνσταντίνου, Π. (1993). *Εκπαιδευτικό έργο και αξιολόγηση στο σχολείο*. Αθήνα: Έκφραση.
- Παπαναούμ, Ζ. (2000). Η βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα: Θεωρητικό πλαίσιο και πρακτικές προεκτάσεις. *Ο προγραμματισμός του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα*, 11-21. Θεσσαλονίκη.
- Παπασταμάτης, Α. (2001). Αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 31, 37-64.
- Πασιαρδής, Π. (1994). Προς ένα σύστημα αξιολόγησης του έργου του εκπαιδευτικού. *Νέα Παιδεία*, 72, 15-33.
- Πασιαρδής, Π., Σαββίδης, Ι., Τσιάκκιρος, Α. (2005). *Η αξιολόγηση του διδακτικού έργου των εκπαιδευτικών. Από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Έλλην.
- Σαΐτης, Χ. (2000). *Οργάνωση και διοίκηση της εκπαίδευσης: Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Ατραπός.
- Σολομών, Ι. (1998). Μοντέλα και πρακτικές εκπαιδευτικής αξιολόγησης: μορφές κοινωνικού ελέγχου και συγκρότηση παιδαγωγικών υποκειμένων. *Virtual school, The sciences of education on line*, 1 (2), στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.auth.gr/virtualschool/1.2/TheoryResearch/CongressSolomon.html
- Σολομών, Ι. (1999). *Εσωτερική αξιολόγηση και προγραμματισμός του εκπαιδευτικού έργου στη σχολική μονάδα. Ένα πλαίσιο εργασίας και υποστήριξης*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο-Τμήμα Αξιολόγησης.
- ΥΠΕΠΘ/Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2008). *Η ποιότητα στην εκπαίδευση: Έρευνα για την αξιολόγηση ποιοτικών χαρακτηριστικών του συστήματος Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης*. Αθήνα.
- Apple, M. (1979). *Ideology and Curriculum*. Boston: Routledge and Kegan Paul.
- Alvik, T. (1997). *School Self-evaluation: A whole School Approach*. Dundee: CIDREE
- Barkley, St., & Cohn, R. (1999). Professional Growth Plans offer Alternative to Teacher Checklists. *The School Administrator Web Edition*, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.aasa.org
- Bowman, M. (1999). Using Peers in Teacher Evaluation. *The School Administrator Web Edition*, στην ηλεκτρονική διεύθυνση: www.aasa.org
- Carr, W., & Kemmis, S. (1997). *Για μια κριτική εκπαιδευτική θεωρία: Εκπαίδευση, γνώση και έρευνα δράσης*, μτφρ. Α. Λαμπράκη-Παγανού, Ε. Μηλιγκού & Κ. Ροδιάδου-Αλμπάνη. Αθήνα: Κώδικας.
- Clemmons, J., Laase, L., Cooper, D., Areglado, N., & Dill, M. (1993). *Portfolios in the Classroom: A Teacher's Sourcebook*. New York: Scholastic.

- Cohen, L., & Manion, L. (1997). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, μτφρ. Χ. Μητσοπούλου, Μ. Φιλοπούλου. Αθήνα: Έκφραση.
- Costa, A. L., & Killick, B. (1993). Through the Lens of the critical Friend. *Educational Leadership*, 51 (2), 49-51.
- Cullingford, C. (1997): *Assessment versus Evaluation*. London: Cassell.
- Eurydice (2004). *Evaluation of Schools providing compulsory Education in Europe*. Brussels: Eurydice European Unit in: <http://www.eurydice.org>
- Freiberg, M., Zbikowski, J., & Ganser, T. (1996). *Where do we go from here? Decisions and Dilemmas of Teacher Mentors*. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association. New York.
- Harris, A. (1999). *Teaching and Learning in effective School*. England: Ashgate Publishing Limited.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice* (6th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Ingvarson, L. C. (2001). Developing Standards and Assessments for accomplished Teaching: A Comparison of recent Reforms in the USA and the UK. In D. Middlewood & C. Cardno (Eds), *Developments in Teacher Appraisal*. London: Routledge.
- Kelly, C. (1999). The motivational Impact of school- based Performance Rewards. *Journal of Personnel Evaluation in Education*, 12, 309–26.
- MacDonald, D. (2003). Curriculum Change and the post-modern World: Is the Curriculum-Reform Movement an Anachronism?. *Journal of Curriculum Studies*, 35 (2), 139–49.
- March, J. G., & Olsen, J. P. (1976), *Ambiguity and Choice in Organizations*. Oslo: Universitetsförlaget.
- McBeath, J. (2001). *Η αυτοαξιολόγηση στο σχολείο. Ουτοπία και πράξη*, επιμ.–μτφρ. Χ. Δούκας & Ζ. Πολυμεροπούλου. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- McBeath, J. (2001). Το σχολείο που μαθαίνει. *Αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχολείου: Εκπαιδευτική αξιολόγηση; Πώς;*, 157-166. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Mialaret, G. (2006). *Sciences de l'Éducation: Aspects historiques, Problèmes épistemologiques*. Paris: PUF.
- Miles, M. (1981). Mapping the Common Properties of Schools. In R. Lehming & M. Kane (Eds), *Improving Schools: Using what we know*. Beverly Hills, California: Sage Publications.
- Nevo, D. (2001). School Evaluation: Internal or external. *Studies in Educational Evaluation*, 27, 95-106.
- Painter, B. (2001). Using teaching Portfolios. *Educational Leadership*, 58 (5), 31-34.
- Peterson, K. D. (2000). *Teacher Evaluation: A comprehensive Guide to new Directions and Practices*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Scriven, M. (1991). *Evaluation Thesaurus*. Newbury Park CA: Sage.
- Sergiovanni, T. J., & Starrat, R. J. (2002). *Supervision: A redefinition*. N. York: Mc Graw Hill Publishing Company.
- Strange, J. H. (1995). Balancing individual and institutional Goals in educational Personnel Evaluation: A conceptual Framework. *Studies in Educational Evaluation*, 21 (2), 131-151.
- Teddlie, C., Stringfield, S., & Burdett, J. (2003). International Comparisons of the Relationships among educational Effectiveness, Evaluation and Improvement Variables: An Overview. *Journal Personnel Evaluation in Education*, 17 (1), 5-20.

Verdis, A., Kriemadis, T. & Pashiardis, P. (2003). Historical, comparative and statistical Perspectives of School Effectiveness Research: Rethinking educational Evaluation in Greece. *International Journal of Educational Management*, 17 (4), 155-169.

Δικτυακός τόπος για την αξιολόγηση στη Μ. Βρετανία και την Ολλανδία http://www.sici-pectorates.org/ww/en/pub/sici/members/european_inspectorates_profil.htm (ημ. πρόσβασης 11/ 06/ 09)

Ευρυδίκη, Ευρωπαϊκή βάση δεδομένων www.eurydice.org (ημ.πρόσβασης Μάιος 2009)

Υπουργείο Παιδείας της Φινλανδίας www.edu.fi

Υπουργείο Παιδείας της Γαλλίας www.education.gouv.fr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Πρόταση της ΔΟΕ για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου

Αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου - Στελέχη εκπαίδευσης - Αξιολόγηση μαθητή
από ΔΟΕ

Δημοσιευμένο Τρίτη 6 Μαΐος 2008

Συλλογικές διαπραγματεύσεις 2003 -2004

Η αντικειμενική αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών αποτελεί επιδίωξή μας, με βάση τις προτάσεις που διατυπώνουμε παρακάτω:

ΠΡΟΤΑΣΗ:

Εκείνο που πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους είναι, ότι για να εφαρμοστεί και ιδιαίτερα να πετύχει το σύστημα αξιολόγησης, πρέπει να συζητηθεί και να τύχει της αποδοχής τόσο από την πλευρά των αξιολογητών, όσο και των αξιολογούμενων. Υπάρχουν δυο βασικές προϋποθέσεις για την αποδοχή της αξιολόγησης:

- Η αποδοχή του πλαισίου και των κριτηρίων δηλαδή του περιεχομένου του θεσμού της αξιολόγησης.
- Είναι απαραίτητο να πειστούν όλοι οι αξιολογούμενοι, ότι από το προϊόν της αξιολογικής διαδικασίας προκύπτει όφελος, κέρδος και αναβάθμιση της ίδιας της εκπαίδευσης.

Πιο αναλυτικά, κύριοι στόχοι αυτής της αξιολογικής διαδικασίας είναι η συμμετοχή του εκπαιδευτικού και η συλλογική ένταξή του στη διαμόρφωση των στόχων της σχολικής μονάδας, η επαγγελματική αναβάθμισή του, η αυτόνομη δράση του και η αυτοπραγμάτωσή του. Η ανάπτυξη του πνεύματος συνευθύνης, συνεργασίας, αλληλεγγύης, που αντανακλάται ευθέως στη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου. Η καθιέρωση προτεραιοτήτων και κριτηρίων που αποβαίνουν λειτουργικά και ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες της σχολικής μονάδας.

Η διαδικασία της αξιολόγησης της σχολικής μονάδας οφείλει να απαντά στα εξής ερωτήματα:

1. Τι προγραμματίζεται.
2. Πως εφαρμόζεται, αυτό που προγραμματίζεται, στην πράξη.
3. Τι αξιολογείται.
4. Πως αποτιμάται το τελικό αποτέλεσμα.
5. Ποιες πρωτοβουλίες πρέπει να αναληφθούν για τη βελτίωση της προσπάθειας.

Τόσο στον προγραμματισμό, στο σχεδιασμό και στην αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου βασική και καθοριστική είναι η συμμετοχή του Συλλόγου Διδασκόντων με το σχολικό Σύμβουλο.

Μετά την εξαγωγή των συμπερασμάτων από τη δοκιμαστική εφαρμογή της διαδικασίας αξιολόγησης της σχολικής μονάδας, τον εντοπισμό των προβλημάτων και την αποσαφήνιση των διορθωτικών παρεμβάσεων, εκπονείται διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών με τη συνεργασία του Κλάδου και του Υπουργείου Παιδείας.

Είναι αυτονόητο ότι σκοπός και στόχος των παρεμβάσεων και κυρίως της τελικής αποτίμησης είναι η αντιμετώπιση αδυναμιών, λαθών, και προβλημάτων που μειώνουν την ποιότητα της εκπαίδευσης, παράλληλα όμως και η δέσμευση και η υποχρέωση της πολιτείας να δώσει λύσεις στα προβλήματα που διαπιστώθηκαν, έτσι ώστε να μην επαναληφθούν στην επόμενη σχολική χρονιά.

Το αποτέλεσμα της αξιολογικής διαδικασίας του εκπαιδευτικού χρησιμοποιείται:

1. όταν θέλει να είναι υποψήφιος για κατάληψη θέσης στελέχους εκπαίδευσης.
2. όταν αποδεδειγμένα διαπιστώνεται αρνητική προσφορά έργου.

Αποφάσεις 71ης Γ.Σ. του κλάδου, Ιούνιος 2002

Με βάση τις αποφάσεις της 68ης και 70ης του κλάδου, ζητούμε την τροποποίηση των διατάξεων του Ν.2986/02 που έρχονται σε αντίθεση με τις θέσεις του κλάδου, καθώς και των υπουργικών αποφάσεων που στηρίζονται στις συγκεκριμένες διατάξεις.

Σε περίπτωση που αυτό δεν γίνει δεκτό, η Δ.Ο.Ε. σε συνεργασία με τους Διδασκαλικούς Συλλόγους θα προχωρήσει σε όλα τα νόμιμα και πρόσφορα συνδικαλιστικά μέτρα ώστε να καταστήσει ανενεργές τις συγκεκριμένες διατάξεις.

Αποφάσεις 68ης Γ.Σ. του κλάδου, Ιούνιος 1999

α. Αξιολόγηση εκπαιδευτικού έργου

Ο Κλάδος είναι υπέρ της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και των εκπαιδευτικών. Είναι κατηγορηματικά αντίθετος με την αξιολόγηση - χειραγώγηση που ο νόμος 2525 / 97 προβλέπει.

Εκείνο που πρέπει να γίνει κατανοητό από όλους και ιδιαίτερα από τα εμπλεκόμενα μέρη είναι, ότι για να εφαρμοστεί και ιδιαίτερα να πετύχει το σύστημα αξιολόγησης, πρέπει να συζητηθεί και να τύχει της αποδοχής τόσο από την πλευρά

των αξιολογητών , όσο και των αξιολογούμενων. Υπάρχουν τρεις βασικές προϋποθέσεις για την αποδοχή της αξιολόγησης :

- Η αποδοχή των αξιολογούμενων για όσα περιλαμβάνει ως περιεχόμενο ο θεσμός αυτός. Εάν δεν γίνει η αποδοχή δεν γίνεται η αξιολόγηση.
- Είναι απαραίτητο να πειστούν όλοι οι αξιολογούμενοι, ότι από το προϊόν της αξιολογικής διαδικασίας προκύπτει όφελος, προκύπτει κέρδος, προκύπτει ποιότητα και αναβάθμιση της ίδιας της εκπαίδευσης.
- Η αξιολόγηση είναι υπόθεση εσωτερική και αφορά τους εκπαιδευτικούς που είναι μέσα στα σχολεία, αφορά τη διαδικασία της εκπαίδευσης που λειτουργεί μέσα στις σχολικές μονάδες. Καμία άλλη παρέμβαση που προέρχεται από έξω, όπως π.χ. οι ΣΜΑ, δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή στα πλαίσια της αξιολόγησης.

Πιο αναλυτικά, κύριοι στόχοι αυτής της αξιολογικής διαδικασίας είναι η συμμετοχή του εκπαιδευτικού και η συλλογική ένταξή του στη διαμόρφωση των στόχων της σχολικής μονάδας, η επαγγελματική αναβάθμισή του, η αυτόνομη δράση του και η αυτοπραγμάτωσή του. Η ανάπτυξη πνεύματος συνευθύνης, συνεργασίας, αλληλεγγύης, που αντανακλάται ευθέως στη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου. Η καθιέρωση προτεραιοτήτων και κριτηρίων που αποβαίνουν λειτουργικά και ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες της σχολικής μονάδας.

Η διαδικασία της αξιολόγησης της σχολικής μονάδας οφείλει να απαντά στα εξής ερωτήματα :

1. Τι προγραμματίζεται.
2. Πώς εφαρμόζεται, αυτό που προγραμματίζεται, στην πράξη.
3. Τι αξιολογείται.
4. Πώς αποτιμάται το τελικό αποτέλεσμα.
5. Ποιες πρωτοβουλίες πρέπει να αναληφθούν για τη βελτίωση τις προσπάθειας.

Τόσο στον προγραμματισμό, στο σχεδιασμό και στην αποτίμηση του εκπαιδευτικού έργου βασική και καθοριστική είναι η συμμετοχή του Συλλόγου Διδασκόντων σε συνεργασία με το σχολικό Σύμβουλο.

Μετά την εξαγωγή των συμπερασμάτων από τη δοκιμαστική εφαρμογή της διαδικασίας αξιολόγησης της σχολικής μονάδας, τον εντοπισμό των προβλημάτων και την αποσαφήνιση των διορθωτικών παρεμβάσεων, εκπονείται διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών με τη συνεργασία του Κλάδου και του Υπουργείου Παιδείας.

Είναι αυτονόητο ότι σκοπός και στόχος των παρεμβάσεων και κυρίως της τελικής αποτίμησης είναι η αντιμετώπιση αδυναμιών, λαθών και προβλημάτων που μειώνουν την ποιότητα της εκπαίδευσης. Συγχρόνως όμως να δεσμεύσει και να

υποχρεώσει την πολιτεία να δώσει λύσεις στα προβλήματα που διαπιστώθηκαν, έτσι ώστε να μην επαναληφθούν στην επόμενη σχολική χρονιά.

Διαδικασία κρίσης των εκπαιδευτικών:

Σύμφωνα με τις προηγούμενες αποφάσεις του Κλάδου ο εκπαιδευτικός κρίνεται στις εξής περιπτώσεις:

1. Όταν πρόκειται να μονιμοποιηθεί.
2. Όταν θέλει να είναι υποψήφιος για κατάληψη θέσης στελέχους εκπαίδευσης.
3. Αποδεδειγμένα διαπιστώνεται αρνητική προσφορά έργου. Στην περίπτωση αυτή είναι απαραίτητη η ενίσχυση και στήριξη του εκπαιδευτικού με επιμορφωτικές διαδικασίες προκειμένου να ανταποκριθεί στις αυξημένες απαιτήσεις του σύγχρονου σχολείου.

Δεν κρίνεται από μονοπρόσωπα αλλά από συλλογικά όργανα, στα οποία μετέχουν εκπρόσωποι των συναδέλφων, το δε αποτέλεσμα της κρίσης σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι προϊόν αποκλειστικά της αξιολογικής έκθεσης και δε χρησιμοποιείται ως πειθαρχικό μέτρο και δε συνδέεται με τη μισθολογική και βαθμολογική εξέλιξη του εκπαιδευτικού. Θα πρέπει να αποτελεί προϊόν συνεξέτασης όλων εκείνων των παραγόντων που έχουν σχέση με τη δράση του εκπαιδευτικού, τα επιστημονικά του, βεβαίως, προσόντα, την εμπειρία του, τη λειτουργία της σχολικής μονάδας και τις ιδιαίτερες συνθήκες αυτής, την ποιότητα της διαδικασίας του Συμβουλίου Επιλογής, τις προϋποθέσεις διαφάνειας στη λήψη των αποφάσεων και τη διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος, τους όρους προστασίας του εκπαιδευτικού από άδικοι και αυθαίρετα αποτελέσματα.

Να θεσμοθετηθεί δευτεροβάθμιο όργανο, ώστε να μπορεί να προσφεύγει ο κάθε συνάδελφος που θεωρεί ότι αδικήθηκε από την αξιολογική διαδικασία.

β. Στελέχη της εκπαίδευσης

Ο Κλάδος επιμένει στην κατάργηση του Π.Δ. 398 / 95 και στην εκπόνηση νέου Π.Δ. για τις επιλογές, σύμφωνα με τις θέσεις του Κλάδου.

Η Ομοσπονδία μας βλέπει το ρόλο των στελεχών σε όλη τη βαθμίδα της εκπαίδευσης, στενά δεμένο με τα συλλογικά όργανα που υπάρχουν και που πρέπει να ενισχυθούν οι αρμοδιότητές τους. Παράλληλα πρέπει :

- Να αναβαθμιστεί ο ρόλος των στελεχών της εκπαίδευσης και η θέση τους, ώστε να παίζουν περισσότερο αποτελεσματικό και λειτουργικό ρόλο. Σ' αυτή την κατεύθυνση κινούνται οι παραπάνω προτάσεις.
- Εμμένουμε στη θέση μας για θητεία όλων των στελεχών στην εκπαίδευση. Η επανάληψη ή η κρίση κάθε συναδέλφου για θέσεις στελέχους εκπαίδευσης να βασίζεται όχι μόνο σε τυπικά προσόντα, αλλά και στη δράση του στη συγκεκριμένη θέση που είχε.

- Είναι ανάγκη πριν από την ανάληψη των καθηκόντων κάθε στελέχους, αλλά και κατά τη διάρκεια της θητείας του, να επιμορφώνεται, σε θέματα της αρμοδιότητάς του.
- Να αυξηθούν τα επιδόματα θέσης στους συναδέλφους αυτούς και να τιμαριθμοποιούνται.

Διευθυντές.

- Απαλλαγή τους από ευθύνη τάξης και υποχρεωτικό ωράριο από 6θέσια έως 9θέσια οκτώ ώρες, από 9θέσια ως 12θέσια έξι ώρες.
- Γραμματειακή υποστήριξη στις μεγάλες σχολικές μονάδες.

Προϊστάμενοι.

- Εξασφάλιση της απαραίτητης υλικοτεχνικής υποδομής σε όλα τα γραφεία εκπαίδευσης.
- Να υπάρχει σε κάθε γραφείο το Διοικητικό Προσωπικό που χρειάζεται, το οποίο θα είναι κατάλληλα καταρτισμένο και για το οποίο θα υπάρχει συνεχής επιμορφωτική στήριξη.
- Μηχανοργάνωση όλων των γραφείων.
- Αύξηση των δαπανών λειτουργίας των γραφείων εκπαίδευσης.

Σχολικοί σύμβουλοι.

- Εξασφάλιση γραφείων για τους σχολικούς συμβούλους.
- Γραμματειακή υποστήριξη.
- Δημιουργία επιστημονικής βιβλιοθήκης.
- Επαρκής οικονομική ενίσχυση για έξοδα λειτουργίας των γραφείων των σχολικών συμβούλων, την οργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων και τη μετακίνησή τους στις σχολικές μονάδες, προκειμένου να στηρίζουν επιστημονικά τους συναδέλφους.
- Τα ΠΥΣΠΕ, να λαμβάνουν υπόψη τους και τις εισηγήσεις των σχολικών συμβούλων ιδιαίτερα για θέματα που έχουν σχέση με το χωρισμό τμημάτων, τον υποβιβασμό σχολικών μονάδων και διάφορα άλλα ζητήματα που έχουν να κάνουν με το έργο τους.

Αποφάσεις 67ης Γ.Σ. του κλάδου, Ιούνιος 1998

Επιβεβαιώνεται η θέση του κλάδου, όπως είχε διαμορφωθεί στη Γ.Σ. το 1993.

Ειδικότερα:

- Είμαστε υπέρ ενός συστήματος αξιολόγησης του εκ/κού έργου και του εκ/κού, που θα έχει ως στόχο την αναβάθμιση της εκπαίδευσης, που θα αναγάγει τη σχολική μονάδα σε χώρο προσφοράς και δημιουργίας.

- Η αξιολόγηση που προτείνουμε ως Διδασκαλική Ομοσπονδία έχει ως στόχο τη βελτίωση και αναβάθμιση του εκ/κού έργου, την ενίσχυση και ενθάρρυνση του εκ/κού, αλλά και τη στήριξή του.

- Είναι μια διαδικασία διαρκούς ανατροφοδότησης που μπορεί να συντελεστεί με την ανάπτυξη σχέσεων συνεργασίας και αλληλεγγύης, που δεν είναι σχέσεις εξάρτησης και υποτέλειας, όπως αυτές που το σύστημα αξιολόγησης μέσα από το Ν. 2525 δρομολογεί.

Αναλυτικά τα συλλογικά όργανα που αξιολογούν, ο τρόπος αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου και η χρήση των αποτελεσμάτων αναφέρονται στις θέσεις της Ομοσπονδίας του 1993.

Η αξιολόγηση, που έχει στόχο την αναβάθμιση του εκ/κού έργου και τη βελτίωση του εκ/κού, δεν πρέπει να ταυτίζεται με τη διαδικασία κρίσης του εκ/κού στις περιπτώσεις μονιμοποίησης ή επιλογής σε θέση στελέχους εκπαίδευσης.

Πολύ δε περισσότερο, δεν μπορεί να προκαθορίζει το αποτέλεσμα αυτής της κρίσης, όπως επιχειρείται με τις διατάξεις του Ν. 2525/97.

Για τις περιπτώσεις επιλογής στελεχών εκπαίδευσης, ο κλάδος προβλέπει διαδικασίες κρίσης του εκ/κού με αντικειμενικά και μετρήσιμα κριτήρια και μέσα από συλλογικά όργανα, συμβούλια επιλογής, υπηρεσιακά συμβούλια, όπου και εκπροσωπείται από τους αιρετούς του. Η χρήση των αποτελεσμάτων της διαδικασίας αξιολόγησης που προτείνουμε μπορεί να συνεκτιμηθεί ως ένα από τα στοιχεία με τα οποία τα συλλογικά όργανα διενεργούν τις κρίσεις.

Επιμόρφωση-Μετεκπαίδευση-Εξομοίωση

από ΔΟΕ

Δημοσιευμένο Τρίτη 6 Μαΐος 2008

Συλλογικές Διαπραγματεύσεις 2003-2004

(α) Επιμόρφωση

Με βάση το Ν. 2986/02 προβλέπεται η δημιουργία Οργανισμού Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών. Παρά το γεγονός ότι ο οργανισμός συγκροτήθηκε, μέχρι τώρα δεν έχει ανακοινωθεί κανένα επιμορφωτικό πρόγραμμα για τους εκπαιδευτικούς της Π.Ε.

Διεκδικούμε:

- Εισαγωγική επιμόρφωση, που θα απευθύνεται στους εκπαιδευτικούς, που για πρώτη φορά πρόκειται να αναλάβουν υπεύθυνα μια τάξη.
- Περιοδική επιμόρφωση, που θα στοχεύει στη διαρκή βελτίωση της διδακτικής ικανότητας των εκπαιδευτικών και θα εκτείνεται σε όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους (τρίμηνης, εξάμηνης, ετήσιας διάρκειας με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα).
- Ενδοσχολική επιμόρφωση.

(β) Εξομοίωση

Από το 1997 λειτουργούν στα παιδαγωγικά τμήματα της χώρας προγράμματα Ακαδημαϊκής και Επαγγελματικής Αναβάθμισης των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Τα προγράμματα αυτά προβλέπεται να συνεχιστούν με χρηματοδότηση από το Β' ΕΠΕΑΕΚ και έτσι θα ολοκληρωθεί ο κύκλος της αναβάθμισης των πτυχίων των δασκάλων και των νηπιαγωγών της διετούς φοίτησης. Ο κλάδος μας έχει χαρακτηρίσει τη διαδικασία εξομοίωσης των πτυχίων ως ιστορική κατάκτηση. Τα προγράμματα από το Β' ΕΠΕΑΕΚ έχουν καθυστερήσει υπερβολικά παρά το γεγονός ότι τα πανεπιστήμια έχουν υποβάλει προτάσεις.

Διεκδικούμε:

- Από το 1997 λειτουργούν στα παιδαγωγικά τμήματα της χώρας προγράμματα Ακαδημαϊκής και Επαγγελματικής Αναβάθμισης των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Τα προγράμματα αυτά προβλέπεται να συνεχιστούν με χρηματοδότηση από το Β' ΕΠΕΑΕΚ και έτσι θα ολοκληρωθεί ο κύκλος της αναβάθμισης των πτυχίων των δασκάλων και των νηπιαγωγών της διετούς φοίτησης. Ο κλάδος μας έχει χαρακτηρίσει τη διαδικασία εξομοίωσης των πτυχίων ως ιστορική κατάκτηση. Τα προγράμματα από το Β' ΕΠΕΑΕΚ έχουν καθυστερήσει υπερβολικά παρά το γεγονός ότι τα πανεπιστήμια έχουν υποβάλει προτάσεις.

- Να συνεχιστούν τα προγράμματα εξομοίωσης, με βάση το Π.Δ. 130/90, μέχρι να αποκτήσουν το πτυχίο Παιδαγωγικού Τμήματος όλοι οι συνάδελφοι που το επιθυμούν.
- Να συμμετέχει και η Δ.Ο.Ε. στη Γ.Σ. του τμήματος, όπου συζητούνται και αποφασίζονται τα προγράμματα Σπουδών.
- Τα προγράμματα Σπουδών να έχουν σχέση με την εκπαιδευτική πραγματικότητα που υπάρχει σήμερα στα σχολεία μας και να μην εξαντλούνται στο θεωρητικό επίπεδο.
- Η εξακρίνωση να καλύψει όλες τις περιοχές της χώρας.
- Να υπάρξει ουσιαστική αποζημίωση των εξομοιούμενων, όπως προβλέπεται σε όλα τα ευρωπαϊκά προγράμματα.
- Να κατοχυρωθεί το δικαίωμα μετεγγραφής όσων παρακολουθούν τα προγράμματα εξομοίωσης με δικαίωμα μεταφοράς μαθημάτων.
- Να υπάρξει πρόβλεψη για χρηματοδότηση του προγράμματος από τον κρατικό προϋπολογισμό.

(γ) Μετεκπαίδευση

- Υπάρχει ανάγκη αναβάθμισης της μετεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα:
- Να ιδρυθούν Διδασκαλεία μετ/σης και στα υπόλοιπα Παιδαγωγικά Τμήματα της χώρας (όπως προβλέπει ο Ν.2327/95) όπου θα μετεκπαιδεύονται και οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων.
- Το ΥΠ.Ε.Π.Θ. να ενθαρρύνει στηρίζοντας με κάθε τρόπο (οικονομική ενίσχυση, Διδακτικό Προσωπικό με μόνιμα μέλη ΔΕΠ, υλικοτεχνική υποδομή κ.α.) τα Π.Τ. προς την κατεύθυνση αυτή.
- Η μετ/ση να διατηρήσει και να διευρύνει το μαζικό της χαρακτήρα με αύξηση του αριθμού των εισαγομένων στα διδασκαλεία αλλά και με ουσιαστική συμμετοχή των μετεκπαιδευόμενων στην κατάρτιση των προγραμμάτων.
- Η μετ/ση να παραμείνει μία και ενιαία τόσο για τους πτυχιούχους Π.Α., όσο και για τους πτυχιούχους Π.Τ. και να αποτελεί ενδοϋπηρεσιακή υπόθεση δηλ. να είναι δικαίωμα των εν ενεργεία Εκπ/κών.
- Να δίνεται η δυνατότητα στα πλαίσια των μαθημάτων που διδάσκονται οι μετ/νοι, για έρευνες, εργασίες και δραστηριότητες, με στόχο την παρέμβαση στην Εκπ/κή πράξη και την εφαρμογή καινοτόμων ιδεών στο χώρο της Εκπ/σης.
- Απαιτείται αναβάθμιση της μετ/σης, τόσο ως προς το επίπεδο των σπουδών με τη δημιουργία κατευθύνσεων (οργάνωση και Διοίκηση της Εκπ/σης - Ειδική Αγωγή - Νέες τεχνολογίες στην Εκπ/κη διαδικασία - Παιδαγωγική - Ψυχολογία) όσο και ως προς τον χορηγούμενο τίτλο (μεταπτυχιακός).
- Η διαδικασία επιλογής των Εκπ/κών για τη μετ/ση να πραγματοποιείται με αδιάβλητο διαγωνισμό, με ευθύνη του ΥΠ.Ε.Π.Θ. σε συνεργασία με τα Π.Τ. τους τοπικούς Συλλόγους και τη Δ.Ο.Ε.
- Αποφάσεις 71ης Γ.Σ. του κλάδου, Ιούνιος 2002

Μετεκπαίδευση

Υπάρχει ανάγκη να γίνουν τροποποιήσεις στο όλο νομοθετικό πλαίσιο που αφορά τη Μετεκπαίδευση των Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Συγκεκριμένα:

1. Να ιδρυθούν Διδασκαλεία μετ/σης και στα υπόλοιπα Παιδαγωγικά Τμήματα της χώρας (τις προβλέπει ο Ν.2327/95) όπου θα μετεκπαιδεύονται και οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων.
2. Το ΥΠ.Ε.Π.Θ. να ενθαρρύνει στηρίζοντας με κάθε τρόπο (οικονομική ενίσχυση, Διδακτικό Προσωπικό με μόνιμα μέλη ΔΕΠ, υλικοτεχνική υποδομή κ.α.) τα Π.Τ. προς την κατεύθυνση αυτή.
3. Η μετ/ση να διατηρήσει και διευρύνει το μαζικό της χαρακτήρα με αύξηση του αριθμού των εισαγομένων στα διδασκαλεία αλλά και με ουσιαστική συμμετοχή των μετεκπαιδευόμενων στην κατάρτιση των προγραμμάτων.
4. Η μετ/ση να παραμείνει μια και ενιαία τόσο για τους πτυχιούχους Π.Α. όσο και για τους πτυχιούχους Π.Τ. και να αποτελεί ενδοϋπηρεσιακή υπόθεση δηλ. να είναι δικαίωμα των εν ενεργεία Εκπ/κών.
5. Να δίνεται η δυνατότητα στα πλαίσια των μαθημάτων που διδάσκονται οι μετ/νοι, για έρευνες, εργασίες και δραστηριότητες, με στόχο την παρέμβαση στην Εκπ/κή πράξη και την εφαρμογή καινοτόμων ιδεών στο χώρο της Εκπ/σης.
6. Απαιτείται αναβάθμιση της μετ/σης, τόσο ως προς το επίπεδο των σπουδών με τη δημιουργία κατευθύνσεων (οργάνωση και Διοίκηση της Εκπ/σης - Ειδική Αγωγή - Νέες τεχνολογίες στην Εκπ/κη διαδικασία - Παιδαγωγική - Ψυχολογία) όσο και ως προς τον χορηγούμενο τίτλο (μεταπτυχιακός).
7. Η διαδικασία επιλογής των Εκπ/κών για τη μετ/ση να πραγματοποιείται με αδιάβλητο διαγωνισμό, με ευθύνη του ΥΠ.Ε.Π.Θ. σε συνεργασία με τα Π.Τ. τους τοπικούς Συλλόγους και τη Δ.Ο.Ε.

Αποφάσεις 69ης Γ.Σ. του κλάδου, Ιούνιος 2000

Η Γενική Συνέλευση επαναβεβαίωσε την αδήριτη ανάγκη για μια συνεχή και επαναλαμβανόμενη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Η αναβάθμιση της δωρεάν παρεχόμενης εκπαίδευσης επιτυγχάνεται και μέσα από την επιμόρφωση του εκπαιδευτικού. Πέρα από τις αποφάσεις της 68ης Γ.Σ. για την επιμόρφωση, η 69η Γ.Σ. αποφάσισε τη διεκδίκηση:

- Της υποχρεωτικής και εξακτινωμένης από την Πολιτεία και τα Π.Τ. επιμόρφωσης, η οποία θα πρέπει να απαντά στα προβλήματα και τους προβληματισμούς της εποχής μας. Να δίνει λύσεις σε διδακτικά και παιδαγωγικά ζητήματα, αλλά και να ενημερώνει σε θέματα που απασχολούν σήμερα το μαθητή και το σχολείο.

- Του απεγκλωβισμού της επιμόρφωσης από τον κρατικό και ιδεολογικό έλεγχο και το άνοιγμά της στο Πανεπιστήμιο και τη δρώσα σχολική πραγματικότητα.
- Της χρηματοδότησής της κύρια από τον κρατικό προϋπολογισμό και συμπληρωματικά από τα κονδύλια της Ε.Ε.
- Της διάκρισής της σε εισαγωγική, περιοδική και ενδοσχολική.
- Της αξιοποίησης όλου του διαθέσιμου επιμορφωτικού δυναμικού είτε αυτό προέρχεται από τα Π.Τ., το Π.Ι., τα Π.Ε.Κ., τους Σχολικούς Συμβούλους ή τους εκπαιδευτικούς που έχουν ανάλογα προσόντα.
- Της αποκέντρωσης της επιμόρφωσης, με τη δημιουργία ενός διοικητικού και εξακτινωμένου καθοδηγητικού φορέα σε επίπεδο περιφέρειας π.χ. Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης, Κεντρικής Μακεδονίας κ.λπ.

Για τη Μετεκπαίδευση αποφασίστηκε:

ο Να δημιουργηθεί Διδασκαλείο Μετεκπαίδευσης σε κάθε Π.Τ.

ο Στο Πρόγραμμα Σπουδών να περιλαμβάνεται η έρευνα και η επιμόρφωση στελεχών της εκπαίδευσης χωρίς όμως τα τμήματα μετεκπαίδευσης να εξελιχθούν σε σχολές παραγωγής στελεχών εκπαίδευσης.

Για την εξομοίωση αποφασίστηκε:

ο Να συνεχιστεί η εξομοίωση με χρηματοδότηση από το 2ο ΕΠΕΑΕΚ και να ολοκληρωθεί ο κύκλος αναβάθμισης των πτυχίων των δασκάλων και νηπιαγωγών διετούς φοίτησης.

Αποφάσεις 64ης Γ.Σ. του κλάδου, Ιούνιος 1995

Επιμόρφωση

1)Την επιστημονική ευθύνη της σύνταξης των προγραμμάτων επιμόρφωσης πρέπει να την έχουν τα Πανεπιστημιακά Παιδαγωγικά Τμήματα, επειδή εκεί παράγεται και διδάσκεται με ευθύνη η επιστημονική γνώση και μ' αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται η σοβαρότητα και το κύρος του θεσμού. Τα Π.Ε.Κ. συνεργάζονται με τα Π.Τ. στην υλοποίηση των επιμορφωτικών προγραμμάτων. Για το σκοπό αυτό τα Παιδαγωγικά Τμήματα και τα Π.Ε.Κ. πρέπει να ενισχυθούν με υλικοτεχνική υποδομή και επιστημονικό-διδασκτικό προσωπικό, καθώς και με τα απαιτούμενα έξοδα λειτουργίας τους.

2)Τα συνδικαλιστικά όργανα των εκπαιδευτικών (Δ.Ο.Ε. και Δ.Σ. Συλλόγων) πρέπει να καλούνται για να εκφράζουν τη γνώμη τους για τα προγράμματα καθώς και τα άλλα ζητήματα της επιμόρφωσης.

3)Ανάλογα με τα αντικείμενα της επιμόρφωσης και τις ανάγκες των εκπαιδευτικών η επιμόρφωση να είναι διάρκειας ενός έτους, τριών μηνών ή ολίγων εβδομάδων.

4)Η νομοθεσία για τα Π.Ε.Κ. πρέπει να αποκλείει οποιοδήποτε ιδεολογικό και διοικητικό έλεγχο της επιμόρφωσης, για ν' αποφεύγονται οι αρνητικές επιπτώσεις κυβερνητικών μηχανισμών (με"εξετάσεις", κλήρωση κ.α.).

5) Η αποκεντρωμένη λειτουργία των Π.Ε.Κ. σε καμιά περίπτωση δεν πρέπει να αποβαίνει σε βάρος της ποιότητας των επιμορφωτικών προγραμμάτων.

6) Όλοι οι εκπαιδευτικοί πρέπει να έχουν την ευκαιρία να επιμορφώνονται κάθε 5 τουλάχιστον χρόνια. Στους επιμορφούμενους παρέχονται κίνητρα οικονομικά (οδοιπορικά, ωριαία αποζημίωση κ.α.).

7) Τα προγράμματα και το περιεχόμενο της επιμόρφωσης πρέπει ν' ανταποκρίνονται στις πραγματικές επιμορφωτικές ανάγκες των δασκάλων-νηπιαγωγών και οι διδάσκοντες πρέπει να έχουν τυπικά και ουσιαστικά αυξημένα ακαδημαϊκά προσόντα. Ανάλογα επιμορφωτικά προγράμματα να παρακολουθούν και οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων που υπηρετούν στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

8) Η εισαγωγική επιμόρφωση να γίνεται μετά το διορισμό των εκπαιδευτικών.

9) Να χορηγηθούν υποτροφίες για την εκπόνηση διδακτορικών διατριβών και σε συναδέλφους που υπηρετούν στην εκπαίδευση, ώστε να δημιουργηθούν πυρήνες επιμορφωτών.

Μετεκπαίδευση

α) Τα Παιδαγωγικά Τμήματα όλης της Χώρας να προχωρήσουν άμεσα, σύμφωνα με αποφάσεις των Γενικών τους Συνελεύσεων στην αποδοχή της πρότασης για την ίδρυση και λειτουργία Διδασκαλείου Μετεκπαίδευσης Δασκάλων και Νηπιαγωγών.

β) Το ΥΠ.Ε.Π.Θ. να ενθαρρύνει στηρίζοντας με κάθε τρόπο (οικονομική ενίσχυση, χορήγηση θέσεων διδακτικού προσωπικού, υλικοτεχνική υποδομή κ.α.) τα Παιδαγωγικά Τμήματα προς την κατεύθυνση αυτή.

γ) Να αυξηθούν οι προβλεπόμενες θέσεις δασκάλων και νηπιαγωγών όλων των τύπων μετεκπαίδευσης (γενική-ειδική).

Δ) Να λειτουργήσει από το σχολικό έτος 1995-1996 η μετεκπαίδευση Δασκάλων και Νηπιαγωγών στα Π.Τ. Θεσσαλονίκης.